كتاب
الشريعة

Knjiga Šerijata

Imam Ebu-Bekr Muhammed
b. el-Husejn b. Abdullah el-Adžurri eš-Šafi'i

Knjiga 1

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA.NET

Imam Ebu-Bekr Muhammed b. el-Husejn
b. Abdullah el-Ādžurri eš-Šāfi'i

Knjiga Šerijata

Jajce, 1431-2010.

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA.NET

PREDGOVOR IZDANJU NA BOSANSKOM JEZIKU

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu. Neka je salavat i selam na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Poznavanje temelja vjere je najčasnija nauka, jer se čast nauke mjeri prema veličini onoga što proučava. Vjera je usavršena i blagodat upotpunjena, i nije dozvoljeno ni jednom muslimanu da kao ishodište za spoznaju svoga Gospodara i ostala pitanja islamskog vjerovanja - koristi nešto drugo mimo Kur'ana i sunneta.

Na poslaničkom razumijevanju islamskog vjerovanja bili su ashabi, a nakon njih tabiini, a nakon njih ostali upućeni imami. Nakon prvih ispravnih generacija, pojavili su se oni koji su slijedili svoju pohotu, i kao ishodište za razumijevanje islamskog vjerovanja, uzeli su druge izvore mimo Kur'ana i sunneta. To je rezultiralo cijepanjem i razilaženjem, tako da su nastale mnoge frakcije.

Uzvišeni je Allah, iz velike milosti prema ovom ummetu, odredio da u svakoj generaciji bude pravičnih ljudi koji će nositi ispravno znanje. Čuvat će ga od izmjena onih koji pretjeruju, zloupotrebe zabludničara i tumačenja neznalica. Jedan od onih koji su bili nosioci ispravnog znanja je i Ebu-Bekr el-Adžurri, Allah mu se smilovao. Živio je u vrijeme kad se smutnja proširila i frakcije oformile. U to vrijeme svaka frakcija je imala svoje pristalice, pozivače i autore. Nestalo je mnogo znanja o objavi, a ljudima je postalo nejasno ono što im je objavljeno. Pomiješala su se razumijevanja, poljuljala se mjerila i sljedbenicima sunneta su nazivani njegovi otvoreni neprijatelji.

Pravi sljedbenici sunneta su bespravno potvarani, nazivani pogrdnim imenima i opisivani pogrdnim svojstvima.

U ovakvim teškim životnim okolnostima, živio je Ebu-Bekr el-Adžurri. Osjećao se obaveznim da zaštiti islamsko vjerovanje koliko je u mogućnosti, pa je napisao ovo izuzetno vrijedno djelo.

Učenjaci koji spominju njegovu biografiju, jednoglasno iznose samo riječi hvale o ovom velikanu. Nije zabilježena bilo kakva kritika upućena na njegov račun. Sve ovo upućuje, inša-Allah, na njegovo mjesto kod Uzvišenog Allaha, jer od znakova Allahove ljubavi prema čovjeku je da bude prihvaćen od ljudi.

Autor je, u ovo djelo, zabilježio hadise sa lancima prenosilaca, ali smo se zadovoljili spominjanjem samo ashaba od kojeg se hadis prenosi. Svaki lanac prenosilaca je ocjenjen i spomenuta su neka druga djela u kojima je dotična predaja zabilježena. Djelo sadrži predaje zabilježene vjerodostojnim, dobrim i slabim lancima prenosilaca. Neke predaje imaju, čak apokrifne (izmišljene) lance prenosilaca. Autor je svoj emanet ispunio, na način da je spomenuo lance prenosilaca, a na ostalim ljudima je da to provjere. Djelo je obogaćeno kratkim komentarima i koristima gdje je to potrebno. Ukazala se i potreba da spomenemo biografije nekih spomenutih ličnosti u predajama kako bi predaje bile jasnije. Neka poglavlja govore o frakcijama, pa je bilo nužno spomenuti neke osobine, karakteristike i druge nazive tih frakcija.

Molim Uzvišenog Allaha da ovo naše djelo bude iskreno radi Njegovog lica i na putu Njegovog zadovoljstva. Njega Uzvišenog molim da pomogne sve one koji rade na širenju ispravnog islamskog vjerovanja na kojem su bili naši Ispravni prethodnici.

Allaha molim da oprosti meni, mojim roditeljima i svim muslimanima i muslimankama. Naša posljednja dova glasi: Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova.

Enes Nesib Julardžija
U Tešnju, 06.02.2010.g.

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA.NET

BIOGRAFIJA AUTORA

Ime:

On je Muhammed b. el-Husejn b. Abdullah el-Ādžurri el--Bagdadi.

Porijeklo:

El-Ādžurri je izvedenica od puta El-Ādžurr. Jakut kaže: "Jedno od područja u Bagdadu oko rijeke Tabek na zapadnoj strani. Tamo je stanovalo više učenjaka. Danas je ovo područje napušteno. Iz njega potječe Ebu-Bekr Muhammed b. el-Husejn b. Abdullah el-Ādžurri."

Ibn-Halkan kaže: "Ne poznajem etimologiju El-Ādžurra. Vidio sam na margini knjige Es-Sileh: 'Imam Ebu-Bekr el-Ādžurri vodi porijeklo iz jednog od naselja Bagdada koje se nazivalo El-Ādžurr.'"

Es-Safedi i Ibnul-Imad kažu: "El-Ādžurr je jedno od naselja Bagdada."

El-Ādžurr vodi porijeklo iz imenice *el-adžurre* što u dijalektu Egipćana označava crvenu ciglu ili u dijalektu stanovnika Šama crveni crijep.

Rođenje:

Ez-Zehebi u knjizi *Sijeru e'alamin-nubela* (Biografije velikana) prenosi da je umro u mjesecu muharremu 360. h.g. u osamdesetoj godini. Prema tome, rođen je 280. h.g.

Sticanje znanja:

El-Ādžurri je odrastao u Bagdadu. Svoje učenje počeo je pred bagdadskim učenjacima. Izvori ne spominju početak njegovog života i sticanje znanja. Spominje se da je prenosio hadise u Bagdadu prije 330. h.g. Zatim se preselio u Mekku i u njoj se nastanio i umro, rahmetullahi alejhi. Izvori, također, ne navode da je putovao radi traženja hadisa što je bio običaj hadiskih učenjaka u tim stoljećima, osim što je čuo nekolicinu tekstova od učenjaka Harema prije nego što se nastanio u Mekki. Vjerovatno je tada obavio hadž ili umru.

Međutim, pomanjkanje njegovih putovanja u potrazi za hadisom se može opravdati velikom naučnom atmosferom u Bagdadu, kojem su se svi učenjaci okretali i svoje poglede prema njemu upućivali. Dolazili su u Bagdad sa svih strana. Ljudi su poduzimali putovanja u Bagdad a ne iz Bagdada, jer hafiz Ibn-Kesir kaže: „Učenjaci Bagdada u to doba su bili čitav dunjaluk." Vjerovatno se El-Ādžurri zadovoljio tadašnjim učenjacima i šejhovima u Bagdadu.

Njegovi učenici:

Zbog mnoštva predaja, koje El-Ādžurri prenosi od velikih hafiza hadisa, i učenjaka, i dužine njegova života, Allah mu se smilovao (živio je preko osamdeset godina, a većinu svoga dugog života je proveo podučavajući u Bagdadu, a zatim u Mekki - utočištu muslimana iz svih krajeva svijeta), broj njegovih učenika je bio velik, a dolazili su mu oni koji su žudili za znanjem iz različitih pokrajina. Neki od njih su postali poznati hafizi. Ibn-Halkan kaže: „Od njega je prenosila skupina hafiza."

Ez-Zehebi nakon što navodi imena njegovih poznatih učenika, kaže: „Bilo je mnoštvo hadžija i stanovnika Magriba (Marokanaca)."

Njegovi najpoznatiji učenici:

-Ahmed b. Abdullah Ebu-Ne'im el-Asbehani, autor knjige *Hil'jetul-evlija' ve tabekatul-asfija'*. Umro je 430. h.g.

-Abdullah b. Muhammed b. Betta el-Akburi, autor knjige *El-Ibanetul-kubra.* Umro je 378. h.g.

-Ahmed b. Muhammed el-Mekki el-Bezzar.

-Ebu-Muhammed Abdur-Rahman b. Omer b. en-Nehhas, povjerljivi učenjak hadisa. Okosnica učenjaka egipatske pokrajine. Umro 416. h.g.

Njegova štampana djela:

1. *Kitabuš-šeri'ah* (Knjiga Šerijata), koja je pred nama.

2. *Knjiga El-Erbe'ine hadisen* (Četrdeset hadisa),

3. *Ahlaku hameletil-Kur'an* (Ponašanje nosilaca Kur'ana),

4. *Ahlakul-ulema'* (Ponašanje učenjaka),

5. *Tahrimun-nerd veš-šatrendži vel-melahi* (Zabrana tavle, šaha i razonode),

6. *Knjiga Sifetul-gureba'i minel-mu'minin* (Opis neobičnih vjernika),

7. *Kitabur-ru'jeti ili Et-tasdiku bin-nezari ilallahi fil-ahireti* (Potvrda gledanja u Allaha na budućem svijetu).

BISMILLAHIR-RAHMANIR-RAHIM[1]

Neka je salavat[2] i selam na našeg Poslanika Muhammeda, njegovu porodicu[3] i ashabe[4].

Imam, velikan, hafiz Ebu-Bekr Muhammed b. el--Husejn b. Abdullah el-Ādžurri el-Bagdadi kaže:

---

[1] Autor, Allah mu se smilovao, počinje knjigu sa Bismillom povodeći se za Časnom Knjigom, jer Bismilla je početni dio svake sure osim sure Et--Tevbe (Beraet), te povodeći se za Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, koji je Bismillom otpočinjao svoja pisma (tadašnjim svjetskim vladarima, nap. prev.). **Napomena:** Mnogi učenici, a posebno obični ljudi, u ovakvim prilikama spominju hadis: „Svaka stvar koja se ne počinje sa *Bismillahir-Rahmanir-Rahim* je manjkava." Ovo je veoma slab hadis o kojem je velikan hadisa El-Albani, Allah mu se smilovao, iznio dostatan govor u predivnoj knjizi *Irvaul-galil* (I tom).

[2] Allahov salavat na Njegova roba predstavlja pohvalu u Najvišem društvu, a salavat meleka na roba je dova i traženje oprosta za njega. *El-Feth* (8/393).

Korist: Hafiz Ibn-Hadžer el-Askalani, Allah mu se smilovao u *Fethu* (8/395) kaže: „Ismail b. Ishak u knjizi *Ahkamul-Kur'an* navodi svoj ispravni lanac prenosilaca od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Nije ispravan salavat (blagoslov) ni na jednog čovjeka (pojedinačno, ali je zajedno u kontekstu dozvoljen) osim na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a za muslimane i muslimanke se traži oprost (istigfar)."

[3] Porodica čovjeka su oni koji se pouzdano vežu za njega putem rodbinstva i sl. Pod Poslanikovom porodicom, sallallahu alejhi ve sellem, misli se na njegove sljedbenike koji su u njega vjerovali. Ovo mišljenje je odabrao valorizator šerijatskih tekstova Ibn-Kajjim el-Dževzijje u svojoj jedinstvenoj knjizi *Dželaul-efham fis-salati ves-selami ala hajril-enam*. U ovoj knjizi se mogu naći važne koristi.

[4] Ashab je onaj čovjek koji je susreo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u njega vjerovao i na tom uvjerenju umro. *El-Feth* (7/76)

Najpreče čime mogu početi govor je: Hvala Allahu[5] našem Plemenitom Zaštitniku. Zahvaljujem Allahu najboljom zahvalom kojom On Sebe hvali:

﴿ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ۝ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۝ مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ ۝ ﴾

„Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo, Milostivog, Samilosnog, Vladara Dana sudnjeg." *(El-Fatiha, 2-4.)*

﴿ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ وَلَهُ ٱلْحَمْدُ فِى ٱلْءَاخِرَةِ ۚ وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْخَبِيرُ ۝ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۚ وَهُوَ ٱلرَّحِيمُ ٱلْغَفُورُ ۝ ﴾

„Neka je hvaljen Allah, čije je sve ono na nebesima i sve ono na Zemlji! Hvaljen neka bude i na onom svijetu! On je Mudar i Sveznajući. On zna šta u zemlju ulazi, a šta iz nje izlazi, i šta se s neba spušta, a šta se na nj uspinje; On je Samilostan i On prašta grijehe." *(Es-Sebe', 1-2.)*

﴿ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَجَعَلَ ٱلظُّلُمَٰتِ وَٱلنُّورَ ۖ ثُمَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ۝ ﴾

„Hvaljen neka je Allah koji je nebesa i Zemlju stvorio i tmine i svjetlo dao, pa opet oni koji ne vjeruju - druge sa Gospodarom svojim izjedanačuju!" *(El-En'am, 1.)*

---

[5] **Napomena:** Hadis koji se prenosi na ovu temu je slab, a glasi: *„Svaka stvar koja se ne počinje sa zahvalom Allahu (El-hamdu lillahi) je krnjava." Irvaul-galil* (br.2).

﴿ وَقُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِى ٱلْمُلْكِ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ وَلِىٌّ مِّنَ ٱلذُّلِّ ۖ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًۢا ﴿١١١﴾ ﴾

„I reci: 'Hvaljen Allah koji Sebi nije uzeo djeteta i koji u vlasti nema ortaka, i kome ne treba zaštitinik zbog nemoći - i hvaleći Ga veličaj!'" *(El-Isra', 111.)*

Zahvaljujem Mu zbog darivanja stalnih blagodati i dugovječne potpore, onako kako zahvaljuje onaj ko zna da njegov Plemeniti Zaštitnik voli zahvalu, a Njemu pripada zahvala u svakoj situaciji.

Neka je salavat na Donosioca radosnih vijesti, Opominjača, Svjetiljku, odabranika Ademova potomstva, sallallahu alejhi ve sellem, čiji je opis spomenut u Tevratu i Indžilu. On je pečat svih vjerovjesnika, to je naš Poslanik Muhammed, neka je salavat i selam na njega, njegovu časnu porodicu, odabrane ashabe i njegove supruge - Majke vjernika. Neka nama i vama Allah podari pridržavanje pokornosti Njemu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i onome na čemu su bili njegovi ashabi, neka je Allah njima zadovoljan, i oni koji su ih slijedili u dobru, te onome na čemu su bili imami od učenjaka muslimana. Neka nas i vas Allah sačuva od zablude, a On je Onaj koji sve čuje, koji je blizu i odaziva se na molbe.

1. Od Ibrahima b. Abdir-Rahman el-'Uzrija se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Ovo znanje će iz svake generacije nositi pravični ljudi. Čuvat će ga od izmjena onih koji pretjeruju (ekstremista), zloupotrebe zabludničara i tumačenja neznalica."*[6]

---

[6] Lanac prenosilaca ovog hadisa je mursel kao što kaže naš šejh El-Albani, Allah mu se smilovao. (Hadis je mursel ukoliko tabi'in kaže da je

2. Od Ibrahima b. Abdir-Rahmana el-'Uzrija se prenosi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: '*Ovo znanje će iz svake generacije nositi pravični ljudi. Čuvat će ga od izmjena onih koji pretjeruju, zloupotrebe zabludničara i tumačenja neznalica.*'"[7]

3. Prenosi se od Vehba b. Munebbiha[8] da je rekao: „Učenjak je čestiti i skromni čovjek koji se pridržava Sunneta. To su sljedbenici vjerovjesnika u svakom vremenu."[9]

Muhammed b. el-Husejn (El-Ādžurri) kaže:

Neka nas i vas Allah, Svojom blagodati i počasti, učini od onih kojima će oživjeti sunnete, usmrtiti novotarije, ojačati srca sljedbenika istine i poraziti sljedbenike zablude.

Allahov Poslanik, sallallahu alehi ve sellem, rekao to i to, ili je uradio to i to, ili je u njegovom prisustvu urađeno to i to - ne spominjući ashaba koji taj hadis prenosi.) Međutim, hadis je dobar. Navodi se s drugim lancima prenosilaca koje je sabrao šejh Ali Hasen Abdul-Hamid u svojoj brošuri: *Ittihafu zeviš-šerefi bi turuki hadisi jahmilu hazel-ilme min kulli halefin...* Pogledaj komentar *El-Miškata* (1/82). Bilježi ga Ibn-Veddah u djelu *El-Bide'u ven-nehju anha* (1); El-Hatib u *Šerefu ashabil-hadis* (29) i drugi.

[7] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi ga Ibn-Veddah u *El-Bide'u ven-nehju anha* (1); El-Hatib u *Šerefu ashabil-hadis* (29) i drugi.

[8] On je Vehb b. Munebbih b. Kamil, Ebu-Abdullah, iz Jemena. Pouzdan je. Umro je između 113. i 119. H.g.

[9] U početku lanca prenosilaca nedostaje jedan ili dva prenosioca.

NAREDBA DRŽANJA ZAJEDNICE I ZABRANA PODVAJANJA (STRANAČJA)

SLIJEĐENJE I NAPUŠTANJE NOVOTARSTVA

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Allah nas je, Svojom blagodati i počasti, obavijestio u Svojoj Knjizi o sljedbenicima dviju Knjiga, židovima i kršćanima. Propali su nakon što su se razišli u vjeri. Naš Plemeniti Zaštitnik nas je obavijestio da ih je na izdvajanje iz zajednice i skretanje u zabludu, nakon što su saznali ono što drugi nisu znali, odvelo ono što im je bilo zabranjeno, a to je tiranija i zavist. Žestina tiranije i zavisti ih je natjerala da se frakcionišu pa su propali. Naš Plemeniti Zaštitnik nas je upozorio da ne budemo kao oni, pa da propadnemo kao što su propali.

Nego, naredio nam je da se držimo zajednice, a zabranio nam je razilaženje. Također, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je upozorio na frakcionaštvo i naredio nam zajednicu. Na to su nas upozoravali i naši imami prethodnici iz reda učenjaka muslimana. Svi su naređivali držanje zajednice i zabranjivali razilaženje.

Ako neko kaže: Spomeni nam to da bismo se čuvali onoga o čemu pričaš, a Allah jedino upućuje na ispravni put, reći će mu se: „Spomenut ću ono što mi je na umu, shodno znanju kojem me je Allah, azze ve dželle, podučio kako bih posavjetovao moju braću slje-dbenike Kur'ana, hadisa, fikha, te ostale muslimane. Allah daje uputu za moje namjere i On u tome pomaže, ako hoće."

Uzvišeni u suri El-Bekare kaže:

﴿ كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ فِيمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ ۚ وَمَا ٱخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۖ فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لِمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ مِنَ ٱلْحَقِّ بِإِذْنِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾ ﴾

„Svi ljudi su sačinjavali jednu zajednicu, i Allah je slao vjerovjesnike da donose radosne vijesti opomene, i po njima je slao Knjigu, samu istinu, da se po njoj sudi ljudima u onome u čemu se ne bi oni slagali. A povod neslaganju je bila međusobna zavist, baš od strane onih kojima je data, i to kada su im već bili došli jasni dokazi; i onda bi Allah, voljom Svojom, uputio vjernike da shvate istinu o onome u čemu se razilaziše. A Allah upućuje na Pravi put onoga koga On hoće." (El-Bekare, 213.)

﴿ ۞ تِلْكَ ٱلرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۘ مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ ٱللَّهُ ۖ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَٰتٍ ۚ وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَيَّدْنَٰهُ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ ۗ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا ٱقْتَتَلَ ٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ وَلَٰكِنِ ٱخْتَلَفُوا۟ فَمِنْهُم مَّنْ ءَامَنَ وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ ۚ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا ٱقْتَتَلُوا۟ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٣﴾ ﴾

„Neke od poslanika odlikovali smo jedne nad drugima. S nekima od njih je i Allah govorio, a neke je za više stupnjeva uzdigao. A Isau, sinu Merjeminu, jasne smo dokaze dali i Ruhom svetim ga podržali. Da je Allah htio, oni se ne bi međusobno poslije njih ubijali, kada su im jasni dokazi već došli, ali oni su se razišli: neki su od njih vjerovali, a neki su poricali. A da je Allah htio, oni se ne bi međusobno ubijali! Ali Allah radi ono što On želi." (El-Bekare, 253.)

Uzvišeni u suri Ali Imran kaže:

﴿ إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلْإِسْلَٰمُ ۗ وَمَا ٱخْتَلَفَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۗ وَمَن يَكْفُرْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَإِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ﴿١٩﴾

„Allahu je prava vjera jedino – islam. A podvojili su se oni kojima je data Knjiga baš onda kada im je došlo znanje, i to iz međusobne nepravde (zavisti). A sa onima koji u Allahove riječi ne budu vjerovali Allah će brzo obračunati." *(Ali Imran, 19.)*

Uzvišeni u suri El-En'am kaže:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ ۚ إِنَّمَآ أَمْرُهُمْ إِلَى ٱللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾ ﴾

„Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili, Allah će se za njih pobrinuti. On će ih o onome što su radili obavijestiti." *(El-En'am, 159.)*

Uzvišeni u suri Junus kaže:

﴿ وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ مُبَوَّأَ صِدْقٍ وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ فَمَا ٱخْتَلَفُوا۟ حَتَّىٰ جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾ ﴾

„I Mi smo sinove Israilove u lijepe predjele naselili i ukusnom hranom ih opskrbili, i tek kad im je došlo prvo saznanje, oni su se u mišljenju razišli. A Gospodar tvoj će im sigurno na Sudnjem danu presuditi o onom u čemu su se razilazili." *(Junus, 93.)*

Uzvišeni u suri Eš-Šura kaže:

﴿ وَمَا تَفَرَّقُوٓاْ إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلۡعِلۡمُ بَغۡيَۢا بَيۡنَهُمۡۚ وَلَوۡلَا كَلِمَةٞ سَبَقَتۡ مِن رَّبِّكَ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى لَّقُضِيَ بَيۡنَهُمۡۚ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُورِثُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ لَفِي شَكّٖ مِّنۡهُ مُرِيبٖ ﴿١٤﴾ ﴾

„A oni su se podvojili iz zlobe međusobne baš onda kad im je došlo saznanje. I da nije Riječi Gospodara tvoga prije izrečene, do označenog roka, s njima bi bilo već svršeno. A oni kojima se poslije njih Knjiga u nasljedstvo ostavlja veoma sumnjaju u nju." *(Eš-Šura, 14.)*

Kaže Uzvišeni u suri El-Bejjine:

﴿ وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡبَيِّنَةُ ﴿٤﴾ ﴾

„A podvojili su se oni kojima je data Knjiga baš onda kada im je došao dokaz jasni." *(El-Bejjine, 4.)*

﴿ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ ﴿٥﴾ ﴾

„A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovjedaju, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je – ispravna vjera." *(El-Bejjine, 5.)*

Naš Plemeniti Zaštitnik nas je obavijestio da im je dato znanje, pa su jedni drugima nasilje činili i jedni drugima zavidjeli sve dok ih to nije dovelo u razilaženje, pa su propali.

Ako neko kaže: Koja su to mjesta u Kur'anu na kojima nam je Allah zabranio da budemo poput njih[10] kako bi se čuvali od frakcionaštva na koje nas je naš Zaštitnik upozorio i kako bi se držali zajednice?- reći će mu se: „Uzvišeni Allah u suri Ali Imran kaže:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾
وَٱعْتَصِمُوا۟ بِحَبْلِ ٱللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا۟ ۚ وَٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَآءً
فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِۦٓ إِخْوَٰنًا وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ
فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾ وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ
يَدْعُونَ إِلَى ٱلْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ
ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾ وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ تَفَرَّقُوا۟ وَٱخْتَلَفُوا۟ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ ۚ
وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾ ﴾

„O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani! Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte! I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste bili jedni drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, prijatelji; i bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On nje spasio. Tako vam Allah objašnjava Svoje dokaze, da biste na pravom putu istrajali. I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvraćati, - oni će šta žele postići.I ne budite kao oni koji su se

[10] Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao, ima veliku knjigu koja pojašnjava obaveznost razlikovanja od nevjernika općenito, te nepoistovjećivanje sa njima. Nazvao ju je *Ispravni put iziskuje suprotstavljenje stanovnicima vatre*. Obavezno pogledaj ovu knjigu jer je ona jedinstvena po svojoj tematici.

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA.NET

razjedinili i u mišljenju podvojili kada su im već jasni dokazi došli, - njih čeka patnja velika.“ *(Ali Imran, 102-105.)*

Uzvišeni u suri El-En'am kaže:

﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِى مُسْتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾ ﴾

„I doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova; - eto, to vam On naređuje, da biste se grijeha klonili.“ *(El-En'am, 153.)*

Uzvišeni u suri Er-Rum kaže:

﴿ فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ ۞ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَٱتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَلَا تَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾ مِنَ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا ۖ كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾ ﴾

„Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik, djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio, - ne treba da se mijenja Allahova vjera, ali većina ljudi to ne zna -, obraćajući Mu se predano! Bojte se Njega i obavljajte molitvu, i ne budite od onih koji Mu druge ravnim smatraju, od onih koji su vjeru svoju razbili i u stranke se podijelili; svaka stranka zadovoljna onim što ispovijeda.“ *(Er-Rum, 30-32.)*

Uzvišeni u suri Eš-Šura kaže:

﴿ ۞ شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحًا وَٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِۦٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓ ۖ أَنْ أَقِيمُوا۟ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا۟ فِيهِ ۚ كَبُرَ عَلَى ٱلْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ۚ ٱللَّهُ يَجْتَبِىٓ إِلَيْهِ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِىٓ إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ ﴿١٣﴾ ﴾

„On vam propisuje u vjeri isto ono što je propisano Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: 'Pravu vjeru ispovjedajte i u tome se ne podvajajte!' Teško je onima koji Allahu druge ravnim smatraju da se tvome pozivu odazovu. Allah odabire za Svoju vjeru onoga koga On hoće i upućuje u nju onoga ko Mu se iskreno obrati." (Eš-Šura, 13.)

Da li ima dostatnijeg pojašnjenja od ovoga za onog čovjeka koji poima Allaha, azze ve dželle? Razmisli o ovome razilaženju na koje nas Plemeniti Zaštitnik upozorava i čime nas upozorava.

Zatim, znajte, da se Allah i nama i vama smiluje, da je Allah, azze ve dželle, i vas i nas obavijestio u Svojoj Knjizi da neminovno mora doći do razilaženja među Njegovim stvorenjima da bi uputio koga On hoće i odveo u zabludu koga On hoće. Uzvišeni Allah je to učinio poukom kojom se opominju vjernici da se čuvaju razilaženja, drže se zajednice, ostavljaju rasprave i razmirice u vjeri, te slijede propise islama a ne uvode novotarije.

Ako neko upita: Gdje se to nalazi u Allahovoj Knjizi? - reći će mu se: „Uzvišeni Allah u suri Hud kaže:

﴿ وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ ٱلنَّاسَ أُمَّةً وَٰحِدَةً ۖ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ۚ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ ۗ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ

أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾ وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِۦ فُؤَادَكَ ۚ وَجَآءَكَ فِى
هَٰذِهِ ٱلْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾ ﴾

'A da je Gospodar tvoj htio, sve bi ljude sljedbenicima jedne vjere učinio. Međutim, oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje. A zato ih je i stvorio. I ispunit će se riječ Gospodara tvoga: 'Napunit ću, zaista, Džehennem džinima i ljudima - zajedno! I sve ove vijesti koje ti o pojedinim događajima o poslanicima kazujemo zato su da njima srce tvoje učvrstimo. I u ovima došla ti je prava istina, i pouka, i vjernicima opomena.'" *(Hud, 118-120.)*

Zatim, Uzvišeni naređuje Svome Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da slijedi ono što mu je objavljeno i da ne slijedi strasti prijašnjih naroda u onome u čemu su se razišli. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je to i učinio. Upozorio je svoj ummet na razilaženje, samozadivljenost mišljenjem i slijeđenje pohota.

Uzvišeni Allah u suri El-Džasije kaže:

﴿ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ
وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٦﴾ وَءَاتَيْنَٰهُم بَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ ۖ فَمَا ٱخْتَلَفُوٓا۟ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ
مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾ ثُمَّ جَعَلْنَٰكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ فَٱتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَ ٱلَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾ إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا۟ عَنكَ مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا ۚ وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ
بَعْضٍ ۖ وَٱللَّهُ وَلِىُّ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾ ﴾

„Sinovima Israilovim smo Knjigu i vlast i vjerovjesništvo dali i lijepim jelima smo ih bili opskrbili, i

iznad svih naroda ih uzdigli, i jasne dokaze o vjeri smo im dali, a oni su se podvojili baš onda kad su do saznanja došli, i to zbog neprijateljstva i međusobne zavisti. Gospodar tvoj će im na Sudnjem danu sigurno presuditi o onome oko čega su se razišli. A tebi smo poslije odredili da u vjeri ideš pravcem određenim, zato ga slijedi i ne povodi se za strastima onih koji ne znaju, jer te oni nikako ne mogu od Allahove kazne odbraniti; nevjernici jedni druge štite, a Allah štiti one koji Ga se boje i grijeha klone." *(El-Džasije, 16-19.)*

Zatim Uzvišeni kaže:

﴿ هَٰذَا بَصَٰٓئِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحۡمَةٌ لِّقَوۡمٖ يُوقِنُونَ ﴾

„Ovaj Kur'an je putokaz ljudima i uputstvo i milost onima koji čvrsto vjeruju." *(El-Džasije, 20.)*

4. Prenosi se od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, vezano za riječi Uzvišenog:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمۡ وَكَانُواْ شِيَعٗا...﴾

„Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili, ..." *(El-En'am, 159.)*

﴿ وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ تَفَرَّقُواْ وَٱخۡتَلَفُواْ...﴾

„I ne budite kao oni koji su se razjedinili i u mišljenju podvojili..." *(Ali Imran, 105.)*

﴿ ... فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمۡ زَيۡغٞ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَٰبَهَ مِنۡهُ ٱبۡتِغَآءَ ٱلۡفِتۡنَةِ وَٱبۡتِغَآءَ تَأۡوِيلِهِۦ ...﴾

„Oni čija su srca pokvarena - željni smutnje i svog tumačenja – slijede one što su manje jasni (ajeti)..." *(Ali Imran, 7.)*

﴿ ... فَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡ زُبُرٗا ... ﴾

„A oni su se u pitanjima vjere svoje podijelili na skupine." *(El-Mu'minun, 53.)*

﴿ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي ٱلْكِتَٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ...﴾

„On vam je već u Knjizi objavio: kad čujete da Allahove riječi poriču i da im se izruguju, ne sjedite s onima koji to čine." *(En-Nisa', 140.)*

﴿... وَلَا تَتَّبِعُوا ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ ...﴾

„I druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova..." *(El- En'am, 153.)*

﴿... أَنْ أَقِيمُوا ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ...﴾

„Pravu vjeru ispovjedajte i u tome se ne podvajajte!" *(Eš-Šura, 13.)*

Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, kaže: „Allah, azze ve dželle, je naredio vjernicima zajednicu, a zabranio im razilaženje i podvajanje. Obavijestio ih je da su oni prije njih propali zbog rasprava i razmirica u Allahovoj, azze ve dželle, vjeri."[11]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ovo mi je došlo na um o naredbi Allaha, azze ve dželle, ummetu Muhammmeda, sallallahu alejhi ve sellem, da se drže zajednice i čuvaju podvajanja.

Ako neko upita: Spomeni nam iz Sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, upozoravanje

[11] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi ga Ibn-Džerir et-Taberi u *tefsiru* (8/88) i spomenuo ga je Ibn-Kesir u svom tefsiru (3/360).

ummeta na to! - reći će mu se: „Da. Dužnost ti je to saslušati, čuvati se podvajanja, držati se zajednice, te tražiti pomoći od Allaha Velikoga u tome."

NAREDBA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, SVOME UMMETU DA SE DRŽI ZAJEDNICE I UPOZORENJE NA PODVAJANJE

5. Od Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: '*Ko želi najbolji dio Dženneta, neka se drži zajednice, jer je šejtan sa jednim čovjekom, a od dvojice je već udaljeniji.*'"[12]

6. Prenosi se od Zirra da je rekao: „Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, je držao govor u Šamu, pa je rekao: 'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je stao među nas kao što ja stojim među vama i rekao: *Ko želi najbolji dio Dženneta, neka se drži zajednice, jer je šejtan sa jednim čovjekom, a od dvojice je već udaljeniji* '"[13]

7. Od El-Harisa el-Eš'arija, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „*Allah, tebareke ve te'ala, je naredio Jahjau b. Zekerijjahu pet zapovijedi po kojima će raditi. Naredio je i sinovima Israilovim da po njima postupaju.*" (Zatim je spomenuo hadis u cjelosti) ... Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „*I ja vam naređujem pet stvari. Njima me je obavezao Allah, azze ve dželle: zajednica, poslušnost i pokornost, hidžra i borba na Allahovom putu. Ko se podvoji od zajednice koliko je jedan pedalj, skinuo je priuzu islama sa svoje glave, osim ako se povrati.*"[14]

---

[12] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn Ebi-Asim u *Es-Sunne* (br.87); Ahmed (1/18) i drugi. El-Albani kaže da je hadis vjerodostojan. Pogledaj *Zilalul-Dženneh* (br. 88) i *Es-Sahiha* (1116).

[13] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi ga Ibn Ebi Asim (br.87); Ahmed (1/18) i drugi.

[14] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi ga Ahmed (br.202); Et-Tajalisi (br.1161); Abdur-Rezzak (br.20709); Tirmizi (br.2863 i 2864); Ibn-Hib-

8. Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, kaže: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: '*Ko izađe iz pokornosti i podvoji se od zajednice pa umre, umro je paganskom smrću.*'"[15]

9. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Ko se podvoji od zajednice i suprotstavi se pokornosti, umire paganskom smrću. Ko ustane protiv (pripadnika) mog ummeta, dobrih i griješnih, i ne bude se libio vjernika i ne bude izvršavao dogovor prema onome kome je dužan, taj ne priprada mom ummetu. Ko bude ubijen pod zastavom slijepe pokornosti podvajajući se, boreći se i pozivajući u šovinizam, umro je paganskom smrću.*"[16] Tekst hadisa je Ebu-Musaov.

10. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Ko izađe iz pokornosti i podvoji se od zajednice, umire paganskom smrću.*"[17]

11. Od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Sjedili smo kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je proučio:

﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِى مُسْتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ... ﴾

'I doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova.' *(El-En'am, 153.)* i povukao crtu i rekao: '*Ovo je (ispravni) put.*'- a

---

ban (str.372) Ibn-Huzejme (br.1895); Hakim (1/421-422) i Taberani u *El--Kebiru* (br.3427-3429 i 3431). Vjerodostojnim su ga ocjenili Et-Tirmizi, El-Hakim, Ez-Zehebi i El-Albani u *Sahihul-džami'u* (br.553).

[15] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Dio hadisa kojeg bilježi Muslim (br.1848) i drugi.

[16] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Muslim (1848) i drugi.

[17] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

potom je nacrato još linija i rekao: '*Ovo su stranputice. Nema ni jedne stranputice a da na njoj nema šejtana koji na nju poziva.*'"[18]

12. Abdullaha b. Mes'ud, radijallahu anhu, kaže: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je jednog dana povukao crtu i rekao: '*Ovo je Allahov ispravni put.*' Zatim je povukao sa lijeve i desne strane nekoliko crta i rekao: '*Ovo su stranputice. Na svakoj od njih je šejtan koji u njih poziva.*' Tada je proučio ajet:

---

[18] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ahmed (1/435-465); Ed-Darimi (br.208); Ibn Ebi-Asim (br.17); El-Hakim (2/318) i drugi. El-Hakim kaže: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan, ali ga nisu zabilježili njih dvojica (Buharija i Muslim)." Sa riječima El-Hakima je saglasan i Ez-Zehebi. Ahmed Šakir i El-Albani su ga, također, ocjenili vjerodostojnim. Pogledaj: *Zilalul-Dženneh* (1/13) i *Musned* s valorizacijom Ahmeda Šakira (6/89-90).

Korist: Ibn-Tejmijje u *Medžmu'atul-fetava* (4/57) kaže: „Ako pametni koji očekuje susret sa Allahom razmisli o ovom primjeru i razmisli o sektama haridžija, mu'tezila, džehmijja, rafidija, te onih bližih Sunnetu iz reda apologetičara, kao što su kerramijje, kullabijje, eš'arijje i dr., i da svaki od njih imaju svoju stranputicu kojom izlaze sa onoga na čemu su bili ashabi i učenjaci hadisa i tvrde da je njihov put ispravan, uvidjet će da se na njih misli pod ovim primjerom koji navodi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On ne govori iz obijesti, nego je to Objava koja mu se daje."

Korist: U ovom hadisu je pojašnjenje da je istina jedna a ne mnogobrojna, te da su neistina i tame mnogobrojne. Kao što Uzvišeni kaže: ***„On ih na svjetlo iz tama izvodi..."*** Tame su množina a one predstavljaju puteve neistine i laži. Svjetlost je došla u jednini, a ona predstavlja jedini put istine.

Korist: U ovom hadisu se pojašnjava da je put istine dugačak, dok su putevi neistine kratki. Zato, oni koji pozivaju u istinu ne trebaju put smatrati dugim niti im to smije dosaditi, nego će se strpiti i pozivati na strpljenje. Isto tako ne smiju biti obmanjeni kratkročnim neispravnim metodama, kao što su: podmetanje eksplozija, tekfir (proglašavanje ljudi nevjernicima), parlamenti, atentati i sl. Sve su to kratki putevi na kojima stoji šejtan. Neka je Allah na pomoći.

﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِى مُسْتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾ ﴾

'I doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova. Eto, to vam On naređuje, da biste se grijha klonili.' *(El-En'am, 153.)*, linija koje su na lijevoj i desnoj strani.[19]

13. Od Džabira, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Bili smo kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je povukao liniju, te po dvije linije sa desne i lijeve strane. Zatim je ruku stavio na srednju liniju i rekao: '*Ovo je Allahov put.*' Zatim je proučio ovaj ajet:

﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِى مُسْتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾ ﴾

'I doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova. Eto, to vam On naređuje, da biste se grijeha klonili.' *(El-En'am, 153.)*"[20]

14. En-Nevvas b. Sem'an, prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: *„Allah je naveo primjer ispravnoga puta, a na krajevima puta su dva zida na kojima se nalaze otvorena vrata. Na vratima su zastori spušteni. Na vratima puta stoji pozivač koji govori: 'O ljudi, svi uđite na pravi put i nemojte skretati!' Drugi pozivač poziva izvan pravog puta. Kada čovjek želi otvoriti neka od tih vrata kaže mu: 'Teško se tebi, ne otvaraj ih, jer ako ih otvoriš, na njih ćeš ući!' Ispravni put je islam, zidovi su Allahove gra-*

---

[19] Lanac prenosilaca je dobar. Ibid.

[20] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ahmed (3/397); Ibn-Madže (br.11); Ibn Ebi-Asim (br.16) i drugi. El-Albani ga je sa ovim lancem prenosilaca ocjenio slabim, a vjerodostojan je drugim putevima. Pogledaj *Zilalul-Dženneh* (br.16).

nice, otvorena vrata su Allahove zabrane. Pozivač na vrhu puta je Allahova Knjiga, a pozivač iznad puta je Allahov savjetodavac u srcu svakog muslimana."[21]

15. En-Nevvas b. Sem'an el-Ensari, prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: „*Allah je naveo primjer ispravnoga puta, a na krajevima puta su dva zida na kojima se nalaze otvorena vrata. Na vratima su zastori spušteni. Na vratima puta stoji pozivač koji govori: 'O ljudi, uđite na pravi put svi i nemojte se razilaziti.' Drugi pozivač poziva izvan pravog puta. Kada čovjek želi otvoriti neka od tih vrata, kaže mu: 'Teško se tebi, ne otvaraj ih, jer ako ih otvoriš, na njih ćeš ući.' Ispravni put je islam, zastori su Allahove granice, vrata su Allahove zabrane. Pozivač na vrhu puta je Allahova Knjiga, a pozivač iznad puta je Allahov savjetodavac u srcu svakog muslimana.*"[22]

16. Abdullah, radijallahu anhu, je rekao: „Pravi put je okupljalište na koje dolaze šejtani. Oni pozivaju: 'O Allahov robe, dođi ovo je pravi put', kako bi odvraćali sa Allahovog puta. Pridržavajte se Allahovog, tebareke ve te'ala užeta, jer Allahovo, azze ve dželle, uže je Allahova Knjiga."[23]

17. Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, je rekao u svojoj hutbi: „O ljudi, budite pokorni i držite se zajednice jer je to Allahovo, azze ve dželle, uže kojeg je naredio da se drži. Ono

---

[21] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ahmed (4/182); Ibn Ebi-Asim (br.19); El-Hakim (1/73) i drugi. El-Hakim kaže: „Vjerodostojan je po uslovima Muslima." S njegovim riječima je saglasan i Ez-Zehebi. El-Albani ga je ocjenio vjerodostojnim. *Sahihul-džami'* (br.3887).

[22] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

[23] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Džerir u tefsiru (7/72); Ibn-Veddah u *El-Bide'u ven-nehju anha* (str.32).

što mrzite u zajednici, bolje je od onoga što volite u podvojenosti."[24]

18. Od Eš-Ša'bija se prenosi da je rekao: „Govorilo bi se: 'Ko želi najbolji dio Dženneta, neka se pridržava zajednice muslimana.'"[25]

19. Rekao je Ebul-'Alije: „Naučavajte islam, pa kada ga naučite nemojte bježati od njega. Držite se pravog puta jer je on islam. Nemojte zastranjivati sa pravog puta desno i lijevo. Držite se Sunneta vašeg Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i onoga na čemu su njegovi ashabi. Mi smo učili Kur'an prije nego što su učinili ono što su već učinili petnaest godina. Čuvajte se ovih strasti koje među ljude ubacuju neprijateljstvo i mržnju." Rekao je: „Pričao sam o tome El-Hasenu, pa je rekao: 'Istinu je rekao i posavjetovao.' To sam pričao i Hafsi bint Sirin, pa je rekla: 'O sinko, jesi li o tome govorio Muhammedu (ibn Sirinu)?' Odgovorio sam: 'Ne!', pa je rekla: 'Onda mu ispričaj.'"[26]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Onaj kome Allah, azze ve dželle, želi dobro poznaje se po slijeđenju ovoga puta, Allahove Knjige i Sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, te praksi njegovih ashaba, radijallahu anhum, i onih koji ih sli-

---

[24] Lanac prenosilaca je dobar (hasen li gajrihi). Bilježi Ibn-Džerir et-Taberi u tefsiru (7/76); El-Lalikai (1/108) i El-Hakim (4/555). El-Hakim kaže: „Vjerodostojan po uslovima Buharije i Muslima, ali ga nisu zabilježili."

[25] Lanac prenosilaca ove predaje je veoma slab. Međutim, već je navedena kao hadis vjerodostojnog lanca prenosilaca. (Hadisi br. 5 i 6).

[26] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi ga Ibn-Betta (br.136) sa vjerodostojnim lancem prenosilaca; Abdur-Rezzak (br.20758); Ibn-Veddah u *El-Bide'u ven-nehju anha* (str.32 i 33); El-Lalikai (br.17) i drugi.

jede po dobročinstvu, neka je Allahova milost na sve njih. Isto tako, na čemu su bili imami muslimana u svakom području u kojem je bilo učenjaka poput El-Evzaija, Sufjan es-Sevrija, Malika b. Enesa, Eš-Šafi'ijja, Ahmeda b. Hanbela, El-Kasima b. Selama, kao i onih koji su na njihovom putu u izbjegavanju svakog pravca kojim nisu išli ovi učenjaci, a pojasnit ćemo ono što su oni ispovijedali, inša-Allah.

RAZILAŽENJE PRIJAŠNJIH NARODA U VJERI I NA KOLIKO ĆE SE STRANAKA PODVOJITI OVAJ UMMET

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je obavijestio o ummetu Musaa, alejhis-selam: *„Razišli su se na sedamdeset i jednu skupinu od kojih su sve u Vatri osim jedne."* Obavijestio nas je, salavatullahi ve selamuhu alejhi, o ummetu Isaa, alejhis-selam, da su se razišli na sedamdeset i dvije skupine. Sedamdeset i jedna je u Vatri, a jedna u Džennetu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *„Moj ummet će premašiti obje ove skupine. Imat će jednu stranku više, sedamdeset i dvije će od njih u Vatru, a jedna u Džennet."* Zatim je upitan ko je spašena grupa, pa je odgovorio: *„Ona koja je na onome na čemu sam ja i moji ashabi."* U drugom hadisu stoji: *„Najveća skupina."*, ili: *„Jedna je u Džennetu, a ona je zajednica."*

Značenje svih ovih hadisa je jedno.[27]

---

[27] Ibn-Mes'ud, radijallahu anhu, kaže: „Džema'at (zajednica) je onaj ko se nalazi na istini pa makar bio sam." Ebu-Šame kaže: „Naredbom pridržavanja zajednice se traži pridržavanje i slijeđenje istine, pa makar sljedbenici istine bili malobrojni, a protivnici mnogobrojni. Istina je ono na čemu je bila prva zajednica (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ashabi, radijallahu anhum). Nisu vrijedni pažnje mnogobrojni sljedbenici neistine, poslije njih." Pogledaj *El-Ba'isu ala inkaril-bide'i vel-havadis* (20). Kada je Ibnul-Mubarek upitan o zajednici, odgovorio je: „Ebu-Bekr i Omer." Rečeno mu je: „Preselili su na ahiret Ebu-Bekr i Omer?" Reče: „Taj i taj." Rečeno mu je: „Preselili su na ahiret taj i taj." Ibnul-Mubarek tada reče: „Ebu-Hamza es-Sukkeri je zajednica." *Šerhus-Sunne* (1/216).

20. Jusuf b. Esbat je rekao: „Četiri su temelja novotarstva: rafidije[28] (kod nas poznate kao šije), haridžije, kaderije i murdžije. Iz svake od ovih sekti se razgranalo osamnaest manjih skupina, to su sedamdeset i dvije stranke, a sedamdeset i treća je zajednica za koju Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: '*Ona je spašena skupina.*'"[29]

---

[28] Rafidija je onaj ko odbacuje (poriče) hilafet dvojice šejhova (Ebu-Bekra i Omera, radijallahu anhuma) i daje prednost Aliji, radijallahu anhu, nad njima. Termin *rafidija* je precizniji i podrobniji od termina *šija*, jer se termin *šija* upotrebljava za svakog ko daje prednost Aliji, radijallahu anhu, nad ostalim pravednim halifama, radijallahu anhum, makar priznavao njihov hilafet i bio njima zadovoljan. Npr. Prve zejdijje su smatrale Aliju, radijallahu anhu, boljim od Ebu-Bekra i Omera, radijallahu anhuma, iako su bili zadovoljni njima i njihovim hilafetom. Svoj stav su zasnivali na tezi: 'Vođstvo dobrog u prisustvu boljeg'. Za njih se upotrebljava termin *šije*, a ne *rafidije*.

Termin *rafidije* datira od početka drugog hidžretskog stoljeća, od vremena Zejda b. Alije b. el-Husejna, rahimehullah. Upitan je od strane nekih svojih pristalica o Ebu-Bekru i Omeru, radijallahu anhuma, pa ih je pohvalio i spomenuo po dobru. Zbog tih riječi odbacili su Zejda i udaljili se od njega, a on im je rekao: „Rafedtumuni" (odbacili ste me). Zbog toga su nazvani *rafidijama*. Pogledaj *Medžmu'atul-fetava* (13/35-36); *El-Milelu ven-nihal* (1/155); *Mekalatul-islamijjin* (1/89) i *Et-Tebsiru fid-din* (29-30).

Podijelile su se rafidije poslije toga na četiri sekte: zejdijje, imamijje, kejsanijje i gulat (fanatici ili ekstremisti). A zatim su se ove sekte podijelile na još mnogo sekti. Pogledaj *El-Ferku bejnel-firak* (str.21).

Haridžijama, kaderijama i murdžijama, autor je posvetio posebna poglavlja u ovoj knjizi.

[29] Lanac prenosilaca je slab. Ibn Ebi-Asim u *Es-Sunne* (2/463). Bilježi ga, također, Ibn-Betta u *El-Ibani* (276-277) sa dobrim lancem prenosilaca. I pored slabosti lanca prenosilaca ova izreka je poznata od Jusufa b. Esbata i Ibn-Mubareka. Njih dvojica su živjeli u vrijeme njihove pojave. Teško je odrediti sekte na koje se hadis odnosi jer svakodnevno se pojavljuju nove sekte koje ranije nisu bile poznate, a hadis se odnosi na ummet do Sudnjega dana.

Šehul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, kaže: „Što se tiče propalih sekti, prvi koji su govorili o njihovoj zabludi bili su Jusuf b. Esbat i

21. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Židovi i kršćani su se razlišli na sedamdeset i jednu ili sedamdeset i dvije frakcije, a moj ummet će se razići na sedamdeset i tri frakcije."*[30]

22. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Židovi su se razišli na sedamdeset i jednu ili sedamdeset i dvije sekte, kršćani su se razišli na na sedamdeset i jednu ili sedamdeset i dvije sekte, a moj ummet će se razići na sedamdeset i tri sekte."*[31]

23. Od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Moj će ummet snaći ono što je snašlo sinove Israilove. Sinovi Israilovi su se razišli na sedamdeset i dvije skupine, a moj ummet će se razići na sedamdeset i tri skupine, i to više od njih. Sve su u Vatri osim jedne skupine."* Pa su rekli: „Koja je ta skupina?" Odgovorio je: *„Ona koja se pridržava onoga na čemu sam ja i moji ashabi, neka je Allah Uzvišeni njima zadovoljan."*[32]

24. Od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Moj ummet će snaći ono što je snašlo sinove Israilove. Istim primjerom kao*

Abdullah b. el-Mubarek. Oni su imami i velikani, čak se ubrajaju među najveće velikane muslimana. Oni kažu: „Četiri su temelja novatorstva..." *Medžmu'atul-fetava* (3/350).

Veoma je teško precizirati i imenovati zabludjele sekte, jer hadis o podjelama u ummetu ostaje do nastupanja Sudnjeg dana. U svakom vremenu se pojavljuju nove sekte koje nisu postojale prije, tako da su i one obuhvaćene hadisom. (Allah najbolje zna)

[30] Lanac prenosilaca je dobar, ali je hadis je vjerodostojan, zbog ostalih lanaca prenosilaca. Bilježi Ahmed u *Musnedu* (2/332) i drugi. Pogledaj *Es-Sahiha* (br.192, 203 i 204).

[31] Lanac prenosilaca je dobar. Ibid.

[32] Lanac prenosilaca je slab, ali je hadis je dobar zbog drugih predaja (hasen li gajrihi). Bilježi Et-Tirmizi (br.2792) i El-Hakim u *Mustedreku* (1/128-129). *Sahih Sunen et-Tirmizi* (br.2129).

što nanula nanuli sliči. Sinovi Israilovi su se razišli na sedamdeset i dvije skupine, a moj ummet će se razići na sedamdeset i tri skupine. Sve su u vatri osim jedne." Pa je rečeno: „Koje, Allahov Poslaniče?" Pa je odgovorio: „*One na čemu sam ja danas i moji ashabi.*"[33] Neka je Allah njima zadovoljan.

25. Od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, se prenosi da je spomenuo dugi hadis, u kojem se, između ostalog, kaže da im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio o prijašnjim narodima i rekao: „*Musaov, alejhis-selam, narod se podijelio na sedamdeset i jednu skupinu, sedamdeset ih je u Vatri, a jedna u Džennetu. Isaaov, alejhis-selam, narod se podijelio na sedamdeset i dvije skupine. Sedamdeset i jedna će u Vatru, a jedna u Džennet. Moj ummet će prevazići ova dva naroda za jednu skupinu. Sedamdeset i dvije od njih će u Vatru, a jedna u Džennet.*" „Ko su oni, Allahov Poslaniče?" - upitaše. On, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: „*Zajednica.*"[34]

Ja'kub b. Zejd kaže: „Alija b. Ebi-Talib, radijallahu anhu, bi prilikom spomena ovog hadisa od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, učio sljedeće kur'anske ajete:

﴿ وَمِن قَوْمِ مُوسَىٰٓ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِٱلْحَقِّ وَبِهِۦ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾ ﴾

„U narodu Musaovu ima ljudi koji na istinu upućuju i koji prema njoj pravedno sude." *(El-E'araf, 159.)* Zatim bi spomenuo Isaov narod i proučio:

---

[33] Lanac prenosilaca je slab, ali je hadis dobar, zbog drugih puteva. Prenosi se vjerodostojnim lancima prenosilaca. Ibid.

[34] Lanac prenosilaca je slab, ali je hadis dobar zbog drugih lanaca prenosilaca. Termin *zajednica* je utemeljen a podrobno ga je pojasnio učenjak hadskih znanosti šejh El-Albani u *Es-Sahiha* (br.204).

﴿ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ ءَامَنُوا۟ وَٱتَّقَوْا۟ لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَلَأَدْخَلْنَٰهُمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلْإِنجِيلَ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِم مِّن رَّبِّهِمْ لَأَكَلُوا۟ مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِم ۚ مِّنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ سَآءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾ ﴾

„A da sljedbenici Knjige vjeruju i grijeha se čuvaju, Mi bismo prešli preko ružnih postupaka njihovih i sigurno bismo ih uveli u džennetske bašče uživanja. Da se oni pridržavaju Tevrata i Indžila i onoga što im objavljuje Gospodar njihov, imali bi šta da jedu, i od onoga što je iznad njih i od onoga što je ispod nogu njihovih. Ima ih i umjerenih, ali ružno je ono što radi većina njih." *(El-Maide, 65-66.)* Zatim je spomenuo naš ummet i proučio:

﴿ وَمِمَّنْ خَلَقْنَآ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِٱلْحَقِّ وَبِهِۦ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾ ﴾

„A među onima koje stvaramo ima ljudi koji druge upućuju istini i koji prema njoj pravedno sude." *(El-E'araf, 181.)*

26. Od Enesa b. Malika, radijallahu te'ala anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„O sine Selamov, na koliko se stranaka podvojiše sinovi Israilovi?"* On odgovori: „Na sedamdeset i jednu ili sedamdeset i dvije stranke. Svaka od njih svjedoči za drugu da je u zabludi." Rekoše: „Zar nas nećeš obavijestiti da će se kada odeš sa ovog svijeta, tvoj ummet podvojiti i kako će se tada stvari odvijati?" Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *„Svakako! Sinovi Israilovi su se razišli kako sam već rekao, a moj ummet će se razići onako kako su se razišli sinovi Israilovi ali će imati jednu stranku više koja nije bila kod sinova Israilovih."* (Zatim je spomenuo hadis.)[35]

---

[35] Lanac prenosilaca je slab. Sličan hadis u skraćenoj verziji bilježi Abdur--Rezzak (br.18675).

27. Od Enesa, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Sinovi Israilovi su se razišli na sedamdeset i jednu skupinu, a moj ummet će se razići na sedamdeset i tri skupine. Sve (skupine) su u Vatri osim Velike skupine."*[36]

28. Od Sa'da, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Sinovi Israilovi su se razišli na sedamdeset i jednu skupinu. Neće mnogo proći dok se moj ummet ne raziđe na isto toliko (skupina)."* Ili je rekao: *„Na isti način." „Svaka skupina od njih je u Vatri osim jedne, a ona je zajednica."*[37]

29. Od Muavije b. Ebi-Sufjana, radijallahu anhu, se prenosi da je ustao nakon što je predvodeći ljude klanjao podne u Mekki, Allah je časnom učinio, i rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ustao između nas i rekao: '*Oni prije vas, sljedbenici Knjige su se razišli na sedamdeset i dvije skupine. Ovaj ummet će se razići na sedamdeset i tri. Sedamdeset i dvije su u Vatri a jedna u Džennetu. Ona je zajednica.*'"[38]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Neka se Allah smiluje robu koji bude upozoravao na ove frakcije, izbjegavao novotarije, bude slijedio a ne bude uvodio nove stvari, pridržavao se predaja, tragao za Pravim putem i tražio pomoći u tome od Časnog Zaštitnika.

---

[36] Lanac prenosilaca je veoma slab. Bilježi ga Ibn-Džerir u tefsiru. Od sedam rivajeta ovog hadisa, koje navodi El-Albani, samo je ispravan Ibn-Madžin (br.3993).

[37] Lanac prenosilaca je slab, ali je hadis dobar zbog predaja koje su mu prethodile i koje slijede. Bilježi ga El-Mirvezi u *Es-Sunne* (str.17) i Ibn-Betta u *El-Ibani* (br.242).

[38] Lanac prenosilaca je dobar. El-Albani kaže da je hadis vjerodostojan zbog hadisa koji su spomenuti prije i poslije njega. *Es-Sahiha* (br.203). Bilježi Ahmed (4/102) i drugi.

30. Muhammed b. Sirin je rekao: „Govorili su: 'Ako se čovjek pridržava predaja, onda je na ispravnom putu.'"[39]

[39] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ed-Darimi u *Sunenu* (br.143) i drugi.

BOJAZAN VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, ZA SVOJ UMMET I UPOZORENJE NA SLIJEĐENJE OBIČAJA PRIJAŠNJIH NARODA

31. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Moj će ummet činiti ono što su činili prijašnji narodi i generacije pedalj po pedalj, lakat po lakat."* Neko je upitao: „Allahov Poslaniče, kao što su činili Perzijanci i Bizantijci?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *„A ima li ljudi osim njih?"*[40]

32. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Sigurno ćete slijediti običaje onih prije vas, pedalj po pedalj, lakat po lakat, hvat po hvat. Kada bi oni ušli u gušterovu rupu, i vi biste ušli."*[41]

33. Od Amra b. Avfa el-Muzenija se prenosi da je rekao: „Sjedili smo oko Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u džamiji u Medini. Došao mu je Džibril, sallallahu alejhi ve sellem, sa Objavom. (Zatim je spomenuo dugi hadis.) Rekao je: *„Došao vam je Džibril, sallallahu alejhi ve sellem, da vam učvrsti vjeru. Slijedit ćete sigurno običaje onih prije vas kao što nanula ide uz nanulu. Činit ćete kao što su i oni činili. Ako počine pedalj onda i vi pedalj, ako lakat, onda i vi, a ako hvat onda i vi isto. Kada bi ušli u gušterovu rupu i vi biste ušli u nju."*[42]

---

[40] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Buhari (br.7319); Muslim (br.2669) i drugi.

[41] Lanac prenosilaca je dobar. Prenosi se, također, vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi El-Buhari (br.7319); Muslim (br.2669) i drugi.

[42] Lanac prenosilaca je slab, ali se dio hadisa prenosi vjerodostojnim predajama. Bilježi Ibn Ebi-Asim (br.45). El-Albani kaže: „Veoma slab hadis." *Zilalul-Dženneh* (1/25).

34. Šeddad b. Evs pripovijeda od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: *„Loši pripadnici ovog ummeta će navaliti na običaje onih koji su bili prije kao što perka strijele slijedi drugu perku.“*[43]

35. Od Huzejfe b. el-Jemana, radijallahu anhu, se prenosi: „Sigurno ćete slijediti one koji su bili prije vas kao što nanula nanulu slijedi. Nećete griješiti u slijeđenju njihovog pravca niti će vas njihov pravac mašiti. Veze islama će se jedna po jedna kidati. Prva veza koja će se prekinuti je skrušenost tako da nećeš vidjeti skrušena čovjeka. Ljudi će govoriti: 'Licemjerstvo je otišlo iz ummeta Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.' 'Šta će biti sa pet dnevenih namaza?' Zalutali su oni prije nas pa se čak ne mole po molitvama svojih vjerovjesnika. Oni niječu kader. Oni su povodi Dedždžala. Allahovo je pravo da ih spoji sa Dedždžalom.“[44]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

„Ko od pametnih i učenih razmotri stanje ovog ummeta, saznat će da ih većina, a u njih ulaze i mase, slijedi običaje sljedbenika dviju Knjiga (Tevrata i Indžila) prema riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ili, slijede običaje perzijskog i bizantskog cara, te običaje paganskog doba, poput vladara i propisa za namjesnike i prinčeve. Slijede ih u nedaćama, slavljima, nastambama, odjeći, nakitu, jelima, pićima, gozbama, jahalicama, slugama, okupljalištima i sijelima, kupovini, prodaji, te sti-

---

[43] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ahmed (4/125).

[44] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ahmed (br.6727); Et-Tirmizi (br. 2804). Šejh El-Albani, Allah mu se smilovao, ga je ocjenio vjerodostojnim u *Sahih Sunen et-Tirmizi* (br.2137).

canju imetaka na različite načine.[45] Za slične stvari koje se odvijaju u suprotnosti sa Kur'anom i Sunnetom bi trebao dug komentar. Postupci se odvijaju po običajima onih prije nas kao što je to nagovijestio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Neka je Allah na pomoći! Kako je samo malo ljudi koji su se riješili ovog belaja koji je zavladao među ljudima! Ove stvari ne razlikuje osim pametni i učeni čovjek kojeg je znanje odgojilo. Allah daje uspjeh svakoj uputi i u tome pomaže!"

[45] Ako je ovo govor iz vremena imama El-Ādžurrija, Allah mu se smilovao, šta bi bilo da je doživio naše doba i vidio našu situaciju?!

OSUDA (KRITIKA) HARIDŽIJA[46]

[46] Hafiz Ibn-Hadžer, Allah mu se smilovao, u *Fethul-Bariju* (12/296) kaže: „Havaridž je množina riječi haridže što označava skupinu. Oni su novotari, a nazvani su tako jer su izašli iz vjere i pobunili se protiv odabranih muslimana." „Nekada su nazivani *el-kurra'* (učači) jer su se žestoko trudili u učenju Kur'ana i ibadetima. Međutim, Kur'an su tumačili po značenjima koja nisu ciljana. Svojim mišljenjem su činili tiraniju i pretjerivali su u asketizmu, skrušenosti i dr. ..."

Imam En-Nevevi, Allah mu se smilovao, u *Šerhu Sahih Muslima* (br. 1064), kaže: „Nazvani su haridžijama jer su izašli iz zajednice, a neki su rekli zbog odstupanja sa puta zajednice..." „El-Maziri je rekao: 'Učenjaci su se razišli oko proglašavanja haridžija nevjernicima (tekfira). Ovo pitanje je gotovo jedno od najproblematičnijih pitanja... Otkrit ću tačku razilaženja i uzrok problematičnosti. Mutezila će, naprimjer reći: Allah zna, ali nema znanja; Živ je, ali nema životnosti - ovo dovodi do zamršenosti u pogledu njihovog izvođenja iz vjere. Nužno znamo iz vjere ummeta da onaj koji kaže da Allah neće doći i da ne zna - on je nevjernik. Uspostavljen je dokaz da je nemoguće da znalac nema znanja. Da li ćemo reći da mutezila nijekanjem znanja niječe da je Allah Znalac što je vid nevjerstva prema konsenzusu. Tada mu ne koristi priznanje da je On Znalac kada niječe temelje znanja, ili ćemo reći da priznaje da je Uzvišeni Allah Znalac, a nijekanje znanja ga ne izvodi iz vjere iako to vodi konstataciji da On nije Znalac. Ovo je mjesto problematičnosti." Ovo su riječi El-Mazirija i pravac Eš-Šafi'ija i većine njegovih učenika i učenjaka kojim se haridžije ne proglašavaju nevjernicima. To se odnosi na kaderije i većinu mu'tezila, te ostale sljedbenike zabluda.

Šejhul-islam, Allah mu se smilovao, kaže: „U pogledu proglašavanja (haridžija) nevjernicima i vječnim stanovnicima vatre postoje dva poznata mišljenja, a to su dvije predaje od Ahmeda. Ova dva mišljenja se odnose na haridžije, otpadnike od harurija, rafidija i sl. Ispravno je reći da one riječi koje izgovaraju, a za koje se zna da su suprotne onome sa čime je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da su vid nevjerstva. I to se odnosi na njihova djela koja ulaze u kategoriju djela nevjernika kod muslimana. I ona su vid nevjerstva. Dokazi za to su spomenuti na drugim mjestima. Međutim, proglašavanje jednog određenog čovjeka od njih kafirom i osuda vječnog ostanka u Džehennemu je uslovljena potvrdom uslova za proglašavanje nevjernicima i prestankom svih zapreka za to. Mi općenito iznosimo riječi o prijetnjama, proglašavanju nevjernicima i

ISKVARENI PRAVCI[47] HARIDŽIJA I DOZVOLA NJIHOVA UBIJANJA

NAGRADA ONOME KO IH UBIJE ILI BUDE OD NJIH UBIJEN

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Učenjaci u prijašnjem i savremenom dobu se nisu razišli da su haridžije iskvareni ljudi, nepokorni Allahu, azze ve dželle, i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, makar klanjali, postili i trudili se u obredoslovljima. To im neće biti od koristi iako su pokazivali naređivanje dobra i odvraćanje od zla. Oni su ljudi koji tumače Kur'an po svojim prohtjevima i obmanjuju muslimane. Allah, azze ve dželle, nas je na njih upozorio, a i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Na njih su nas upozorili Ispravni nasljednici poslije njega kao i ashabi, neka je Allah njima zadovoljan i onima kojih ih slijede u dobru. Neka je Allahova milost nad njima!

---

grješnicima. Za pojedinačne slučajeve ne kažemo da ulaze u generalna pravila sve dok ne nastupi dokaz koji se ne može opovrgnuti..." „Osuda za nevjerstvo biva isključivo nakon dostave poslanice. Do mnogih od njih nisu došli tekstovi koji im govore suprotno od onoga u što vjeruju. Nije poznato da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslan sa time. Općenito se kaže da je dotična riječ nevjerstvo, a iz vjere se izvodi onaj protiv koga je podignut dokaz ukoliko ga ostavi ili zaniječe ne ubrajajući ostale. Allah najbolje zna." *Medžmu'atul-fetava* (28/500-501).

[47] Ibn-Omer, radijallahu anhuma, ih je smatrao najgorim Allahovim stvorenjima. Govorio je da su uzeli ajete o nevjernicima i počeli ih primjenjivati na vjernicima. El-Buhari ovo navodi kao komentar na potvrdan način. Et-Taberi je ovo uvezao ispravnim lancem prenosilaca kao što navodi Ibn-Hadžer u *El-Fethu* (12/298).

Haridžije su zlikovci (šurat[48]), prljavština i nečistoća. Isto se odnosi na one koji zastupaju njihov pravac od ostalih haridžija. Oni nasljeđuju ovaj pravac u starom i

---

[48] **Šurat** je jedno od imena haridžija, a znači zlikavci. Nazvani su tim imenom jer se od njih pojavilo zlo i opasnost. Haridžije sebe nazivaju ovim imenom tumačeći to prodajom (žrtvom) svojih života u ime Allaha, boreći se protiv muslimana i nepravednih vladara. Nazvani su i sljedećim imenima:

El-Marika - oni koji izlaze iz vjere. Ovim imenom ih je nazvao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. (Obrati pažnju na hadise koji slijede)

El-Muhakkime - nazvani su ovim imenom jer su se pobunili protiv Alije i zajednice muslimana zbog *tahkima* (presude). Optužili su Aliju da je za sudiju uzeo ljude, a sud pripada jedino Allahu. Aliju, dvojicu ashaba pregovarača i sve one koji su bili zadovoljni presudom, proglasili su nevjernicima.

El-Harurijje - nazvani su ovim imenom po mjestu El-Harura' (u Iraku) u kome su se odvojili od zajednice ashaba.

Ehlu-Nehravan - nazvani su ovim imenom po mjestu Nehravan gdje se Alija, radijallahu anhu, borio protiv njih.

El-Mukeffire - nazvani su ovim imenom jer proglašavaju nevjernicima muslimane - počinioce velikih grijeha i one koji se s njima ne slažu. Ovaj naziv zaslužuju svi oni koji su na ovom pravcu u bilo kojem vremenu.

Es-Sebe'ijje - nazvani su ovim imenom jer su se pojavili u vrijeme smutnje koju je posijao Ibn-Sebe' koji je porijeklom židov.

En-Nasibe - nazvani su ovim imenom zbog neprijateljstva prema Aliji, radijallahu anhu, i njegovoj porodici. Otvoreno su ispoljavali svoju mržnju prema njima. Pogledaj *Mekalatul-islamijjin* (1/207) i *El-Havaridž* od El-'Akla (str. 29-30).

Haridžije su se podijelile na više od dvadeset frakcija. Zajedničko za sve frakcije je proglašavanje nevjernicima: Alije, Osmana, dvojice pregovarača i sve one koji smatraju da su njih dvojica ispravno postupili ili da je jedan od njih ispravo postupio, kao i sve one koji su zadovoljni presudom. *El-Ferrku bejne el-firak* (str.74). Zajedničko za sve frakcije je i borba protiv nepravednih vladara, zbog čega su i nazvani haridžijama. Većina frakcija smatra da je počinioc grijeha nevjernik. Pogledaj prethodno spomenuti izvor.

savremenom dobu. Bore se protiv imama, namjesnika i smatraju dozvoljenim ubijanje muslimana.

Prva naznaka haridžija se pojavila još u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. To je bio čovjek koji je povrijedio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je dijelio ratni plijen na El-Dži'rani. Rekao je: „Budi pravedan, Muhammede! Ne vidim da pravedno dijeliš!" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *„Teško tebi! Ko će pravedno postupati ako ja nisam pravedan?"* Omer, radijallahu anhu, je htio da ga ubije. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je u tome spriječio. Rekao je tada: *„Namaz sa ovim i njegovim drugovima će jedan od vas prezirati, kao i post sa njihovim postom. Izlazit će iz vjere kao što strijela prolazi kroz ulov."*[49] Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio u nekoliko hadisa da se protiv njih vodi borba i pojasnio vrijednosti onoga ko ih ubije ili ga oni ubiju.

Oni su poslije došli iz različitih krajeva. Okupili su se i manifestirali naređivanje dobra i sprječavanje zla sve dok nisu došli u Medinu. Ubili su Osmana b. Affana, radijallahu anhu. Ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su bili u Medini, trudili su se da Osman, radijallahu anhu, ne bude ubijen, ali to nisu mogli spriječiti. Neka je Allah njima zadovoljan!

Zatim su se pobunili protiv Vođe vjernika Alije b. Ebi-Taliba, radijallahu anhu. Nisu bili zadovoljni njegovom presudom. Iznijeli su svoje mišljenje govoreći: „Sud pripada samo Allahu!" Alija, radijallahu anhu, je na to

---

[49] Muttefekun alejhi. **Korist:** Šejhul-islam Ibn-Tejmijje kaže: „Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, protiv onih koji klanjaju noću, poste danju i uče Kur'an naredio borbu, jer su napustili Sunnet i zajednicu, šta tek reći o frakcijama koje se uopće ne pridržavaju odredaba islama..." (*Medžmu'atul-Fetava*)

rekao: „To su riječi istine kojima se želi neistina!" Borio se protiv njih. Allah, azze ve dželle, ga je počastio njihovim ubijanjem. Prenio je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vrijednost onoga ko ih ubija ili od njih bude ubijen. Sa njim su se borili i ashabi, radijallahu anhum. Sablja Alije b. Ebi-Taliba nad haridžijama je jedino istinsko rješenje za njih sve dok ne nastupi Sudnji dan.

HADISI I PREDAJE O HARIDŽIJAMA

36. Od Džabira, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Neki čovjek je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom povratka sa Hunejna. U odjeći Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bilo je srebra. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi nešto zadržavao a nešto dijelio. Čovjek reče: 'Muhammede, pravedno postupaj!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: '*Teško tebi, a ko će biti pravedan ako ja nisam pravedan? Propao si i gubitnik si ako ja nisam pravedan.*' Omer b. el--Hattab,[50] radijallahu anhu, reče: 'Allahov Poslaniče, pusti me da ubijem ovog munafika (licemjera)!' On odgovori: '*Utječem se Allahu da ljudi pričaju da ubijam svoje ashabe. Ovaj i njegovi drugovi uče Kur'an ali on ne prelazi njihove grkljane.*[51] *Izlazit će iz vjere kao što strijela prolazi kroz ulov.*'"[52] [53]

37. Od Džabira, radijallahu anhu, se prenosi: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je dijelio ratni plijen na El-Dži'-rani, tj. ratni plijen sa Hunejna. Srebro je bilo u Bilalovoj odjeći. Neki čovjek reče: 'Allahov Poslaniče, pravedno postupaj, jer

---

[50] U drugoj predaji se kaže da je Halid b. el-Velid zatražio dozvolu da ga ubije. Tu nema oprečnosti, nego su svi to zahtijevali. *Komentar Sahih Muslima* (br.1063).

[51] En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „Postoje dva tumačenja za ovo. Jedno od njih kaže da je značenje: njihova srca ga neće shvatati niti će se njegovim učenjem okoristiti. Oni nemaju nikakva udjela osim što uče ustima, grkljanom i grlom u kojima se formiraju glasovi. Drugo tumačenje: Njihova djela i učenje Kur'ana se neće uzdizati, niti će biti primljena." Ibid.

[52] En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „El-Kadi kaže: 'Značenje je da će izlaziti iz njega kao kada strijela izbije na drugoj strani ulova i ne zakači se. Ulov je životinja koja se gađa... Vjera je ovdje islam...."' Ibid.

[53] Lanac prenosilaca je dobar, ali je hadis vjerodostojan, zbog velikog broja vjerodostojnih predaja. Bilježi Muslim (br.1063) i drugi.

pravedno ne postupaš!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Teško tebi, pa ko je pravedan ako ja nisam pravedan?*' Omer, radijallahu anhu, reče: 'Allahov Poslaniče, pusti me da ga ubijem!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: '*Ne, pusti ga! Ovaj sa svojim drugovima uči Kur'an, a on ne prelazi njihove ključne kosti. Izlaze iz vjere kao što strijela prolazi kroz ulov.*'"[54]

38. Džabir, radijallahu anhu, prenosi: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je dijelio ratni plijen na El-Dži'rani. Neki čovjek reče: 'Pravedno postupaj, jer nisi pravedan!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: '*Teško ti se, pa ko je pravedan ako ja nisam pravedan?*' Omer, radijallahu anhu, reče: 'Pusti me da ubijem ovog dvoličnjaka!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Ostavi ga. Ovaj sa svojim drugovima, ili među svojim drugovima, će učiti Kur'an, a on neće prelaziti njihove ključne kosti. Izlazit će iz vjere kao što strijela prolazi kroz ulov.*'"[55]

39. Od Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu anhu, se prenosi: „Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dijelio jednog dana ratni plijen Zul-Huvejsire et-Temimi mu reče: 'Allahov Poslaniče, pravedan budi!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: '*Teško se tebi, pa ko je pravedan ako ja nisam pravedan?*' Omer, radijallahu anhu, ustade i reče: 'Allahov Poslaniče, dozvoli mi da ga ubijem.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: '*Ne, on ima drugove sa kojima bi jedan od vas prezirao svoj namaz i post. Izlazit će iz vjere kao što strijela prolazi kroz ulov. Pogledat će u šiljak strijele a na njemu neće biti ništa. Pogledat će u vrh šiljka a na njemu neće biti ništa. Pogledat će u dio strijele između šiljka i perki a na njemu neće biti ništa. Zatim će pogledati i perke na strijeli a na njima neće biti ništa. Strijela je pre-*

---

[54] Lanac prenosilaca je dobar, ali je hadis vjerodostojan, kao što je već spomenuto kod prethodnog hadisa. Bilježi Muslim (br.1063); Ahmed (3/353-354); Ibn Ebi-Asim (br.943) i drugi.

[55] Lanac prenosilaca je dobar, ali je hadis vjerodostojan. Ibid.

stigla sadržaj želuca i krv.[56] *Pojavit će se kada se ljudi budu podvajali. Njihovi znakovi su: Čovjek crnih očiju i niska rasta. Jedna njegova ruka je poput ženske dojke ili poput komada mesa koji se trese.'"* Ebu-Se'id je rekao: „Svjedočim da sam čuo ovo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i svjedočim da sam bio sa Alijom b. Ebi-Talibom kada je ovaj ubijen. Tražen je među ubijenima, pa je donesen prema opisu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."[57]

40. Od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *'U mom ummetu će biti razilaženja i podvajanja. Ljudi će lijepo govoriti, a loše raditi. Učit će Kur'an, a on neće prelaziti njihove ključne kosti. Izlazit će iz vjere kao što strijela prolazi kroz ulov, a neće se vraćati sve dok se ne povrati strijela u žicu luka. Oni su najzlobnija stvorenja. Blago onome ko ih ubije ili ga ubiju! Pozivaju na Allahovu Knjigu, a sa njom nemaju ništa. Ko ih ubije, preči je Allahu od njih.'* Rekoše: 'Allahov Poslaniče, a po čemu se mogu poznati?' On odgovori: *'Po brijanju (glave).'"*[58]

---

[56] Hafiz Ibn-Hadžer, Allah mu se smilovao, kaže: „Tj. izlazit će iz islama trenutno kao što strijela kada je strijelac ispali jakom mišicom i pogodi plijen prođe velikom brzinom i za nju se ne zakači ništa od ulova. Kada strijelac potraži strijelu i nađe je, a ne nađe plijen, pogleda u nju kako bi znao da li je pogodio ili promašio. Kada vidi da na njoj nije ostalo tragova krvi i sl. pomisli da nije pogodio žrtvu, a bio je siguran da je pogodio. Na to ukazuju riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: *„Strijela je prestigla sadržaj želuca i krv."* Tj. pretekla ih je a od njih se nije ništa zakačilo, nego su kasnije potekli..." Isto tako ove haridžije se nisu vezali ni za jedno od učenja islama. *El-Feth* (12/306).

[57] Lanac prenosilaca je dobar, ali je hadis prenesen drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi El-Buhari (br.6163); Muslim (br.1064) i drugi.

[58] Lanac prenosilaca je dobar. Ibid.

Napomena: Riječi: '*Po brijanju*' znače po brijanju glava. En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „Neki ljudi su ovim argumentirali pokuđenost brijanja glave, a ustvari za to argumenta nema. Brijanje je samo znak po-

41. Od Ka'ba el-Ahbara se prenosi da je rekao: „Šehid ima dvije svjetlosti, a koga ubiju haridžije ima deset svjetlosti. Džehennem ima sedmera vrata. Jedna od njih su za harurijje (haridžije). Oni su ustali na Davuda Allahovog Vjerovjesnika u njegovo doba."[59]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ovo je opis harurijja, a oni su najgore haridžije o kojima Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿... فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۗ ...﴾

„Oni čija su srca pokvarena - željni smutnje i svog tumačenja - slijede one što su manje jasni (ajeti), a tumačenje njihovo zna samo Allah." *(Ali Imran, 7.)*

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je upozorio svoj ummet na one koji imaju ove osobine.

---

znavanja haridžija. Znak raspoznavanja može biti zabranjen, a može biti i dozvoljen. Kao što Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „Njihov znak je čovjek čija je mišica poput ženske dojke." Poznato je da ovo nije zabranjeno. Vjerodostojno se prenosi u *Sunenu* Ebu-Davuda sa lancem prenosilaca koji zadovoljava uslove imama El-Buharija i Muslima da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio dijete kojem je obrijan dio glave, pa je rekao: *„Obrijte ga u potpunosti ili ostavite (kosu) u cije-losti."* Ovo je jasni dokaz dozvole brijanja glave koji ne podliježe nikakvim tumačenjima. Naši sljedbenici kažu: „Brijanje glave je dozvoljeno u svakom slučaju. Ali, onaj kome je teško održavati kosu uljima i češljanjem, pohvalno je da se obrije, a ako mu nije teško, pohvalno je da je pusti." *Šerh Sahih Muslima* (br.1065).

[59] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Abdur-Rezzak u *El-El-Musannefu* (br.18673); Abdullah b. Ahmed b. Hanbel u *Es-Sunne* (br.1524) i drugi.

42. Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio ovaj ajet:

﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ۖ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۗ ... ﴾

„On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni. Oni čija su srca pokvarena - željni smutnje i svog tumačenja - slijede one što su manje jasni. A tumačenje njihovo zna samo Allah." *(Ali Imran, 7.)*, pa je rekao: *„Kada vidite one koji o njima (manje jasnim ajetima) raspravljaju to su oni koje je Allah, azze ve dželle, naznačio, pa ih se čuvajte!"*[60]

43. Aiša, radijallahu anha, prenosi: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je proučio ovaj ajet:

﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ۖ ... ﴾

„On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni..." do riječi:

﴿ ... وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٧﴾ ﴾

„...a samo razumom obdareni shvaćaju." *(Ali Imran, 7.)*, pa je rekao: *'Aiša, kada vidite one koji raspravljaju o njima (manje jasnim ajetima), to su oni koje je Allah, azze ve dželle, naznačio, pa ih se čuvajte!'"*[61]

---

[60] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Buhari (br.4547); Muslim (br.2665) i drugi.

[61] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

44. Od Se'ida b. Džubejra se prenosi tumačenje riječi:

﴿... وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ...﴾

„...a drugi su manje jasni (ajeti)..." (*Ali Imran, 7.*), pa kaže: „Manje jasni ajeti su ajeti u Kur'anu koji su ljudima nejasni kada ih uče.[62] Zato u zabludu odvode oni zalutali koji se pozivaju na ove riječi, a svaka frakcija uči ovaj ajet iz Kur'ana i tvrdi da se na njih odnosi i da su tim ajetom pronašli uputu.

Primjer onoga što harurijje slijede od manje jasnih ajeta je Allahov, azze ve dželle, govor:

﴿... وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾﴾

„...A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici." *(El-Maide, 44.)*

Sa ovim ajetom uče i:

﴿... ثُمَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾﴾

„...pa opet oni koji ne vjeruju - druge sa Gospodarom svojim izjedanačuju!" *(El-En'am, 1.)*

---

[62] Šejhul-islam, Allah mu se smilovao, kaže: „Ispravno je da je nejasnoća varijabilna, jer kod određene osobe je nešto manje jasno što kod druge nije. Međutim, postoje jasni ajeti u kojima nema ni za koga nejasnoće. Kada se sazna značenje manje jasnih ajeta, onda postaju jasni. Cijeli Kur'an je, ustvari, jasan jer Uzvišeni kaže: ***'Čiji su ajeti jasni i od vremena do vremena se objavljuju.'*** Prethodnici koji su rekli da tumačenje manje jasnih ajeta, zna samo Allah, su također u pravu. Pod tumačenjem se misli na ono znanje koje je Allah za Sebe zadržao kao što je nastupanje Sudnjeg dana, pojava predznaka Sudnjeg dana, Njegova kakvoća ili ono što je pripremio u Džennetu za Svoje evlije." *Medžmu'atul-fetava* (13/144). Za više pojašnjenja o značenju ovoga ajeta preporučujemo brošuru *'El-Iklilu fil--mutešabihi vet-te'vili* od šejhul-islama Ibn-Tejmijje. Štampana je u sadržaju. *Medžmu'atul-fetava* (13/270-314).

Kada vide da imam sudi nepravedno, kažu: 'On je nevjernik.' Ko je nevjernik sa svojim Gospodarom druge izjednačava, tj. počinio je širk (pripisao Mu druga). Ovi imami su mušrici (mnogobošci). Zatim se prave pobune protiv vladara i čine ono što se vidi, jer po svom nahođenju tumače ovaj ajet.'"[63]

45. Tavus je Ibn-Abbasu, radijallahu anhuma, spomenuo haridžije i njihova stanja prilikom učenja Kur'ana. Ibn-Abbas je rekao: „Vjeruju u njegove jasne ajete, a u zabludi su u pogledu manje jasnih ajeta." Zatim je proučio:

﴿...وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۗ وَٱلرَّٰسِخُونَ فِى ٱلْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِۦ...﴾

„... a tumačenje njihovo zna samo Allah! Oni, pak, koji su u znanost upućeni kažu: 'Mi u to vjerujemo.'" *(Ali Imran, 7.)*[64]

46. Prenosi Abdullah b. Ebi-Jezid: „Čuo sam Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, kada su mu spomenute haridžije, njihov trud i ispravnost, pa je rekao: 'Oni nisu većeg truda od židova i kršćana, a ipak su (židovi i kršćani) u zabludi.'"[65]

47. Od Sulejmana b. Ebi-Nešita se prenosi da je El-Hasen spomenuo haridžije i rekao: „Zbunjeni i opijeni. Nisu ni židovi, ni kršćani, ni medžusije da bi im se dalo opravdanja."*

48. El-Mualla b. Zijad kaže: "El-Hasenu je rečeno: 'Ebu--Se'ide, neki haridžija je napravio bunt u El-Hurejbi (mjesto kod

---

[63] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Es-Sujuti u *Ed-Durru el-mensuru* (2/146). Pripisao je predaju Ibn el-Munziru.

[64] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdur-Rezzak (10/153) i Ibn Ebi-Šejbe u *El-Musannefu* (15/313).

[65] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn Ebi Šejbe u *El-Musannefu*, (15/313).

* Ed-Dumejdži kaže: „Nisam izvor ove predaje pronašao kod nekog drugog autora osim kod ovog autora."

El-Basre).' Odgovorio je: 'Jadnik je vidio zlo pa ga negirao, a zatim zapao u još gore zlo.'"[66]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Nije potrebno onome ko vidi trud haridžije (u ibadetu) koji je izašao na imama, bio imam pravedan ili nepravedan sabirajući skupinu, potežući oružje i dozvolivši borbu protiv muslimana, da bude obmanjen učenjem Kur'ana, dugim noćnim klanjanjem, stalnim postom ili lijepim naučnim izrazima, ako je njegov pravac haridžijski.

Od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako sam naveo, su prenesene obavijesti koje bojni muslimanski učenjaci ne odbacuju, a vjerovatno se o znanju o njima ne razilazi nijedan imam muslimana.

49. Od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je spomenut čovjek vješt u borbi protiv neprijatelja i poznat po trudu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: '*Ne znam ga.*' Rekoše: 'Allahov Poslaniče, on izgleda tako i tako...' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je opet odgovorio da ga ne zna. Dok smo tako bili zajedno čovjek se pojavi. Rekoše: 'Ovo je taj, Allahov Poslaniče!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Ovoga nisam poznavao. Ovo je prvo podvajanje koje vidim u mom ummetu. On ima mrlju od šejtana.*' Kada se čovjek približio i poselamio, ljudi mu odgovoriše na selam. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Kunem te Allahom da kažeš jesi li u sebi govorio kada si nam prilazio da nema boljeg čovjeka od tebe?*' 'Allaha mi, jesam!' Ušao je u mesdžid da klanja. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče Ebu-Bekru, radijallahu anhu: '*Ustani i ubij ga!*' Ebu-Bekr je ušao u mesdžid i vidio ga kako klanja. Ebu-Bekr reče u sebi: 'Namaz ima svoju svetost i pra-

[66] Lanac prenosilaca je dobar.

vo, pa bi bilo bolje da zatražim savjet od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.' Došao mu je, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: '*Jesi li ga ubio?*' 'Ne' - odgovori. 'Vidio sam ga kako klanja i smatrao sam da namaz ima svoju svetost i pravo, pa ako želiš da ga ubijem, ubit ću ga.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Nećeš ga ti ubiti.*' Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Omeru: '*Idi, Omere, i ubij ga!*' Omer je ušao u mesdžid, a čovjek je bio na sedždi. Dugo ga je čekao, a zatim u sebi rekao: 'Sedžda ima svoje pravo, a bilo bi bolje da zatražim savjet od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Od njega je zatražio savjet i onaj koji je bolji od mene.' Došao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on ga je upitao: '*Jesi li ga ubio?*' 'Ne' – odgovori. 'Vidio sam ga na sedždi i smatrao da sedžda ima pravo, pa ako smatraš, Allahov Poslaniče, da ga treba ubiti ja ću ga ubiti.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Ti ga nećeš ubiti. Ustani, Alija, pa ga ubij. Ti ćeš to učiniti ako ga zatekneš.*' Alija, radijallahu anhu, je ušao u mesdžid i nije ga našao. Vratio se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i o tome ga obavijestio. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Da je danas ubijen u mom se ummetu ne bi razišla dva čovjeka sve dok se ne pojavi Dedždžal.*' Zatim je spomenuo ostatak hadisa."[67]

50. Od Enesa b. Malika se prenosi da je rekao: „Među nama je bio mladić koji je mnogo obavljao ibadet i bio pobožan. Opisali smo ga Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i naveli njegovo ime, a on ga nije poznavao. Dok smo još bili tako zajedno priđe taj mladić. Rekli smo: 'Allahov Poslaniče, ovo je taj.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Na njegovom licu vidim šejtanovu mrlju.*' Prišao je i poselamio ljude, a oni su odvratili na selam. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

[67] Lanac prenosilaca je slab. Ovaj hadis podupiru druga dva hadisa, jedan od Ebu-Se'ida i drugi od Ebu-Bekreta. Bilježi ga Ebu Ja'la i dr. Pogledaj *Zilalul-Dženneh* (br.338).

mu reče: '*Jesi li u sebi govorio da nema niko od ljudi bolji od tebe?*' Reče: 'Jesam.' Zatim se okrenuo i ušao u mesdžid. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Ko će ubiti ovog čovjeka?*' Ebu--Bekr, radijallahu anhu, je rekao: 'Ja, Allahov Poslaniče.' Ušao je u mesdžid i našao ga kako klanja, pa je rekao: 'Zatekoh ga kako klanja, a zabranjeno mi je ubijati klanjače.' Došao je i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je rekao: '*Ostavi, Ebu-Bekre! Ko će ubi-ti čovjeka?*' Pa je Omer, radijallahu anhu, rekao: 'Ja, Allahov Po-slaniče!' Ušao je u mesdžid i našao ga na sedždi i rekao: 'Da li da ubijem čovjeka koji klanja, a zabranjeno nam je da ubijamo klanjače.' Došao je, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: '*Ostavi, Omere!*' Omer, radijallahu anhu, je rekao da ga je našao na sedždi a zabranjeno nam je da ubijamo klanjače. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: '*Ko će ubiti čovjeka?*' Pa je Alija rekao: 'Ja.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Ti ćeš ga ubiti ako ga zatekneš.*' Alija je otišao, a čovjek je već bio izašao. Vratio se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji ga upita: '*Da li si ga ubio?*' A on odgovori: 'Već je otišao.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Da si ga ubio - bio bi i prvi i zadnji od njih i od mog ummeta se dvojica ne bi razišla.*'"[68]

[68] Lanac prenosilaca je veoma slab. Predaje Huda b. Ataa el-Jemamija se ne mogu koristiti kao dokazi, jer su to munker predaje. Musa b. Ubejde je slab prenosilac. Ibid.

ALIJINO, RADIJALLAHU ANHU, UBIJANJE HARIDŽIJA KAO ALLAHOVA POČAST U BORBI PROTIV NJIH[69]

51. Od Ubejdullaha b. Ebi-Rafi'a, štićenika Ummu-Seleme, se prenosi: „Kada su haridžije izašle sa Alijom b. Ebi-Talibom, radijallahu anhu, i rekli: 'Sud pripada samo Allahu.' Alija, radijallahu anhu, je rekao: 'Da, to je riječ istine kojom se želi neistina. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je opisao ljude i ja znam njihov opis. Govorit će istinu koja neće prelaziti ovo kod njih', pa je pokazao na grlo. 'Oni su Allahu najmrža stvorenja, među njima je crni čovjek čija je jedna ruka kao ovčije vime, ili bradavica dojke.' Kada ih je Alija ubio, rekao je: 'Gledajte', pa

---

[69] En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „El-Kadi je rekao: 'Učenjaci su se suglasili da kada haridžije i njima slični od sljedbenika novotarija i nepravde dignu bunu protiv imama i suprotstave se mišljenju zajednice i razbiju jedinstvo dužnost se je boriti protiv njih nakon upozoravanja i pronalaženja opravdanja.'" *Šerh Sahih Muslima* (br.1066).

Veoma vrijedna korist: Šejhul-islam, Allah mu se smilovao, kaže: „Ovo su mutevatir predaje od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o haridžijama, a učenjaci su u njih svrstali terminom i značenjem sve one sljedbenike prohtjeva koji izlaze iz okvira Šerijata Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i zajednice muslimana. Neki od ovih su čak gori od haridžija. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je spomenuo haridžije jer su oni prva vrsta sljedbenika novotarija koji su se pojavili poslije njega, pa čak i za vrijeme njegovog života. Spomenuo ih je zbog vremenske blizine sa njima. Ove rafidije, iako nisu gore od haridžija, koji su naslovljeni tekstovima nisu ni na manjoj poziciji. Oni su optužili Osmana i Aliju za nevjerstvo bez osvrta na one koji nisu učestvovali u borbi ili su umrli prije toga. Rafidije su optužile za nevjerstvo Ebu-Bekra, Omera i Osmana i većinu muhadžira i ensarija i one koji ih slijede po dobročinstvu, kojima je Allah zadovoljan a i oni Njime. Optužili su za nevjerstvo većinu Muhammedovog, sallallahu alejhi ve sellem, ummeta kako prethodnika tako i savremenika."

su oni tražili, ali nisu ništa našli. Rekao je: 'Vratite se, ja nisam slagao niti sam slagan', dva ili tri puta. Zatim su ga našli na pustoši i donijeli ga Aliji b. Ebi-Talibu i stavili ga pred njega. Ubejdullah b. Ebi-Rafi'a je rekao: 'Ja sam prisustvovao tim događajima.'"[70]

52. Od Ubejdullaha b. Ebi Rafi'a, štićenika Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, se prenosi: „Kada su haridžije izašle sa Alijom b. Ebi-Talibom, radijallahu anhu, i rekli: 'Sud pripada samo Allahu.' Alija, radijallahu anhu, je rekao: 'Da, to je riječ istine kojom se želi neistina. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je opisao ljude i ja znam njihov opis. Govorit će istinu svojim jezicima, ali neće prelaziti njihove ključne kosti', pa je pokazao na grlo. 'Oni su Allahu najmrža stvorenja, među njima je crni čovjek čija je jedna ruka kao ovčije vime, ili ovčija bradavica.' Kada ih je Alija ubio, rekao je: 'Gledajte', pa su oni tražili, ali nisu ništa našli. Rekao je: 'Vratite se, tako mi Allaha, ja nisam slagao niti mi je slagano', dva ili tri puta. Zatim su ga našli među ubijenim i donijeli ga Aliji b. Ebi-Talibu i stavili ga pred njega. Ubejdullah je rekao: 'Ja sam tim njihovim događajima prisustvovao i riječima Alije, radijallahu anhu, o njima.'"[71]

53. Od Abide es-Selmanija se prenosi: „Prisustvovavo sam sa Alijom b. Ebi-Talibom, radijallahu anhu, borbi na rijeci. Kada su haridžije pobijene, Alija, radijallahu anhu, je rekao: 'Među njima je čovjek kratke ili sakate ruke', pa su gledali ali ga nisu našli. To je rekao tri puta, zatim ponovio: 'Gledajte i prevrćite ubijene!' Izvukli su crnog čovjeka koji je imao zadebljalu ruku poput ženske dojke. Kada ga je ugledao okrenuo se Kibli i podigao ruke, te zahvalio i iznio pohvalu Allahu, azze ve dželle. Zahvaljivao je Allahu, azze ve dželle, Koji mu je prepustio da ih ubije i počastio ga njihovim ubijanjem. Zatim je došao među

---

[70] Lanac prenosilaca je dobar, ali je predaja prenesena drugim vjerodostojnim lancem prenosilaca. Bilježi Muslim (br.157) i drugi.

[71] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Muslim (br.157) i drugi.

nas i rekao: 'Da se nećete osiliti, ispričao bih vam što je već prije došlo na jeziku Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao počast onima koji se bore protiv ovih ljudi.'" Abide kaže: „Rekao sam: 'Vođo vjernika, da li ti je to preneseno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ili si direktno od njega čuo?' Odgovorio je: 'Čuo sam to od njega, tako mi Gospodara Ka'be.'"[72]

54. Od Alije b. Ebi-Taliba, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Izaći će (u boj) ljudi među kojim će biti čovjek sakate ili kratke ili zadebljale ruke. Da se nećete osiliti, obavijestio bih vas o Allahovom, azze ve dželle, obećanju jezikom Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, onima koji ih ubiju." Abide je rekao: „Upitao sam Aliju, radijallahu anhu: 'Da li si to čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?' Odgovorio je: 'Da, čuo sam, tako mi Gospodara Ka'be, čuo sam, tako mi Gospodara Ka'be, čuo sam, tako mi Gospodara Ka'be!'"[73]

55. Od Džunduba, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Na dan kada se Alija, radijallahu anhu, borio protiv haridžija gledao sam u njihova lica i izglede. Dvoumio sam se oko borbe s njima. Malo sam se udaljio od logora, sišao sa jahalice i u zemlju zabio svoje koplje. Štit sam postavio kao zaštitu od sunca. Bio sam izdvojen od vojske. Tada se pojavi Vođa vjernika, Alija b. Ebi-Talib, radijallahu anhu, na mazgi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Rekoh u sebi dok mi je prilazio: 'Šta ja imam sa njim, pobjeći ću!' On mi reče: 'Džundube, što ćeš ti na ovom mjestu i zašto si se udaljio od vojske?' Odgovorih: 'Vođo vjernika, snašla me je klonulost. Teško podnosim prašinu i nisam mogao stajati.' On reče: 'Jesi li saznao kakvu rob ima nagradu za prašinu u vojnim pohodima?' Zatim je presavio nogu i

---

[72] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Muslim (br.1066); Ahmed (1/95); Abdur-Rezzak (br.18653) i drugi.

[73] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

sišao. Uhvatio sam za uzde njegove jahalice. Sjeo je, pa sam i ja to učinio. Uzeo sam štit svojim rukama i zaklonio ga od sunca. Tako mi Allaha, dok sam sjedio, dođe konjanik žurno. Reče: 'Vođo vjernika, prešli su most i već nadolaze!' Okrenuo se meni i rekao: 'Nastradat će prije prelaska rijeke, a čovjek koga ću naći kod rijeke će stajati[74].' Tada dođe drugi čovjek i reče: 'Vođo vjernika, Allaha mi, već su prešli i niko nije ostao.' Reče: 'Teško ti se, nastradat će prije prelaska rijeke.' Dođe sljedeći konjanik žurno i reče: 'Vođo vjernika, tako mi Onoga Koji je Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, poslao sa istinom, vratili su se!' Tada dođoše ljudi i rekoše: 'Vratili su se.' Prilikom prelaska, u gužvi su padali u rijeku. Dođe čovjek i reče: 'Vođo vjernika poredali su se u redove i počeli nas gađati! Ranili su tog i tog.' Alija b. Ebi-Talib, radijallahu anhu, reče: 'Ovo je kada borba postane lijepa.' Skočio je i uzjahao mazgu. Ustao sam i ja i opasao se oružjem i dobro ga pritegao. Uzjahao sam konja, uzeo koplje i krenuo. Tako mi Allaha, Abdullahu b. Šeriku, nisam klanjao ikindiju (ili Ebu-Dža'fer Luvejn kaže podne) dok svojom rukom nisam ubio sedamdeset (haridžija)."[75]

56. Od Jezida b. Ebi Zijada se prenosi: „Upitao sam Se'ida b. Džubejra o ljudima koji su bili u bici na rijeci. Rekao je: 'Pričao mi je Mesruk da je upitao Aišu radijallahu anha, o njima, pa je rekla: *Jesi li vidio čovjeka za kojeg kažu da ima dojku?* Odgovorio je: *Nisam ga vidio, ali kod mene su posvjedočili oni koji su ga vidjeli.* Rekla je: Kada dođeš tamo, napiši mi svjedočenje nekoliko povjerljivih ljudi koji su ga vidjeli. Došao sam a ljudi su bili u sedam grupa. Razgovarao sam iz svake grupe sa desetericom koji su ga vidjeli. Rekao sam: Svi oni su pošteni i pravedni, neka

---

[74] U drugom uzorku ove knjige stoji: '...a čovjek koji ga je obavijestio stajao je pored njega.'

[75] Lanac prenosilaca je slab. Spomenuo ga je El-Hejsemi u dužoj verziji od Džunduba. Kaže: „Bilježi ga Et-Taberani u El-Evsetu preko Ebus-Sabige od Džunduba... Veli: „Ne poznajem Ebus-Sabigu, a ostali prenosioci hadisa su povjerljivi. *Medžem'uz-Zevaid* (6/242) i *Zilalu-Dženneh* (br.917).

je Allah njima zadovoljan!" Ona je rekla: Neka Allah prokune tog i tog čovjeka koji mi je napisao da ga je našao u Egiptu."

Isma'il kaže: „Rekao je Jezid: 'Pričali su mi oni koji su čuli Aišu, radijallahu anha, da je govorila: Čula sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: *Oni su najgori ljudi iz mog ummeta, a ubijat će ih najbolji ljudi iz mog ummeta.* Između mene i njega (Allije, radijallahu anhu) nije bilo ništa drugo osim onoga što biva između žene i njenih zaštitnika.'"[76]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Neka je Allah zadovoljan Alijom b. Ebi-Talibom, radijallahu anhu, i neka je zadovoljan Aišom, radijallahu anha, Majkom vjernika. Neka nas okoristi ljubavlju prema njima dvoma i ljubavlju prema svima ashabima, radijallahu anhum."

[76] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi El-Bejheki u *Ed-Delailu* (6/434).

NAGRADA ONIMA KOJI SE BORE PROTIV HARIDŽIJA, PA IH UBIJU ILI OD NJIH BUDU UBIJENI

57. Od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„U predkijametsko doba će se pojaviti ljudi - mladići sa neutemeljenim postupcima. Govorit će najbolje što ljudi govore, a izlazit će iz islama kao što strijela prolazi kroz ulov. Ko ih sretne, neka ih ubija, a za njihovo ubijanje postoji nagrada kod Allaha, azze ve dželle."*[77]

58. Ebu-Galib pripovijeda da je ashab Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Umame, radijallahu anhu, rekao: „Pojavila je frakcija u Šamu, pa su pobijeni i bačeni u čatrnju ili bunar. Ebu-Umame, radijallahu anhu, je prišao i ja sam bio sa njim. Stao je pored njih i zaplakao, a onda rekao: 'Subhanallah, šta šejtan uradi od ovog ummeta! Oni su psi džehennemski, psi džehennemski, psi džehennemski! Najgori ubijeni ljudi pod nebeskim svodom, najgori ubijeni ljudi pod nebeskim svodom, najgori ubijeni ljudi pod nebeskim svodom. Najbolji ubijeni pod nebeskim svodom je onaj koga oni ubiju.' Rekoh: 'Ebu-Umame, je li to kažeš po svom mišljenju ili si to čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?' 'Tada bih bio previše slobodan, tada bih bio previše slobodan, tada bih bio previše slobodan! Naprotiv, čuo sam ga od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nekoliko puta, ne dvaput ili triput!', sve dok nije nabrojao deset puta. 'Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: '*Izlazit će iz islama kao što strijela prolazi kroz ulov, a neće se vratiti u islam sve*

---

[77] Lanac prenosilaca je dobar, ali je hadis prenesen drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi El-Buhari (br.6930 i 6934); Muslim (br. 147, 154, 156, 158 i 159) i drugi.

dok se strijela ne vrati u strunu luka. Blago onome ko ih ubije ili ga oni ubiju.'"[78]

59. Ebu-Galib prenosi: „Bio sam u Šamu. Tamo je bio i Sudajj b. Adžlan Ebu-Umame, ashab Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Bio mi je prijatelj. Donesene su glave harurijja (haridžija) i bačene na stepenice. Ebu-Umame, radijallahu anhu, je došao i klanjao dva rek'ata, a zatim se okrenuo glavama. Ja rekoh: 'Pratit ću ga da čujem šta će reći.' Slijedio sam ga sve dok nije zastao iznad njih i zaplakao. Rekao je: 'Subhanallah, šta je Iblis uradio od sljedbenika ovog ummeta!' Dodao je: 'Psi džehennemski, psi džehennemski!' tri puta. 'Ubijeni su!' Zatim je rekao: 'Oni su najgori ubijeni pod nebeskim svodom, a najbolji ubijeni su oni koga oni ubiju.' Zatim je proučio ovaj ajet:

﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ۖ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۗ ...﴾

„On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni. Oni čija su srca pokvarena - željni smutnje i svog tumačenja – slijede one što su manje jasni. A tumačenje njihovo zna samo Allah." *(Ali Imran, 7.)"*[79]

60. Ebu-Galib je pričao: „Bio sam u džamiji u Damasku. Donijeli su sedamdeset haridžijskih glava. Postavljene su na stepenice džamije. Ebu-Umame, radijallahu anhu, je došao i pogledao ih, pa rekao: 'Psi džehennemski! Oni su najgori ubije-

---

[78] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Et-Tirmizi (br.3003); Ahmed (5/353); Abdullah b. Ahmed u *Es-Sunne* (br.1542) i drugi. Pogledaj *El-Miškat* (br.3554) i *Sahihu Sunen Ibn-Madže* (br.146).

[79] Lanac prenosilaca je slab. Ibid.

ni pod nebeskim svodom, a koga oni ubiju najbolji su ubijeni pod nebeskim svodom.' Zaplakao je i pogledao u mene. Rekao je: 'Ebu-Galibe, ti si u području gdje ovakvih ima mnogo!' Dodah: 'Da.' 'Neka te Allah Uzvišeni sačuva od njih!' Upitao me je: 'Učiš li Kur'an? Odgovorih: 'Da.' Reče:

﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ...﴾

„On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni...“, sve do riječi:

﴿ ... وَٱلرَّٰسِخُونَ فِى ٱلْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِۦ ... ﴾

„...Oni koji su dobro u nauku upućeni govore: 'Mi vjerujemo u njih, sve je od Gospodara našeg!' *(Ali Imran, 7.)*

Rekoh: 'O Ebu-Umame, vidjeh kako si se pogledom zadubio u njih.' On reče: 'Iz samilosti prema njima. Bili su (nekada) pripadnici islama.' Neki čovjek reče: 'Ebu-Umame, da li govoriš po svom mišljenju ili si nešto čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?' On Odgovori: 'Tada bih bio previše slobodan! Čuo sam od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne jedanput ili dvaput, ili triput, ili četiri puta, ili pet puta, ili šest puta, ili sedam puta.'"[80]

61. Od Ibn Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Haridžije su džehennemski psi."*[81]

---

[80] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Et-Tirmizi (br.3003); Ahmed (5/353); Abdullah b. Ahmed (br.1542) i drugi. Pogledaj *El-Miškat* (br.3554) i *Sahih Sunen Ibn-Madže* (br.146).

[81] Svi prenosioci hadisa su povjerljivi, ali u lancu ima prekid. El-Albani kaže da je hadis vjerodostojan. *Zilalul-Dženneh* (br.904).

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Spomenuo sam upozorenje na pravce haridžija, a to predstavlja dostavu za onoga koga Časni Allah, azze ve dželle, sačuva od haridžija i ko ne zastupa njihova mišljenja. Takav će se strpjeti pred nepravdom imama i tiranijom namjesnika. Neće sabljom ustajati protiv njih i molit će Allaha Velikoga da otkloni od njega i ostalih muslimana nepravdu. Molit će za ispravnost namjesnika, obavljati hadž sa njima i boriti se s njima protiv svakog neprijatelja muslimana, te klanjati za njima džumu i dva Bajrama. Ako mu budu naređivali pokornost, pa je bude podnosio, pokorit će im se, a ako ne bude podnosio, iznijet će im opravdanje. Ako mu narede nepokornost, neće im se pokoravati. Ako dođe do smutnje s njima, zadržat će se u svojoj kući i obuzdati svoj jezik i ruke, te neće stremiti prema onome u što su oni zapali i neće pomagati širenje smutnje. Ko ima ove osobine, na pravom je putu, inša-Allah.

POSLUŠNOST I POKORNOST ONOME KO ZASTUPA MUSLIMANE I STRPLJIVOST PREMA NJIHOVIM POSTUPCIMA MAKAR NEPRAVEDNI BILI

NEPODIZANJE POBUNA PROTIV NJIH SVE DOK BUDU OBAVLJALI NAMAZ

62. Pričao je Amr b. Jezid: „Čuo sam El-Hasena u doba Jezida b. el-Muhelleba kako govori: 'Došla mu je skupina pa je naredio da se drže svojih kuća i da zatvore vrata.' Zatim je rekao: 'Tako mi Allaha, da se ljudi strpe u iskušenjima čiji su uzrok vladari, ne bi mnogo prošlo a Allah, azze ve dželle, bi to od njih otklonio. Međutim, oni hitaju potegnuti sablje i njima se prepuštaju. Tako mi Allaha, nikada nisu imali dobrog dana.' Zatim je proučio:

﴿... وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ ٱلْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ بِمَا صَبَرُوا۟ ۖ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُۥ وَمَا كَانُوا۟ يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾﴾

„I lijepo obećanje Gospodara tvoga sinovima Israilovim bilo je ispunjeno - zato što su trpjeli, a sa zemljom sravnismo ono što su faraon i narod njegov sagradili i ono što su podigli." *(El-E'araf, 137.)*[82]

63. Ummu-Seleme, radijallahu anha, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Nad vama će vladati namjesnici čije ćete postupke znati i negirati ih. Ko negira - taj je čist,*

---

[82] Amra b. Jezida, jednog od prenosilaca ovog hadisa, spomenuo je El-Buhari u svom *Tarihu* (6/206) i Ibn-Hibban u *Es-Sikat* (7/187), ali nisu naveli njegovu ocjenu. Ostali prenosioci su povjerljivi (sikat). Bilježi Ibn Sa'd u *Et-Tabekat* (7/164-165).

a ko prezre - spašen je. Međutim, ko je zadovoljan i bude slijedio...!"[83] Rekoše: „Allahov Poslaniče, hoćemo li se boriti protiv njih?" On reče: *„Ne, sve dok obavljaju namaz."*[84] [85]

64. Od Ummu-Seleme, radijallahu anha, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Nad vama će vladati namjesnici čije ćete postupke znati i negirati ih. Ko negira - taj je čist, a ko prezre - spašen je. Međutim, ko je zadovoljan i bude slijedio...!"*[86] Rekoše: „Allahov Poslaniče, hoćemo li se boriti protiv njih?" On reče: *„Ne, sve dok obavljaju namaz."*[87]

65. Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Slušajte i pokoravajte*

---

[83] En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „To znači da grijeh i kazna pripadaju onome ko bude zadovoljan i bude slijedio. U ovome je dokaz da onaj ko nije u mogućnosti da ukloni loše djelo ne griješi samim prešućivanjem, nego griješi zadovoljstvom, nepostojanjem negiranja srcem ili putem slijeđenja." Ibid.

Korist: En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „Ovaj hadis je vid nadnaravnog djela (mu'džiza) kojim se od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, donose obavijesti o događajima u budućnosti." Ibid.

[84] En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „Ovdje imamo značenje koje je prethodno rečeno: da nije dozvoljeno boriti se protiv halifa samo zato što nepravdu ili grijehe čine, sve dok ne mijenjaju temelje islama." Ibid.

[85] Lanac prenosilaca je dobar, ali je hadis je prenesen drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi Muslim (br.1854) i drugi. En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „Ove riječi znače da onaj koji negira određeno nevaljalo djelo čist je od grijeha i kazne. To se odnosi na one koji ne mogu reagirati rukom ili jezikom, ali će negirati svojim srcem kako bi skinuli odgovornost." *Šerh Sahih Muslima* (br.1854).

[86] En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „Ko sazna za loše djelo i ne bude oko njega nimalo sumnjao, put za skidanje odgovornosti, tj. grijeha i kazne, je promjenom rukom. Ako to ne može onda srcem." Ibid.

[87] Lanac prenosilaca je dobar, ali je hadis prenesen drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi Muslim (br.1854) i drugi.

se, pa makar vam za nadređenog bio postavljen Abesinac čija je glava poput (crnog) suhog grozda."[88]

66. Ubade b. el-Velid prenosi da je čuo od svoga oca (El--Velida b. Ubade), a on od svoga oca (Ubade b. es-Samita), radijallahu anhum: „Dali smo prisegu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na poslušnost i pokornost u olakšanju i teškoćama, aktivnosti i lijenosti. Dali smo prisegu da se nećemo boriti za vlast pa makar vladari činili prijestupe, da ćemo samo govoriti istinu gdje god bili i da se nećemo radi Allaha plašiti ničijeg prijekora."[89]

67. Prenosi se od Ubade b. es-Samita da je rekao: „Dali smo prisegu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na po-

---

[88] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Buhari (br.7142); Muslim (br.1838) i drugi.

Hafiz Ibn-Hadžer, Allah mu se smilovao, kaže: „Glavu Abesinca je usporedio sa suhom grožđicom zbog njene smežuranosti i njegove crne kože. Ovo je primjer poniženja, ružnog izgleda i neobazrivosti prema tom izgledu. *El-Feth* (br.7142).

„Islamski pravnici su se suglasili u pitanju obaveznosti pokornosti vladaru nasilniku i džihada u njegovim redovima. Pokornost takvima je bolja od pobune, jer se time čuvaju životi i gasi smutnja... Za to (pobunu) ne nalaze izgovora osim da od sultana proistekne otvoreni kufr (nevjerstvo) i tada mu se zabranjeno pokoravati, čak je onome ko je u mogućnosti, obaveza da se bori protiv takvoga." Ibid.

Imam En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „Buntovništvo i borba protiv vladara je haram prema konsenzusu muslimana, makar vladari bili grješnici-nasilnici. Mnoštvo je hadisa koji podupiru ovo značenje. Ehlus-sunnet se slaže da vladar neće biti smijenjen zbog griješenja. Učenjaci kažu: „Razlog nesmjenjivanja i zabrane bunta protiv vladara su posljedice u vidu smutnji, prolijevanja krvi i narušavanja međuljudskih odnosa. Šteta skidanja vladara je tada veća od njegovog ostanka na poziciji." *Šerh Sahih Muslima* (br.1709).

[89] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. El-Buhari (br.7199); Muslim (br. 1709) i drugi.

slušnost i pokornost u olakšanju i teškoćama, aktivnosti i lijenosti."[90] Onda je spomenuo ostatak hadisa.

68. Od Ebu-Umame el-Bahilija, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Slušajte i pokoravajte se u teškim i olakšavajućim okolnostima, aktivnosti i lijenosti, kada se drugim bude davala prednost nad vama.*[91] *Ne sporite se za vlast pa makar vam pripadala."*[92]

69. Jezid b. Seleme el-Džu'fi, radijallahu anhu, je upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: „Šta nam naređuješ ako nam budu postavljeni namjesnici pa od nas budu tražili svoja prava, a budu nam uskratili naša prava?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se udalji od njega. Upitao ga je drugi i treći put, pa ga El-Eš'as b. el-Kajs el-Kindi povuče za odjeću i reče: „Slušajte i pokoravjate se, oni će odgovarati za svoj teret a i vi ćete odgovarati za svoj teret."[93]

---

[90] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Buhari (br.7199); Muslim (br.1709) i drugi.

[91] En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „Učenjaci su rekli: Ovo znači da je pokornost vladarima i namjesnicima obavezna u teškoćama i onome što se prezire ako to nije nepokornost. Ako se radi o nepokornosti onda nema poslušnosti i pokornosti. Ovi hadisi se općenito odnose na pokornost vlasti uz suglasnost sa hadisma koji govore da nema slušanja i pokoravanja u nepokornosti (Allahu, azze ve dželle). Pod riječima '*kada se drugim bude davala prednost nad vama*' se misli kada se njima budu posebno davala i određivala dunjalučka dobra. Tj. slušajte i pokoravjate se, makar namjesnicima posebno bila određena dunjalučka dobra u odnosu na vas i makar vam oni uskratili vaša prava. Ovi hadisi o podsticaju na poslušnost i pokornost u svim okolnostima imaju za cilj objediniti riječ muslimana, jer je razilaženje razlog nereda u vjeri i na dunjaluku." *Šerh Sahih Muslima* (br.1836).

[92] Lanac prenosilaca je slab, ali je hadis zbog drugih hadisa dobar (hasen li gajrihi).

[93] Lanac prenosilaca je dobar, ali je prenosen drugim vjerodostojnim lancem prenosilaca. Bilježi Muslim (br.1846) i drugi.

70. Od Suvejda b. Gafele se prenosi da mu je Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, rekao: „Možda ćeš živjeti poslije mene. Pokoravaj se imamu, pa makar on bio abesinski rob. Ako te bude tukao, strpi se! Ako ti bude uskraćivao (pravo), strpi se! Ako te bude pozivao na stvar koja umanjuje tvoj dunjaluk, reci: 'Slušam i pokoravam se! Dajem svoj život, ali nedam svoju vjeru!'"[94]

71. Od Suvejda b. Gafele se prenosi da mu je Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, rekao: „Možda ćeš živjeti poslije mene. Pokoravaj se imamu, pa makar on bio abesinski rob kovrdžave kose. Ako ti bude nepravdu činio, strpi se! Ako te bude tukao, strpi se! Ako te bude pozivao na stvar koja umanjuje tvoj dunjaluk, reci: 'Slušam i pokoravam se! Dajem svoj život, ali nedam svoju vjeru!'"[95]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ako neko rekne: Šta se kod tebe misli pod ovim riječima Omera, radijallahu anhu? - reći će mu se: „Pod tim se misli, a Allah Uzvišeni najbolje zna, da kažemo: 'Kada ti se postavi namjesnik bio on Arap, crnac, bijelac, stranac, pokoravaj mu se ako u tome nema nepokornosti Allahu, azze ve dželle, makar ti nepravedno oduzeo neko pravo, tukao te nepravedno, narušavao tvoju čast i uzimao tvoj imetak. Neka te to ne natjera da ustaneš sa svojom sabljom protiv njega kako bi se borio. Ne izlazi sa haridžijom da se protiv njega boriš i ne huškaj druge na buntovništvo, nego se strpi.'"

---

[94] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi ga Muslim drugim lancem prenosilaca (br.1847).

[95] Lanac prenosilaca je dobar. Predaja je prenesena drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca, kao što je to navedeno u prethodnoj predaji. Ibid.

Pod ovim se može misliti da te poziva na stvar koja umanjuje tvoju vjeru ili da ti naređuje da ubijaš one koji to ne zaslužuju, da odsijecaš udove onome ko to ne zaslužuje, da udaraš onoga koga nije dozvoljeno udarati, da uzimaš imetak od onih od koijh ga nije dozvoljeno uzeti, da činiš nepravdu onome kome je to zabranjeno činiti i on ti nepravdu ne čini. Tada nemaš opravdanja da mu se pokoravaš. Ako ti kaže: „Ako ne učiniš ono što ti naređujem, ubit ću te!"- onda reci: „Svoj život dajem, ali vjeru ne dam!"- jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Nema pokornosti stvorenju u nepokornosti Stvoritelju, azze ve dželle!"*[96] I kaže: *„Pokoravanje je u dobru."*[97]

72. Avf b. Malik el-Ešdže'i kaže: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: '*Vaše najbolje vođe su oni koje vi volite i koji vas vole, donosite blagoslov na njih, a i oni donose blagoslov na vas. Vaše najgore vođe su one koje vi mrzite, a i oni vas mrze, proklinjete ih, a i oni vas proklinju.*' Rekosmo: 'Allahov Poslaniče, hoćemo li se boriti radi toga?' Reče: '*Ne, sve dok sa vama klanjaju namaz. Ko vam bude postavljen i bude viđen kako je nepokoran Allahu, azze ve dželle, neka negira ono što se čini od nepokornosti Allahu, azze ve dželle. Ne izmiči ruku iz pokornosti Allahu, azze ve dželle.*'"[98]

---

[96] Hadis je vjerodostojan. *Es-Sahiha* (br.179-181).

[97] Ovo je dio vjerodostojnog hadisa koji bilježe: El-Buhari (br.7145); Muslim (br.1840) i drugi.

[98] Lanac prenosilaca je dobar, ali je hadis prenesen drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi Muslim (br.1885); Ed-Darimi u *Sunenu* (br.2800); Ibn Ebi-Asim u *Es-Sunne* (br.1072) i drugi.

Šejhul-islam, Allah mu se smilovao, kaže: „Ovo nam pojašnjava da su vođe namjesnici i da treba negirati ono što čine od nepokornosti Allahu, ali ne treba izlaziti iz pokornosti njima. Pokoravat će im se u pokornosti Allahu. Njih ima dobrih i loših. Neki su voljeni i za njih se dove upućuju, a i oni vole ljude i mole za njih. Ima i onih koji preziru i uče

VRIJEDNOST IZBJEGAVANJA SMUTNJE[99] I NEULASKA U NJU I ZASTRAŠIVANJE PAMETNIH DA NE ŽUDE ZA ONIM ŠTO ALLAH, AZZE VE DŽELLE, PREZIRE

OSTANAK U KUĆI I ČINJENJE IBADETA ALLAHU, AZZE VE DŽELLE

73. Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: *„Bit će smutnja. Onaj ko sje-*

---

dove protiv ljudi a i ljudi ih preziru i uče dove protiv njih." *Minhadžu es--sunne* (1/117).

[99] Hafiz Ibn-Hadžer, Allah mu se smilovao, kaže: „Pod smutnjom se misli na razilaženja u dolasku do vlasti, jer se ne zna ko je zaslužuje a ko to opovrgava." *El-Feth* (br.7081).

Et-Taberi, Allah mu se smilovao, kaže: „Ispravno je reći da smutnja potječe od iskušenja. Negiranje lošeg djela je obaveza svakome ko je to u mogućnosti. Ko pomogne onoga koji ima pravo, dobro je postupio, a ko pomogne grješnika, pogriješio je. Ako stanje bude komplikovano (ne bude se znalo ko je upravu, nap. prev.), onda su to okonosti u kojima se, kako se navodi, zabranjeno boriti." Ibid.

Imam En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „Ovaj hadis i hadisi prije i poslije njega su dokaz onih koji ne odobravaju borbu u smutnji ni u kakvim okolnostima. Učenjaci su se razišli u pitanju učešća u borbi prilikom smutnje. Jedni su rekli: Nema borbe kada izbiju smutnje među muslimanima, pa makar mu ušli u kuću i željeli ubiti određenu osobu. Tada nema odbrane. Jer oni koji žele da ubiju imaju svoja tumačenja... Većina ashaba, tabi'ina i islamskih učenjaka smatra obaveznim pomoći onoga ko zaslužuje određeno pravo, pa čak i u smutnjama, stajući u njegove redove u borbi protiv pobunjenika. Uzvišeni kaže: „Borite se protiv one (skupine) koja je nasilje počinila." Ovo je ispravno mišljenje, a hadisi se tumače za slučaj kada se ne zna ko ima pravo ili za obje skupine kada ni jedna nema vlastito tumačenje. Kada bi se postupalo po prvom mišljenju nastupio bi nered, a buntovnici i nasilnici bi se još više osilili. Allah najbolje zna." *Šerh Sahih Muslima* (br.2887).

di u njoj je bolji od onoga koji hoda. Onaj ko hoda je bolji od onoga koji trči.[100] *Ko izađe pred nju, ona će ga i dočekati.*[101] *Ko nađe utočište ili sklonište od nje, neka ga se i drži."*[102]

74. Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Bit će smutnja poput ljetnog vjetra. Onaj ko u njoj sjedi je bolji od onoga koji stoji, a onaj koji stoji bolji je od noga koji hoda. Ko izađe pred nju, ona će ga i dočekati."*[103]

75. Humejd b. Hilal prenosi od čovjeka iz plemena Abdul--Kajs koji je bio sa haridžijama, a zatim ih napustio, da je rekao: „Ušli su u jedno mjesto, pa je Abdullah b. Habbab, radijallahu

---

[100] Hafiz Ibn-Hadžer kaže: „U hadisu od Ebu-Bekra stoji: '*...od onog ko trči za njom*' i dodaje se: '*Kada zavlada smutnja, a čovjek ima kamilu, neka se priključi svojoj kamili...*'"

Neki komentatori kažu: *„Onaj ko sjedi u njoj je bolji od onoga koji stoji."* Pod onim koji stoji se misli na onoga ko je ne dočekuje. Pod onim koji hoda se misli na onoga koji hoda radi svojih potreba pa možda zapadne zbog hodanja u okonosti koje prezire.

Ibn et-Tin prenosi od Ed-Davudija: „Vanjština hadisa govori da su sve nabrojane kategorije učesnice u smutnji, tj. sve su okolnosti smutnje, samo su neke od njih oštrije. Najgora okolnost je onoga ko trči u smutnji, jer je to razlog da je više potakne. Zatim dolazi onaj ko izvršava njene povode a to je onaj koji hoda, a onda onaj ko joj se priključi hodajući, zatim, ko je gleda i ne bori se tj. sjedi. Zatim dolazi kategorija koja je izbjegava, ne učestvuje u njoj i ne gleda je, a to je onaj koji budan leži. Zatim onaj koji ništa sa njom nema ali je zadovoljan i spava. Pod vrijednostima se ovdje misli na onoga ko je manjeg zla od onoga ko je po učešću u smutnji na većoj razini, prema prethodnom pojašnjenju." *El-Feth* (br.7081).

[101] Ovdje se misli da onaj ko joj se preda ona će ga i zahvatiti, a ko se od nje udalji i ona će se od njega udaljiti. Ishod je: Onaj ko se lično u njoj pojavi i ona će se pred njim sa svojim zlom pojaviti. Moguće je da se pod njom misli: Onaj ko bude rizikovao ulaskom u nju, ona će ga uništiti. Ibid.

[102] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Buhari (br.7081) i Muslim (br.2886).

[103] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

anhu, izašao preplašen. Vukao je za sobom ogrtač. Rekoše dvaput: 'Zašto se plašiš, zašto se plašiš?' On odgovori: 'Allaha mi, preplašili ste me?' Rekoše: 'Jesi li ti Abdullah sin Habbabov, ashab Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?' On odgovori: 'Da.' Upitaše: 'Jesi li čuo kakav hadis koji (tvoj otac) prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa da nam ga ispričaš?' Reče: 'Čuo sam kako govori od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Spomenuo je smutnju. Onaj ko u njoj sjedi je bolji od onoga koji stoji, a onaj koji stoji bolji je od onoga koji hoda. Onaj koji hoda u njoj je bolji od onoga koji trči.' Reče: 'Ako je doživiš, budi ubijeni Allahov rob!' Prenosilac hadisa Ejjub kaže: 'Ne znam je li rekao: A nemoj biti Allahov rob ubica!' Rekoše: 'Ti si to čuo od svog oca kako prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?!' Odgovori: 'Da!' Doveli su ga do obale rijeke i udarili po vratu. Krv mu je potekla poput remena na obući i nije se pomiješala sa vodom. Rasporili su stomak njegove ropkinje."[104]

76. Ebu-Musa, radijallahu anhu, je na minberu govorio: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *„Pred vama su smutnje kao dijelovi tamne noći. Čovjek će u njima osvanuti vjernik, a omrknuti kao nevjernik, te omrknuti kao vjernik a osvanuti kao nevjernik. Onaj ko u njoj sjedi je bolji od onoga koji stoji, a onaj koji stoji bolji je od onoga koji hoda. Onaj koji hoda u njoj je bolji od onoga koji trči."* Rekoše: „Šta nam naređuješ?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *„Budite stalno u svojim kućama."*[105]

---

[104] Hafiz Ibn-Kesir je ocijenio ovu priču vjerodostojnom. *El-Bidaje ve en-Nihaje* (7/288). Bilježi Abdur-Rezzak (br.18578). Dio riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u ovoj priči je vjerodostojan kao što je prije navedeno.

[105] Lanac prenosilaca je dobar, ali je hadis prenesen drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi Ahmed (4/408); Ebu-Davud (br.4262) i drugi. *Sahih Sunen Ebi Davud* (br.917).

77. Od Enesa b. Ebi Merseda el-Ensarija se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Bit će nijema, gluha i slijepa smutnja. Onaj koji leži u njoj je bolji od onoga koji sjedi. Onaj koji u njoj sjedi je bolji od onoga koji stoji, a onaj koji stoji bolji je od onoga koji hoda. Onaj koji hoda u njoj je bolji od onoga koji trči. A ko odbije neka ispruži svoj vrat."*[106]

78. Od Huzejfe, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Smutnje će se zbližiti, a od njih će se spasiti samo onaj ko ih bude prezirao i ne bude uzimao imetak. Ako uzme imetak, on je njihov saučesnik u životima i drugome."*[107]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ovo poglavlje sam u knjizi o smutnjama spomenuo kroz mnoge hadise. Ovdje sam spomenuo samo dio toga kako bi pametni vjernik sačuvao svoju vjeru. Smutnje se dešavaju na mnogobrojne načine. Prije su bile velike fitne i od njih su se spasili određeni ljudi, a propali su u njima ljudi koji su slijedili pohote i dali prednost dunjaluku. Kome Allah želi dobro otvori mu vrata dove i nađe utočište kod svoga Časnog Zaštitnika. Takav se boji za svoju vjeru, čuva svoj jezik, poznaje vrijeme u kome živi, pridržava se jasnog dokaza (najveće skupine, pobjedonosne skupine), ne pretvara se u svojoj vjeri, obožava svoga Gospodara, azze ve dželle, i ne ulazi u smutnju. Prilikom smutnje mnogi ljudi se osramote. Zar nisi čuo riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji upo-

---

[106] Lanac prenosilaca nije ocjenjen, ali su preneseni slični hadisi vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi Ebu-Davud (br.4262) po značenju i drugi. *Sahih Sunen Ebi-Davud* (br.917).

[107] Autor ga je zabilježio sa dva slaba lanca prenosilaca. Ibn Ebi-Šejbe (15/245) sa ispravnim lancem prenosilaca.

zorava svoj ummet na smutnje, pa kaže: *„Čovjek će osvanuti kao vjernik, a omrknuti kao nevjernik, te omrknuti kao vjernik, a osvanuti kao nevjernik."*[108]

79. Od El-Kasima b. Ebi-Umame se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Bit će smutnje u kojima će čovjek osvanuti kao vjernik, a omrknuti kao nevjernik, osim koga Allah, azze ve dželle, poživii uzdigne sa znanjem."*[109]

80. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Požurite sa djelima! Bit će smutnji poput dijelova mrkle noći. Čovjek će osvanuti kao vjernik, a omrknuti kao nevjernik, te omrknuti kao vjernik, a osvanuti kao nevjernik. Čovjek će prodavati svoju vjeru za ponuđeni dunjaluk."*[110]

81. Se'id b. Džubejr kaže: „Rekao mi je jedan monah: 'U smutnji će ti se pokazati ko obožava Uzvišenog Allaha, a ko obožava Taguta.*'"[111]

---

[108] Dio hadisa kojeg bilježi Muslim (br.118).

[109] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Madže (br.2954). Hadis ima potporu u vjerodostojnom hadisu kojeg prenosi Ebu-Hurejre. Pogledaj sljedeći hadis.

[110] Lanac prenosilaca je dobar, ali je hadis prenesen vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi Muslim (br.118) i drugi.

Imam En-Nevevi, Allah mu se smilovo, kaže: „Značenje hadisa je podsticaj na požurivanje sa dobrim djelima prije nego što ih bude nemoguće raditi ili što budemo zaokupirani drugim stvarima zbog zaokupirajućih smutnji koje će se nadviti poput tame mrkle noći u kojoj nema mjeseca. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je opisao i jednu od nedaća tih smutnji, a ona je da čovjek omrkne kao vjernik, a osvane kao nevjernik i obrnuto. To će se desiti zbog veličine smutnji u kojima će se čovjek samo u jednom danu ovako mijenjati. Allah najbolje zna. *Šerh Sahih Muslima* (br.118).

* Tagut je sve ono što se obožava mimo Allaha.(nap.rec.)

[111] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta u *El-Ibani el-kubra* (br.755).

82. Od Ma'kila b. Jesara se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Ibadet u smutnji je kao hidžara ka meni.“*[112]

83. Hammad b. Zejd spominje sličan hadis.[113]

---

[112] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Muslim (br.2948) i drugi.

Imam En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „Pod smutnjom se ovdje misli na zamućenost ljudskih odnosa. Razlog vrijednosti ibadeta je da ljudi na njega zaboravljaju i bivaju zaokupirani drugim stvarima, a u smutnjama mu se (ibadetu) posvećuju samo pojedinci.“ *Šerh Sahih Muslima* (br. 2948).

[113] Lanac prenosilaca je dobar, iako postoji razilaženje oko autorovog šejha. Pogledaj prethodni hadis.

PODSTICAJ NA PRIDRŽAVANJE ALLAHOVE, AZZE VE DŽELLE, KNJIGE, SUNNETA NJEGOVOG POSLANIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I SUNNETA NJEGOVIH ASHABA, RADIJALLAHU ANHUM

OSTAVLJANJE NOVOTARIJA I RASPRAVE O ONOME ŠTO JE U SUPROTNOSTI S KUR'ANOM, SUNNETOM I MIŠLJENJEM ASHABA, RADIJALLAHU ANHUM

84. Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, kaže: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi govorio u svojoj hutbi zahvaljujući Allahu onako kako Mu to i pristaje: '*Koga Allah uputi, niko ga neće zabluditi, a koga zabludi, niko ga neće uputiti. Najistinitiji govor je Allahova, azze ve džell, Knjiga, najbolja uputa je uputa Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, najgore su uvedene stvari, svaka uvedena stvar je novotarija, svaka novotarija je zabluda, a svaka zabluda je u Vatri.*' "[114]

85. Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „*Najljepši govor je Allahova, azze ve dželle, Knjiga. Najbolja uputa je uputa Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Najgore su uvedene stvari. Svaka uvedena stvar je novotarija, a svaka novotarija je zabluda.*"[115]

---

[114] Lanac prenosilaca je dobar. Prenesen je drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi Muslim (br.867); Ahmed (3/371) i drugi. Pogledaj knjigu *Hutbetul-hadždže* od El-Albanija, Allah mu se smilovao, u kojoj je sabrao sve lance prenosilaca ovog hadisa i iznio dostatan govor.

[115] Lanac prenosilaca je slab, ali je hadis prenesen drugim lancima prenosilaca od kojih su neki dobri, kao što je prethodni, a neki vjerodo-

86. Od Abdur-Rahmana b. Amra es-Sulemija i Hudžra el--Kela'ija se prenosi da su rekli: „Ušli smo kod Irbada b. Sarije, radijallahu anhu, o kome je objavljen ajet:

﴿ وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ إِذَا مَآ أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَآ أَجِدُ مَآ أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوا۟ وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا۟ مَا يُنفِقُونَ ﴿٩٢﴾ ﴾

„Ni onima kojima si rekao, kada su ti došli da im daš životinje za jahanje: 'Ne mogu naći za vas životinje za jahanje' - pa su se vratili suznih očiju, tužni što ne mogu da ih kupe." *(Et-Tevbe, 92.)* dok je bio u bolesti pa smo rekli: 'Mi smo ti došli u posjetu s namjerom želeći nagradu.' Irbad reče: 'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je klanjao sabah-namaz, a zatim nam se licem okrenuo i rječito nam govorio. Oči su nasuzile, a srca su se od toga pobojala. Neko reče: 'Allahov Poslaniče, ovo je govor onog koji odlazi, pa šta nam preporučuješ?' On odgovori: '*Preporučujem vam bogobojaznost, poslušnost i pokornost pa makar nadređeni bio abesinski rob. Onaj koji poslije mene bude živio vidjet će mnoga razilaženja. Pridržavajte se moga sunneta i sunneta ispravnih i upućenih halifa.*[116] *Uhvatite se za njega svojim*

---

stojni, kao što je hadis Ibn-Mes'uda, kojeg je autor spomenuo pod br. 410. Pogledaj izvor hadisa (br. 410), kao i prethodnog.

[116] Imam Eš-Šatibi, Allah mu se smilovao, kaže: „Poslanik, sallallahu alejhi ve sllem, je vezao sunnet ispravnih halifa za svoj sunnet. U slijeđenje njegovog sunneta se ubraja i slijeđenje njihovog sunneta. Uvedene stvari stoje nasuprot tome i oni nemaju nikakve veze sa njima (uvedenim stvarima), jer su oni uvodeći sunnete slijedili sunnet Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ili su slijedili ono što su shvatili od sunneta Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, općenito i pojedinačno na način koji je za druge bio nedostupan i ništa više od toga. *El-I'atisam* (1/118).

očnjacima.[117] *Čuvajte se uvedenih stvari, jer je svaka uvedena stvar novotarija, a svaka novotarija je zabluda.*'"[118]

87. Sevr b. Jezid spominje sličan hadis.[119]

88. Irbad b. Sarija prenosi: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je održao govor od kojeg su se oči natopile suzama, a srca uplašila. Rekli smo: „Allahov Poslaniče, ovo je govor onoga koji odlazi, pa šta nam preporučuješ?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *„Ostavljam vas na svijetlom putu na kojem je noć kao dan i sa kojeg neće zalutati poslije mene osim propalica. Ko bude živio poslije mene, vidjet će mnoga razilaženja. Pridržavajte se onoga što ste spoznali od moga sunneta i sunneta ispravnih i upućenih halifa. Budite pokorni pa makar vam bio nadređeni abesinski rob. Držite se za njega svojim očnjacima."*[120]

89. Sevr b. Jezid spominje hadis sličan ovome.[121]

90. Muaz b. Džebel je na svakom okupljanju na kojem je prisustvovao govorio: „Propali su skeptici (oni koji sumnjaju)!

---

[117] Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *„Uhvatite se za njega"*, a nije rekao: za njih, zato što je Sunnet u suštini jedan kao što Allah Uzvišeni kaže:

﴿ وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَـٰرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ﴾

„Ni kršćani ni židovi neće biti tobom zadovoljni sve dok ne budeš slijedio njihovu vjeru." Uzvišeni nije rekao njihove vjere, jer je nevjerstvo jedno. Ibid.

Korist: Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *„Uhvatite se za njega svojim očnjacima"*, jer su očnjaci najjači zubi. *Medžmu'atul-Fetava* (22/225).

[118] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ahmed (4/126-127); Ebu-Davud (12/358) i drugi. El-Albani kaže da je vjerodostojan u *Zilalul-Dženneh* (br.27).

[119] Lanac prenosilaca je dobar. Ibid.

[120] Lanac prenosilaca je dobar. Hadis je spomenut po značenju (br.86). Pogledaj izvor hadisa (br.86).

[121] Lanac prenosilaca je dobar. Ibid.

Ispred vas su smutnje u kojima će biti imetka, u kojima će se otvarati Kur'an, pa će ga uzimati čovjek, žena, slobodan i rob, maloljetni i stari. Čovjek će u tom dobu učiti Kur'an i govoriti: 'Šta je ljudima pa me ne slijede a ja učim Kur'an?' Zatim će reći: 'Neće me slijediti dok im nešto drugo ne izmislim.' Čuvajte se onoga što je uveo kao novotariju, jer je uveo zabludu."[122]

91. Ebu-Idris el-Havlani je govorio: „Zapamtio sam Ebu ed-Derdaa, radijallahu anhu, i od njega učio, dostigao sam Ubadu b. es-Samita, radijallahu anhu, i od njega učio, dostigao sam Šeddada b. Evsa i učio od njega. Međutim, nisam sustigao Mu'za b. Džebela, pa me je Jezid b. Amire obavijestio da je na mjestima okupljanja govorio: 'Tako mi Allaha Uzvišenog i Pravednog Suca, neka je Njegovo ime Uzvišeno, propali su skeptici. Pred vama su smutnje u kojima će biti mnogo imetka, a Kur'an će se otvarati. Uzimat će ga i muško i žensko, slobodan i rob, maloljetan i punoljetan. Ubrzo će čovjek učiti Kur'an u tom vremenu i govoriti: Proučio sam Kur'an, pa šta je ljudima ne slijede me? Proučio sam Kur'an! Zatim će govoriti: Oni me neće slijediti dok pored njega nešto novo ne donesem. Čuvajte se onoga što uvede kao novotariju, jer je izmislio zabludu. Čuvajte se stranputice učenjaka, jer šejtan u usta mudrih ubaci riječ zablude, a u usta licemjera riječ istine.' Rekoše: 'A kako ćemo znati, Allah ti se smilovao, da se licemjeru ubaci riječ istine, a da šejtan u usta mudroga ubaci riječ zablude?' Reče: 'Klonite se svih manje jasnih riječi mudrog čovjeka koji, kada ga slušaš, kažeš: Šta je ovo? Neka te to nikako ne odvrati od pravog puta. On će se vjerovatno povratiti i govoriti istinu kada je bude čuo. Istina nosi svjetlo!'"[123]

---

[122] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi ga El-Lalikai u *Komentaru Usulu el-i'tikad* (br.117); Ed-Darimi u *Sunenu* (br.205); Ebu-Davud u *Sunenu* (br.4611) i dr. *Sahihu Sunen Ebi-Davud* (br.4855).

[123] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

92. Kada bi se kod Malika b. Enesa spomenuli oni koji su zastranili u vjeri, rekao bi: „Omer b. Abdul-Aziz, Allah mu se smilovao, bi govorio: 'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi nasljednici su ustanovili sunnete. Pridržavanje ovih sunneta predstavlja slijeđenje Allahove, azze ve dželle, Knjige, upotpunjenje pokornosti Allahu, azze ve dželle, i ojačava Allahovu vjeru. Nijedno stvorenje nema pravo da ih izmjenjuje ili da gleda u nešto što im je suprotno. Ko postupa po njima, upućen je, a ko ih bude podržavao, bit će pobjednik. Ko ih ostavi, taj ne slijedi put vjernika! Allah će ga prepustiti onome za čime je krenuo i spržiti ga Džehennemom, a ružno li je on utočište.'"[124]

93. Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, je rekao: „Ljudi se sa vama raspravljaju manje jasnim ajetima iz Kur'ana. Zato ih pobijte sunnetima, jer poznavoci sunneta najbolje poznaju Allahovu, azze ve dželle, Knjigu."[125]

---

[124] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.766); El-Lalikai (br.134); Ibn-Betta (br.209) i drugi.

[125] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ed-Darimi u *Sunenu* (br.121); Ibn-Betta (br.62); El-Lalikai (br.203) i drugi.

UPOZORENJE NA SEKTE KOJE OPONUJU SUNNETU VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, PUTEM ALLAHOVE, AZZE VE DŽELLE, KNJIGE I STROGI PRIJEKOR OVE KATEGORIJE LJUDI

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ljudi obdareni znanjem i razumom kada čuju kako neko govori: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nešto i to je potvrđeno kod učenjaka", neznalica se suprotstavi i kaže: „Ne prihvatam osim ono što je u Allahovoj, azze ve dželle, Knjizi!" Reći će mu: „Ti si loš čovjek i na tebe je nas i učenjake upozorio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem."

Reći će mu se: „Neznalico, Allah, azze ve dželle, je općenito objavio obaveze i naredio svome Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ljudima pojasni ono što mu je objavljeno.

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿... وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾﴾

„A tebi objavljujemo Kur'an da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje, i da bi oni razmislili." *(En-Nahl, 44.)*

Allah, azze ve dželle, je postavio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na mjesto pojašnjenja Objave i naredio ljudima da mu se pokoravaju, zabranio im je nepokornost njemu, te im naredio da se klonu onoga što im je zabranio.

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿... وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟ ...﴾

„Ono što vam Poslanik da to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite.“[126] *(El-Hašr, 7.)*

Zatim ih je upozorio na suprotstavljanje naredbama Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

﴿ فَلْيَحْذَرِ ٱلَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾

„Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe.“ *(En-Nur, 63.)*

Uzvišeni kaže:

﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا۟ فِىٓ أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾ ﴾

„I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim

---

[126] Učenjak Eš-Šenkiti, Allah mu se smilovao, kaže: „Sav Sunnet potpada pod ovaj časni ajet. Tj. ovaj ajet obavezuje muslimane da postupaju po vjerovjesničkom Sunnetu. Tako je prihvatanje Sunneta prihvatanje Allahove Knjige. Potvrda ovoga su riječi Uzvišenog:

﴿ وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلْهَوَىٰٓ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْىٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾ ﴾

„On ne govori iz obijesti. Njemu se Objava daje.“ Es-Sujuti, Allah mu se smilovao, kaže: „Objava je dvojaka:

-Objava koju nam je naređeno pisati i njenim čitanjem činimo ibadet. To je Časni Kur'an.

-Objava za koju nam nije naređeno pisanje niti njenim čitanjem činimo ibadet, a to je Sunnet.“

nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore. *" (En--Nisa', 65.)*

Zatim je stvorenjima naredio da mu se pokoravaju na više od trideset mjesta u Kur'anu."

Ovome čovjeku koji se opire Sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, će se reći: „Neznalico, Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ... ﴾

„Obavljajte namaz i dajite zekat..." *(El-Bekare, 110.)*

Gdje u Allahovoj, azze ve dželle, Knjizi nalaziš da je sabah-namaz dva rekata, podne četiri, ikindija četiri, akšam tri i jacija četiri? Gdje nalaziš pravila namaza i propisana namaska vremena, kada je namaz ispravan a šta ga kvari, osim u Sunnetu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem? Isto se odnosi i na zekat. Gdje u Allahovoj, azze ve dželle, Knjizi nalaziš da se na dvjesto (srebernih) dirhema daje pet, od dvadeset (zlatnih) dinara polovina dinara, od četrdeset ovaca jedna ovca, na pet deva jedna ovca kao i ostala pravila o zekatu? Gdje ih nalaziš u Allahovoj, azze ve dželle, Knjizi?

Isto se odnosi na sve obaveze koje je Allah, azze ve dželle, propisao u Svojoj Knjizi. Njihovi propisi se spoznaju samo putem Sunneta Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovo je stav muslimanskih učenjaka. Ko zastupa drugi pravac, izlazi iz islama i ulazi u nevjeru. Allahu se utječemo od zablude nakon upute!"

Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i ashaba, radijallahu anhum, se prenosi slično pojašnjenje koje sam iznio.

94. Ubejdullah b. Ebi-Rafi' prenosi od svoga oca, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Neka ne zateknem nikoga od vas oslonjenog na svoju ležaljku, kada mu dođe naredba od mene, pa da kaže: 'Ne nalazim to u Allahovoj, azze ve dželle, Knjizi.'"*[127]

95. Od Abdullaha b. Ebi-Raf'ia, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Neka nikoga od vas ne prepoznam kako oslonjen na svoju ležaljku, kada mu dolazi nešto od mene, što sam naredio ili zabranio, da kaže: 'Ne znamo! Što nalazimo u Allahovoj, azze ve dželle, Knjizi to i slijedimo!'"*[128]

96. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Neka nikoga od vas ne prepoznam kada mu od mene dođe hadis, a on oslonjen na svoju ležaljku, govori: 'Uči Kur'an da bismo znali je li to istina.'"*[129]

97. Od Mikdama b. Ma'di Jekriba el-Kindija se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Data mi je Knjiga i još nešto poput nje! Data mi je Knjiga i još nešto poput nje!"* - dvaput. *„Ubrzo će sit čovjek na svojoj ležaljci govoriti: 'Pridržavajte se ovog Kur'ana. Što nađete u njemu od dozvoljenog, pa dozvolite ga, a što nađete u njemu od zabranjenog, pa i zabranite ga...'"* (spomenuo je nastavak hadisa)[130]

---

[127] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud (br.4605). *Sahih Sunen Ebi-Davud* (br.3849).

[128] Lanac prenosilaca je dobar. Ibid.

[129] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi ga Ibn-Madže u *El-Mukaddimi* (br.12). *Ed-Daife* (br.1086).

[130] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ahmed (4/130-131); Ebu--Davud (br.4604) i drugi. Nalazi se u *Sahihu el-džami'u* (br.2643).

98. Od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao nekome čovjeku: „Ti si glup čovjek. Nalaziš li u Allahovoj, azze ve dželle, Knjizi da je podne četiri rek'ata i da se na njemu ne uči glasno?" Zatim je nabrojao namaz i zekat, a onda rekao: „Da li sve ovo nalaziš u Allahovoj, azze ve dželle, Knjizi podrobno pojašnjeno? Allahova, azze ve dželle, Knjiga to postavlja kao pravilo, a Sunnet ga podrobno tumači."[131]

99. Od Se'ida b. Džubejra se prenosi da je pripovijedao od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, neki hadis. Neki čovjek reče: „Allah, azze ve dželle, je rekao u Svojoj Knjizi tako i tako." Se'id reče: „Vidim da se suprotstavljaš hadisu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, putem Allahove, azze ve dželle, Knjige! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, najbolje poznaje Allahovu, subhanehu ve te'ala, Knjigu."[132]

100. Od Abdur-Rahmana b. Jezida se prenosi da je vidio hadžiju u običnoj odjeći (a ne u ihramima). Kritikovao ga je, a ovaj reče: „Donesi mi ajet iz Allahove, azze ve dželle, Knjige u kojem se kaže da treba skinuti odjeću." Abdur-Rahman je proučio:

﴿... وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟ ...﴾

„Ono što vam Poslanik da to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite." *(El-Hašr, 7.)*[133]

101. Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, je rekao: „Ljudi se sa vama raspravljaju manje jasnim ajetima iz Kur'ana. Pobijte

---

[131] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.46).

[132] Lanac prenosilaca je mursel. Bilježi Ibn-Betta (br.60) i Ed-Darimi (br. 596). Lanac prenosilaca Ed-Darimija je vjerodostojan.

[133] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.61).

ih Sunnetom, jer su poznavaoci Sunneta najbolji poznavaoci Allahove, azze ve dželle, Knjige."[134]

102. Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, je rekao: „Doći će ljudi koji će sa vama raspravljati nejasnoćama iz Kur'ana. Pobijte ih Sunnetom, jer su poznavaoci Sunneta najbolji poznavaoci Allahove, azze ve dželle, Knjige."[135]

103. Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, je rekao: „Allah Uzvišeni je prokleo one koje tetoviraju i koje traže tetoviranje, koje se uljepšavaju razmicanjem zuba i one koje mijenjaju Allahovo, azze ve dželle, stvaranje." To je došlo do neke žene iz Benu-Eseda zvane Ummu-Ja'kub koja je učila Kur'an. Došla mu je i rekla: „Kakav je to hadis koji mi je došao od tebe u kojem proklinješ one koje tetoviraju i koje traže tetoviranje, koje se uljepšavaju razmicanjem zuba i one koje mijenjaju Allahovo, azze ve dželle, stvaranje?" Abdullah reče: „A zašto da ne proklinjem onoga koga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proklinjao i to se nalazi u Allahovoj, azze ve dželle, Knjizi?" Ona reče: „Proučila sam Kur'an od korice do korice i nisam to našla." Abdullah, radijallahu anhu, reče: „Da si ga proučila našla bi to!" Zatim je proučio:

﴿... وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟ ...﴾

„Ono što vam Poslanik da to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite." *(El-Hašr, 7.)*[136]

---

[134] Lanac prenosilaca je dobar. Izvor hadisa je prije spomenut. Pogledaj hadis br. 93.

[135] Lanac prenosilaca je vjerdostojan. Izvor hadisa je prije spomenut. Pogledaj hadis br. 93.

[136] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Buhari (br.5931 i 5939); Muslim (br.2125) i drugi.

104. Od Abdullaha, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prokleo one koje tetoviraju..." Spomenuo je sličan hadis.[137]

105. Od Abdullaha, radijallahu anhu, se prenosi da je neka žena iz Benu-Eseda došla.. (Zatim je spomenuo isti hadis.)[138]

106. Od Ataa se prenosi tumačenje riječi Uzvišenog:

﴿... فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ ...﴾

„A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku." *(En-Nisa', 59.)*

„Obratite se Allahu", tj. Allahovoj, azze ve dželle, Knjizi. ***„Poslaniku"***, tj. Sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."[139]

107. Od Omera b. Abdul-Aziza se prenosi da je ljudima pisao: „Niko nema pravo na mišljenje uz postojanje Sunneta koji je uspostavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."[140]

108. Od Mekhula se prenosi da je rekao: "Sunnet je dvojak: sunnet koga se obavezno pridržavati, a njegovo ostavljanje je nevjerstvo, i sunnet koji je pohvalan - za njegovo izostavljanje nema smetnje."[141]

---

[137] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

[138] Lanac prenosilaca je dobar. Izvor hadisa je spomenut prije. Pogledaj hadis br. 103.

[139] Lanac prenosilaca je slab, ali je značenje hadisa vjerodostojno. Bilježi Abdur-Rezzak u *Tefsiru* (1/167).

[140] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Betta (br.79).

[141] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ed-Darimi (br.595) i Ibn-Betta (br. 80).

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ovo što dijelom spomenuh o pridržavanju Šerijata Istinitog i ustrajnosti, na što je Allah, azze ve dželle, potakao ummet Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i na što ih je potakao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ako pametni razmisli saznat će da je obavezan pridržavanjem Allahove Knjige, Sunneta Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Sunneta Ispravnih halifa, svih ashaba, radijallahu anhum, imama muslimana i svih onih koji ih slijede po dobru, Allah im se smilovao. Saznat će da je obavezan ostaviti raspravu i razmirice u vjeri, izbjegavati sljedbenika novotarija, slijediti propise islama a ostavljati novotarstvo. Dovoljno nam je znanje imama muslimana, koji su bili prije i čiji se spomen ne izbjegava, o pravcima sljedbenika novotarija i zabluda. Allah Uzvišeni daje svaku uputu i u tome pomaže, ako On hoće.

POKUĐENO JE SVAĐATI SE I RASPRAVLJATI O VJERI

109. Od Ebu-Umame, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Ljudi nisu poslije upute, na kojoj su bili, zalutali a da nisu zapali u rasprave."* Zatim je proučio ajet:

﴿... مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾﴾

„A naveli su ti ga kao primjer samo zato da bi spor izazvali, jer su oni narod svađalački." *(Ez-Zuhruf, 58.)* [142]

110. Od Ebu-Umame, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Ljudi nisu poslije upute, na kojoj su bili, zalutali a da nisu zapali u rasprave."* Zatim je proučio ajet:

﴿... مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾﴾

„A naveli su ti ga kao primjer samo zato da bi spor izazvali, jer su oni narod svađalački." *(Ez-Zuhruf, 58.)* [143]

111. Od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao. „Izašao je pred nas Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a mi smo raspravljali o nečemu iz vjere. Žestoko se naljutio kao nikada do tada. Zatim smo završili, pa je rekao: '*O ummete Muhammeda, nemojte sebi raspaljivati vatru.*' A zatim je rekao: '*Je li vam to naređeno? A zar vam to nije zabranjeno? Zar nisu oni prije vas propali zbog toga?*' Zatim je rekao: '*Ostavite raspravu*

---

[142] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ahmed (br.22225); Et-Tirmizi (br. 3253); El-Lalikai (br.177); Ibn-Betta (br.509). El-Albani ga je ocjenio vjerodostojnim. *El-Miškat* (1/64) i *Sahihu et-tergibi vet-terhib* (br.8137).

[143] Lanac prenosilaca je dobar. Ibid.

zbog pomanjkanja dobra u njoj. Ostavite raspravu jer je korist od nje malena i potiče na neprijateljstvo između braće. Ostavite raspravu jer rasprava nije garancija da se neće pojaviti smutnja. Ostavite raspravu jer rasprava rađa sumnju i uništava djela. Ostavite raspravu jer vjernik ne raspravlja. Ostavite raspravu jer onaj koji se raspravlja zapao je u propast. Ostavite raspravu jer ti je dovoljno grijeha da se stalno raspravljaš. Ostavite raspravu jer za onoga koji se raspravlja neće se zalagati na Sudnjem danu. Ostavite raspravu, a ja tvrdim da će onaj koji ostavi raspravu i bude iskren imati tri kuće u Džennetu u najboljem dijelu, sredini i najvišem dijelu. Ostavite raspravu jer prvo što mi je moj Gospodar, azze ve džell, zabranio poslije obožavanja kipova i pijenja vina je rasprava. Ostavite raspravu jer je šejtan izgubio nadu da će biti obožavan, ali je zadovoljan da vas zavađa, a to je rasprava u vjeri. Ostavite raspravu jer su se sinovi Israilovi razišli na sedamdeset i jednu stranku, a kršćani na sedamdeset i dvije. Moj ummet će se razići na sedamdeset i tri stranke. Sve su u zabludi osim najveće skupine.' Rekoše: 'Allahov Poslaniče, a šta je to najveća skupina?' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: '*Onaj koji je na onome na čemu sam ja i moji ashabi, radijallahu anhum, ko se ne raspravlja u vjeri i ko zbog grijeha pripadnike tevhida ne izvodi iz vjere.*'" Zatim je spomenuo hadis.[144] **(Lanac prenosilaca je izmišljen.)**

Muhamed b. el-Husejn kaže:

Kada su učenjaci iz reda tabi'ina i poslije njih kao imami muslimana čuli za ovo nisu se raspravljali u vjeri. Upozoravali su muslimane na raspravu i naređivali im da se pridržavaju sunneta na čemu su bili ashabi, neka je Allah svima njima zadovoljan. Ovo je put sljedbenika

[144] Lanac prenosilaca je izmišljen. Bilježi Et-Taberani u *El-Kebiru* (7659); El-Hejsemi u *El-Medžme'u* (1/156 i 7/259) i drugi. U lancu prenosilaca ovog hadisa je Kesir b. Mervan, a on je veoma slab. Ova predaja se sastoji od više hadisa od kojih su neki vjerodostojni.

istine koje je Allah uputio. Spomenut ćemo dokaze o ovome što smo rekli, ako Allah Uzvišeni htjedne.

112. Muslim b. Jesar bi govorio: „Čuvajte se rasprave jer je trenutak neznanja učenjaka, a njome šejtan želi njegov ispad."[145]

113. Od Muslima b. Jesara se prenosi: „Čuvajte se rasprave jer je ona trenutak neznanja učenjaka, a njome šejtan želi njegov ispad."[146]

114. Ebu-Kilabe bi govorio: „Ne sjedite sa sljedbenicima zabluda niti sa njima raspravljajte, jer ja ne garantujem da vas neće uvući u zabludu ili vam napraviti zabludu u vjeri u onome u čemu su i oni zbunjeni."[147]

115. Od Muavije b. Kurre se prenosi da je rekao: „Razmirice u vjeri uništavaju djela."[148]

116. Omer b. Abdul-Aziz bi govorio: „Ko postavi svoju vjeru metom za razmirice, mnogo će mijenjati pravce."[149]

117. Pričao je M'an b. Isa: „Jedan dan se Malik b. Enes vraćao iz džamije dok se oslanjao na moje ruke, kada ga je sustigao čovjek koji se zvao Ebul-Džejrije, a bio je optuživan za murdžiluk. Rekao je: 'O Ebu-Abdullahu[150], slušaj nešto od mene. Na osnovu toga ću s tobom govoriti, raspravljati i obavijestiti te o svom mišljenju.' Reče: 'Šta ako me nadvladaš?' Reče: 'Ako te

---

[145] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ed-Darimi (br.402); Ibn-Betta (br. 526-529) i drugi.

[146] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

[147] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ed-Darimi, (397.); Ibn-Bretta (br.342 i 589) i drugi.

[148] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn Abdil-Berr u *Džami'u bejanil-'ilm* (br.1773); El-Laikai (br.221); Ibn-Betta (br.541) i drugi.

[149] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ed-Darimi (br.310); El-Laikai (br.216); Ibn-Betta (br.544-548) i drugi.

[150] U nekim rukopisima ove knjige stoji: 'O Abdullahu...'

nadvladam, onda ćeš me slijediti.! 'Reče: 'Ako dođe drugi čovjek i budemo govorili i nadvladali ga, šta onda?' Odgovori: 'Slijedit ćemo ga.' Malik, Allah mu se smilovao, reče: 'O Allahov robe, Allah, azze ve džell, je poslao Muhammeda sa jednom vjerom, a vidim da se premiještaš iz vjere u vjeru. Omer b. Abdul--Aziz je rekao: 'Ko svoju vjeru postavi metom za razmirice, mnogo će mijenjati pravce. '"[151]

118. Došao je neki čovjek El-Hasanu i rekao: „O Ebu-Seide, dođi da s tobom raspravljamo o vjeri." El-Hasan reče: „Što se mene tiče, ja sam spoznao svoju vjeru. A ako si ti izgubio svoju vjeru, onda je traži."[152]

119. Imran el-Kasir bi govorio: „Čuvajte se razmirice i rasprave. Čuvajte se onih koji govore: 'Šta misliš, šta misliš...'"[153]

120. Selam b. Ebi-Muti'a: „Neki čovjek od sljedbenika neistine je rekao Ejjubu es-Sihtijaniju: 'O Ebu-Bekre, da te pitam samo za jednu riječ?' Ejjub se okrenuo i prstom aludirajući govorio: 'Ni pola riječi, ni pola riječi.'"[154]

121. Ismail b. Haridže bi govorio: „Dva čovjeka od sljedbenika zablude su ušla kod Ibn-Sirina i rekla: 'O Ebu-Bekre, da ti ispričamo jedan hadis.' On odgovori: 'Ne!' Rekoše: 'A da ti proučimo ajet iz Allahove, azze ve dželle, Knjige?' Reče: 'Ne! Ili ćete ustati i otići od mene, ili ću ja ustati.'"[155]

122. Od Husajf b. Abdur-Rahman el-Džezerija se prenosi: „U Tevratu piše: 'O Musa, nemoj se svađati sa onima koji slijede

---

[151] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Betta (br.562).
[152] Oko ocjene ovog lanca prenosilaca ima polemike. Bilježi Ibn-Betta (br. 565) i drugi. Hadis je dobar zbog drugih hadisa koji ga pojačavaju.
[153] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Betta (br.616).
[154] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta (br.381); Ed-Darimi (br.404) i drugi.
155 Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ed-Darimi (br.403); El-Lalikai (br.242) i drugi.

svoje strasti! O Musa, nemoj raspravljati sa sljedbenicima strasti, jer bi u tvoje srce moglo ući nešto što će te uništiti i odvesti u Džehennem.'"[156]

123. Abdul-Kerim el-Džezeri je govorio: „Bogobojazni nikada nije o vjeri raspravljao."[157]

124. Amr je upitao El-Hakema šta je ljude natjeralo na zablude, pa je rekao: „Prepirke." [158]

125. Ebu-Hamza je rekao Ibrahimu: „O Ebu-Imrane, koja te od ovih zabluda najviše čudi? Ja volim da uzmem tvoje mišljenje i da te slijedim." Reče: „Allah u njima nije učinio ni koliko je trun jednoga dobra, nego su one samo šejtanov ukras. Treba slijediti samo prve generacije."[159]

126. Neki čovjek je Ibn-Abbasu, radijallahu anhuma, rekao: „Hvala Allahu Koji je učinio našu pohotu nad vašom." Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, odgovori: „Sve pohote su zabluda."[160]

127. El-Evzai je govorio: „Slijedi predaje od ispravnih prethodnika makar te ljudi odbijali. Čuvaj se mišljenja ljudi, makar ih tebi govorom ukrašavali."[161]

128. Muhammed b. Vasi' priča: „Vidio sam Safvana b. Muhriza, rukom je pokazao na dio džamije, a i Šejbe je bio blizu

---

[156] Lanac prenosilaca je slab. Ova predaja je israilijat. Bilježi Ibn-Betta (br. 338 i 535).

[157] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Betta (br.123).

[158] Lanac prenosilaca je veoma slab. Bilježi Abdullah b. Ahmed u *Es-Sunne* (br.97); El-Laikai (br.218); Ibn-Betta (br.536) i El-Asbehani u *El-Hudždže fi bejani mehadždže* (str. 214).

[159] Lanac prenosilaca je slab.

[160] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdur-Rezzak (br.20102); El-Lalikai (br.225) i Ibn-Betta (br.217).

[161] Lanac prenosilaca je dobar. Predaju je spomenuo Ez-Zehebi u *El-'Uluvvu*, a El-Albani je ocijenio vjerodostojnom.

njega. Raspravljali su. Vidjeh kako pokupi svoju odjeću, ustade i reče: 'Vi ste svrabljivi.'"[162]

129. Od Vehb b. Munebbiha se prenosi: „Do Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, je došlo da su se neki ljudi okupili u kvartu Beni-Sehma. Tu su sjedjeli neki ljudi iz plemena Kurejš, pa bi se razilazili. Njihovi glasovi su se dizali. Ibn-Abbas, radijallahu anhu, je rekao: 'Povedite nas njima.' Krenusmo sve dok nismo stali. Ibn-Abbas mi reče: 'Obavijesti ih o govoru dječaka koji je razgovarao sa Ejjubom, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio u iskušenju.' Vehb je rekao: 'Rekao sam: Dječak je rekao: O Ejjube, zar ti veličina Allaha, azze ve džell, i spomen smrti ne otupljuju jezik, slamaju srce i prelamaju tvoj dokaz? O Ejjube, zar ne znaš da Allah ima robove koje je bojazan od Njega smirila bez zamora ili lijenosti. Oni su časni ljudi koji poznaju Allaha i Njegove dokaze. Međutim, kada spomenu Allahovu veličinu, njihova se srca prelome, a jezici ušute, a njihovi razumi iz svijesti se izgube zbog bojazni od Allaha i strahopoštovanja prema Njemu. Kada dođu sebi, takmiče se ka Allahu svojim čistim djelima. Ne donose mnogo, ali nisu zadovoljni sa malo. Smatraju se od nepravednika i grješnika, a oni su čisti, neporočni i odabranici među onima koji su nemarni i koji zapostavljaju obaveze. Oni su pametni, jaki, vitki i izdržljivi. Neznalica ih vidi pa kaže: To su bolesnici, a ustvari nisu bolesnici nego su skrenuli s pameti. A ljudi su obmanjeni velikom stvari.'"[163]

130. Od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, se prenosi da su se neki ljudi okupili u kvartu Beni-Sehma. Tu su sjedjeli kurejšijski mladići, pa su se raspravljali. Njihovi glasovi su se dizali. Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, je rekao Vehbu b. Munebbihu: „Povedi nas njima." Rekao je: „Krenusmo sve dok nismo stali kod njih." Ibn-Abbas reče Vehbu b. Munebbihu:

---

[162] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Veddah u *El-Bide'u ven-nehju anha* (str. 53) i Ibn-Betta (br.574-577).

[163] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibnul-Mubarek u *Ez-Zuhdu* (str.536).

„Obavijesti ih o govoru dječaka koji je razgovarao sa Ejjubom, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio u iskušenju." Vehb b. Munebbih je rekao: „Rekao sam: 'Dječak je rekao: O Ejjube, zar ti veličina Allaha, azze ve džell, i spomen smrti ne otupljuju jezik, slamaju srce i prelamaju tvoj dokaz? O Ejjube, zar ne znaš da Allah ima robove koje je bojazan od Njega smirila bez zamora ili lijenosti. Oni su časni ljudi koji poznaju Allaha i Njegove dokaze. Međutim, kada spomenu Allahovu veličinu njihova se srca prelome, a jezici ušute, a njihove svijesti se izgube iz bojazni od Allaha i strahopoštovanja prema Njemu. Kada dođu sebi takmiče se ka Allahu svojim čistim djelima. Ne donose mnogo Allahu, ali nisu zadovoljni sa malo. Oni su vitki i marljivi. Neznalica ih vidi pa kaže: *To su bolesnici koji su skrenuli pameću*. A ljudi su obmanjeni velikom stvari.'"[164]

131. Od Vehba b. Munebbiha se prenosi: „Ostavi rasprave i parničenja, jer te neće mimoići dva čovjeka: čovjek koji više od tebe zna, pa kako ćeš se raspravljati sa onim koji više od tebe zna? - te čovjek od kojeg ti više znaš, pa kako ćeš raspravljati sa čovjekom od kojeg više znaš, a on ti se neće pokoriti, nego to presijeci."[165]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Onaj koji ima znanje i razum i vidi sve što sam spomenuo od početka knjige dovdje znat će da je u potrebi za prakticiranjem toga. Ako mu Allah, azze ve džell, želi dobro pridržavat će se sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onoga na čemu su bili ashabi, radijallahu anhum, i oni koji su ih slijedili po dobru od vođa muslimana, Allah im se smilovao, u svakom stolje-

[164] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibnul-Mubarek u *Ez-Zuhdu* (str.536).
[165] Ebu-Huzejfe Es-San'ani je neocjenjen, a Abdus-Samed b. Ma'kil je saduk. Ostali prenosioci su pouzdani. Bilježi Ibn-Betta (br.617).

ću. Takav je učio znanje radi sebe, da bi otklonio neznanje i želja mu je bila da ga nauči u ime Allaha, azze ve dželle. Nije mu bio cilj da ga stekne radi rasprava i razmirica, ili dunjaluka. Kome ovo bude cilj spasit će se, ako Allah da, od strasti, novotarija i zablude; i slijedit će, kako je već rečeno prije, vođe muslimana od čijeg spomena ne prežemo i molit će Allaha da ga uputi na to.

Ako neko kaže: Kada Allah čovjeku da znanje i dođe mu drugi da ga pita o vjerskom propisu, da li će se sporiti sa njim i raspravljati sve dok dokaz kod njega ne očvrsne i opovrgne njegovo mišljenje? - reći će mu se: „To je ono što je zabranjeno i to je ono na što su nas upozoravali, kako smo već prije rekli, vođe muslimana."

Ako neko kaže: Šta ćemo raditi? - reći će mu se: „Ako onaj koji te pita za vjerski propis kojim traži put ka istini, a ne raspravu, uputi ga na najblaži način znanjem iz Kur'ana i Sunneta, izreka ashaba i vođa muslimana. Ako želi da s tobom raspravlja i da se spori, pa to učenjaci smatraju pokuđenim. Nemoj se sporiti i čuvaj ga se radi svoje vjere, kao što smo prije spomenuli od imama muslimana ako si njihov sljedbenik."

Ako kaže: Pustit ćemo ih da govore neistinu i prešutiti to?! - reći će mu se: „Šutjeti o njima i izbjegavati ono o čemu govore je za njih gore od tvoje rasprave sa njima, kao što su rekli ispravni prethodnici od učenjaka muslimana."

132. Od Ejjuba se prenosi da je rekao: „Ničim žešćim ne mogu odvratiti nego što ću prešutjeti."[166]

---

[166] Mensur b. Sufjan je neocjenjen, a ostali prenosioci su pouzdani. Bilježi Ibn-Betta (br.485).

133. Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, je govorio: „Nemojte sjediti sa sljedbenicima zablude jer od sjedenja sa njima obolijevaju srca."[167]

134. Muhammeda b. Sirina ne bi neki čovjek izazvao na raspravu o nečemu a da on ne bi rekao: „Ja znam šta hoćeš i znam od tebe bolje raspravljati, ali s tobom neću raspravljati."[168]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Zar nisi čuo, Allah ti se smilovao, ono što smo prije spomenuli od Ebu-Kilabe: „Ne sjedite sa sljedbenicima zabluda i nemojte sa njima raspravljati. Ja vam ne garantujem da vas neće odvući u zabludu ili vam napraviti zabunu u vjeri onako kako su oni zbunjeni.

Zar nisi čuo riječi El-Hasana kada ga je čovjek pitao o nekom pitanju i rekao: „Zar nećeš raspravljati u vjeri?"- a El-Hasen mu odgovori: „Što se mene tiče ja sam spoznao svoju vjeru, a ako si ti izgubio svoju vjeru, onda je traži."

Zar nisi čuo riječi Omera b. Abdul-Aziza, radijallahu anhu: „Ko svoju vjeru učini metom za rasprave, mnogo će mijenjati pravce."

Ko pristane za ovim imamima, njegova će vjera biti ispravna, ako Allah bude htio.

Ako neko kaže: Ako s vremena na vrijeme bude prisiljen da sa njima raspravlja da bi podigao dokaz protiv njih, zar neće raspravljati? - reći će mu se: „Prisiljen može biti samo onaj imam koji ima loš pravac, pa iskušava ljude i poziva ih na svoj pravac. Tako su radili oni

---

167 Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Betta (br.598).

168 Lanac prenosilaca vjerodostojan. Bilježi Ibn Betta (br.602).

prije u doba Ahmed b. Hanbela, Allah mu se smilovao. Trojica halifa su iskušavali ljude. Pozivali ih u svoj iskrivljen pravac, pa su učenjaci vidjeli neophodnim da brane vjeru želeći tako da obični svijet raspozna neistinu od istine. Raspravljali su u nuždi, a ne dobrovoljno. Tako je Allah, azze ve džell, putem Ahmeda b. Hanbela i onih koji su bili na njegovom putu učvrstio istinu. Veliki Allah je ponizio i obrukao mu'tezile. Obični ljudi su spoznali da je istina ono na čemu je bio Ahmed b. Hanbel i oni koji ga slijede do Sudnjega dana."

Molim Allaha Časnog da sačuva učenjake ehlus--sunneta vel-džema'ata od iskušenja koje će biti trajno.

Došlo mi je od El-Muhtedija, Allah mu se smilovao, da je rekao[169]: „Jedino je ušutkao moga oca, tj. (El-Vasika), starac koji je doveden iz El-Mesise. Proveo je u zatvoru jedno vrijeme, pa ga je moj otac jednog dana spomenuo i rekao je: 'Dovedite mi starca'. Doveden je u okovima. Kada je stao pred njega poselamio ga je, a on mu nije odvratio selam. Starac mu reče: 'Vođo vjernika, sa mnom nisi primijenio lijepo ponašanje od Allaha, azze ve dželle, niti od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allah Uzvišeni kaže:

﴿ وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَآ أَوْ رُدُّوهَآ ...﴾

„Kada pozdravom pozdravljeni budete, ljepšim od njega otpozdravite, ili ga uzvratite." *(En-Nisa, 86.)*

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da se odgovori na selam.' Pa je moj otac rekao: 'Ve alejkes-selam.' Zatim je rekao Ibn Ebi-Duad: 'Upitaj ga.' Pa je rekao: 'Vođo vjernika, ja sam zarobljen i okovan, klanjam u zatvoru sa tejemmumom, voda mi je uskraće-

[169] Ocjena ove priče je spomenuta pod rednim brojem 193.

na. Naredi da mi se okovi skinu, naredi da mi se donese voda kojom ću se čistiti i klanjati. A zatim me pitaj.' Zatim je naredio da mu se okovi raskuju i da mu se donese voda. Uzeo je abdeset i klanjao, a onda rekao Ibn Ebi--Duad: 'Upitaj ga.' Starac reče: 'Ja ću postaviti pitanje, pa mu naredi da odgovori.' Reče: 'Pitaj.' Starac se približio Ibn Ebi-Duadu i pitao. Pa reče: 'Obavijesti me o tome u šta pozivaš ljude, da li je tome pozivao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?' Odgovori: 'Ne'. Upita: 'Je li na to pozivao Ebu-Bekr es-Siddik, radijallahu anhu?' Odgovori: 'Ne.' Reče: 'Da li je u to pozivao Omer b. el--Hattab poslije njih dvojice?' Reče: 'Ne.' Upita: 'Da li je u to pozivao Osman b. Affan, radijallahu anhu, poslije njih?' Reče: 'Ne.' Upita: 'Da li je u to pozivao Alija b. Ebi--Talib, radijallahu anhu, poslije svih njih?' Odgovori: 'Ne.' Starac reče: 'Na to nije pozivao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, niti Ebu-Bekr, Omer, Osman i Alija, radijallahu anhum, a ti pozivaš ljude na to. Neminovno moraš reći: Oni su to znali ili nisu znali. Ako kažeš da su znali i prešutjeli imamo pravo kao i ti da prešutimo kao i oni. Ako kažeš: nisu znali, a ti jesi, kakve li onda gluposti. Da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ispravne halife, radijallahu anhum, ne znaju nešto a ti i tvoji sljedbenici znate.'" El-Muhtedi reče: „Vidjeh svoga oca kako ustade i uđe u odjeljak. Stavio je odjeću u usta a zatim se nasmijao i počeo govoriti: 'Istinu je rekao. Neminovno moramo reći da su znali ili nisu znali. Ako su znali i prešutjeli, i nama je dozvoljeno da prešutimo ono što su oni prešutjeli. A ako kažemo da oni nisu znali, a da ti znaš - kakve li onda gluposti. Da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, radijallahu anhum, ne znaju nešto što znaš ti i tvoji drugovi.' Tada reče: 'Ahmede! Odgovorih: Odazivam ti se.' Reče: 'Ne mislim na tebe. Mislim na Ibn Ebi-Duada.' On

skoči pred njega, a on mu reče: 'Daj ovom starcu opskrbu i izvedi ga iz naše pokrajine.'"

Muhammed b. Husejn kaže:

Poslije toga naređuj pamćenje sunneta od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sunneta njegovih ashaba, radijallahu anhum, njihovih nasljednika u dobru i imama muslimana poput Malika b. Enesa, El-Evzaija, Sufjan es-Sevrija, Ibnul-Maberaka, Eš-Šafiijja, Ahmeda b. Hanbela, El-Kasima b. Selama, i onih koji su bili na njihovom pravcu od učenjaka. Odbacujemo ostale, ne sporimo se, ne prepiremo se i ne parničimo. Kada susretnemo sljedbenika novotarije na putu, krenemo drugim putem, a kada dođemo na sijelo gdje je i zastupnik novotarije, odemo sa tog sijela. Ovako su nas odgojili naši ispravni prethodnici.

135. Od Jahja b. Ebi-Kesira se prenosi: „Kada sretneš zastupnika novotarije na putu, kreni drugim putem."[170]

136. Ebu-Kilabe bi govorio: „Sljedbenici pohota su sljedbenici zablude, a ne vidim im drugog svršetka osim Vatre."[171]

137. Od El-Hasana se prenosi: „Sljedbeniku novotarije se ne prima namaz, post, hadž, umra, džihad, trošenje niti pravednost."[172]

138. Od Ebu-Kilabe se prenosi: „Neće čovjek uvesti kakvu novotariju a da mu sablja neće biti halal."[173]

---

[170] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Veddah u *El-Bide'u ven-nehju anha* (str.48) i Ibn-Betta (br.469-471).
[171] Lanac prenosilaca je vjerodostojan.
[172] Lanac prenosilaca je diskutabilan. Bilježi El-Lalikai (br.270).
[173] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ed-Darimi (br.100) i El-Lalikai (br.247).

139. Kada bi se kod Malika b. Enesa spomenuli oni koji su zastranili u vjeri, rekao bi: „Omer b. Abdul-Aziz, Allah mu se smilovao, bi govorio: 'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi nasljednici su ustanovili sunnete. Pridržavanje ovih sunneta predstavlja slijeđenje Allahove, azze ve dželle, Knjige, upotpunjenje pokornosti Allahu, azze ve dželle, i ojačava Allahovu vjeru. Nijedno stvorenje nema pravo da ih izmjenjuje ili da gleda u nešto što im je suprotno. Ko postupa po njima, upućen je, a ko ih bude podržavao, bit će pobjednik. Ko ih ostavi, taj ne slijedi put vjernika! Allah će ga prepustiti onome za čime je krenuo i spržiti ga Džehennemom, a ružno li je on utočište.'"[174]

Muhammed b. Husejn kaže:

Ako neko kaže: Ovo što si ti spomenuo i pojasnio, mi već znamo. Ako se naša rasprava ne vodi o strastima koje poriču sljedbenici istine, a zabranjeno nam je raspravljati i parničiti se o njima, i ako se pitanje odnosi na shvatanje propisa poput čistoće, namaza, zekata, posta, hadža, braka i puštanja i sl., da li nam je dozvoljeno da o tome raspravljamo, ili nam je i to zabranjeno? Upoznaj nas s onim što je od toga obavezno i kako ga se sačuvati?

Reći će mu se: „Malo je onih koji su spašeni rasprave o onome što sam spomenuo, pa da se tako sačuvaju smutnje i grijeha, i da nedozvole da ih šejtan nadvlada."

Ako kaže: Kako?

Odgovorit će mu se: „Ovo je veoma česta pojava kod ljudi i učenjaka u svakoj pokrajini. Ljudi raspra-

[174] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Izvor ove predaje je spomenut po rednim brojem 92.

vljaju želeći pobjediti. Glas se podiže, svaki od njih svoga protivnika želi odvesti u grešku. Ovako obostrano mišljenje je velika greška. Posljedice nisu pohvalne, niti učenjaci koji su svjesni - to hvale, jer tvoja želja da tvoj protivnik pogriješi je tvoja greška i velika nepokornost. A njegova želja da ti pogriješiš je, također, greška i nepokornost. Pa kako će svi ovoga biti spašeni."

Ako neko kaže: Mi samo raspravljamo da bismo postigli korist!?

Reći će mu se: „To je vanjština govora, a suština je drugačija. Ako želiš da u raspravi ispravno postupiš radi traženja koristi kao što si spomenuo, ako si iz Hidžaza, a onaj koji s tobom raspravlja Iračanin, a za određeno pitanje kažeš da je dozvoljeno, a on kaže da je zabranjeno, ako obojica želite spas i tražite korist, reci mu: 'Allah ti se smilovao, ovo je pitanje u kojem su se razišli prijašnji učenjaci, pa dođi da o njoj razmijenimo mišljenje radi međusobnog savjetovanja, a ne iz želje za pobjedom. Ako je istina na tvojoj strani, slijedit ću te i ostaviti svoje mišljenje, ako je istina na mojoj strani slijedit ćeš me i ostaviti svoje mišljenje. Ja ne želim da ti griješiš, ili da te nadvladam, niti ti želiš da ja pogriješim ili da me nadvladaš.'"

Ako se stvari budu prema ovome odvijale, onda je to lijepo, a kako je samo ovo među ljudima dostojanstveno!

Kada svaki od njih kaže: „Ne možemo to podnijeti, istinu govoreći.", svakom od njih će se reći: „Spoznao si svoje mišljenje i mišljenje tvojih istomišljenika i njihovo argumentiranje. Ti ne napuštaš svoje mišljenje, a smatraš da tvoj protivnik ima grešku, a i tvoj protivnik isto kaže. Zato nemate potrebe za raspravom i parničenjem, jer nijedan od vas ne želi ostaviti svoj pravac, nego želi po-

kazati grešku s onim s kime se raspravlja. Obojica ste griješni zbog ove rasprave, neka Allah Uzvišeni sačuva vrijedne učenjake od ovakvih želja."

Ako rasprava nema za cilj međusobno savjetovanje onda je šutnja ispravnija. Ti znaš šta je kod tebe i šta je kod njega, a i on to zna.

Nisi siguran da u raspravi s tobom neće reći: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem", pa ćeš mu odgovoriti: „To je slab hadis", ili da kažeš: „To Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao." Svime ovim ne prihvataš njegovo mišljenje, a to je veliko. On će isto tebi reći. Svaki od vas dvojice odbacuje argument svog protivnika iz lahkomislenosti i želje za pobjedom.

Ova pojava je prisutna kod mnogih koji raspravljaju, a možda čak jedni druge i potvore.

Ovoga se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pribojavao za svoj ummet, a prijašnji učenjaci su to pokudili. Allah najbolje zna.

ZABRANA RASPRAVLJANJA[175] O KUR'ANU

140. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Rasprava o Kur'anu je nevjerstvo."*[176]

141. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Rasprava o Kur'anu je nevjerstvo."*[177]

142. Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, bi govorio: „Poranio sam kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana kada se začu glas dvojice ljudi koji su se razišli u ajetu iz Kur'ana. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je izašao pred nas, na njegovom licu se prepoznavala srdžba i reče: '*Oni koji su bili prije vas su propali zbog razilaženja u Knjizi.*'"[178]

---

[175] Kaže El-Begavi: „Postoji razilaženje po pitanju značenja termina *El-Mira'* (المراء). Rečeno je da znači sumnja (šekk), na što upućuju riječi Uzvišenog: فلا تكُ فِي مِرْيَةٍ **„Zato ti nikako ne sumnjaj..."** *(Hud, 17.)* tj. ne budi u šekku (sumnji). Rečeno je da *El-Mira'*(المراء) ima značenje sumnjive rasprave, tako će onaj ko bude o njemu raspravljao posumnjati u manje jasne ajete (mutešabih) što će ga dovesti do poricanja... Kaže da su neki ovaj termin protumačili kao raspravljanje o njegovom učenju, a to znači da porekne neke (ispravnom predajom) prenesene kiraete, jer je Allah objavio Kur'an na sedam različitih naglasaka...Rečeno je da se ovaj termin odnosi na raspravljanje o ajetima u kojima se spominje kader (određenje), ve'id (prijetnja) i ono što njima sliči... (*Šerhus-sunne* 1/261-262). Ovaj termin bi mogao obuhvatiti sva ova značenja na što ukazuju predaje koje je autor naveo, a Allah najbolje zna.

[176] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud (br.4603) i drugi. *Sahihul-džami'* (br.6687).

[177] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

[178] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Muslim (br.2665).

143. Od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, se prenosi: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je čuo ljude kako raspravljaju o Kur'anu, pa reče: '*Propali su oni prije vas zbog ovoga. Allahovu Knjigu su pobijali njenim dijelovima, a dijelovi Allahove Knjige potvrđuju jedni druge. Nemojte da dijelovi Allahove Knjige poriču druge. Ono što znate od njega i govorite, a što ne znate prepustite onome koji zna.*'"[179]

144. Od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Ostavite raspravljanje o Kur'anu, jer narodi prije vas nisu prokleti sve dok se nisu razišli u pogledu Kur'ana. Raspravljanje o Kur'anu je nevjerstvo."*[180]

145. Od Ebu-Umame, radijallahu anhu, se prenosi: „Dok smo se pred vratima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, međusobno prisjećali Kur'ana jedan je pobijao ajetom, a drugi drugim ajetom pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao pred nas kao da je na njegovo lice prosuto sirće, reče: '*O vi! Nemojte pobijati dio Allahove Knjige sa drugim dijelom, jer nijedan narod nije zalutao, a da im nije data rasprava.*'"[181]

Korist: Imam En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: „U ovom hadisu je upozorenje na druženje sa onima koji su zastranili, koji uvode novotarije, te onima koji tragaju za problemima radi smutnje. Onaj koji upita za ono što mu nije jasno, radi upute i na blag način, za to nema smetnje, a odgovor je obavezan. Prvima se ne odgovara na pitanje nego se kritikuju i kažnjavaju. *Šerhu Sahih Muslim* (br.2665).

[179] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdur-Rezzak (br.20367); Ibn-Betta (br.780); Ahmed (br.6750) i drugi.

[180] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn Ebi-Šejbe (br.10215); Ibn-Betta (br. 779) i drugi.

[181] U lancu prenosilaca ima slabosti. Bilježi Ibn-Betta (br.507) i drugi.

Muhammed b. Husejn kaže:

Ako neko kaže: Upoznaj nas sa tim raspravljanjem koje je nevjerstvo! - reći će mu se: „Ovaj Kur'an je objavljen Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na sedam harfova, tj. na sedam dijalekata. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi svakom arapskom plemenu citirao prema zahtjevima njihovog jezika kao olakšanje Allaha, azze ve dželle, i milost prema ummetu Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Kada bi se možda susreli govorili bi jedni drugima: 'Nije to u Kur'anu tako, a ovako nas je podučio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem', te bi pobijali način učenja drugih, a to im je zabranjeno. Rečeno im je: 'Čitajte kako ste podučeni i nemojte nijekati način čitanja jedni drugima. Čuvajte se rasprave u onome što ste već naučili.'"

Dokaz za ovo što smo rekli je:

146. Od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, se prenosi: „Rekoh jednom čovjeku: Prouči mi iz sure El-Ahkaf trideset ajeta." Proučio mi je drugačije od onoga kako mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio. Rekoh drugom čovjeku: „Prouči mi iz sure El-Ahkaf trideset ajeta." Proučio mi je drugačije od onoga kako je proučio prvi. Poveo sam ih kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa se on rasrdi. Alija b. Ebi-Talib, radijallahu anhu, je kod njega sjedio. Alija, radijallahu anhu, reče: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vam je rekao: 'Učite kako ste naučeni.'"[182]

147. Od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je proučio suru. Ušao sam u džamiju i rekao: 'Da li od vas

[182] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ahmed (1/419) i drugi. *Es-Sahiha* (4/28).

neko uči?' Neki čovjek reče: 'Ja učim! Pa je proučio suru koju mi je učio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Proučio ju je drugačije od učenja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Krenuli smo ja i ovaj čovjek do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kod njega je bio Alija, radijallahu anhu. Rekli smo: 'Allahov Poslaniče, razišli smo se u učenju.' Lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, se promijeni, a Alija, radijallahu anhu, reče: 'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *Propali su oni prije vas zbog razilaženja. Neka svaki čovjek uči onako kako je podučen.*'" [183]

148. Od Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu, se prenosi: „Čuo sam Hišama b. Hakima, radijallahu anhu, kako uči suru El-Furkan na namazu i to suprotno od moga učenja. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi ju je proučio. Uzeo sam za njegovu odjeću i poveo ga Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Rekoh: 'Allahov Poslaniče, čuo sam ovoga kako uči suru El-Furkan drugačije od onoga kako si mi je ti proučio.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Uči!*' Učio je onako kako sam od njega prvi put čuo. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Ovako je objavljena. Ovaj Kur'an je objavljen na sedam harfova (dijalekata). Učite od njega kako vam je lahko.*'" [184]

---

[183] Lanac prenosilaca je dobar. Ibid.

[184] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. El-Buhari (br.4992); Muslim (br. 818) i drugi.

Hafiz Ibn-Hadžer el-Askalani, Allah mu se smilovao, kaže: „Razlog njihovog razilaženja u učenju Kur'ana je u tome da je Omer, radijallahu anhu, naučio ovu suru od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, već davno prije, a onda nije čuo da je drugačije objavljeno od onoga što je zapamtio i vidio. Hišam je prešao na islam prilikom oslobođenja Mekke. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je proučio ono što je posljednje objavljeno, pa je to bio razlog razilaženja. *El-Feth* (br.4929)

Korist: Pod riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: „Kur'an je objavljen na sedam harfova" se ne misli da se svaka riječ čita po određenom dijalektu. Ibn Abdul-Berr kaže: „O ovome postoji konesenzus

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Rasprava o Kur'anu je u ovom značenju postala nevjerstvo. Jedan kaže: „Moje učenje je bolje od tvoga", a drugi: „Ne, nego moje učenje je bolje od tvoga." Jedni druge u laž utjeruju. Reći će im se: „Neka svaki čovjek uči onako kako je podučen. Nemojte jedni drugima način učenja Kur'ana negirati. Bojte se Allaha, radite po jasnim ajetima i vjerujte u manje jasne! Uzmite pouku iz njegovih primjera i dozvolite što je u njemu dozvoljeno, a zabranjujte ono što je u njemu zabranjeno."

U knjizi „Sastavljanje Mushafa" sam spomenuo Mushaf Osmana b. Affana, radijallahu anhu, oko kojeg se ummet složio, kao i ashabi, radijallahu anhum, i oni poslije njih od tabiina i imama muslimana u svakom području, neka im se Allah smiluje. Govor sedam imama o Kur'anu je dovoljan i ne bih to ovdje ponavljao. Nego, želim naglasiti ostavljanje rasprave i sporenja oko Kur'ana. To nam je zabranjeno. Čovjek neće po svom mišljenju govoriti o Kur'anu niti ga tumačiti osim onim što je došlo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ili ashaba, radijallahu anhum, tabiina, neka im se Allah smiluje, i imama muslimana. Neće se raspravljati i sporiti.

---

učenjaka." Ustvari, to nije ni moguće, jer u Kur'anu nema riječi koja se može čitati na svih sedam dijalekata. *El-Feth* (br.4992).

Korist: Ebu-Šame kaže: „Ljudi su mislili da se sedam načina čitanja Kur'ana danas odnose na značenje hadisa o sedam harfova. Međutim, konsenzus učenjaka je suprotan. Tako su mislile neznalice..." Ibid.

Napomena: Hafiz Ibn-Hadžer el-Askalani, Allah mu se smilovao, ima vrijedan naučni rad u kome je lijepo predstavio ono što se misli pod objavom Kur'ana na sedam harfova. Ko želi više pojašnjenja neka ga pogleda. *El-Feth* (br.4992).

Ako neko kaže: Vidimo da islamski pravnci rapravljaju oko fikha. Jedan od njih kaže: Allah, azze ve dželle, kaže to i to! Kaže Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to i to! Da li je to rasprava o Kur'anu? - reći će se: „Utječemo se Allahu! To nije rasprava, nego pravnik možda razmjenjuje mišljenja sa nekim čovjekom, pa kaže radi pojašnjenja i savjeta: 'Naš dokaz je u tome. Rekao je Allah, azze ve dželle, to i to. Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to i to.' Radi pojašnjenja i savjeta, a ne radi rasprave. Ko bude ovako govorio i ne bude želio nadvladati niti proglasiti protivnika griješnim ili ga pobijediti, spašen je. Bit će prihvaćen, inša-Allah, kao što smo spomenuli u ovom i prethodnom poglavlju."

El-Hasen kaže: „Vjernik se neće ulagivati niti raspravljati. Pronosit će Allahovu, azze ve dželle, mudrost. Ako bude naišla na odziv, zahvalit će Allahu, azze ve dželle, a ako ne bude, opet će zahvaliti Allahu, azze ve dželle. Poslije ovoga smatram pokuđenim raspravu, sporenje, podizanje glasova pri raspravi u fikhu, osim na dostojanstven i miran način."

Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, je rekao: „Učite znanje i naučite da znanje ima smirenost i blagost. Budite skromni prema onome od koga učite, a neka prema vama budu skromni oni koje vi učite. Ne budite silnici učenjaci. Vaše znanje neće stasati vašim neznanjem."

VJEROVJESNIKOVO, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, UPOZORENJE UMMETU NA ONE KOJI SE RASPRAVLJAJU MANJE JASNIM AJETIMA IZ KUR'ANA I KAZNE VOĐA MUSLIMANA ZA ONE KOJI O NJEMU RASPRAVLJAJU

149. Aiša, radijallahu anha, je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je jednog dana proučio ovaj ajet:

﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ... ﴾

„On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni...“ do kraja ajeta *(Ali Imran, 7.)*, pa je rekao: '*Kada vidite one koji, o njemu (ili njime) polemišu, to su oni koje je Allah, azze ve dželle, naznačio (u ajetu), pa ih se čuvajte!*'"[185]

150. Od Aiše, radijallahu anha, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio:

﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ... ﴾

„On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni...“ do kraja ajeta, pa je rekao: *„Kada vidite one koji o njemu (ili njime) polemišu, to su oni koje je Allah, azze ve dželle, naznačio (u ajetu), pa ih se čuvajte.“*[186]

---

[185] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Buhari (br.4547); Muslim (br.2665) i drugi. Pogledaj brošuru *El-Iklil* od Šejhul-islama. Ona je u sastavu *Medžmu'atul-fetava* (13/214-270). Upotpunio je govor o značenju manje jasnih i jasnih ajeta.

[186] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

151. Od Aiše, radijallahu anha, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio ovaj ajet:

﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ...﴾

„On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni...“ sve do riječi:

﴿ ... إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴾

„...A samo razumom obdareni shvaćaju.“ *(Ali Imran, 7.)*, pa je rekao: *„Aiša, kada vidite one koji o njemu (ili njime) polemišu, to su oni koje je Allah, azze ve dželle, naznačio (u ajetu), pa ih se čuvajte.“*[187]

Ovaj hadis ima više lanaca prenosilaca.

152. Od Es-Saiba b. Jezida se prenosi da je rekao: „Došao je Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, pa rekoše: 'Vođo vjernika, susreli smo čovjeka koji se raspituje o tumačenju Kur'ana.' On reče: 'Allahu moj, daj mi da ga se domognem!' Dok je Omer, radijallahu anhu, jednog dana dijelio ljudima (iz Bejtul-mala) dođe neki čovjek u ogrtaču i turbanu da se opskrbi. Kada je završio reče: 'Vođo pravovjernih,

﴿ وَٱلذَّٰرِيَٰتِ ذَرْوًا ۝ فَٱلْحَٰمِلَٰتِ وِقْرًا ۝ ﴾

'Tako Mi onih koji pušu snažno, i onih koji teret nose.' *(Ez-Zarijat, 1-2.)!* '

Omer, radijallahu anhu, reče: 'A ti si taj!' Ustao je i uhvatio ga za podlaktice. Bičevao ga je sve dok mu nije spao turban. Omer reče: 'Tako mi Onoga u čijoj je ruci Omerova duša, da sam vidio da si obrijane glave udario bih te po glavi. Obucite mu odjeću, posadite ga na samar i odvedite ga sve do njegove

[187] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

pokrajine. Zatim neka održi govor i rekne: Sabig je tražio znanje, pa ga je promašio (nije našao).' Bio je prezren u svom narodu sve do svoje smrti, a inače je bio poglavar tog naroda."[188]

153. Od Sulejmana b. Jesara se prenosi: „Neki čovjek iz Benu-Temima po imenu Sabig b. Isel je došao u Medinu. Imao je sa sobom neke knjige. Raspitivao se o manje jasnim ajetima iz Kur'ana. To je došlo do Omera, radijallahu anhu, pa je poslao po njega. Pripremio mu je palmino granje. Kada je ušao kod Omera, sjeo je. Omer, radijallahu anhu, mu reče: 'A ko si ti?' On odgovori: 'Allahov rob Sabig.' Omer, radijallahu anhu, reče: 'A i ja sam Allahov rob Omer!' Zatim je navalio na njega i počeo ga udarati tim palminim granjem. Udarao ga je dok nije prokrvario. Krv mu je tekla niz lice. Reče: 'Dovoljno je, Vođo vjernika! Tako mi Allaha, sve je ono otišlo iz moje glave!'"[189]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ako neko kaže: Zar onaj ko upita za tumačenje:

﴿ وَٱلذَّٰرِيَٰتِ ذَرۡوٗا ۝ فَٱلۡحَٰمِلَٰتِ وِقۡرٗا ۝ ﴾

„Tako Mi onih koji pušu snažno, i onih koji teret nose" *(Ez-Zarijat, 1-2.)* zaslužuje da bude udaran, egzemplarno kažnjen i protjeran? - odgovorit će mu se: „Omer, radijallahu anhu, nije udarao zbog ovog pitanja. Nego, kada je do Omera, radijallahu anhu, došlo da se ovaj raspituje za manje jasne ajete kako bi raspravljao, saznao je da je izložen smutnji, da je sebe okupirao onim od

---

[188] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta (309); El-Lalikai (br.1136) i drugi.

[189] Lanac prenosilaca je prekinut. Bilježi ga Ed-Darimi (skraćeno) (br.146); El-Lalikai (br.1138); Ibn-Betta (br.308) i drugi. Ibn-Hadžer je sakupio sve lance prenosilaca u djelu *El-Isabe* (5/168-169). Uzimajući u obzir sve lance prenosilaca, priča je vjerodostojna.

čega nema koristi i da je zanimanje traženjem obaveznog znanja o halalu i haramu preče za njega, kao da je i traženje znanja o sunnetima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njemu preče. Kada je spoznao da se ovaj bavi onim od čega nema koristi, Omer, radijallahu anhu, je zamolio svoga Gospodara da ga se domogne kako bi ga kaznio i druge njegovim primjerom upozorio. Vladar naroda mora pratiti svoj narod u ovim i drugim stvarima. Allah je dao da ga se Omer, radijallahu anhu, domogne. Omer, radijallahu anhu, je govorio: 'Doći će ljudi koji će sa vama rapravljati manje jasnim ajetima iz Kur'ana. Nadvladajte ih sunnetima, jer sljedbenici Sunneta najbolje poznaju Allahovu, azze ve dželle, Knjigu.'"

154. Omer, radijallahu anhu, je govorio: „Ljudi će sa vama raspravljati nejasnoćama iz Kur'ana. Nadvladajte ih sunnetima, jer sljedbenici Sunneta najbolje poznaju Allahovu, azze ve dželle, Knjigu."[190]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ovako su postupali i oni poslije Omera, radijallahu anhu. Kada bi Aliju b. Ebi-Talib, radijallahu anhu, neko upitao ono što ga se ne tiče on bi ga prekorio i uputio na ono što mu je preče.

Prenosi se da je Alija b. Ebi-Talib, radijallahu anhu, jednog dana rekao: „Pitajte me!" Ustao je Ibnul-Kevva'[191]

---

[190] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ed-Darimi (br.121); Ibn-Betta (62, 63 i 776); El-Lalikai (br.203) i drugi.

[191] On je Abdullah b. el-Kevva', jedan od vođa haridžija. Mnogo se toga desilo između njega i Alije, radijallahu anhu. Nije se od njega odvajao i pitanjima ga je zamarao. Povratio se od pravca haridžija i obnovio je druženje s Alijom, radijallahu anhu. *Lisanul-mizan* (3/329).

i rekao: „Kakvo je ovo crnilo na Mjesecu?" On odgovori: „Allah te prokleo, pitaj da bi stekao znanje o propisima vjere, a ne da bi zanovijetao! Zašto ne pitaš o nečemu što će ti koristiti od dunjalučkih ili ahiretskih stvari?" Zatim je rekao: „To je crna mrlja na Mjesecu."

Učenjaci su u prijašnjem i savremenom dobu prezirali zagonetna pitanja. Odbacivali su ih i naređivali da postavljaju konkretna pitanja bojeći se rasprave i polemike o onome što im je zabranjeno.

„Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio rekla-kazala i mnogo zapitkivanje."[192]

„Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio pitanja kojima se želi zbuniti upitani."[193]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *„Najveći grješnik od muslimana prema muslimanima je onaj*

---

[192] Bilježi El-Buhari (br.6473); Muslim (br.1715); Malik (2/990) i drugi. Hafiz Ibn-Hadžer, Allah mu se smilovao kaže: „Neki smatraju da se pod ovim misli na priču o izrekama ljudi i traganju za takvim pričama, kao što se kaže: Taj i taj je to rekao, a o njemu se to i to govori, što je pokuđeno o njemu pričati. Rečeno je da se pod tim misli da čovjek spominje mnoga mišljenja ljudi, a zatim postupa po jednom od njih bez preispitivanja, utvrđivanja ili pojašnjenja onog koje je preče. Zabrana čestog zapitkivanja podrazumijeva dodijavanje u traženju i postavljanju pitanja o onome što se ne tiče onoga koji pita." *El-Feth* (br.6473).

Hafiz Ibn-Redžeb, Allah mu se smilovao, kaže: „Ovi ajeti su dokaz zabrane zapitkivanja o onome za čime čovjek nema potrebe, čiji bi odgovor onome ko postavlja pitanje mogao imati loše posljedice. Kao da upita: Da li je taj u Vatri ili u Džennetu? Da li njegov otac ulazi u srodstvo sa tim i tim i sl. Zabrana zapitkivanja se odnosi i na pitanja kojima se zanovijeta, poigrava i ismijava." *Džami'ul-ulumi vel-hikemi* (str.119).

[193] Bilježi Ahmed (5/435) i dr. El-Albani, Allah mu se smilovao, kaže da je slab. *Da'if Sunen Ebi-Davud* (br.3656).

ko upita za nešto što nije zabranjeno, a onda se to zabrani zbog njegovog upita."[194]

Sve je ovo iz straha od rasprave i polemike.

Bojte se Allaha, sljedbenici Kur'ana, sljedbenici hadisa i fikha! Ostavite raspravu i razmirice u vjeri! Krenite putem Ispravnih prethodnika od vaših imama, vaše stanje će biti ispravno i bit ćete na jasnom putu, inša-Allah!

Spomenuo sam u ostavljanju polemike i rasprave onoliko koliko je dovoljno pametnom čovjeku. Allah daje uputu onome koga On zavoli!

[194] Bilježi El-Buhari (br.7289); Muslim (br.2358) i drugi.

VJEROVANJE DA JE KUR'AN, ALLAHOV, AZZE VE DŽELLE, GOVOR

NJEGOV, AZZE VE DŽELLE, GOVOR NIJE STVOREN

KO USTVRDI DA JE KUR'AN STVOREN, POSTAO JE NEVJERNIK[195]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Znajte, Allah se nama i vama smilovao, da je govor muslimana, čija srca nisu zastranila od istine i koji su

[195] Imam Ebu-Dža'fer et-Tahavi, Allah mu se smilovao, kaže: „Kur'an je Allahov Govor. Od Njega je proistekao kao riječ bez kakvoće, a Objavom ga je dostavio Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Vjernici su ga potvrdili istinitim i uistinu se uvjerili da je on Govor Uzvišenog Allaha. Nije stvoren kao govor ljudi." *Šerhut-Tahavije* (str.168).

Veoma važna napomena: Komentator *Et-Tahavije* Ibn Ebi el-'Izz el--Hanefi, Allah mu se smilovao, kaže: „Neispravna i zabranjena novotarska mišljenja podrazumijevaju negiranje onoga što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potvrdio i potvrdu onoga što je negirao... o njima će se reći istina i potvrditi prijetnja na koju ukazuju tekstovi i pojašnjavat će se da su ona nevjerstvo. Kaže se: Ko ih izrekne nevjernik je...Kao što su mnogi od poznatih sljedbenika Sunneta izvodili iz vjere one koji su govorili da je Kur'an stvoren. Međutim, što se tiče pojedinca, ako se kaže: Da li svjedočite da potpada pod prijetnju i da je nevjernik? - njemu se neće svjedočiti za to osim za stvar u kojoj je svjedočenje dozvoljeno. Najveća je nepravda da se svjedoči pojedincu da mu Allah Uzvišeni neće oprostiti ili smilovati mu se, nego da će ga vječno ostaviti u vatri. Ovako se sudi nevjerniku nakon njegove smrti.

Pojedinac može pogrešno donijeti sud sa iskrenim namjerama, pa mu je oprošteno. Može biti i od onih do kojih nisu došli ostali tekstovi koji pojašnjavaju dotično pitanje. Možda takav bude imao veliko vjerovanje i dobra djela koja nalažu Allahovu milost..." *Šerhut-Tahavijje* (str.318-319).

stali na stranu upute prije, a i sada: „Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor i nije stvoren, jer je Kur'an dio znanja Uzvišenog Allaha, a Allahovo znanje nije stvoreno. Neka je Allah, azze ve dželle, uzvišen iznad toga!"

Na to ukazuju Kur'an i Sunnet, izreke ashaba, radijallahu anhum, te izreke imama muslimana, neka im se Allah smiluje. To neće negirati osim prljavi džehmijja, a džehmijje su kod učenjaka nevjernici.

Uzvišeni kaže:

﴿ وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ٱسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ ...﴾

„Ako te neki od mnogobožaca zamoli za zaštitu, ti ga zaštiti da bi saslušao Allahove riječi..." *(Et-Tevbe, 6.)*

I kaže:

﴿ ... وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُۥ مِنۢ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ ...﴾

„...a neki među njima su Allahove riječi slušali pa su ih, pošto su ih shvatili, svjesno izvrnuli." *(El--Bekare, 75.)*

Allah, azze ve dželle, Svome Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, govori:

﴿ قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْىِۦ وَيُمِيتُ ۖ فَـَٔامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ ٱلنَّبِىِّ ٱلْأُمِّىِّ ٱلَّذِى يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَكَلِمَٰتِهِۦ ...﴾

„Reci: 'O ljudi, ja sam svima vama Allahov poslanik, Njegova vlast je na nebesima i na Zemlji; nema drugog boga osim Njega, On život i smrt daje, i zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova, vjerovjesnika,

koji ne zna da čita i piše, koji vjeruje u Allaha i riječi Njegove." *(El-E'araf, 158.), a* to je Kur'an.

Uzvišeni Allah kaže Musau, alejhis-selam:

﴿... إِنِّي ٱصْطَفَيْتُكَ عَلَى ٱلنَّاسِ بِرِسَٰلَٰتِي وَبِكَلَٰمِي ...﴾

„O Musa", - reče On - "Ja sam tebe odlikovao nad ostalim svijetom poslanstvom svojim i govorom Svojim." *(El-E'araf, 144.)*

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Primjeri za ovo u Kur'anu su mnogobrojni.

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ فَمَنْ حَآجَّكَ فِيهِ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ...﴾

„A onima koji se s tobom budu o njemu raspravljali, pošto si već pravu istinu saznao." *(Ali Imran, 61.)*

I kaže:

﴿ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ۙ إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٤٥﴾ ﴾

„A ako bi se ti za njihovim željama poveo, kada ti je već došla Objava, tada bi ti sigurno nepravedan bio." *(El-Bekare, 145.)*

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Allah Uzvišeni je Znalac, Govornik, Onaj Koji čuje, vidi svojim osobinama prije nego što su stvari stvorene. Ko drugačije kaže, postao je nevjernik.

Spomenut ćemo iz Sunneta, - predaja i izreka učenjaka, od čijeg se spomena ne ustručavamo, - ono kada ga onaj koji ima znanje i pamet čuje, to mu još više poveća znanje i shvatanje. Kada to čuje onaj čije srce je zastranilo; ako Allah htjedne njegovu uputu na pravi put, ostavit će svoj pravac, u suprotnom taj na sebi nosi najveći belaj.

155. Od Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu, se prenosi da je govorio sa minbera: „Ljudi, ovaj Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor. Ne poznajem koje ste pohote suptilno prihvatili. Ljudi su se pokorili islamu i ušli u njega voljno ili nevoljno. Postavljeni su vam sunneti. Nikome nije ostavljen prostor za mišljenje osim da rob namjerno uznevjeruje, pa zato slijedite a nemojte uvoditi novotarije! Dovoljno vam je dato. Postupajte po jasnim ajetima i vjerujte u one manje jasne."[196]

156. Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, je rekao: „Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor. Zato ga nemojte opovrgavati vašim mišljenjima."[197]

157. Od Ferve b. Nevfela se prenosi da je rekao: „Habbab b. el-Erett, radijallahu anhu, je uzeo za moje ruke i rekao: 'Približavaj se Allahu, azze ve dželle, čime možeš, a nećeš Mu se ničim dražim približiti do Njegovim Govorom.'"[198]

---

[196] Ed-Dumejdži nije spomenuo biografiju Muhammeda b. Abdul-Hamida Et-Tejmija, a kaže da su ostali prenosioci povjerljivi.

[197] Lanac prenosilaca je slab. Sličanu predaju bilježi Abdullah b. Ahmed (117 i 118) i drugi.

[198] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn Ebi-Šejbe (10/510); Abdullah b. Ahmed (br.111); Ed-Darimi (br.310) i drugi.

158. Muavija b. Ammar je rekao: „Dža'fer b. Muhammed, radijallahu anhu, je upitan o Kur'anu: 'Da li je stvoritelj ili stvoren?' Rekao je: 'Nije ni stvoritelj niti je stvoren, nego je Allahov, azze ve dželle, Govor!'"[199]

159. Muavija b. Ammar je rekao: „Upitao sam Dža'fera b. Muhammeda, radijallahu anhu, o Kur'anu: 'Da li je stvoritelj ili stvoren?' Rekao je: 'Nije ni stvoritelj niti je stvoren, nego je Govor Uzvišenog Allaha.'"[200]

160. Od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, se prenosi tumačenje Allahovih, azze ve dželle, riječi:

﴿ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِى عِوَجٍ ... ﴾

„U Kur'anu na arapskom jeziku, u kome nema nikakve protivrječnosti." *(Ez-Zumer, 28.),* pa je rekao: „ Nije stvoren."[201]

Hammuje b. Junus je rekao: „Do Ahmeda b. Hanbela je došao ovaj hadis. Napisao je Dža'feru b. Muhammedu b. Fudajlu da mu dadne dozvolu o njegovom prenošenju, pa ju je i dobio. Ahmed se obradovao ovoj predaji. Rekao je: 'Kako me je mogao mimoići ovaj hadis od Abdullaha b. Saliha?'"

161. Abdullah b. Idris je upitan o onome ko govori: „Kur'an je stvoren." - da li takav pripada židovima? Odgovorio je: „Ne." –„A kršćanima?" Reče: „Ne." „A medžusijama?" Reče: „Ne." Upita: „A kome, onda? Da li pripada sljedbenicima tevhida?" Odgovori: „Allahu se utječem da taj bude od sljedbenika tevhida! To je otpadnik. Ko ustvrdi da je Kur'an stvoren, on

---

[199] Lanac prenosilaca je dobar, ali je predaja vjerodostojna zbog drugih lanaca prenosilaca. Bilježi El-Bejheki u *El-Esma' ves-sifat* (1/383) i *El--I'tikad* (str.39); El-Lalikai (br.390); Abdullah b. Ahmed (br.132) i drugi.

[200] Lanac prenosilaca je dobar. Ibid.

[201] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi El-Bejheki u *El-Esma' ves-sifat* (1/377) i drugi.

tvrdi da je i Allah, azze ve dželle, stvoren. Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾

„U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog"

Milostivi nije stvoren, a ni Samilosni. Allah nije stvoren. Ovo je temelj heretizma."[202]

162. El-Hasen b. Alija el-Hulvani je upitan: „Ljudi su se kod nas razišli u Kur'anu. Šta ti kažeš, Allah ti se smilovao?" Reče: „Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor. Nije stvoren i ne znamo za drugo (mišljenje)."[203]

Harun el-Ferevi je govorio: „Nisam čuo nijednog učenjaka Medine i poznavaoca Sunneta a da nije korio onoga ko kaže: 'Kur'an je stvoren', i da ga nije proglasio nevjernikom."

Harun je rekao: „I ja podržavam ovaj sunnet."

Rekao nam je Ahmed b. Ebi-'Avf: „I ja kažem isto što je rekao Harun."[204]

Ahmed b. Ebi-'Avf je rekao: Čuo sam Haruna kako govori: „Ko nad Kur'anom stane sumnjičiti i ne kaže da nije stvoren, isti je kao onaj koji kaže da je stvoren."[205]

163. Hamza b. Se'id el-Mirvezi je pričao, a bio je povjerljiv, da je upitao Ebu-Bekra b. 'Ajjaša: „Ebu-Bekre, došao je do tebe

---

[202] Jedan prenosioc je nepoznat, a jedan *saduk*. Predaja je prenesena i drugim lancima prenosilaca. El-Albani kaže da je vjerodostojna u *Muhtesarul--uluvv*, (str.158). Bilježi El-Lalikai (br.432); Ibn-Betta (2/573) i drugi.

[203] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Sličnu predaju bilježi El-Lalikai (br. 531).

[204] Lanac prenosilaca je vjerodostojan.

[205] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.211) i El-Lalikai (br.528 i 529).

Ibn-'Ulejjeov[206] stav o Kur'anu? Šta kažeš o njemu?" On odgovori: „Poslušaj me! Teško ti se! Ko ustvrdi da je Kur'an stvoren, kod nas je nevjernik, otpadnik od vjere i Allahov neprijatelj! Mi sa njim ne sjedimo niti sa takvim pričamo."[207]

164. Abdullah b. el-Mubarek je proučio nešto od Kur'ana, a zatim rekao: „ Ko ustvrdi da je ovaj (Kur'an) stvoren, uznevjerovao je u Velikog Allaha, dželle dželaluhu!"[208]

165. Malik b. Enes je govorio: „Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor. Govor Allaha Uzvišenog je od Allaha Uzvišenog. Sve što je od Allaha, dželle ve 'ala, nije stvoreno."[209]

166. Malik b. Enes je govorio: „Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor." Smatrao je užasnim govor onoga ko kaže: „Kur'an je stvoren." Rekao je: „Takav će se do bola udarati i pritvoriti u zatvor do smrti."[210]

167. Abdur-Rahman b. Mehdi je upitan: „Šta misliš o onome ko kaže: 'Kur'an je stvoren'? On odgovori: „Da imam vlast, stao bih na most i ne bi nijedan čovjek prošao a da ga ne bih

---

[206] Ibn-'Ulejje je Isma'il b. Ibrahim – pouzdan hafiz. Umro 193.g.h. Optužen je za stav da je Kur'an stvoren, pa se pokajao i povratio od tog stava. To je učinio javno pred ljudima. Hafiz Ibn-Hadžer tvrdi da je bespravno optužen i da taj govor nije ni izrekao.

[207] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imam Ahmed* (str.267). El-Buhari je naveo ovu predaju bez lanca prenosilaca u *Halku ef'alil-'ibad* (str.119) i nije spomenuo Ibn-'Ulejju.

[208] El-Albani kaže da je lanac prenosilaca ove predaje dobar. Nalazi se u *Muhtesarul-'Uluvvu* (str.166). Bilježi sličnu predaju El-Lalikai (br.427).

[209] Lanac prenosilaca je slab. Sličnu predaju bilježi El-Lalikai (br.410); Abdullah b. Ahmed (br.145) i Ez-Zehebi u *El-'Uluvvu*.

[210] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.11).

upitao o tome. Kada bi odgovorio da je Kur'an stvoren, udario bih ga po vratu i bacio (sa mosta) u vodu."[211]

168. Abdur-Rahman b. Mehdi je govorio: „Da imam vlast, stao bih na most i ne bi nijedan čovjek prošao a da ga ne bih upitao o tome. Kada bi odgovorio da je Kur'an stvoren, udario bih ga po vratu i bacio (sa mosta) u vodu."[212]

169. Jezid b. Harun, spominjući džehmijje, je rekao: „Tako mi Allaha, osim Kojeg drugog boga nema, oni su heretici. Neka je nad njima prokletstvo Allaha Uzvišenog."[213]

170. Ja'kub ed-Devreki je upitao Ebu-Abdullaha Ahmeda b. Hanbela o onome ko tvrdi da je Kur'an stvoren, pa je Ahmed odgovorio: „Ko ustvrdi da su Allahovo Uzvišeno znanje i Njegova imena stvorena, postao je nevjernik, jer Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ فَمَنْ حَآجَّكَ فِيهِ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ...﴾

„A onima koji se s tobom budu o njemu raspravljali, pošto si već pravu istinu saznao..." *(Ali Imran, 61.)*

Zar to nije Kur'an? Ko ustvrdi da su Allahovo Uzvišeno znanje, Njegova imena i svojstva - stvoreni, postao je, bez sumnje, nevjernik. Ako je uvjeren u to i ako zastupa mišljenje i pravac koji kao vjeru koju ispovijeda, on je kod nas nevjernik."[214]

---

[211] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.267); Abdullah b. Ahmed (br.46); El-Lalikai (br.504); Ibn--Betta (2/576) i drugi.

[212] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

[213] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.49).

[214] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Nalazi se u *Tabekatul-hanabile* (1/242).

171. Ibn-Ujejne je govorio: „Šta govori ovaj Ed-Duvejbe tj. Bišr el-Merisi?" Rekli su: „Ebu-Muhammede, on tvrdi da je Kur'an stvoren!" Reče: „Slagao je. Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿... أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ...﴾

„Samo On stvara i upravlja!" (El-E'araf, 54.)

Stvaranje je Allahovo, tebareke ve te'ala, stvaranje, a upravljanje je Kur'an."

172. Ahmed b. Hanbel je upitan o onome ko kaže da je Kur'an stvoren, pa je odgovorio: „On je nevjernik."[215]

Kaže Ebul-Kasim: „Ispričao nam je Vehb b. Bekijje el-Vasiti koji kaže: 'Čuo sam Veki'a gdje govori: *Ko kaže da je Kur'an stvoren, postao je nevjernik!*'"[216]

173. Neki čovjek je upitao Ahmeda b. Hanbela: „Ebu-Abdullahu, da li ću klanjati za onim koji pije opojna pića?" Rekao je: „Ne." Reče: „Da li ću klanjati za onim koji govori da je Kur'an stvoren?" On odgovori: „Subhanallah! Zabranjujem ti da klanjaš za muslimanom (pijanicom), a ti me pitaš za nevjernika!"[217]

174. Neki čovjek je spomenuo Ahmedu b. Hanbelu čovjeka koji je rekao da su imena Allaha Uzvišenog stvorena i da je Kur'an stvoren. Ahmed je rekao: „To je jasno nevjerstvo!" Upitao sam Ahmeda b. Hanbela: „Da li je onaj ko kaže da je Kur'an stvoren nevjernik?" Reče: „Ja kažem: 'On je nevjernik!'"[218]

---

[215] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi El-Lalikai (br.448 i 449). Sličnu predaju bilježi Abdullah b. Ahmed (br.1, 2, 3).

[216] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Lalikai (br.433).

[217] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.151); El-Lalikai (br. 433) i drugi.

[218] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.262).

175. Ebu-Talib priča: „Ahmed mi je rekao: 'Ebu-Talibe, ništa za njih nije žešće od onoga kada kažu: Kur'an je stvoren, a ja dodam: 'Je li znanje Uzvišenog Allaha stvoreno?' Kažu: 'Ne.' Ja kažem: 'Znanje Uzvišenog Allaha je Kur'an, a On kaže:

﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ۙ إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٤٥﴾﴾

„A ako bi se ti za njihovim željama poveo, kada ti je već došla Objava, tada bi ti sigurno nepravedan bio." *(El-Bekare, 145.)*

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿فَمَنْ حَآجَّكَ فِيهِ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ...﴾

„A onima koji se s tobom budu o njemu raspravljali, pošto si već pravu istinu saznao." *(Ali Imran, 61.)*

Ovo se u Kur'anu nalazi na više različitih mjesta.'"[219]

176. Imamu Eš-Šafi'ijju je spomenut Kur'an i ono što zagovara Hafs el-Ferd. Eš-Šafi'i bi (za njega) govorio: „Hafs el-Munferid[220] (Hafs Izdvojeni)." Sa njim je ušao u raspravu u prisustvu namjesnika u Egiptu. Eš-Šafi'i, radijallahu anhu, je tada rekao: „Postao si nevjernik, tako mi Allaha osim kojeg drugog boga nema!" Zatim su ustali i otišli. Hafs je govorio: „Tako mi Onoga osim Kojeg drugog boga nema, Eš-Šafi'i je dozvolio moju krv!" [221]

Er-Rebi' kaže: „Čuo sam Eš-Šafi'ijja, Allah mu se smilovao, kako govori: 'Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor i nije stvoren. Ko kaže da je stvoren, nevjernik je!'"

---

[219] Lanac prenosilaca ove predaje nije ocjenjen, zbog velike sličnosti dvojice prenosilaca koji su nosili nadimak (kun'ju) Ebu-Talib.

[220] Novotarista čiji se hadisi nisu bilježili. Eš-Šafi'ijj ga je proglasio kafirom dok je raspravljao s njim.

[221] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Lalikai (418-423) i drugi.

Er-Rebi' kaže: „Kur'an je Allahov Govor i nije stvoren. Ko kaže da je stvoren, nevjernik je!"[222]

177. Ebu-'Ubejd el-Kasim b. Sellam je govorio: „Ko kaže da je Kur'an stvoren, slagao je na Allaha, tebareke ve te'ala, i rekao na Allaha, azze ve dželle, ono što nisu govorili ni židovi ni kršćani!"[223]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Ahmed b. Hanbel, Allah mu se smilovao, je dokazivao hadisom Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma: *„Prvo što je Allah, azze ve dželle, od svega stvorio bilo je pero."*[224] Spomenuo je da je ovo jak argument protiv onih koji govore da je Kur'an stvoren.

Kao da govori: „Govor (tj. Allahova naredba peru: 'Piši!', nap. prev.) je bio prije stvaranja pera. Pošto je prvo što je Allah, azze ve dželle, od svega stvorio bilo pero, to je argument da Njegov Uzvišeni Govor nije stvoren, jer je postojao prije stvaranja stvari."

178. El-Fadl b. Zijad je rekao: „Upitao sam Ebu-Abdullaha (Ahmeda b. Hanbela) o Abbasu en-Nersiju[225], da li je bio sljedbenik Sunneta, pa je rekao: 'Do mene je došlo da je rekao: *„Moj govor o nestvaranju Kur'ana je poput izgovora La ilahe illallah.'"* Ebu-Abdullah se nasmijao i obradovao tome. Rekoh: 'Ebu--Abdullahu, zar nije kao što on kaže?' Odgovori: 'Svakako! Za ovog učenjaka nam Luvejn prenosi nešto što nismo mogli prije

---

[222] Ove riječi Er-Rebi'a bilježi El-Lalikai (br.467). Drugi navod je izostavljen u nekim rukopisima knjige.

[223] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.71) i El-Bejheki u *El-Esma' ves-sifat* (1/391).

[224] Pogledaj ocjenu i izvor hadisa (br.179)

[225] El-Abbas b. el-Velid b. Nasr en-Nersi je pouzdan prenosilac hadisa (sika). Umro je 238.g.h.

dokučiti: Prvo što je od svega Allah, azze ve dželle, stvorio bilo je pero. Govor je prije pera.' Rekoh: 'Ebu-Abdullahu, ja sam čuo da on to govori.' Reče: 'Subhanallah, kako li je to samo lije-po rekao! Kao da je sa mog lica koprenu skinuo!' Podigao je ru-ke ka licu. Rekoh: 'On je učenjak koji je odrastao u Kufi.' Ebu- - Abdullah reče: 'Jedan Kufljanin je jedan!' Zatim je spomenuo hadis Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma: '*Prvo što je Allah, azze ve dželle, od svega stvorio bilo je pero.*'[226] Reče: 'Koliko vidiš da smo

---

[226] Učenjaci se razilaze da li je prvo stvorenje pero ili 'Arš?

Jedna skupina smatra da je prvo stvoreno pero. To dokazuju sljedećim hadisima koji su spomenuti u ovom poglavlju. Od tih hadisa su sljedeći:

1. Hadis Ebu-Hurejre, radijallahu anhu: *„Prvo što je Allah stvorio je bilo pero..."*
2. Hadis Ubede b. es-Samita, radijallahu anhu, spomenut pod br. 180.
3. Hadis Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je spomenut u poglavlju.

Ovo mišljenje zastupa Ibn-Džerir et-Taberi u *Tarihul-umemi vel-muluki* (1/35); Ibn el-Dževzi, kao što to navodi Ibn-Kesir u *El-Bidaje ven-nihaje,* (1/8) i od savremenih učenjaka El-Albani u *Es-Sahiha* (br.133).

Druga skupina učenjaka smatra da je prvo stvoren 'Arš. To dokazuju hadisom Amra b. el-Asa u kojem kaže da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *„Allah, azze ve dželle, je zapisao određenja robova prije nego što je stvorio nebesa i Zemlju na pedeset hiljada godina, a Njegovo Prijestolje je bilo na vodi."* Bilježi Muslim (br.2653).

Ovo je mišljenje većine učenjaka (džumhura), kao što to navodi Ibn--Kesir u *El-Bidaje ven-nihaje* (1/9). Ovo je mišljenje Ibn-Kesira, njegovog šejha Ibn-Tejmijje u *Medžmu'atul-fetava* (18/213); Ibn el-Kajjima u *El--Kaside en-nunijje* (1/375); Ibn Ebi el-'Izza el-Hanefija u *Šerhu akide et--Tahavijje* (str. 295). Ibn-Hadžer kaže: „Većina smatra da je prvo stvoren 'Arš." *El-Feth* (6/289).

Hadis u kome stoji da je pero prvo stvoreno, protumačili su tako da je pero prvo što je stvoreno od ovog svijeta. *El-Bidaje ven-nihaje* (1/9).

napisali?' Zatim reče: 'Pogledao sam, pa sam uvidio da su ga prenijela peterica od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma.'"[227]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Za ovo poglavlje sam iznio hadise u Knjizi o kaderu. Spomenut ću ih ovdje kako bi dokaz sljedbenika istine bio jači od dokaza sljedbenika neistine.

179. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: *„Prvo što je Allah stvorio je bilo pero, a poslije njega tintaricu. Zatim je Uzvišeni rekao: 'Piši!' Pa je odgovorilo: 'Šta da pišem?' Uzvišeni je rekao: 'Piši što će biti od djela, tragova i opskrbe.' Napisalo je što će biti sve do Sudnjeg dana. To su riječi Uzvišenog:*

﴿ نٓ وَٱلْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴾

„Nun. Tako Mi pera i onog što pišu." *(El-Kalem, 1.) Zatim je Uzvišeni pero zapečatio i više nije govorilo. I neće govoriti sve do Sudnjeg dana."*[228]

180. Od Muhammeda b. Ubade b. es-Samita, radijallahu anhu, se prenosi da je ušao kod Ubade, radijallahu anhu, dok je bio u bolesti i na njemu se vidjela smrt. Rekao je: „Oče, daj mi preporuke trudivši se u tome!" Reče: „Sjedi. Nećeš naći slast imana i nećeš dostići suštinu imana sve dok ne budeš vjerovao u određenje, njegovo dobro i zlo." Rekoh: „A kako ću shvatiti njegovo dobro i zlo?" Reče: „Da znaš da ono što te mimoišlo nije te moglo zadesiti, a ono što te zadesilo nije te moglo mimoići. Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: *'Prvo što je Allah, azze ve dželle, stvorio je bilo pero. Rekao*

---

[227] Lanac prenosilaca je vjerodostojan.

[228] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.91); Ibn-Asakir u *Tarihu Dimešk* (17/493) i drugi. Pogledaj *Ed-Da'ife* (3/408).

mu je: Piši! - pa je od tog trenutka pisalo sve što će biti do Sudnjeg dana.' Ako umreš na nekom drugom uvjerenju pored ovoga, ući ćeš u Vatru!"[229]

181. Od Muhammeda b. Ubade b. es-Samita, radijallahu anhu, se prenosi: „Ušao sam kod svoga oca, pa je rekao: 'Dijete! Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: *Prvo što je Allah, azze ve dželle, stvorio je bilo pero. Rekao mu je: Piši! - pa je reklo: Šta da pišem? Uzvišeni je rekao: Piši određenje! Zapisalo je tog trenutka sve što će biti do Sudnjeg dana.* Ovaj hadis ima više lanaca prenosilaca.[230]

182. Od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, se prenosi da je rekao: „Prvo što je Allah, azze ve dželle, stvorio je bilo pero. Rekao mu je: 'Piši!' - pa je reklo: 'Šta da pišem?' Uzvišeni je rekao: 'Piši sve što će biti do Sudnjeg dana.' Zatim je stvorio tintaricu zatim njeno podnožje zasuo zemljom. Zato je rekao:

﴿ نٓ وَٱلْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ۝١ ﴾

„Nun. Tako Mi pera i onog što pišu." *(El-Kalem, 1.)*[231]

183. Od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, se prenosi: „Prvo što je Allah, azze ve dželle, stvorio bilo je pero", zatim je spomenuo nastavak hadisa.[232]

---

[229] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi ga Ahmed (5/317); Ibn Ebi-Asim (br.107) i drugi. Hadis je prenesen i drugim lancima prenosilaca. Šejh El-Albani ga je ocjenio vjerodostojnim uzimajući u obzir sve lance prenosilaca. *Zilalul-Dženneh* (str. 48-51).

[230] Lanac prenosilaca je slab, ali se hadis prenosi drugim lancima prenosilaca. Ibid.

[231] Lanac prenosilaca je slab. Ova predaja je prenesena kao hadis u nešto kraćoj verziji vjerodostojnim lancem prenosilaca. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.871); Ibn-Betta (br.94); Et-Taberi u svom tefsiru (15/29) i drugi.

[232] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.872); Ibn-Betta (br.95); Et-Taberi u svom tefsiru (14/29) i drugi.

184. Od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, se prenosi da je rekao: „Prvo od svega što je Allah, azze ve dželle, stvorio bilo je pero"[233], zatim je spomenuo nastavak hadisa.

Hadis Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, ima više lanaca prenosilaca.

Muhammed b. el-Husejn kaže:

U hadisu Adema sa Musaom, alejhimas-salatu ves--selam, je također jak argument da Allahov, azze ve dželle, Govor nije stvoren. Spomenut ćemo ga, inša--Allah.

185. Od Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Musa b. Imran, alejhis-selam, je rekao: 'Moj Gospodaru, pokaži mi Adema koji nas je izveo iz Dženneta!' Allah, azze ve dželle, mu je pokazao Adema. Rekao mu je: 'Ti si naš otac Adem?' Adem, alejhis-selam, mu reče: 'Da.' Upita: 'Ti si onaj u koga je Allah udahnuo od Svoga ruha, poučio te svim imenima i naredio melekima da ti padnu ničice?' Reče: 'Da.' 'Šta te je onda natjeralo da nas i sebe izvedeš iz Dženneta?' - upita Musa. Adem, alejhis-selam, mu reče: 'A ko si ti?' On odgovori: 'Ja sam Musa.' Reče: 'Ti si vjerovjesnik sinova Israilovih, s tobom je Allah, azze ve dželle, govorio iza zastora i nije između Sebe i tebe učinio poslanika od Njegovih stvorenja?' Odgovori: 'Da.' Adem upita: 'Zar nisi našao u Knjizi Uzvišenog Allaha da je to bilo u Knjizi Allaha, azze ve dželle, prije nego što sam stvoren?' Odgovori: 'Da.' Reče: 'Zašto me onda koriš za nešto od Allahovog, azze ve dželle, znanja čija je odredba prije mene prethodila.'"* Vjerovjesnik, sallalla-

[233] Jedan prenosilac hadisa nije ocjenjen, a trojica su ocjenjeni sa *saduk*. Bilježi Ed-Dulabi u *El-Kuna* (2/22); Ibn-Betta (br.100 i 103) i drugi.

hu alejhi ve sellem, reče: *„Tako je Ademov argument bio jači od Musaovog!"*[234]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ako neko kaže: Gdje je mjesto dokaza u ovome što si rekao? - odgovorit će mu se: „Riječi Adema Musau: 'S tobom je Allah, azze ve dželle, govorio iza zastora i nije između Sebe i tebe učinio poslanika od Njegovih stvorenja?' To je bio razgovor njih dvojice što ukazuje da Allahov, azze ve dželle, govor nije stvoren, jer je rekao: '...i nije između Sebe i tebe učinio poslanika od Njegovih stvorenja?'Nastojte razmotriti ovo, pa ćete shvatiti, inša--Allah."

186. Ebu-Davud priča: „Čuo sam Ishaka b. Rahuvejha[235] (Rahuje), Hennada b. es-Serijja, Abdul-E'alaa b. Hammada, Ubejdullaha b. Umera, Hakima b. Sejfa er-Rekkija, Ejjuba b. Muhammeda, Sevvara b. Abdullaha, Er-Rebi'u b. Sulejmana (Eš-Šafi"ijevog prijatelja), Abdul-Vehhaba b. Abdul-Hakima, Muhammeda b. es-Sabbaha, 'Usmana b. Ebi-Šejbu, Muhammeda b. Bekkara b. ed-Dejjana, Ahmeda b. Dževvasa[236] el-Hanefija, Vehba b. Bekijju, te sve one koje ne mogu nabrojati od

---

[234] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ovaj poznati hadis je muttefekun alejhi. Prenose ga mnogobrojni ashabi, radijallahu anhum, ali se Ebu-Bekr el-Adžurri zadovoljio spominjanjem tri lanca prenosilaca. Hadis bilježi El-Buhari (br.6614); Muslim (br.2652) i drugi.

[235] Ovo ime se piše na jedan način u ar. jeziku, ali se čita na više načina. (Rahuvejh, Rahevejh, Rahuje)

[236] U drugom primjerku ove knjige stoji ...od Ahmeda b. Dževvaša, a to je pogrešno.

naših učenjaka, kako govore: 'Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor. Nije stvoren.' Neki su govorili: 'Nestvoren je.'"[237]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ovo što spomenuh u ovom poglavlju je dosta za onoga ko ima pameti i čija je vjera ispravna. Allah, subhanehu ve te'ala, daje svaku uputu!

[237] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud u djelu *Mesailu el-imami Ahmed* (str.266).

ZABRANA PRAVCA EL-VAKIFA[238] (SUZDRŽANI) U POGLEDU PITANJA STVORENOSTI KUR'ANA

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Oni koji kažu: „Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor" i ostanu suzdržani govoreći: „Ne kažemo da nije stvoren", za njih veliki broj učenjaka, koji su replicirali zagovornicima da je Kur'an stvoren, kaže: „Ovi *suzdržani* su poput onih koji kažu da je Kur'an stvoren, pa čak su i gori jer sumnjaju u svoju vjeru." Allahu se utječemo od onih koji sumnjaju da Govor Gospodara nije stvoren.

Spomenut ću ono što je do nas došlo od učenjaka o prijekoru suzdržanih:

187. Ahmed b. Hanbel je upitan: „Da li oni imaju opravdanje da neki od njih kaže: 'Kur'an je Govor Allaha Uzvišenog', a zatim ušuti?" On reče: „Zašto ušuti!? Da ljudi nisu zapali u pitanje stvorenosti Kur'ana imao bi mogućnosti da šuti. Međutim, kada su već govorili o tome, zašto onda o tome ne govore?"[239]

---

[238] Ovo je druga džehmijska frakcija po pitanju Kur'ana. Imam Ahmed kaže: „Džehmije su se podijelile na tri frakcije. Jedna tvrdi da je Kur'an stvoren. (O njoj je bilo govora.) Druga kaže: 'Kur'an je Allahov govor i šuti.' (To je ova frakcija *el-vakife*.) Treća frakcija kaže: 'Naše izgovaranje Kur'ana je stvoreno.' To su *lafzijje*. (O ovoj frakciji će biti govora u sljedećem poglavlju.)" Ovo prenosi Salih b. Ahmed od oca u *Kitabul-mihne* (str.72).

[239] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.263-264); El-Asbehani u *El-Hudždže fi bejani mehadždže* (str.340) i drugi.

Muhammed b. el.Husejn kaže:

Značenje govora Ahmeda b. Hanbela u ovom kontekstu je: Zašto se vjernici razilaze u tome da je Kur'an Allahov, azze ve dželle, Govor? Kada je došao Džehm i uveo nevjerstvo govoreći da je Kur'an stvoren, učenjaci nisu imali isprike a da mu ne repliciraju da je Kur'an Allahov, azze ve dželle, Govor i da bez sumnje nije stvoren. U tom pitanju nema neopredjeljenosti. Ko ne kaže: „Nije stvoren", bit će nazvan *suzdržanim* koji sumnja u svoju vjeru.

188. Ahmed b. Hanbel je čuo da su dva čovjeka neopredjeljna u pogledu Kur'ana. Pozvani su mu i Ahmed je protiv njih počeo upućivati dove. Rekao je: „Ovi su velika smutnja!" - pa ih je počeo spominjati po ružnom.[240]

Ebu-Davud prenosi da je vidio kako neki čovjek iz Bagdada, koji je bio suzdržan u pogledu Kur'ana, selami Ahmeda. On mu grubo reče: „Gubi se! Nemoj da te vidim da dolaziš na moja vrata!" Nije mu odvratio na selam. Rekao mu je još: „Ti si u velikoj potrebi da se s tobom učini kao što je Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, učinio sa Sabigom[241]!" Ušao je u kuću i zatvorio vrata.[242]

---

[240] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.264).

[241] On je Ibn-'Isl el-Hanzali. Omer ga je optužio za haridžijske ideje. Pogledaj *El-Isabe* (5/168-169). Preneseno je da se pokajao. Abdur-Rezzak prenosi od Ma'mera koji kaže: „Kada su istupile *harurijje* (haridžije), rečeno je Sabigu: 'Neki ljudi su istupili govoreći to i to.' 'Daleko je to' - odgovorio je: 'Allah me okoristio savjetom dobrog čovjeka.' Kaže (Ma'mer): 'Omer ga je toliko udarao da mu je krv potekla iz nogu ili iz peta (sumnja od prenosioca).'" Abdur-Rezzak u *El-Musannefu* (br.20907).

[242] Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.264).

189. Ishak b. Rahuvejh je govorio: „Ko kaže: 'Ne kažem da Kur'an nije stvoren'- on je džehmijja."[243]

Ebu-Davud kaže: „Čuo sam Kutejbu b. Se'ida, kad su mu spomenuti *suzdržani*, gdje govori: 'Ovi *suzdržani* (el-vakife) su gori od njih.'"[244] (tj. od onih koji kažu da je Kur'an stvoren.)

Ebu-Davud kaže: „Čuo sam Osmana b. Ebi-Šejbu da kaže: 'Oni koji govore: Kur'an je Allahov Govor, a zatim šute, gori su od njih.'"[245] (tj. od onih koji kažu da je Kur'an stvoren.)

Ebu-Davud kaže: „Upitao sam Ahmeda b. Saliha o onome koji kaže: 'Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor', a ne kaže: 'Nije stvoren ili je stvoren'- pa je rekao: 'To je skeptik (sumnjivac), a skeptik je nevjernik!'"[246]

190. Muhammed b. Mukatil el-Abbadani, jedan od najboljih muslimana, bi o el-vakifama (suzdržanim) govorio: „Oni su za mene gori nego džehmijje!"[247]

191. Ebu-Talib je rekao: „Upitao sam Ebu-Abdullaha o onome ko je suzdržan u pitanju stvorenosti Kur'ana, pa kaže: 'Ne kažem da nije stvoren', i susretne me na putu, poselami me, da li ću ja njega poselamiti? Rekao je: 'Nemoj ga selamiti, niti sa njim govoriti! Kako će ga ljudi upoznati (kao suzdržanog) ako ga poselamiš? Kako će on znati da ga koriš? Kada ga ne poselamiš, bit će ponižen i znat će da si ga prekorio, a i ljudi će to uvidjeti!'"[248]

---

[243] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.270).
[244] Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.270).
[245] Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.271).
[246] Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.271), bez dodatka: „A skeptik (sumnjivac) je nevjernik."
[247] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.271).
[248] Lanac prenosilaca je vjerodostojan.

192. El-Muemmel b. Ismail je govorio: „Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor i nije stvoren."[249]

Ibn Ebi-Bezze kaže: „Ko kaže da je Kur'an stvoren ili bude *suzdržan*, ili kaže: 'Moje učenje Kur'ana je stvoreno', ili dio toga, taj nije na vjeri Allaha, azze ve dželle, i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sve dok se ne pokaje!"[250]

---

[249] Lanac prenosilaca je slab.

[250] Ibn Ebi-Bezze je bio mujezin u Mesdžidul-haramu. Ibn Ebi Hatim je o njemu pitao svoga oca: „Da li je Ibn Ebi-Bezze slab prenosilac hadisa?" Da - odgovorio je. Od njega ne prenosim hadise." *El-Džerhu vet-ta'dilu* (2/71).

El-Mu'emmel b. Isma'il el-Basri Ebu Abdir-Rahman je *saduk* lošeg pamćenja. Slabost El-Mu'emmela u prvoj predaji ne utiče na njegovu ispravnost, jer su to njegove riječi. A što se tiče druge predaje, njegov lanac prenosilaca je vjerodostojan. To su riječi Ibn Ebi-Bezze, tako da njegova slabost ne utiče na ispravnost predaje.

EL-LAFZIJJE[251]

[251] Ovo je treća džehmijska frakcija koja tvrdi da je Kur'an stvoren. Po pitanju *lafza* (izgovora Kur'ana) je došlo do razilaženja i među nekim sljedbenicima Sunneta. Razlog njihovog razilaženja je različitost razumijevanja termina: el-lafz (izgovor), et-tilave (učenje) i el-kirae (čitanje). Ovi termini su općeniti i mogu sadržavati dva značenja:

1. Nekad se njima misli na infitiv glagola lefeza-jelfizu-lafzan. Ovo značenje se odnosi na postupak čovjeka. Postupak čovjeka je stvoren oko čega nema razilaženja. Iz ovoga se dolazi do spoznaje nužne ništavnosti suprotnog. Na osnovu ovoga dolazimo do saznanja da lafz (izgovor) nije isto što i melfuz (ono što se izgovara). Tilavet (učenje) nije isto što i metluvv (ono što se uči). Kiraet (čitanje) nije isto što i makru' (ono što se čita). Ime nije isto što i ono što je imenovano. Pogledaj *Medžmu'atul-fetava* (12/166). Ovo je mišljenje Buharije što potvrđuju nazivi pogla-vlja pred kraj njegovog *Sahiha* i u djelu *Halku ef'alil-'ibad*, te Ibn-Kutejbe u djelu *El-Ihtilafu fil-lafzi*.
2. Nekada se *lafz* (izgovor) odnosi na govor koji izgovara onaj koji govori. To je Allahov Govor a ne govor učača. Onaj ko kaže da je stvoren - rekao je da Allah nije izgovorio ovaj Kur'an i da ovo što muslimani uče nije Allahov Govor. Poznato je, da je ovo suprotno nužnostima Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, vjere. *Medžmu'atul-fetava* (12/14). Ovo je značenje fraze selefa: „Govor je govor El-Barija (ovo je jedno od Allahovih imena), a glas je glas karije (učača)." Ovo se temelji na osnovu shvatanja da je lafz (izgovor) isto što i melfuz (ono što se izgovara), tilavet (učenje) isto što i metluvv (ono što se uči) i kiraet (čitanje) isto što i makru' (ono što se čita).

Pošto ovaj termin može obuhvatati istinu i neistinu, u pogledu njega su prenoseni jasni citati od Imama Ahmeda, nekih njegovih drugova i ostalih sljedbenika Sunneta. Oni ne kažu da je stvoreno (učenje Kur'ana), niti da nije stvoreno, niti kažu da je općenito tilavet isto što i metluvv, niti da tilavet općenito nije isto što i metluvv. Oni ne kažu da je naziv isto što i ono što je njime nazvano, niti da nije isto. Pogledaj *Medžmu'atul-fetava* (12/373).

Postao je poznat Ahmedov odgovor el-lafzijjama el-halkijjama (onima koji kažu da je Kur'an stvoren) iz dva razloga:

1. Njihov govor vodi povećanju *ta'tila* (poricanja Allahovih svojstava) i *nefja* (negacije Allahovih svojstava). A strana negacije je uvijek lošija od strane *isbata* (potvrđivanja), jer su poslanici došli sa podrobnom potvrdom (*isbatom mufessalom*) i općenitom negacijom (*nefjom mudžmelom*).
2. Bio je iskušan džehmijjama mu'attilama (poricateljima), pa je svoju pažnju usmjerio na odgovor njima a ne onima koji pojačano potvrđuju (ehlul-isbat), jer u to vrijeme i na tom mjestu nije bilo onih koji su pozivali u pojačanu potvrdu.

A što se tiče Buharije, on je bio iskušan džehmijjama musbitama (onima koji kažu da naše izgovaranje Kur'ana nije stvoreno). On im se usprotivio i ukorio ih i pored toga što je porekao tvrdnju onih koji su prenijeli od njega da je rekao: „Moje izgovaranje Kur'ana je stvoreno."

A što se tiče odgovora i protivljenja Imama Ahmeda onima koji kažu da izgovor ljudi ili glas ljudi (koji uče Kur'an) nije stvoren ili da tilavet koji je postupak čovjeka i njegov glas, nije stvoren - pogledaj u *Es-Sunne* od Abdullaha b. Ahmeda (br.178); *Akidetus-selefi ve ashabil-hadisi* od Ebu--Osmana es-Sabunija (str.13); *Sarihus-sunne* od Ibn-Džerira (br.32); kod El--Lalikaija (br.600); *Der'u te'arudil-'akli ven-nakli* (1/260); *Medžmu'atul-fetava* (12/74, 170) i *Muhtesarus-savaik* (2/309).

Shodno ovome, većim dijelom razilaženje među sljedbenicima Sunneta po pitanju *lafza* je jezičke prirode. Imam Ahmed se ne razilazi sa Imamom Buharijom niti se Imam Buharija razilazi sa Imamom Ahmedom. Njihovi stavovi se svode na jedno, a njihovo razilaženje u odgovorima je rezultirano različitim protivnicima. A Allah najbolje zna.

Prvi koji je u islamu rekao da je značenje Kur'ana Allahov Govor, a njegovi harfovi (slova) nisu Allahov Govor bio je Ebu-Muhammed Abdullah b. Se'id b. Kullab. U tome ga je slijedio Ebul-Hasen el-Eš'ari, prije nego je napisao *El-Ibanu*, zatim su taj stav prihvatile Eš'arije koje su podijelile Allahov Govor na dva dijela:

1. Nefsijj, a to je Allahovo iskonsko svojstvo kojim je opisan i ono nije stvoreno. (Ovo se podudara sa stavom ehlis-sunneta.)
2. Lafzijj, a to je govor koji je u redovima mushafa. Ova vrsta govora je po njima stvorena. (Ovo se podudara sa stavom mu'tezila i džehmijja.)

Ima onih koji kažu da je Kur'an prepričavanje Allahovog Govora. To je stav Ibn-Kullaba. Neki kažu da je on (Kur'an) sinonim Allahovog

ONAJ KOJI TVRDI DA JE KUR'AN PREPRIČAVANJE ONOG KUR'ANA U LEVHI-MAHFUZU - SLAGAO JE

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Čuvajte se, Uzvišeni Allah vam se smilovao, od onih koji govore: „Kur'anske riječi (termini) su stvorene." Ovo je kod Ahmeda b. Hanbela i onih na njegovom pravcu bio veliki grijeh. Ko bi ovo govorio, smatran je novotarom koji zaslužuje da se izbjegava, da se sa njima

---

Govora. Ovo je stav Ebul-Hasena el-Eš'arija i njegovih sljedbenika. Pogledaj *Medžmu'atul-fetava* (12/272).

Neki kažu da je govornik Džibril, alejhis-selam, a neki da je to Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, itd. Opširnije o njihovom pravcu pogledaj u djelima: *El-Insaf* od El-Bakillanija (str. 70-141); *El-Iršad* od El--Džuvejnija (str.127) i *Hašijetul-Bejdžuri alel-Dževhere* (str.73).

Ibn-Tejmijje kaže: „Ispravno je - ono na čemu su ispravni prethodnici ummeta, kao što su Ahmed, El-Buhari (sakupljač *Sahiha*) u *Halku ef'alil-ibad*, kao i ostali imami koji su živjeli prije i poslije njih - sljedbenici ispravnih tekstova, te konsenzus (idžma') ummeta, a to je: Cijeli Kur'an je Allahov Govor, i harfovi i značenje. Ništa od toga nije govor nekog drugog, ali ga je objavio Svome Poslaniku. Kur'an nije ime koje se odnosi samo na značenje ili samo na harfove, nego se odnosi na oboje. Isti slučaj je i sa ostalim govorom. Ne odnosi se samo na harfove, niti samo na značenje. Čovjek koji govori nije samo duša, niti samo tijelo, nego i jedno i drugo. Uzvišeni Allah govori glasom, što potvrđuju vjerodostojni hadisi, ali taj glas nije kao glas čovjeka, bez obzira da li to bio glas učača ili nekog drugog. Allahu ništa nije slično u Njegovom Biću (Zatu), Njegovim svojstvima, niti Njegovim djelima. Kao što Njegovo znanje, moć, i život nisu slični znanju, moći i životu stvorenja, isto tako Njegov govor nije sličan govoru stvorenja. Nisu slični u značenju, niti harfovima. Glas Gospodara nije sličan glasu čovjeka. Onaj ko uporedi Allaha sa Njegovim stvorenjima oskrnavio je (iskrivio) Allahova imena i ajete, kao onaj ko porekne ono čime se (Allah) opisao." *Medžmu'atul-fetava* (12/243-244).

ne govori ili sjedi, te da se ljudi na njega upozoravaju. Učenjaci ne poznaju ništa drugo osim što smo prije spomenuli: „Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor i nije stvoren." Ko kaže da je stvoren, taj je nevjernik. Ko kaže: „Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor" i ostane neopredjeljen, taj je džehmijja. Ko kaže da su termini u Kur'anu stvoreni, taj je džehmijja. Tako je govorio Ahmed b. Hanbel i o tome iznio veoma oštar stav. Isto se odnosi na onoga koji kaže: „Terminologija Kur'ana je nestvorena". Takav je novotar, jer je došao s nečim što učenjaci ne poznaju. Ovo je, također, stav Ahmeda b. Hanbela i o tome je iznio veoma oštar stav. Isto se odnosi i na onoga ko kaže: „Kur'an koji ljudi uče, a koji se nalazi u Mushafima, je prepričavanje onog Kur'ana u Levhi-Mahfuzu." Ovo je griješan govor kojeg su učenjaci osudili.

Onome ko kaže ovakve fraze, reći će se: „Kur'an te opovrgava, odbacuje tvoje mišljenje, a i Sunnet te opovrgava i odbacuje tvoje mišljenje."

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ٱسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ ... ﴾

„Ako te neki od mnogobožaca zamoli za zaštitu, ti ga zaštiti da bi saslušao Allahove riječi." *(Et-Tevbe, 6.)*

Uzvišeni nas obavještava da ono što ljudi slušaju je Allahov, azze ve dželle, Govor. Nije rekao: „Prepričavanje Allahovog, azze ve dželle, Govora."

Uzvišeni kaže:

﴿ وَإِذَا قُرِئَ ٱلْقُرْءَانُ فَٱسْتَمِعُوا۟ لَهُۥ وَأَنصِتُوا۟ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾ ﴾

„A kad se uči Kur'an, vi ga slušajte i šutite da biste bili pomilovani." *(El-E'araf, 204.)*

Obavijestio je da onaj koji sluša, sluša Kur'an, a ne sluša prepričavanje Kur'ana.

Uzvišeni kaže:

﴿ إِنَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ يَهْدِى لِلَّتِى هِىَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ...﴾

„Ovaj Kur'an vodi jedinom ispravnom putu, i vjernicima koji čine dobra djela donosi radosnu vijest da ih čeka nagrada velika." *(El-Isra', 9.)*

﴿ وَإِذْ صَرَفْنَآ إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ ٱلْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ ٱلْقُرْءَانَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوٓا أَنصِتُوا۟ ۖ فَلَمَّا قُضِىَ وَلَّوْا۟ إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ ﴿٢٩﴾ قَالُوا۟ يَٰقَوْمَنَآ إِنَّا سَمِعْنَا كِتَٰبًا أُنزِلَ مِنۢ بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِىٓ إِلَى ٱلْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾ ﴾

„Kada ti poslasmo nekoliko džina da Kur'an slušaju, kada dođoše da ga čuju, oni rekoše: 'Pst!' A kad se završi, vratiše se narodu svome da opominju. 'O narode naš,' – govorili su – 'mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje, i koja ka istini i na pravi put upućuje.'" *(El-Ahkaf, 29-30.)*

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ قُلْ أُوحِىَ إِلَىَّ أَنَّهُ ٱسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ ٱلْجِنِّ فَقَالُوٓا۟ إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا عَجَبًا ﴿١﴾ يَهْدِىٓ إِلَى ٱلرُّشْدِ فَـَٔامَنَّا بِهِۦ ...﴾

„Reci: Meni je objavljeno da je nekoliko džina prisluškivalo i reklo: 'Mi smo, doista Kur'an, koji izazi-

va divljenje, slušali koji na pravi put upućuje - i mi smo u njega povjerovali!'" *(El-Džinn, 1-2.)*

Allah, azze ve dželle, nije rekao: „Slušaju prepričavanje Kur'ana", a ni džinni nisu rekli: „Mi smo, doista, čuli prepričavanje Kur'ana", kao što govore oni koji su uveli zabluđujuću novotariju i uveli ono što je suprotno Kur'anu, Sunnetu i govoru vjernika.

Tebareke ve te'ala kaže:

﴿ ... فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ ... ﴾

„A vi iz Kur'ana učite ono što je lahko." *(El-Muzzemmil, 20.)*

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ovo je u Kur'anu mnogo puta spomenuto za onoga ko o tome razmišlja.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Najbolji od vas je onaj koji se poučava Kur'anu i koji druge njemu podučava."*[252]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Uistinu je čovjek koji u sebi nema ništa od Kur'ana kao napuštena kuća."* [253]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Primjer Kur'ana je kao primjer svezane deve. Ako je njen vlasnik pazi i sačuva je, a ako je ostavi ona ode."*[254]

---

[252] Bilježi El-Buhari (br.5027).

[253] Bilježi Et-Tirmizi (br.3902) i kaže: „Hadisun hasenun sahih." *Da'ifu Sunen et-Tirmizi* (br.557); *El-Miškat* (br.2135).

[254] Bilježi El-Buhari (br.5031); Muslim (br.789) i drugi.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Nemojte putovati sa Kur'anom u zemlju neprijatelja."*[255]

U drugom hadisu stoji: *„Ne putujte sa Mushafima ka neprijatelju, jer se ja bojim da ih se domognu."*[256]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Nema zavidnosti osim u dva slučaja: čovjeku kojem je Allah, azze ve dželle, dao Kur'an, pa on sa njim klanja danju i noću...."*[257]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Allah, azze ve dželle, je proučio sure Ta Ha i Ja Sin na hiljadu godina prije nego je stvorio Adema. Kada su meleki čuli Kur'an, rekli su: 'Blago onome ummetu kome bude objavljen, blago jezicima koji ovim (Kur'anom) govore i blago prsima koja ovo nose.'"*[258]

Ibn-Mes'ud, radijallahu anhu, je govorio: „Podučavajte se Kur'anu i čitajte ga! Za svaki harf imate deset dobrih djela."[259]

U hadisima se prenosi mnoštvo sličnih predaja, hvala Allahu, azze ve dželle!

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Muslimani se trebaju bojati Allaha, azze ve dželle, podučavati se Kur'anu i njegovim propisima da bi do-

---

[255] Bilježi El-Buhari (br.2990); Muslim (br.1869) i drugi.

[256] Ibid.

[257] Bilježi ga El-Buhari (br.7528 i 7529) i Ahmed (2/9, 36).

[258] Hadis je veoma slab. Bilježi ga Ed-Darimi (br.3417) i drugi. Pogledaj *Zilalul-Dženneh* (br.607).

[259] Bilježi ga Ibnul-Mubarek u *Ez-Zuhdu* (br.808); Ed-Darimi (br.3311) i drugi. El-Albani ga je ocjenio vjerodostojnim u *Es-Sahiha* (br.660) sa lancem koji seže do Ibn-Mes'uda, radijallahu anhu.

zvolili ono što je on dozvolio i da bi zabranili ono što je on zabranio, da bi poznavali njegove jasne ajete, vjerovali u one manje jasne, kako ne bi u njega sumnjali i kako bi znali da je on Allahov, azze ve dželle, Govor koji nije stvoren.

Ako im se suprotstavi kakav džehmijja i kaže: „Stvoren je" ili kaže: „Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor" i onda se ne opredijeli u pogledu stvorenosti, ili kaže: „Kur'anski termini su stvoreni", ili kaže: „Ovaj Kur'an je prepričavanje onoga iz Levhi-Mahfuza." Propis za ovakve je da se izbjegavaju i da se sa njima ne govori, za njima se ne klanja i na njih se upozorava.

Poslije toga pridržavajte se Sunneta od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sunneta njegovih ashaba, radijallahu anhum, govora tabi'ina i imama muslimana, neka je Allahova milost na njih, uz ostavljanje polemike, razmirica i rasprave o vjeri. Kome ovo bude put, nadam se za njega od Allaha, azze ve dželle, svakom dobru.

Spomenut ću, poslije ovoga, ono što je neophodno za onoga čiji je ovo pravac i znanje. Postupanje po ovome je spoznaja imana i islamskog zakona u svim okolnostima. Allah Uzvišeni daje svaku uputu i u njoj pomaže, ako On hoće. Nema snage ni moći osim sa Allahom Uzvišenim!

193. Prenosi Ebul-Fadl Salih b. Alijj el-Hašimi, koji je bio jedan od uglednika, dostojanstvenika i prvaka Benu-Hašima: „Prisustvovao sam kod El-Muhtedija billahi, Vođe vjernika, neka mu se Allah, azze ve dželle, smiluje. Sjedio je u prostorijama (namijenjenim za obične ljude) i razmatrao pitanja muslimana. Promatrao sam priče ljudi koje bi se čitale od početka do kraja, pa bi naređivao da se potpišu i da se druga pošalju vlasnicima ovih pisama. Pečatio bi i dizao ih pred njihove vlasnike. To me

je veoma obradovalo. Gledao sam u njega, a i on podiže glavu i pogleda u mene. Oborio bih pogled sve dok se to nije od njega i od mene ponovilo nekoliko puta; kada pogleda u mene, oborim pogled, a kada se zaokupira poslom, ja gledam u njega. Reče mi: 'O Salih!' Rekoh: 'Odazivam ti se, Vođo vjernika!' Ustao sam, a on reče: 'U sebi nešto kriješ što mi želiš reći?'- ili je rekao: 'Želiš li reći?' Rekao sam: 'Da, gospodine, Vođo vjernika.' Reče mi: 'Vrati se na svoje mjesto!'- pa sam se i vratio. Vratio se razmatranju pitanja sve dok ne ustade i reče porti: 'Neka Salih ostane!' Ljudi su otišli, pa mi je dao dozvolu. Zabrinuo sam se, ušao sam i dovio za njega. Reče mi: 'Sjedi!' Sjeo sam. Reče: 'Salih, reci o čemu si u sebi razmišljao ili ću ti reći o čemu sam ja mislio da ti razmišljaš!' Rekoh: 'Vođo vjernika, šta kaniš i šta naređuješ?' Rekao je: 'Kao da mislim ono što i ti misliš i dobro sam shvatio ono što sam vidio od nas dvojice! Rekao si (u sebi): Kakav bi bio naš halifa samo da ne govori da je Kur'an stvoren!' Na dušu mi dođe velika stvar i zabrinuh se. 'Zatim si rekao: O dušo, da li ćeš umrijeti više od jedanput i da li ćeš umrijeti prije nego ti je suđeno? Je li ti dozvoljeno lagati namjerno ili u šali?' Rekoh: 'Allaha mi, Vođo vjernika, razmišljao sam samo o tome što govoriš!' Malo se udaljio, a onda mi reče: 'Teško ti se, slušaj od mene šta ću ti reći! Tako mi Allaha, čut ćeš sigurno od mene istinu, a onda od mene otiđi!' Rekoh: 'Moj gospodine, a ko je preči od tebe da kaže istinu? Ti si Vođa vjernika i namjesnik Gospodara svjetova, amidžić Predvodnika poslanika, prvih i zadnjih!' Reče mi: 'Još za vrijeme hilafeta El-Vasika[260] sam govorio da je Kur'an stvoren sve dok nam Ahmed b. Ebi-Duad[261] nije

---

[260] On je Ebu-Dža'fer Harun b. Muhammed el-Mu'tesim b. Harun er-Rešid. Postavljen je za halifu poslije očeve smrti. Nazvan je El-Vasik 227.h.g. Umro je 232.h.g. a imao je svega 36 godina. Pogledaj *El-Dževher es-semin* (str.115).

[261] On je Ahmed b. Ebi-Duad b. Džerir, Ebu-Abdullah el-Kadi. Bio je kadija u vrijeme El-Mu'tesima i El-Vasika. On je, u vrijeme njihove vladavine, stavljao na muke islamske učenjake. Pozivao je stavu da je Kur'an

došao sa nekim šejhom[262] iz Šama od stanovnika Ezene[263]. Učenjak je pred El-Vasika doveden u okovima. Imao je lijepo lice, potpun stas i lijepo je osijedio. Primjetio sam da se El-Vasik pred njim zastidio, sažalio se i neprestano mu se približavao sve dok mu nije i prišao. Učenjak ga je poselamio na najbolji način, molio za njega najboljom dovom, ali nije duljio. El-Vasik mu reče: „Sjedi!" Zatim mu kaza: „O šejhu, raspravljaj sa Ibn Ebi-Duadom o onome što on od tebe traži!" Šejh reče: „Vođo vjernika, Ibn Ebi-Duad će malo reći i biti pritješnjen, pa će biti slab u raspravi!" El-Vasik se rasrdi i na mjesto njegove blagosti dođe srdžba. Reče: „Ibn Ebi-Duad će malo reći i biti pritješnjen, pa će biti slab u raspravi?" Šejh mu odgovori: „Lakše, Vođo vjernika, šta ti je? Dozvoli mi da se sa njim raspravljam!" El-Vasik reče: „Zvao sam te samo radi rasprave!" Šejh odgovori: „O Ahmede b. Ebi-Duade, čemu pozivaš ljude i čemu mene pozivaš?" On odgovori: „Da kažeš da je Kur'an stvoren, jer je sve osim Allaha, azze ve dželle, stvoreno!" Šejh reče: „Vođo vjernika, misliš li pamtiti ono što ja govorim i što on govori?" Odgovori: „Učinit ću to!" Šejh reče: „Ahmede, obavijesti me o svome mišljenju: da li ono ulazi u osnove vjere, tj. vjera nije potpuna sve dok se ne kaže ono što ti zastupaš?" Odgovori: „Da!" Šejh reče: „Ahmede, obavijesti me da li je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada ga je Allah, azze ve dželle, poslao Svojim robovima išta sakrio od onoga što je Allah, azze ve dželle, naredio u vjeri?" Odgovori: „Ne." Šejh

---

stvoren. Ez-Zehebi kaže: „Prezreni džehmijja." Umro je 240.h.g. Pogledaj *Tarihu Bagdad* (4/141); *Mizan el-I'tidal* (1/97) i *El-Lisan* (1/171).

[262] Ovaj šejh je Ebu Abdur-Rahman Abdullah b. Muhammed b. Ishak el--Ezremi, kao što to navode El-Hatib i Ibn el-Dževzi. Pogledaj izvor priče. On je jedan od pouzdanih prenosilaca hadisa (sika), jedan od šejhova Ibn Ebi-Duada i En-Nesaija. Njegova biografija se nalazi u *Tarihu Bagdad* (10/74) i *Et-Tehzibu* (6/4).

[263] Grad u Šamu blizu El-Messise. Iz njega vode porijeklo neki učenjaci, a neki su se u njega nastanili. Pogledaj *Mu'džemul-buldan* (1/133).

reče: „Da li je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozivao ummet na to mišljenje?" Ibn Ebi-Duad ušuti. Šejh reče: „Govori!" Ovaj je šutio. Šejh se okrenu El-Vasiku i reče: „Vođo vjernika, ovo je prvo (što ćeš upamititi)." El-Vasik reče: „Da, prvo!" Šejh reče: „Ahmede, obavijesti me da li Allah, azze ve dželle, objavom Kur'ana Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

﴿ ... ٱلْيَوْمَ يَئِسَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَٱخْشَوْنِ ۚ ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا ۚ ... ﴾

„Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." *(El-Maide, 3.)*, govori istinu o upotpunjenju vjere ili ti govoriš istinu kada kažeš da je krnjava, jer tvrdiš da vjera nije potpuna sve dok se za nju ne kaže tvoje mišljenje?" Ibn Ebi-Duad je ušutio. Šejh reče: „Odgovori, Ahmede!" Ahmed nije odgovarao. Šejh reče: „Vođo vjernika, ovo je drugo!" El-Vasik reče: „Ovo je drugo." Šejh reče: „Ahmede, obavijesti me o svome mišljenju: da li ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poznavao ili ne?" Ibn Ebi-Duad reče: „Znao ga je." Šejh reče: „Da li je ljude pozivao u njega?" Ibn Ebi-Duad ušuti. Šejh reče: „Vođo vjernika, ovo je treće!" El-Vasik reče: „Ovo je treće!" Šejh reče: „Ahmede, da li je bilo na raspolaganju Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga zna, kao što tvrdiš, a od ummeta to nije zahtijevao?" Odgovori: „Da." Šejh reče: „Da li je to bilo na raspolaganju Ebu-Bekru es-Siddiku, Omeru b. el-Hattabu, Osmanu b.Affanu i Aliji b. Ebi-Talibu, radijallahu anhum?" Ibn Ebi-Duad reče: „Da." Šejh se od njega udalji i priđe El-Vasiku, pa reče: „Vođo vjernika, prije sam ti rekao da će Ahmed biti pritješnjen i bez riječi, pa će biti slab u raspravi! Vođo vjernika, ako ne možeš da se suzdržiš od ovog mišljenja, znaj da ono ni Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a ni Ebu-Bekru, Omeru b. el-Hattabu, Osmanu b. Affanu i Aliji

b. Ebi-Talibu, radijallahu anhum, nije bilo na raspolaganju. Zato, Allah, azze ve dželle, neće nikome dati na raspolaganje ono što njima nije dao!" El-Vasik reče: „Da, ako ovo mišljenje nije bilo na raspolaganju Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Bekru, Omeru, Osmanu i Aliji, radijallahu anhum, onda to Allah, azze ve dželle, nije ni nama dao na raspolaganje! Oslobodite ovog šejha iz okova!" Šejh je rukom udario po okovima kako bi ga uzeo, pa ga je dželat sebi privukao. El-Vasik reče: „Pusti šejha neka ga uzme!" Šejh uze okov i stavi ga u džep. El-Vasik reče: „Zašto si ga privukao?" Šejh odgovori: „Jer sam odlučio da ostavim oporuku nakon moje smrti da ovaj okov stave između mene i mojih ćefina da bih se njime mogao pred Allahom, azze ve dželle, parničiti protiv ovog nepravednika na Sudnjem danu! Rekao bih: 'Gospodaru moj, pitaj ovog Svog roba zašto me je u okove stavio, preplašio moju porodicu, djecu i braću bez prava koje mu to dozvoljava?'" Šejh je zaplakao, zaplaka i El-Vasik, pa i mi ostali. Zatim ga je El-Vasik upitao da mu oprosti za ono što mu je naneseno. Šejh reče: „Allaha mi, ja sam ti halalio od prvog dana iz počasti prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jer ti pripadaš njegovoj porodici." El-Vasik reče: „Imam jedan zahtjev kod tebe!" Šejh odgovori: „Ako je moguće, ispunit ću ga." El-Vasik reče: „Stanuj kod nas, pa da se naša omladina od tebe okoristi!" Šejh reče: „Vođo vjernika, da me vratiš tamo odakle me je doveo ovaj zulumćar korisnije ti je nego da stanujem kod tebe, a reći ću ti šta je tome razlog: Otići ću svojoj porodici i djeci i reći da prestanu donositi dove protiv tebe, jer sam ih u takvom stanju i ostavio!" El-Vasik mu reče: „Primi, onda, od nas što će ti biti dovoljno za tvoga života!" Šejh reče: „Vođo vjernika, to mi nije dozvoljeno i nije mi potrebno, jer imam snage i zdrav sam." El-Vasik reče: „Traži da ti se udovolji nekoj potrebi!" On odgovori: „Hoćeš li mi je ispuniti, Vođo vjernika?" Reče: „Da." Reče: „Pusti me da sada idem! Da li dozvoljavaš?" Reče: „Dozvoljavam ti!" Šejh se poselamio i iza-

šao.'" Salih je rekao: „El-Muhtedi billah, Allah, azze ve dželle, mu se smilovao je re-kao: 'Od tog mišljanja (da je Kur'an stvoren) sam se povratio od toga dana. Mislim da se i El-Vasik od tog vremena povratio.'"[264]

194. Jahja b. Jusuf ez-Zimmi je govorio: „Dok sam se odmarao u jednom prenoćištu Merva, dođe mi veliko strašilo. Rekoh: 'Ko si ti?' Reče: 'Ne boj se, o Ebu-Zejkerijja' 'A ko si ti?' - rekoh. Ustao sam i pripremio se za borbu. Reče: 'Ja sam Ebu--Murre.' Rekoh: 'Allah, azze ve dželle, te ne poživio!' Reče: 'Da sam znao da si u ovom prenoćištu ne bih ulazio, nego bih se smjestio u nekom drugom. Ovdje obično prenoćim kada idem za Horosan.' Rekoh: 'Odakle dolaziš?' Odgovori: 'Iz Iraka.' Rekoh: 'A šta si radio u Iraku?' Odgovori: 'Ostavio sam tamo nasljednika.' Upitah: 'A ko je on?' Reče: 'Bišr el-Merisi!' Rekoh: 'U šta on poziva?' Reče: 'U stvorenost Kur'ana. Idem u Horosan da tamo ostavim još jednog nasljednika.' Rekoh: 'A šta ti kažeš o Kur'anu?' Reče: 'Iako sam ja prokleti šejtan, ipak kažem: Kur'an je Allahov, azze ve dželle, Govor i nije stvoren.'"[265]

195. Od Ebu-Musaa Muhammeda el-Musenne se prenosi: „Učili smo pred jednim slijepim učiteljem u Basri. Kada se u Bagdadu pojavilo mišljenje o stvorenosti Kur'ana, učitelj je rekao: 'Ako Kur'an nije stvoren, neka ga Allah Uzvišeni izbriše iz mojih prsa!' Kada smo čuli ovu njegovu izreku, ostavili smo ga i napustili. Nakon izvjesnog vremena smo ga susreli i upitali: 'O ti, šta je Kur'an uradio?' On odgovori: 'U mojim prsima od Kur'ana nije ništa ostalo!' Rekosmo: 'Ni Kulhuvallahu ehad?'

---

[264] Lanac prenosilaca je slab. Ovu priču spominje El-Hatib el-Bagdadi u svom *Tarihu* (10/75); Es-Sujuti u *Tarihul-hulefa'* (str.341-342); Ibn-Kesir u *El-Bidaje ven-nihaje* (10/321) i na nju ukazuje Ibn-Hadžer u *Et-Tehzibu* (5/6) i kaže: „Priča je poznata i prenosi je El-Mes'udi i drugi."

[265] Lanac prenosilaca je slab. Sličnu predaju bilježi El-Lalikai (br.646) i El--Hatib u *Tarihu* (7/64).

Reče: 'Ni Kulhuvallahu ehad', osim da čujem od drugih kako ga uče!"[266]

[266] Lanac prenosilaca je vjerodostojan.

DEFINICIJA SPOZNAJE IMANA, ISLAMA I PROPISA VJERE

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Hvala Allahu s Čijom se blagodati upotpunjavaju dobra djela. Hvala Allahu u svakoj situaciji. Neka je mir i spas na Muhammeda Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovu porodicu.

Znajte, Uzvišeni Allah se i nama i vama smilovao, da je On, azze ve dželle, poslao svim ljudima Vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi priznali tevhid (Allahovu jednoću) i govorili: „Nema drugog boga osim Allaha i Muhammed je Allahov Poslanik." Onome ko ovo govori iz uvjerenja u srcu i potvrđuje svojim jezikom, bit će mu dovoljno. Ko na ovome umre, ući će u Džennet. Kada su povjerovali u ovo i iskreno ispovijedali jednoću Allaha, azze ve dželle, onda im je u Mekki naređen namaz. To su potvrdili, vjerovali i obavljali namaz.

Zatim im je naređena hidžra, pa su se iselili ostavljajući porodice i domovinu.

Zatim im je u Medini naređen post, pa su vjerovali, potvrđivali i postili mjesec ramazan.

Zatim im je naređen zekat, pa su vjerovali i potvrdili i izvršavali kako im je naređeno.

Zatim im je naređen džihad, pa su se borili protiv daljnjih i bližnjih. Bili su iskreni i potvrđivali su istinu.

Zatim im je naređen hadž, pa su ga obavljali i vjerovali u njega.

Kada su povjerovali u ove obaveze i postupali po njima, potvrđujući to svojim srcima, opetujući jezicima i praktikujući svojim dijelovima tijela, Allah, azze ve dželle, je rekao:

﴿... ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ﴾

„Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." *(El-Maide, 3.)*

Zatim ih je obavijestio da na budućem svijetu neće biti primljena ni jedna vjera osim islama. Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٨٥﴾

„A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na onom svijetu nastradati." *(Ali Imran, 85.)*

I kaže:

﴿إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلۡإِسۡلَٰمُۗ ...﴾

„Jedina vjera kod Allaha je islam." *(Ali Imran, 19.)*

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Islam je sazdan na petero: Svjedočenju da nema drugog boga mimo Allaha, azze ve dželle, i da je Muhammed Allahov Poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, postu mjeseca ramazana, obilasku (hadžu) Kuće (Ka'be) za onoga ko je u mogućnosti ka njoj putovati."*[267]

Zatim je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, svome ummetu postepeno pojašnjavao propise vjere. Sada

[267] Bilježi El-Buhari (br.8); Muslim (br.16 i 22) i drugi.

ćemo ih spomenuti, ako Allah Uzvišeni bude htio. Ovo je, Allah Uzvišeni vam se smilovao, put muslimana.

Ako neko bude argumentovao hadisima koji se prenose, poput hadisa: *„Ko kaže La ilahe illallah, ući će u Džennet "*[268], reći će mu se: „Ovo je bilo prije objave obaveza islama, prema onome što smo već prije spomenuli. Ovo je mišljenje učenjaka islama kojima je Allah, azze ve dželle, dao epitet nauke. Oni su bili vođe koje se slijede, osim murdžija koji su općenito izašli iz onoga na čemu su bili ashabi. Također, ovo je mišljenje onih koji ih slijede u dobru, kao i mišljenje imama od čijeg se spomena ne ustručava u svakoj pokrajini."

Spomenut ćemo od toga što nam je na umu, ako Allah Uzvišeni htjedne. Allah, azze ve dželle, daje uputu i u njoj pomaže. Nema snage ni moći osim sa Allahom!

196. Od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, se o Allahovim, azze ve dželle, riječima:

﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ فِى قُلُوبِ ٱلْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوٓا۟ إِيمَـٰنًا مَّعَ إِيمَـٰنِهِمْ ... ﴾

„On uliva smirenost u srca vjernika da bi još više učvrstili vjerovanje koje imaju." *(El-Feth, 4.)*, prenosi komentar, pa kaže: „Allah, azze ve dželle, je poslao Svoga Vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, sa svjedočenjem da nema drugog boga osim Allaha, azze ve dželle. Kada su vjernici to potvrdili, Allah im je dodao namaz. Kada su ga potvrdili, Allah, azze ve dželle, im je dodao post. Kada su i njega potvrdili, dodao im je zekat. Kada su i njega potvrdili, dodao im je hadž. Kada su i to potvrdili, dodao im je džihad, a zatim im je upotpunio vjeru. Allah, azze ve dželle, kaže:

---

[268] Hadis je veoma slab. *Zilalul-Dženneh* (br.607).

﴿... ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ ...﴾

„Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema va-ma upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." *(El-Maide, 3.)*

Muslimani i mnogobošci su zajedno obavljali hadž. Kada je objavljena sura Beraet (Et-Tevbe), mnogobošci su protjerani iz Bejtul-Harama. Muslimani su obavljali hadž, a sa njima više nije učestvovao ni jedan mnogobožac. To je bilo upotpunjenje blagodati. Allah, azze ve dželle, je objavio:

﴿... ٱلۡيَوۡمَ يَئِسَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن دِينِكُمۡ فَلَا تَخۡشَوۡهُمۡ وَٱخۡشَوۡنِۚ ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ ...﴾

„Danas su nevjernici izgubili svaku nadu da ćete vi otpasti od svoje vjere, zato se ne bojte njih - već se bojte Mene. Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." *(El-Maide, 3.)*[269]

197. Ebu-Abdullah Muhammed b. Abdul-Melik el-Mesisi priča: „Bili smo kod Sufjana b. Ujejne 170. h.g. Neki čovjek ga je upitao o vjerovanju, pa je odgovorio: 'Govor i djelo!' Čovjek upita: 'Da li se povećava i smanjuje?' Reče: 'Povećava se koliko Allah hoće, a smanjuje se dok od njega ne ostane poput ovoga!' Sufjan je pokazao rukom. Čovjek upita: 'Šta raditi sa ljudima kod nas koji tvrde da je iman samo govor bez djela?' Sufjan odgovori: 'Njihovo mišljenje je bilo važeće prije nego što su po-

---

[269] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Džerir u *tefsiru* (26/72) do riječi: ***„Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera."*** *(El-Maide, 3.)* Preostali dio predaje, također, bilježi Ibn-Džerir u tefsiru (6/81) i Ibn el--Munzir, kao što se navodi u *Ed-Durrul-mensuru* (3/17).

tvrđena pravila vjerovanja i njegove granice. Zatim je Allah, azze ve dželle, poslao našeg Vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, svim ljudima da kažu: Nema drugog boga osim Allaha i da je on Allahov Poslanik. Kada su to rekli, sačuvali su svoje živote i imetke, osim s pravom La ilahe illallah. Njihov konačni obračun je pred Allahom, azze ve dželle. Kada je Allah, azze ve dželle, vidio iskrenost u njihovim srcima, naredio mu je (Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem) da im naredi obavljanje namaza. Naredio im je i oni su ga obavljali. Tako mi Allaha, da to nisu učinili, ne bi im koristila prva potvrda. Kada je Allah vidio iskrenost u njihovim srcima, naredio im je hidžru u Medinu. Naredio im je i to su učinili. Tako mi Allaha, da to nisu učinili, ne bi im koristila prva potvrda, a ni namaz. Kada je Allah, tebareke ve te'ala, vidio u njihovim srcima iskrenost, naredio im je da se vrate u Mekku kako bi se borili protiv svojih očeva i sinova da bi govorili kako i oni govore (šehadet), obavljali namaz i hidžru. Naredio im je to pa su i učinili, tako da je čak jedan od njih došao sa glavom svoga oca. Rekao je: Allahov Poslaniče, ovo je vođa nevjernika! Tako mi Allaha, da to nisu učinili, ne bi im koristilo prvo svjedočenje, namaz, hidžra, a ni borba. Kada je Allah, azze ve dželle, vidio iskrenost u njihovim srcima, naredio mu je da im naredi kruženje oko Bejtullaha kao vid islamskog obreda i da svoje glave iz poniznosti obriju, pa su to i učinili. Tako mi Allaha, azze ve dželle, da to nisu učinili, ne bi im koristilo prvo svjedočenje, namaz, hidžra, ni ubijanje očeva. Kada je Allah, azze ve dželle, vidio iskrenost u njihovim srcima, naredio mu je da uzme iz njihovih imetaka zekat kojim će ih očistiti. Naredio im je, pa su to i učinili. Dolazili su sa malim i velikim količinama zekata. Tako mi Allaha, azze ve dželle, da to nisu učinili ne bi im koristilo prvo svjedočenje, namaz, hidžra, ni ubijanje očeva a ni obilaženje Ka'be. Kada je Allah, azze ve dželle, vidio iskrenost u njihovim srcima, prema propisima imana i njegovim granicima koji su im redovno dolazili, rekao im je:

﴿... ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا ...﴾

„Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema va-ma upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.“ *(El-Maide, 3.)*

Ko ostavi jednu odliku imana negirajući je, kod nas se takav smatra nevjernikom. Ko je ostavi iz lijenosti ili nemara, mi ćemo ga preodgojiti. Kod nas je takav manjkav. Ovo je sunnet, pa ga od mene prenesi ljudima koji te budu pitali!'"[270]

[270] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Betta (br.803); Ebu-Ne'im (7/295) i spomenuo ga je Ibn-Hadžer u *Fethul-Bariju* (1/103).

DAN U KOJEM JE OBJAVLJEN OVAJ AJET:

﴿ ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى ﴾

„SADA SAM VAM VJERU VAŠU USAVRŠIO I BLAGODAT SVOJU PREMA VAMA UPOTPUNIO."

198. Od Tarika b. Šihaba se prenosi: „Neki židov je rekao Omeru b. el-Hattabu, radijallahu anhu: 'Da je nama objavljen ovaj ajet:

﴿... ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ ...﴾

„Sada sam vam vjeru vašu usavršio..." (*El-Maide, 3.*), uzeli bismo to kao praznik.' Omer, radijallahu anhu, reče: 'Znam u kojem danu je objavljen. Objavljen je u petak na dan Arefata.'"[271]

199. Od Tarika b. Šihaba se prenosi: „Neki židov[272] je rekao Omer b. el-Hattabu, radijallahu anhu: 'Da znamo kojeg dana je objavljen ovaj ajet, uzeli bismo ga kao praznik:

﴿... ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا ... ﴾

Sada sam vam vjeru vašu usavršio usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera. (*El-Maide, 3.*)'

---

[271] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Buhari (br.7268); Muslim (br.3017) i drugi.

[272] Njegovo ime je Ka'b el-Ahbar. Ovo je spomenuo Musedded u svom *Musnedu,* Et-Taberi u svom *tefsiru* i Et-Taberani u *El-Evsetu.* Svi prenose istim lancem prenosilaca kako to navodi Ibn-Hadžer u *Fethu* (1/105). Najvjerovatnije da je to bilo prije nego je prihvatio islam, a Allah najbolje zna.

Omer, radijallahu anhu, reče: 'Znam u kojem danu je objavljen. Objavljen je dok smo boravli na Arefatu sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.'"[273]

200. Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, je proučio:

﴿ ... ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا ... ﴾

„Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." *(El-Maide, 3.)*, a kod njega bijaše neki čovjek ehlul-kitabija. On reče: „Da smo znali kojeg dana je objavljen ovaj ajet, uzeli bismo ga kao praznik!" Omer, radijallahu anhu, reče: „Objavljen je na dan Arefata u petak."[274]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ovo je pojašnjenje za onoga koji pameti ima i zna da vjera nije ispravna osim sa srčanim uvjerenjem, potvrdom jezikom i djelima tjelesnih organa, poput namaza, zekata, posta, hadža, džihada i sl.

---

[273] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

[274] Lanac prenosilaca je dobar. Pogledaj prethodne dvije predaje koje su prenesene kao riječi Omera, radijallahu anhu.

NA KOLIKO TEMELJA JE SAZDAN ISLAM?

201. Ibn-Omer, radijallahu anhuma, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Islam je sazdan na petero: svjedočenju da nema drugog boga mimo Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, postu mjeseca ramazana i obilasku Bejtullaha (hadž)."*[275]

202. Ibn-Omer, radijallahu anhuma, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Islam je sazdan na petero: svjedočenju da nema drugog boga mimo Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, obilasku Bejtullaha (hadž) i postu mjeseca ramazana."*[276]

203. Ibn-Omer, radijallahu anhuma, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Islam je sazdan na petero: svjedočenju da nema drugog boga mimo Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, postu mjeseca ramazana i obilasku Bejtullaha (hadž)."*[277]

204. Od Džerira b. Abdullaha el-Bedželija, radijallahu anhu, se prenosi da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: *„Uistinu je islam sazdan na petero: svjedočenju da nema drugog boga mimo Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, obilasku Bejtullaha (hadž) i postu mjeseca ramazana."*[278]

---

[275] Lanac prenosilaca je dobar. Hadis je prenesen drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi El-Buhari (br.8); Muslim (br.16 i 22); Et-Tirmizi (br.2609) i drugi.

[276] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

[277] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Pogledaj izvor hadisa (br. 201).

[278] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ahmed (4/363) i (4/364); Spomenuo ga je El-Hejsemi i rekao: „Bilježi ga Ahmed, Ebu-Ja'la i Et-Taberani u *El-*

PITANJE DŽIBRILA, ALEJHIS-SELAM, VJEROVJESNIKU, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, O ISLAMU I IMANU

205. Od Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu, se prenosi: „Dok smo bili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pojavi se neki čovjek čija je odjeća bila izrazito bijela, a kosa izrazito crna. Niko ga od nas nije poznavao. Sjeo je kod Allahovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i svoja koljena stavio uz njegova, a dlanove na svoje natkoljenice (stegna). Zatim je rekao: 'Muhammede, obavijesti me o islamu! Šta je to islam?' Odgovorio je: '*Da svjedočiš da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, da klanjaš namaz, daješ zekat, postiš ramazan, obavljaš hadž (obilzak Bejtul-Harama) ako si u mogućnosti putovati.*' Reče: 'Rekao si istinu.' Začudili smo se da ga pita, a zatim potvrđuje. Reče: 'Obavijesti me o vjerovanju (imanu)!' Reče: '*Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove Knjige, poslanike, Sudnji dan i određenje dobra i zla.*' Reče: 'Rekao si istinu. Obavijesti me o ihsanu!' Odgovori: '*Da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš On tebe vidi.*' Zatim je upitao: 'Obavijesti me o Sudnjem času?' Odgovorio je: '*Upitani o njemu ne zna više od onoga koji pita!*'" Omer, radijallahu anhu, reče: „Dugo sam čekao, pa mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '*Omere, znaš li ko je pitao?*' Rekoh: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*To je Džibril koji vam je došao da vas poduči vašoj vjeri.*'"[279]

-*Kebiru* i *Es-Sagiru*." Pogledaj *Medžme'uz-zevaid* (1/47) Također, je rekao: „Ahmedov lanac prenosilaca je vjerodostojan."

[279] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Hadis prenose i drugi ashabi osim Omera, radijallahu anhu. Bilježi El-Buhari (br.50); Muslim (br.1, 2, 3 i 9) i drugi.

206. Od Jahja b. Ja'mera se prenosi: „Prvi koji je raspravljao o kaderu (određenju) u Basri je bio Ma'bed el-Džuheni[280]. Ja i Humejd b. Abdur-Rahman smo krenuli. Susreli smo Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, i rekli mu: 'Kod nas su se pojavili ljudi koji uče Kur'an, traže znanje, ali tvrde da ne postoji određenje i da je sve prepušteno slučaju.' On reče: 'Kada susretneš takve, obavijesti ih da sam ja od njih čist i da su oni od mene čisti. Tako mi Onoga Kojim se Ibn-Omer kune, da jedan od njih ima zlata koliko je brdo Uhud, pa ga podijeli, Allah mu ne bi to primio sve dok ne bude vjerovao u kader.' Zatim je rekao: 'Pričao mi je moj otac Omer, radijallahu anhu: „Dok smo bili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pojavi se neki čovjek čija je odjeća bila izrazito bijela, a kosa izrazito crna. Na njemu se nisu vidjeli tragovi putovanja. Niko ga od nas nije poznavao. Sjeo je kod Allahovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i svoja koljena stavio uz njegova, a dlanove na svoje natkoljenice. Zatim je rekao: 'Muhammede, obavijesti me o islamu! Šta je to islam?' Odgovorio je: '*Da svjedočiš da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, da klanjaš namaz, daješ zekat, postiš ramazan, obavljaš hadž (obilzak Bejtul-Harama) ako su u mogućnosti putovati.*' Reče: 'Rekao si istinu.' Začudili smo se da ga pita, a zatim potvrđuje. Reče: 'Obavijesti me o vjerovanju (imanu)!' Reče: '*Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove Knjige, poslanike, Sudnji dan i određenje dobra i zla.*' Reče: 'Rekao si istinu. Obavijesti me o ihsanu!' Odgovori: '*Da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš On tebe vidi.*' Zatim je upitao: 'Obavijesti me o Sudnjem času?' Odgovorio je: '*Upitani o njemu ne zna više od onoga koji pita.*' Reče: 'Obavijesti me o njegovom predznacima!' Reče: '*Da ropkinja rodi*

---

[280] On je Ma'bed b. Halid el-Džuheni. Bio je kaderija. On je prvi koji je raspravljao o kaderu u Basri. To je od njega preuzeo Gajlan. Učestvovao je zajedno sa El-Eš'asom u pobuni protiv Hadždžadža. Ubijen je 80.h.g. Pogledaj *Takrib* (2/262); *Tehzib* (10/225); *El-Mizan* (4/141) i *Šezeratuz-zeheb* (1/88).

svoju gospodaricu i da vidiš bosonoge i neobučene čobane kako se nadmeću u gradnji.'" Omer, radijallahu anhu, reče: „Zatim je otišao. Dugo sam čekao, pa mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '*Omere, znaš li ko je pitao?*' Rekoh: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*To je Džibril koji vam je došao da vas poduči vašoj vjeri.*'"[281]

207. Od Jahja b. Ja'mera se prenosi: „Rekao sam Ibn-Omeru, radijallahu anhuma: 'Kod nas u Iraku ima ljudi koji govore (tj. tvrde) da ako žele - rade, a ako ne žele - ne rade. Ako žele ući će u Džennet, a ako žele ući će u Vatru i čine što hoće.' Ibn-Omer, radijallahu anhuma, je rekao: 'Obavijesti ih da sam ja od njih čist i da su oni od mene čisti!' Zatim je rekao: 'Džibril je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „Muhammede!" On odgovori: *„Odazivam ti se!"* Upita: „Šta je islam?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *„Da obožavaš Allaha i da mu ništa ne pridružuješ, da klanjaš propisane namaze, da daješ obavezni zekat, da postiš mjesec ramazan i da obaviš hadž."* Reče: „Ako to uradim, da li sam musliman?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *„Da."* Reče: „Rekao si istinu." Upita: „A šta je ihsan?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *„Da se bojiš Allaha kao da Ga vidiš, jer ako Ga ne vidiš On tebe vidi."* Upita: „A ako to učinim, jesam li onda muhsin (dobročinitelj)?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *„Da."* Reče: „Rekao si istinu." Upita: „A šta je iman?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *„Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove Knjige, poslanike, proživljenje poslije smrti, Džennet i Vatru (Džehennem) i u cjelokupno određenje."* Upita: „A ako to učinim,

---

[281] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Muslim (br.8); Ahmed (1/28) i (1/51-52) i drugi.

jesam li onda mu'min?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *„Da."* Reče: „Rekao si istinu."'"[282]

208. Od Omera, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio u džamiji, pojavi se neki čovjek čija je odjeća bila izrazito bijela, a kosa izrazito crna. Na njemu se nisu vidjeli tragovi putovanja i nije bio poznat. Prišao je i sjeo pred Allahovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i svoja koljena stavio uz njegova. Zatim je rekao: 'Muhammede, obavijesti me o islamu!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odgovorio: '*Da svjedočiš da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik, da klanjaš namaz, daješ zekat, postiš ramazan, obavljaš hadž (obilazak Bejtul-Harama) ako si u mogućnosti putovati i da se kupaš od džunupluka.*' Reče: 'Rekao si istinu.' Začudili su se kako ga pita a zatim potvrđuje. Reče: 'Obavijesti me o vjerovanju (imanu)!' Reče: '*Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove Knjige, poslanike, Sudnji dan, Džennet i vatru, proživljenje i obračun, te određenje Njegovog dobra i zla, prijatnog i neprijatnog.*' Reče: 'Rekao si istinu.' Upitao je: 'Obavijesti me o Sudnjem času?' Odgovorio je: '*Upitani o njemu ne zna više od onoga koji pita.*' Reče: 'Rekao si istinu!' Zatim je otišao." Poslije toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je Omeru, radijallahu anhu, rekao: *„Omere, znaš li ko je onaj čovjek?"* Rekoh: „Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju!" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *„To je Džibril koji vam je došao da vas poduči pitanjima vaše vjere. Nije mi došao ni u jednoj formi, a da ga nisam prepoznao, osim u ovoj!"*[283]

---

[282] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Muslim (br.4); Ahmed (2/107); Ibn-Betta (br.816). Pogledaj izvore prethodna dva hadisa, kao i onog koji slijedi.

[283] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Mirvezi u *Ta'zimu kadris-salati* (br.374) i Ibn-Huzejme u *Sahihu* (br.1).

NAJVIŠI I NAJNIŽI VID VJEROVANJA

209. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Iman se sastoji iz šezdeset i više dijelova. Najviši je La ilahe illallah, a najniži ukloniti prepreku sa puta. Stid je dio imana."*[284]

210. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Iman se sastoji iz šezdeset ili sedamdeset i više dijelova. Najviši je izgovaranje La ilahe illallah, a najniži ukloniti prepreku sa puta. Stid je dio imana."*[285]

211. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Iman se sastoji iz šezdeset ili sedamdeset i više dijelova. Najviši je izgovaranje La ilahe illallah, a najniži ukloniti prepreku sa putua. Stid je dio imana."*[286]

---

[284] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Buhari (br.9); Muslim (br. 35) i drugi.

[285] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

[286] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

DOKAZI O POVEĆAVANJU I SMANJIVANJU IMANA

212. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Kada vjernik počini grijeh, na njegovom srcu se pojavi crna tačka. Ako se pokaje, udalji i zatraži oprosta, od nje (crne tačke) će srce biti očišćeno. A ako poveća (griješenje), i ona se povećava sve dok ne savlada srce. To je prekrivanje o kojem Allah, azze ve dželle, govori:*

﴿ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ ﴾

„A nije tako! Ono što su radili prekrilo je srca njihova!" *(El-Mutaffifin, 14.)*[287]

213. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi: „Iman se povećava i smanjuje."[288]

214. Od Ibn-Abbasa i Ebu-Hurejre, radijallahu anhum, se prenosi: „Iman se povećava i smanjuje."[289]

215. Od Umejra b. Habiba, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Iman se povećava i smanjuje." Rečeno mu je: „Kako se povećava i smanjuje?" Odgovorio je: „Kada spominjemo, zahvaljujemo i pribojavamo se Allaha, azze ve dželle, tada se

---

[287] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ahmed (2/297); Et-Tirmizi (br. 3331); Ibn-Betta (br.960) i drugi. Pogledaj *Sahih Sunen et-Tirmizi* (br.2654).

[288] Jedan prenosilac predaje (El-Hadremi) nije ocijenjen, a jedan (Isma'il b. Ajjaš) je *saduk*. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.622); Ibn-Betta (br.1113 i 1114).

[289] Lanac prenosilaca je veoma slab. Bilježi Ibn-Madže u *El-Mukaddimi* (br.74); Ibn-Betta (br.1115 i 1116).

povećava, a kada smo neobazrivi i u nemaru, tada se smanjuje."[290]

216. Od Umejra b. Habiba, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Iman se povećava i smanjuje." Rečeno mu je: „Kako se povećava i smanjuje?" Odgovorio je: „Kada spominjemo, zahvaljujemo i slavimo Allaha, azze ve dželle, tada se povećava, a kada smo neobazrivi, u nemaru i zaboravu, tada se smanjuje."[291]

217. Od Zerra se prenosi da je rekao: „Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, bi svojim drugovima govorio: 'Hodite da povećamo iman!' Pa bi spominjali Allaha, azze ve dželle."[292]

218. Abdullah b. Mes'ud u svojoj dovi bi govorio: „Allahu, povećaj mi iman, uvjerenje i znanje o propisima islama."[293]

219. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao ženama: *„Nisam od vas (žena), manjkavih u vjeri i pameti, vidio da iko više može ovladati mozgovima ljudi."*[294]

220. Od Aiše, radijallahu anha, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Rob dok čini blud nije vjernik, a i dok krade, nije vjernik."*[295]

---

[290] Lanac prenosilaca je dobar.

[291] Jedan prenosilac predaje (Jezid b. Umejr) nije ocijenjen. Bilježi Ibn Ebi-Šejbe u *El-Musannefu* (11/13); Abdullah b. Ahmed (br.624 i 680) i drugi.

[292] Lanac prenosilaca je slab (prekinut).Bilježi Ibn-Betta (br.1120); Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (br.108) i drugi.

[293] U lancu prenosilaca ima slabosti. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.797); Ibn-Betta (br.1118) i drugi. Hafiz Ibn-Hadžer kaže da je vjerodostojan u *Fethul-Bariju* (1/363).

[294] Lanac prenosilaca je dobar. Hadis je prenesen i drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi El-Buhari, (br. 462.); Muslim, (br. 79 i 80.) i drugi.

[295] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ahmed, (6/139.); Ibn-Betta, (br.139.) i drugi.

221. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Dok kradljivac krade, nije vjernik. Dok bludnik čini blud, nije vjernik. Dok pije alkohol, nije vjernik. Pokajanje je još izloženo."*[296]

222. Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Dok bludnik čini blud, nije vjernik. Dok pije alkohol, nije vjernik."*[297]

223. Od Ibn Ebi-Evfaa, tj. Abdullaha, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Dok bludnik čini blud, nije vjernik. Dok pije alkohol, nije vjernik."*[298]

224. Rečeno je Ebu-Dža'feru, o riječima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: *„Dok kradljivac krade, nije vjernik..."*, pa je nacrtao krug i rekao: „Ovo je islam." Nacrtao je oko ovog kruga još jedan i rekao: „Ovaj iman je sadržan u islamu. Kada ukrade ili počini blud, izađe iz imana u islam[299]. Iz islama ga izvodi samo mnogoboštvo (širk)."[300]

225. El-Fudajl b. Jesar prenosi da je Muhammed b. Alijj, radijallahu anhu, rekao: „Ovo je islam, pa je nacrtao krug, a u

---

[296] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Buhari (br.6810); Muslim (br.57); Ahmed (2/376) i drugi.

[297] Lanac prenosilaca je dobar, ali se hadis prenosi drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi El-Buhari (br.2475 i 5578); Muslim (br.57) i drugi.

[298] Jedan prenosilac hadisa nije ocijenjen, ali je hadis prenesen drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi Ahmed (4/352-353) i drugi.

[299] Ovo ne znači da su u potpunosti ostali bez imana. Naprotiv, posjeduju iman zbog kojeg će biti izvedeni iz Vatre, ali se ne nazivaju terminom *iman*, jer mu'min potpunog imana zaslužuje nagradu i ulazak u Džennet. Oni ne spadaju u tu kategoriju, ali potpadaju pod oslovljavanje imanom iako ga nisu upotpunili. Allah najbolje zna.

[300] Lanac prenosilaca je veoma slab. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.725); Ibn-Betta (br.1140) i drugi.

sredini tog kruga drugi krug i rekao: „Ovo u sredini je iman koji je ograničen islamom." Reče: „Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, je rekao,: '*Dok bludnik čini blud, nije vjernik. Dok pije alkohol, nije vjernik. Dok krade, nije vjernik.*' Zatim je rekao: 'Iz imana izlazi u islam, a ne izlazi iz islama. Ako se pokaje Allah, azze ve dželle, će mu oprostiti i vratit će se u iman.'"[301]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Kako je to lijepo rekao Muhammed b. Alijj, radijallahu anhuma! Iman se povećava i smanjuje. Povećava se pokornošću, a smanjuje nepokornošću. Za islam nije dozvoljeno reći da se povećava i smanjuje[302]."

Prenosi se od skupine prethodnika da su rekli: „Kada počini blud, iman ode, pa ako se pokaje, Allah Uzvišeni mu ga vrati."[303] Sve je to dokaz da se iman povećava i smanjuje, što nije specifično za islam. Zar nisi čuo riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

---

[301] Lanac prenosilaca je veoma slab. Ibid.

[302] Ove riječi su prihvatljive ako za islam kažemo da je *riječ*, kao što se vjerodostojno prenosi od Ez-Zuhrija (Islam je riječ, a iman je djelo). To znači da samim izgovorom šehadeta uzima propise muslimana. Za ovo se ne može kazati da se povećava i smanjuje. A ako se pod riječi *islam* misli na izvršavanje svih vanjskih obaveznih djela onda je prihvatljivo povećavanje i smanjivanje kao što je slučaj i sa imanom. Pogledaj *El-Iman* (str.397) od Ibn-Tejmijje.

[303] Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „ Kada čovjek počini blud, iz njega izađe iman i lebdi iznad njega. Kada prestane s činjenjem bluda iman se vrati u njega." Bilježi Ebu-Davud u *Sunenu*. Pogledaj *Avnul-Ma'bud* (12/451); Ibn-Mende u *El-Imanu* (br.519) i drugi. Vjerodostojnim ga je ocjenio Hafiz Ibn-Hadžer u *Fethu* (12/61).

„Između roba i nevjerstva stoji ostavljanje namaza. Ko ga ostavi, postao je nevjernik."[304]

Od Ibn-Mes'uda, radijallahu anhu, se prenosi: „Allah, azze ve dželle, je povezao u Svojoj Knjizi zekat sa namazom. Ko ne daje zekat, nema ni namaza."[305]

226. Od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, se prenosi da je rekao: „Kada čovjek počini blud, Allah, azze ve dželle, otkloni od njega svjetlo imana, pa ako On želi vratit će mu ga, a ako želi zadržat će ga."[306]

227. Od Mudžahida, radijallahu anhu, se prenosi: „Ibn--Abbas, radijallahu anhuma, je svoje sluge nazivao po nazivu Arapa i govorio bi: 'Nemojte činit blud, jer kada čovjek počini blud, oduzme mu se svjetlo imana.'"[307]

228. Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, bi govorio svojim slugama: „Ko hoće od vas da se ženi, dat ćemo mu materijalnu podršku. Od vas neće neko počiniti blud, a da mu Allah, azze ve dželle, neće oduzeti svjetlo imana. Ako ga (On) želi vratiti, vratit će mu ga, a ako mu ga želi uskratiti, uskratit će mu ga."[308]

---

[304] Pogledaj hadise (br.265-268). *Sahihu et-tergibi vet-terhib* (560-572).

[305] Sličnu predaju bilježi Abdullah b. Ahmed (br.693) i Ibn-Tejmijje u *El--Imanu* (str. 287).

[306] Prenosioci su pouzdani. Bilježi Ibn-Betta (br.951).

[307] Prenosioci su pouzdani. Slično bilježi Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (br.72) i Abdullah b. Ahmed (br.755).

[308] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (br.94); Ibn--Betta (br.951 i 952). El-Albani kaže da je dobar u *El-Imanu* od Ibn Ebi--Šejbe (br.94).

229. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Iman je čist i prefinjen. Ko počini blud, iman ga napusti. Ako se kasnije bude korio i povratio i iman mu se vrati."[309]

230. Od El-Hasena, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Dok pije alkohol, nije vjernik. Allah mu uzima svjetlo imana kao što neko od vas skida svoju košulju. Ako se pokaje Allah mu i oprosti."*[310]

231. Od El-Hasena, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Allah, azze ve dželle, od njega (bludnika) uzima iman. Ako se pokaje, iman mu bude vraćen."*[311]

232. El-Hasen je rekao: „Iman se od njega udalji sve dok je u tom stanju. Ako se povrati, vrati mu se i iman."[312]

233. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Vjernici najpotpunijeg vjerovanja su oni koji su najljepših moralnih osobina."*[313]

234. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Vjernici najpotpunijeg vjerovanja su oni koji su najljepših moralnih osobina."*[314]

---

[309] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (str.7); Abdullah b. Ahmed (br.753) sa vjerodostojnim lancem prenosilaca; Ibn-Betta (br.963) i drugi.

[310] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.954 i 1144). Pogledaj *Ed-Da'ife* (br.1274).

[311] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.942). Pogledaj izvor prethodne predaje.

[312] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.756).

[313] Lanac prenosilaca je dobar, ali se hadis prenosi drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (br.17 i 18); Ahmed (2/250 i 472); Ibn-Betta (br.826) i drugi. Pogledaj *Es-Sahiha* (br.284 i 751).

[314] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

235. Od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, se prenosi: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prošao pored jednog ensarije koji je savjetovao svoga brata u pogledu stida. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Pusti ga! Stid je dio imana.*'"[315]

236. Od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, se prenosi: „Doći će vrijeme kada će se ljudi okupljati u džamijama a među njima neće biti vjernika."[316]

237. Od Abdullaha b. Amra, radijllahu anhuma, se prenosi: „Doći će sigurno vrijeme kada će se ljudi okupljati u džamijama a među njima neće biti vjernika."[317]

238. Od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, se prenosi: „Doći će sigurno vrijeme kada će se ljudi okupljati u džamijama a među njima neće biti vjernika."[318]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Sve ove predaje ukazuju na povećavanje i smanjivanje imana. Spomenut ćemo iz Kur'ana ono što na to ukazuje. Ovo je put onoga kome Allah želi dobro.

Allah, azze ve dželle, kaže:

---

[315] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Buhari (br.24); Muslim (br.36); Malik (2/905); Ahmed (2/56 i 147) i drugi.

[316] Jedan prenosilac hadisa nije ocijenjen, ali se predaja prenosi drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi El-Hakim (4/442); Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (br.101) i drugi. El-Albani, u komentaru *El-Imana* od Ibn Ebi-Šejbe, kaže: „Hadis je vjerodostojan po šartovima dvojice šejhova (El-Buharija i Muslima) kao *muvkuf*. (To znači da su to riječi Abdullaha b. Amra.) Pogledaj *Es-Sahiha* (br.1163).

[317] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

[318] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Pogledaj izvor hadisa (br.236).

﴿ وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِۦٓ إِيمَٰنًا ۚ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ فَزَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ ﴾

„A kad bude objavljena neka sura, ima ih koji govore: 'Kome je od vas ova povećala vjerovanje?' Što se tiče vjernika, njima je povećala vjerovanje, i oni se raduju." *(Et-Tevbe, 124.)*

﴿ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ فِى قُلُوبِ ٱلْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوٓا۟ إِيمَٰنًا مَّعَ إِيمَٰنِهِمْ ...﴾

„On uliva smirenost u srca vjernika da bi još više povećali vjerovanje koje imaju." (El-Feth, 4.)

﴿ وَٱلَّذِينَ ٱهْتَدَوْا۟ زَادَهُمْ هُدًى وَءَاتَىٰهُمْ تَقْوَىٰهُمْ ﴿١٧﴾ ﴾

„A onima koji su na pravom putu On će im povećati uputu i dati njihovu bogobojaznost." *(Muhammed, 17.)*

Allah, azze ve dželle, to spominje hvaleći stanovnike pećine, pa kaže:

﴿ ... إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ ءَامَنُوا۟ بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَٰهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾ ﴾

„To su bili momci, vjerovali su u Gospodara svoga, a Mi smo im uputu još više povećali." *(El-Kehf, 13.)*

﴿ إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُهُۥ زَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾ ﴾

„Pravi vjernici su samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene, a kad im se riječi Njegove kazuju, vjerovanje im povećavaju i samo se na Gospodara svoga oslanjaju." *(El-Enfal, 2.)*

Uzvišeni kaže:

﴿... لِيَسْتَيْقِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ وَيَزْدَادَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِيمَـٰنًا ...﴾

„Da se oni kojima je Knjiga data uvjere, i da se onima koji vjeruju vjerovanje poveća." (El-Muddessir, 31.)

Primjeri za ovo u Kur'anu su mnogobrojni.

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ إِنَّ ٱلنَّاسَ قَدْ جَمَعُوا۟ لَكُمْ فَٱخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَـٰنًا وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾ ﴾

„...one kojima je, kada su im ljudi rekli: 'Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuvate!' - to učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: 'Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar!'" *(Ali Imran, 173.)*

239. Sufjan b. Ujejne je više puta govorio: „Iman je govor i djelo. Od naših prethodnika smo preuzeli: govor i djelo, a nema govora osim uz djelo." Rečeno mu je: „Da li se povećava i smanjuje" Rekao je: „Pa šta drugo?"[319]

240. Sufjanu b. Ujejni je rečeno: „Iman se povećava i smanjuje?" Odgovorio je: „Zar ne učiš Kur'an? -

﴿... فَزَادَتْهُمْ إِيمَـٰنًا ...﴾

„...njima je povećala vjerovanje..." *(Et-Tevbe, 124.)* na više mjesta." Upitan je: „A da li se smanjuje?" Odgovorio je: „Sve što se povećava ono se i smanjuje!"[320]

---

[319] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.738) i Ibn-Betta (br.1143).

[320] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta (br.1128).

241. Sufjan es-Sevri je govorio: „Iman se povećava i smanjuje. Iman je trajan utisak u prsima i potvrđen je djelom."[321]

242. Sufjan es-Sevri, Ibn-Džurejdž i Ma'mer su govorili: „Iman je govor i djelo. Povećava se i smanjuje."[322]

243. Ma'mer, Sufjan es-Sevri, Malik b. Enes, Ibn-Džurejdž i Sufjan b. Ujejne su govorili: „Iman je govor i djelo. Povećava se i smanjuje."[323]

244.[324] El-Evza'i je rekao: „Iman je govor i djelo. Povećava se i smanjuje. Ko tvrdi da se iman povećava a da se ne smanjuje, čuvajte ga se! On je novotar."[325]

245. Ibn-Ujejne je govorio: „Iman je govor i djelo. Povećava se i smanjuje." Njegov brat Ibrahim b. Ujejne reče: „Ebu-Muhammede, ne reci da se povećava i smanjuje!" Sufjan se razljuti i reče: „Šuti dijete, iman se može smanjiti da od njega ništa ne ostane!"[326]

246. Ahmed b. Hanbel je govorio: „Iman je govor i djelo. Povećava se i smanjuje."[327]

247. Malik, Allah mu se smilovao, je govorio: „Iman je govor i djelo. Povećava se i smanjuje."[328]

---

[321] Lanac prenosilaca je veoma slab.
[322] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.726) i Ibn-Betta (br.1099).
[323] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.
[324] Ova predaja u drugoj štampanoj verziji ovog djela dolazi poslije sljedeće predaje.
[325] Lanac prenosilaca je slab.
[326] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta (br.1141) i drugi.
[327] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud u *Mesail el-imam Ahmed* (str.272) i drugi.
[328] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Hallal od Imama Ahmeda u *El-Imanu* (str.97).

248. Od Urve se prenosi da je njegov otac rekao: „Neće se smanjiti povjerenje čovjeka a da mu se neće smanjiti i iman."[329]

249. Od Urve se prenosi da je njegov otac rekao: „Neće se umanjiti povjerenje čovjeka a da mu se neće umanjiti i iman."

Ahmed je rekao da je Veki'a govorio: „Iman se povećava i smanjuje." To je bilo Sufjanovo mišljenje.[330]

250. Od Se'ida b. Džubejra se prenosi:

﴿... وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي ...﴾

„...ali bih da mi se srce smiri..." *(El-Bekare, 260.)*, tj. da mu se poveća vjerovanje."[331]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Što spomenuh u ovom poglavlju dovoljno je da uvjeri onoga kome Allah, azze ve dželle, želi uputu i sačuva ga zablude.

---

[329] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (br.10); Abdullah b. Ahmed (br.795) i Ibn-Betta (br.1133).

[330] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta (br.1135). Drugi dio ove predaje bilježi Abdullah b. Ahmed (br.606).

[331] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Džerir u *tefsiru* (5/493); Abdullah b. Ahmed (br.798) i Ibn-Betta (br.1106).

IMAN JE POTVRDA SRCEM I JEZIKOM, TE DJELOVANJE TJELESNIM UDOVIMA

ČOVJEK NIJE VJERNIK SVE DOK NE SASTAVI OVE TRI ODLIKE

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Znajte, Allah se nama i vama smilovao, da su muslimanski učenjaci zastupalli sljedeće: iman obavezan svim stvorenjima i on predstavlja potvrdu srcem i jezikom, te djelovanje tjelesnim udovima.

Zatim, znajte da nije dovoljna spoznaja srcem i potvrda, osim da im se doda vjerovanje jezikom, koje se ogleda u izgovoru. Nije dovoljna sama spoznaja srcem i govor jezikom sve dok se ne bude djelovalo tjelesnim udovima. Kada se upotpune ove tri odlike, čovjek biva vjernik.

Na to nam ukazuju Kur'an i Sunnet, te govor učenjaka muslimana.

Allahov, azze ve dželle, govor u suri El-Maide srce obavezuje vjerovanjem:

﴿ ۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ لَا يَحۡزُنكَ ٱلَّذِينَ يُسَٰرِعُونَ فِي ٱلۡكُفۡرِ مِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِأَفۡوَٰهِهِمۡ وَلَمۡ تُؤۡمِن قُلُوبُهُمۡۛ ...﴾

„O Poslaniče, neka te ne zabrinjava to što brzo nevjerovanje ispoljavaju oni koji ustima svojim govore: 'Vjerujemo!' a srcem ne vjeruju...“, sve do riječi:

﴿ ... أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَمۡ يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمۡۚ ... ﴾

„To su oni čija srca Allah ne želi da očisti." *(El--Maide, 41.)*

﴿ مَن كَفَرَ بِٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ إِيمَٰنِهِۦٓ إِلَّا مَنۡ أُكۡرِهَ وَقَلۡبُهُۥ مُطۡمَئِنُّۢ بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِٱلۡكُفۡرِ صَدۡرٗا فَعَلَيۡهِمۡ غَضَبٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ ﴿١٠٦﴾ ﴾

„Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao, - osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri -, čeka Allahova kazna. One kojima se nevjerstvo bude mililo stići će srdžba Allahova i njih čeka patnja velika." *(En-Nahl, 106.)*

Uzvišeni kaže:

﴿ ۞ قَالَتِ ٱلۡأَعۡرَابُ ءَامَنَّاۖ قُل لَّمۡ تُؤۡمِنُواْ وَلَٰكِن قُولُوٓاْ أَسۡلَمۡنَا وَلَمَّا يَدۡخُلِ ٱلۡإِيمَٰنُ فِي قُلُوبِكُمۡۖ ... ﴾

„Neki beduini govore: 'Mi vjerujemo!' Reci: 'Vi ne vjerujete, ali recite Mi se pokoravamo! Jer u srca vaša prava vjera još nije ušla." *(El-Hudžurat, 14.)*

Ovo ti ukazuje da je iman u srcu, a on predstavlja potvrdu i spoznaju. Govor neće vrijediti dok srce ne bude potvrđivalo ono što jezik izgovara uz djelovanje. Dobro znajte to.

Naredba vjerovanja jezikom je sadržana u riječima Allaha, azze ve dželle, u suri El-Bekare:

﴿ قُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡنَا وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَآ أُوتِيَ ٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمۡ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّنۡهُمۡ وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ ﴿١٣٦﴾ فَإِنۡ ءَامَنُواْ بِمِثۡلِ مَآ ءَامَنتُم بِهِۦ فَقَدِ ٱهۡتَدَواْۖ وَّإِن تَوَلَّوۡاْ فَإِنَّمَا هُمۡ فِي شِقَاقٖۖ ... ﴾

„Recite: Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama, i u ono što je objavljeno Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu, i unucima, i u ono što je dato Musau i Isau, i u ono što je dato vjerovjesnicima od Gospodara njihova; mi ne pravimo nikakve razlike među njima, i mi se samo Njemu pokoravamo. Pa, ako budu vjerovali u ono u što vi vjerujete, na pravom su putu; a ako glave okrenu, oni su onda samo inadžije." *(El-Bekare, 136-137.)*

Uzvišeni u suri Ali Imran govori:

﴿ قُلْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَآ أُنزِلَ عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ...﴾

„Reci: Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama i u ono što je objavljeno Ibrahimu..." *(Ali Imran, 84.)*

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne budu govorili: 'Nema drugog boga osim Allaha i da sam ja Allahov Poslanik.'"*[332]

Ovaj iman izgovaranjem jezikom je stroga obaveza.

Iman koji je naređen tjelesnim udovima je potvrda onoga u što srce vjeruje i što jezik izgovara. Allahove, azze ve dželle, riječi su:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱرْكَعُوا۟ وَٱسْجُدُوا۟ وَٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمْ وَٱفْعَلُوا۟ ٱلْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۩ ﴿٧٧﴾ ﴾

[332] Bilježi El-Buhari (br.25); Muslim (br.20, 21 i 22) i drugi. Ovaj hadis je *mutevatir*. (Prenosi ga toliko prenosilaca da je nemoguće posumnjati u njegovu ispravnost.)

„O vjernici, molitvu obavljajte i Gospodaru svome se klanjajte, i dobra djela činite da biste postigli ono što želite." *(El-Hadždž, 77.)*

Uzvišeni na više mjesta u Kur'anu kaže:

﴿ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ...﴾

„I klanjajte namaz i dajite zekat..." *(El-Bekare, 43.)*

Primjer za ovo je obaveznost posta za cijelo tijelo, te obaveza džihada tijelom i svim tjelesnim udovima.

Djela, Allah vam se smilovao, tjelesnim udovima su potvrda imana srcem i jezikom. Ko ne potvrdi iman djelovanjem tjelesnih udova poput: tahareta (čišćenja za namaz), namaza, zekata, posta, hadža, džihada i sl., te se zadovolji samo spoznajom i govorom - nije vjernik. Njegova spoznaja i govor mu neće koristiti, a ostavljanje djela je dokaz nijekanja njegova imana. Djelovanje po onome što smo spomenuli je njegova potvrda imana. Allahu pripada uputa!

Allah, azze ve dželle, Svome Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

﴿ ... لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾ ﴾

„A tebi objavljujemo Kur'an da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje, i da bi oni razmislili." *(En-Nahl, 44.)*

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je pojasnio ummetu obrede vjere, tj. da su određenog opisa, i to u mnogim hadisima. Allah, azze ve dželle, je u Svojoj Knjizi rekao i pojasnio na više mjesta da nema imana bez djela. To je pojasnio i Poslanik, sallallahu alejhi ve

sellem, nasuprot onome što zastupaju murdžije s kojima se šejtan poigrava.

Allah, azze ve dželle, u suri El-Bekare kaže:

﴿ ۞ لَّيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ وَلَـٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَٱلْمَلَـٰٓئِكَةِ وَٱلْكِتَـٰبِ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ وَءَاتَى ٱلْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ ذَوِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَـٰمَىٰ وَٱلْمَسَـٰكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَٱلسَّآئِلِينَ وَفِى ٱلرِّقَابِ وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَـٰهَدُوا۟ ۖ وَٱلصَّـٰبِرِينَ فِى ٱلْبَأْسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَحِينَ ٱلْبَأْسِ ۗ أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ صَدَقُوا۟ ۖ وَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾ ﴾

„Nije čestitost u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu; čestiti su oni koji vjeruju u Allaha, i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike, i koji od imetka, iako im je drag, daju rođacima, i siročadi, i siromasima, i putnicima-namjernicima, i prosjacima, i za otkup iz ropstva, i koji molitvu obavljaju i zekat daju, i koji obavezu svoju, kada je preuzmu, ispunjavaju, naročito oni koji su izdržljivi u neimaštini, i u bolesti, i u boju ljutom. Oni su iskreni vjernici, i oni se Allaha boje i ružnih postupaka klone." *(El-Bekare, 177.)*

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ebu-Zerr, radijallahu anhu, je upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o imanu, pa mu je citirao prethodni ajet.

251. Od Mudžahida se prenosi: „Ebu-Zerr, radijallahu anhu, je upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o imanu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odgovorio:

﴿ ۞ لَّيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ ...﴾

„Nije čestitost u tome da okrećete lica..." (El-Bekare, 177.),pa je do kraja proučio ovaj ajet."[333]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ovim i sličnim hadisima Ahmed b. Hanbel je dokazivao u Knjizi imana da se iman sastoji od govora i djela. Ovaj hadis je navodio s nekoliko lanaca prenosilaca.

252. Abdur-Rezzak spominje isti hadis. Pričao nam ga je Ibn Ebi-Davud s više lanaca prenosilaca.[334]

253. Od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, se prenosi da mu je došao neki čovjek i upitao ga o imanu. Proučio mu je:

﴿ ۞ لَّيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ ...﴾

„Nije čestitost u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu..." (El-Bekare, 177.)

Čovjek reče: „Ne pitam te o čestitosti!" Ebu-Zerr, radijallahu anhu, mu reče: „Došao je neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga je upitao kao što ti mene pitaš. Proučio mu je kao i ja tebi. Nije bio zadovoljan kao ni ti. Reče mu: '*Približi mi se!*' On mu se približio, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: '*Vjernik je onaj koji kada uradi dobro djelo*

---

[333] Prenosioci su pouzdani, ali je lanac prekinut. Mudžahid nije sreo Ebu-Zerra, radiijallahu anhu, jer je Ebu-Zerr, već prije toga umro. Bilježi Abdur-Rezzak (br.20110); Ibn-Betta (br.1052) i drugi.

[334] Lanac prenosilaca je kao kod prethodne predaje. U lancu prenosilaca se nalazi autorov šejh, koji je nepoznat, ali je u prethodnoj predaji na njegovom mjestu u lancu drugi prenosilac. Ibid.

ono ga obraduje i nada se nagradi za njega, a ako uradi loše djelo ono ga ražalosti i plaši se njegovih posljedica.'" [335]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Znajte, Allah se smilovao nama i vama, nosioci Kur'ana, učenjaci, sljedbenici Sunneta i predaja, skupino koju je Allah, azze ve dželle, podučio propisima vjere, dozvoljenom i zabranjenom, da kada razmislite o Kur'anu, kao što vam je Allah naredio, znat ćete da je Allah naredio vjernicima djelovanje poslije vjerovanja u Njega i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allah, azze ve dželle, je vjernike pohvalio i rekao da je njima zadovoljan i da su oni Njime zadovoljni, te ih je nagradio ulaskom u Džennet i spasom od Vatre, samo zbog imana i dobrih djela. Za iman je vezao dobra djela. U Džennet ih nije uveo iman sve dok im nisu dodata dobra djela na koja ih je uputio. Iman čovjeka nije potpun sve dok ne bude potvrđivao srcem, izgovarao jezikom i ne bude činio dobra djela tjelesnim udovima, a to nije skriveno onome ko prelistava Kur'an i razmišlja o njemu. Naći će to u njemu kao što sam spomenuo.

Znajte, Allah se smilovao i nama i vama, da sam prelistao Kur'an i da sam našao ono što sam spomenuo

---

[335] Lanac prenosilaca prekinut. Bilježi Muhammed b. Nasr el-Mirvezi u *Ta'zimu kadris-salati* (br.408). Es-Sujuti ga spominje u *Ed-Durrul-Mensuru* (1/411).

Drugi dio hadisa se prenosi nekim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi Abdur-Rezzak (br.20104); Ahmed (5/251, 252 i 256); El-Hakim (1/14) i kaže: „Povezanog vjerodostojnog lanca prenosilaca, po šartovima dvojice šejhova (El-Buharija i Muslima)." S njegovim mišljenjem je saglasan Ez-Zehebi. El-Albani ga je ocijenio vjerodostojnim. Pogledaj *Es-Sahiha* (br.550). Hadis, također, bilježi Et-Tirmizi (br.2165) i drugi.

na pedeset i šest mjesta u Allahovoj Knjizi. Allah, azze ve dželle, vjernike ne uvodi u Džennet samo sa imanom, nego ih uvodi u Džennet Svojom milošću uz uputu na koju ih je uputio vjerovanjem u Njega i dobrim djelima. Ovo je replika onima koji kažu: „Iman je spoznaja", te replika onima koji govore: „Iman je spoznaja i govor, pa makar (čovjek) ne činio dobra djela!"[336] Allahu se utječemo od onih koji ovo govore!

---

[336] Ovo su stavovi murdžija u pogledu imana i njihova razilaženja. Neki tvrde da je mjesto imana srce. Neki tome dodaju potvrdu jezikom.

Oni koji tvrde da je mjesto imana srce, razišli su se u pogledu njegovog definisanja. Jedni kažu da je iman spoznaja (el-ma'rife), a drugi potvrda (et-tasdik).

Ljudi se u pogledu imana dijele na pet skupina:

1. Oni koji kažu da je iman vezan za srce, jezik i ostale udove. (Iman je, ubjeđenje srcem, izgovor jezikom i potvrda djelima, tj. djela su sastavni dio imana) Ovo je stav ehlis-sunneta, haridžija i mu'tezila.
2. Oni koji kažu da je iman vezan samo za srce i jezik. (Iman je, po njima, ubjeđenje srcem i potvrda jezikom. Po njima, djela ne ulaze u sastavni dio imana.) Ovo je mišljenje murdžija fakiha (murdžietul-fukaha') i Ibn-Kullaba.
3. Oni koji kažu da je iman vezan samo za jezik i ostale udove. (Iman je, po njima, izgovor jezikom i potvrda djelima. Po njima ubjeđenje srca ne ulazi u sastavni dio imana.) Ovo je stav Gassanija.
4. Oni koji kažu da je iman vezan samo za srce. (Iman je, po njima, ubjeđenje srca. Po njima, u sastavni dio imana ne ulazi izgovor jezikom, niti potvrda djelima.) Ovo je stav džehmija, merisija, salihija, eš'arija i maturidija.
5. Oni koji kažu da je iman vezan samo za jezik. (Iman je, po njima, izgovor jezikom. Po njima, u sastavni dio imana ne ulazi, ubjeđenje srca, niti potvrda djelima.) Ovo je stav kerramijja.

Opširnije pogledaj *Zahiretul-irdža' fil-fikr el-islami* od Sefera el-Havalija (str.284).

Ako neko kaže: Spomeni nam ovo pojašnjenje putem ajeta iz Allahove Knjige kako drugi ne bi tragali za njima - reći će mu se: „Da. Allah, azze ve dželle, na to upućuje i u tome pomaže. Allah, tebareke ve te'ala, u suri El-Bekare kaže:

﴿ وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ۖ كُلَّمَا رُزِقُوا۟ مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ رِّزْقًا ۙ قَالُوا۟ هَٰذَا ٱلَّذِى رُزِقْنَا مِن قَبْلُ ۖ وَأُتُوا۟ بِهِۦ مُتَشَٰبِهًا ۖ وَلَهُمْ فِيهَآ أَزْوَٰجٌ مُّطَهَّرَةٌ ۖ وَهُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٢٥﴾ ﴾

„A one koji vjeruju i dobra djela čine obraduj džennetskim baščama kroz koje rijeke teku; svaki put kada im se iz njih da kakav plod, oni će reći: 'Ovo smo i prije jeli', - a bit će im davani samo njima slični. U njima će čiste žene imati, i u njima će vječno boraviti." *(El--Bekare, 25.)*

I kaže:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾ ﴾

„One koje vjeruju i čine dobra djela i molitvu obavljaju i zekat daju čeka nagrada kod Gospodara njihova; i ničega se oni neće bojati i ni za čim oni neće tugovati." *(El-Bekare, 277.)*

Uzvišeni u suri Ali Imran kaže:

﴿ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ فَأُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٥٦﴾ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ ۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥٧﴾ ﴾

„One koji ne budu vjerovali na strašne muke ću udariti i na ovom i na onom svijetu i niko im neće moći pomoći. A onima koji budu vjerovali i dobra djela činili, On će njima punu nagradu dati. - Allah ne voli nasilnike." *(Ali Imran, 56-57.)*

Allah, azze ve dželle, u suri En-Nisa' kaže:

﴿ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ لَّهُمْ فِيهَآ أَزْوَٰجٌ مُّطَهَّرَةٌ ۖ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ﴿٥٧﴾ ﴾

„A one koji vjeruju i čine dobra djela uvest ćemo, sigurno, u džennetske bašče, kroz koje rijeke teku; u njima će vječno i zauvijek ostati, a u njima će čiste žene imati, i u debelu hladovinu ćemo ih uvesti." *(En-Nisa', 57.)*

I kaže:

﴿ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقًّا ۚ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ ٱللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾ ﴾

„One koje vjeruju i čine dobra djela uvest ćemo u džennetske bašče kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno i zauvijek ostati, - Allahovo je istinito obećanje, a čije su riječi od Allahovih istinitije!" *(En-Nisa', 122.)*

Uzvišeni kaže:

﴿ لَّن يَسْتَنكِفَ ٱلْمَسِيحُ أَن يَكُونَ عَبْدًا لِّلَّهِ وَلَا ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ ٱلْمُقَرَّبُونَ ۚ وَمَن يَسْتَنكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِۦ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿١٧٢﴾ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِۦ ۖ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ

ٱسْتَنكَفُوا۟ وَٱسْتَكْبَرُوا۟ فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧٣﴾ ﴾

„Mesihu neće biti zazorno da prizna da je Allahov rob, pa ni melekima, Njemu najbližim. A one kojima bude zazorno da se Njemu klanjaju, i koji se budu oholili, Allah će ih sve pred Sebe sakupiti: vjernike koji su dobra djela činili On će prema zasluzi nagraditi i još će im, iz obilja Svoga, više dati; a one koji su zazirali i oholili se - na nesnosne muke će staviti i oni neće naći sebi, mimo Allaha, ni zaštitnika ni pomagača." *(En-Nisa', 172-173.)*

Uzvišeni u suri El-Maide kaže:

﴿ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٩﴾ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٠﴾ ﴾

„Onima koji budu vjerovali i dobra djela činili Allah obećava oprost i nagradu veliku; A oni koji ne budu vjerovali i dokaze Naše budu poricali - bit će stanovnici Džehennema." *(El-Maide, 9-10.)*

Uzvišeni u suri El-En'am kaže:

﴿ وَمَا نُرْسِلُ ٱلْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾ ﴾

„Mi šaljemo poslanike samo zato da donose radosne vijesti i da opominju; neka se zato oni koji vjeruju i dobra djela čine ničega ne boje i ni za čim nek ne tuguju." *(El-En'am, 48.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-E'araf kaže:

﴿ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَآ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٤٢﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِى صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ تَجْرِى مِن تَحْتِهِمُ ٱلْأَنْهَٰرُ ۖ وَقَالُوا۟ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى هَدَىٰنَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلَآ أَنْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ ۖ لَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلْحَقِّ ۖ وَنُودُوٓا۟ أَن تِلْكُمُ ٱلْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ ﴾

„A oni koji budu vjerovali i dobra djela činili – Mi nikog ne zadužujemo mimo njegovih mogućnosti – bit će stanovnici Dženneta, u njemu će vječno ostati. Iz njihovih grudi ćemo zlobu odstraniti; ispred njih će rijeke teći, i oni će govoriti: 'Hvaljen neka je Allah, koji nas je na pravi put uputio; mi ne bismo na pravom putu bili da nas Allah nije uputio, poslanici Gospodara našeg su zaista istinu donosili', i njima će se doviknuti: 'Taj Džennet ste u nasljedstvo dobili za ono što ste činili!'" *(El--E'araf, 42-43.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Et-Tevbe (Beraet) kaže:

﴿ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَهَاجَرُوا۟ وَجَٰهَدُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِندَ ٱللَّهِ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ ﴿٢٠﴾ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَٰنٍ وَجَنَّٰتٍ لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢١﴾ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥٓ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾ ﴾

„U većoj su časti kod Allaha oni koji vjeruju i koji se iseljavaju i koji se bore na Allahovu putu zalažući imetke svoje i živote svoje; oni će postići što žele. Gospodar njihov im šalje radosne vijesti da će im milostiv i blagonaklon biti i da će ih u džennetske bašče uvesti, u kojima će neprekidno uživati, vječno i zauvijek će

u njima boraviti. Uistinu, u Allaha je nagrada velika." *(Et-Tevbe, 20-22.)*

﴿ لَٰكِنِ ٱلرَّسُولُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ جَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْخَيْرَٰتُ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾ ﴾

„Ali, Poslanik i oni koji s njim vjeruju bore se zalažući imetke svoje i živote svoje. Njima će svako dobro pripasti i oni će ono što žele ostvariti." *(Et-Tevbe, 88.)*

Muhammed b. el-Husejn, Allah Uzvišeni mu se smilovao, kaže:

Uzmite pouku, Allah vam se smilovao, iz onoga što čujete. Njihov Časni Zaštitnik im nije dao ovo svo dobro samo zato što su vjerovali, pa je spomenuo njihovu hidžru (iseljenje) i džihad imecima i životima.

Saznali ste da Allah, azze ve dželle, nakon što spominje ljude koji su vjerovali u Mekki, koji nisu učinili hidžru sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

﴿ ... وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَمْ يُهَاجِرُوا۟ مَا لَكُم مِّن وَلَٰيَتِهِم مِّن شَىْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا۟ ۚ وَإِنِ ٱسْتَنصَرُوكُمْ فِى ٱلدِّينِ فَعَلَيْكُمُ ٱلنَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍۭ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَٰقٌ ۗ ... ﴾

„A onima koji vjeruju, a koji se nisu iselili – vi ne možete, sve dok se ne isele nasljednici biti. A ako vas zamole da ih u vjeri pomognete, dužni ste da im u pomoć priteknete, osim protiv naroda sa kojim o nenapadanju zaključen ugovor imate." *(El-Enfal, 72.)*

Zatim je spomenuo ljude koji su vjerovali u Mekki, pa su bili u mogućnosti učiniti hidžru, ali je nisu učinili:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ ظَالِمِىٓ أَنفُسِهِمْ قَالُوا۟ فِيمَ كُنتُمْ ۖ قَالُوا۟ كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِى ٱلْأَرْضِ ۚ قَالُوٓا۟ أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةً فَتُهَاجِرُوا۟ فِيهَا ۚ فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾ ﴾

„Kad budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: 'Šta je bilo s vama?' - 'Bili smo potlačeni na Zemlji' - odgovorit će. - 'Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekud iseliti?' - reći će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je on boravište." *(En-Nisa', 97.)*

Zatim je Uzvišeni dao ispriku onima koji ne mogu učiniti hidžru, niti se podići nakon svoga vjerovanja. On kaže:

﴿ إِلَّا ٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَآءِ وَٱلْوِلْدَٰنِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾ فَأُو۟لَٰٓئِكَ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ ... ﴾

„Samo nemoćnim muškarcima, i ženama, i djeci, koji nisu bili dovoljno snalažljivi i nisu znali puta, Allah će, ima nade, oprostiti jer Allah briše grijehe i prašta." *(En-Nisa', 98-99.)*

Muhammed b. el-Husejn, Allah Uzvišeni mu se smilovao, kaže:

Sve ovo ukazuje da je iman potvrda srcem, govor jezikom i djelovanje tjelesnim udovima. Nije dozvoljena druga definicija. To je replika murdžijama s kojima se šejtan poigrao. Pokušajte uočiti razlike, shvatit ćete, ako Allah Uzvišeni htjedne.

Allah, azze ve dželle, u suri Junus kaže:

﴿ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا ۖ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقًّا ۚ إِنَّهُۥ يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ لِيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ بِٱلْقِسْطِ ۚ ... ﴾

„Njemu ćete se svi vratiti, Allahovo je istinito obećanje, On doista iz ničega stvara, On će poslije to ponoviti, da bi pravedno nagradio one koji budu vjerovali i dobra djela činili." *(Junus, 4.)*

Uzvišeni kaže:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُم بِإِيمَٰنِهِمْ ۖ ... ﴾

„One koji vjeruju i čine dobra djela Gospodar njihov će na pravom putu podržati, zato što vjeruju." *(Junus, 9.)*

﴿ لَهُمُ ٱلْبُشْرَىٰ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ ۚ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَٰتِ ٱللَّهِ ۚ ... ﴾

„Oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali, za njih su dobre vijesti i na ovom i na onom svijetu, - Allahove riječi niko ne može izmjeniti." *(Junus, 63-64.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Er-Ra'd kaže:

﴿ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكْرِ ٱللَّهِ ۗ أَلَا بِذِكْرِ ٱللَّهِ تَطْمَئِنُّ ٱلْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحُسْنُ مَـَٔابٍ ﴿٢٩﴾ ﴾

„One koji vjeruju i čija se srca, kad se Allah spomene, smiruju – a srca se doista, kad se Allah pomene smiruju! Onima koji vjeruju i čine dobra djela – blago njima, njih čeka divno prebivalište!" *(Er-Ra'd, 28-29.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Ibrahim kaže:

﴿ وَأُدْخِلَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ...﴾

„A oni koji su vjerovali i dobra djela činili biće uvedeni, voljom Gospodara njihova, u džennetske bašče kroz koje rijeke teku....“ *(Ibrahim, 23.)*

﴿ إِنَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ يَهْدِى لِلَّتِى هِىَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿٩﴾ ﴾

„Ovaj Kur'an vodi jedinom ispravnom putu, i vjernicima koji čine dobra djela donosi radosnu vijest da ih čeka nagrada velika.“ *(El-Isra', 9.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Kehf kaže:

﴿ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ ٱلْكِتَٰبَ وَلَمْ يَجْعَل لَّهُۥ عِوَجَا ﴿١﴾ قَيِّمًا لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّن لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ﴿٢﴾ مَّٰكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا ﴿٣﴾ ﴾

„Hvaljen neka je Allah koji Svome robu objavljuje Knjigu, i to ne iskrivljenu, nego ispravnu, da teškom kaznom, koju će On dati, opomene, a da vjernike koji čine dobra djela divnom nagradom obraduje, u kojoj će vječno boraviti.“ *(El-Kehf, 1-3.)*

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهِمُ ٱلْأَنْهَٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ

وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ ۚ نِعْمَ ٱلثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾ ﴾

„One koji budu vjerovali i dobra djela činili - Mi doista nećemo dopustiti da propadne nagrada onome koji je dobra djela činio - čekaju sigurno edenski vrtovi, kroz koje rijeke teku, u njima će se narukvicama od zlata kititi i u zelena odijela od dibe i kadife oblačiti, na divanima će u njima naslonjeni biti. Divne li nagrade i krasna li boravišta!“ *(El-Kehf, 30-31.)*

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّـٰتُ ٱلْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾ خَـٰلِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ﴿١٠٨﴾ ﴾

„Onima koji budu vjerovali i dobra djela činili - -džennetske bašče će prebivalište biti, vječno će u njima boraviti i neće poželjeti da ih nečim drugim zamijene.“ *(El-Kehf, 107-108.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Merjem kaže:

﴿ فَخَلَفَ مِنۢ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَٱتَّبَعُوا۟ ٱلشَّهَوَٰتِ ۖ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا ﴿٥٩﴾ إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَـٰلِحًا فَأُو۟لَـٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْـًٔا ﴾

„A njih smjeniše zli potomci, koji molitvu napustiše i za požudama pođoše; oni će sigurno zlo proći; ali oni koji su se pokajali, i vjerovali, i dobro činili, njima se neće nikakva nepravda učiniti.“ *(Merjem, 59-60.)*

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ ٱلرَّحْمَـٰنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾ ﴾

„One koji su vjerovali i dobra djela činili Milostivi će sigurno voljenim učiniti.“ *(Merjem, 96.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Ta Ha kaže:

﴿ وَمَن يَأْتِهِۦ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلدَّرَجَٰتُ ٱلْعُلَىٰ ﴿٧٥﴾ ﴾ ...

وَذَٰلِكَ جَزَآءُ مَن تَزَكَّىٰ ﴿٧٦﴾ ﴾

„...a one koji pred Njega iziđu kao vjernici, a koji su dobra djela činili - njih sve čekaju visoki stepeni--edenski vrtovi kroz koje rijeke teku, u njima će oni vječno ostati, i to će biti nagrada za one koji se budu od grijeha očistili." *(Ta Ha, 75-76.)*

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ وَإِنِّى لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا ...﴾

„Ja ću sigurno oprostiti onome koji se pokaje i uzvjeruje i dobra djela čini, i koji zatim na pravom putu istraje." *(Ta Ha, 82.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Hadždž kaže:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ۚ

إِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾ ﴾

„Allah će one koji vjeruju i čine dobra djela, zaista, uvesti u džennetske bašče kroz koje rijeke teku; Allah radi ono što hoće!" *(El-Hadždž, 14.)*

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا

ٱلْأَنْهَٰرُ يُحَلَّوْنَ ...﴾

„A one koji budu vjerovali i dobra djela činili - -Allah će sigurno uvesti u džennetske bašče, kroz koje rijeke teku, u njima će se narukvicama od zlata i biserom kititi, a odjeća će im svilena biti." *(El-Hadždž, 23.)*

﴿ قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّمَآ أَنَا۠ لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٩﴾ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾ ﴾

„Reci: O ljudi, ja sam tu da vas javno opomenem: one koji budu vjerovali i dobra djela činili čeka oprost i opskrba plemenita." *(El-Hadždž, 49-50.)*

﴿ ٱلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ۚ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٥٦﴾ ﴾

„Tog dana vlast će samo Allah imati, On će im suditi: vjernici i oni koji su dobra djela činili bit će u džennetskim baščama uživanja." *(El-Hadždž, 56.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Ankebut kaže:

﴿ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٧﴾ ﴾

„Onima koji vjeruju i dobra djela čine preći ćemo sigurno, preko hrđavih postupaka njihovih, i za ono što su radili, doista, ćemo ih najljepšom nagradom nagraditi." *(El-Ankebut, 7.)*

﴿ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ ٱلْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۚ نِعْمَ أَجْرُ ٱلْعَٰمِلِينَ ﴿٥٨﴾ ٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟ وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴾

„One koji budu vjerovali i dobra djela činili smjestit ćemo u džennetske odaje, ispred kojih rijeke teku, u njima će vječno boraviti. Kako će divna biti nagrada onima koji su se trudili, onima koji su trpjeli i u Gospodara svoga se uzdali!" *(El-Ankebut, 58-59.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Er-Rum kaže:

﴿ وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَهُمْ فِى رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾ ﴾

„Na dan kad nastupi Čas oživljenja – ljudi će se razdvojiti: oni koji su vjerovali i dobra djela činili – u džennetskom perivoju će se radovati." *(Er-Rum, 14-15.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Lukman kaže:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُمْ جَنَّٰتُ ٱلنَّعِيمِ ﴿٨﴾ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۖ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقًّا ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٩﴾ ﴾

„One koji budu vjerovali i dobra djela činili, doista čekaju bašče uživanja, u njima će vječno boraviti – obećanje je Allahovo istinito, a On je Silan i Mudar." *(Lukman, 8-9.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Es-Sedžde kaže:

﴿ أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا ۚ لَّا يَسْتَوُۥنَ ﴿١٨﴾ أَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَلَهُمْ جَنَّٰتُ ٱلْمَأْوَىٰ نُزُلًۢا بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ ﴾

„Zar da vjerniku bude isto kao grješniku? Ne, njima neće biti isto: one koji su vjerovali i dobra djela činili čekaju džennetske bašče u kojima će boraviti, kao nagrada za ono što su radili." *(Es-Sedžde, 18-19.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Sebe' kaže:

﴿ لِّيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ ۚ ... ﴾

„Da nagradi one koji vjeruju i dobra djela čine..." *(Sebe', 4.)*

﴿ وَمَآ أَمْوَٰلُكُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُكُم بِٱلَّتِى تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا زُلْفَىٰٓ إِلَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا فَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَآءُ ٱلضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوا۟ ...﴾

„Ni bogatstva vaša ni djeca vaša neće vas učiniti Nama bliskim; samo one koji budu vjerovali i dobra djela činili čeka višestruka nagrada za ono što su radili." *(Sebe', 37.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Fatir kaže:

﴿ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴾

„One koji ne vjeruju čeka patnja teška, a one koji vjeruju i dobra djela čine – oprost i nagrada velika." *(Fatir, 7.)*

﴿ وَسِيقَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ رَبَّهُمْ إِلَى ٱلْجَنَّةِ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَٱدْخُلُوهَا خَٰلِدِينَ ﴿٧٣﴾ وَقَالُوا۟ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى صَدَقَنَا وَعْدَهُۥ وَأَوْرَثَنَا ٱلْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ ٱلْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَآءُ ۖ فَنِعْمَ أَجْرُ ٱلْعَٰمِلِينَ ﴿٧٤﴾ ﴾

„A oni koji su se Gospodara svoga bojali u povorkama će u Džennet biti povedeni, i kad do njega dođu, - a kapije njegove već širom otvorene - čuvari će im njegovi reći: 'Mir vama, od grijeha ste čisti, zato uđite u njega, u njemu ćete vječno boraviti!' I oni će reći: 'Hvala Allahu, Koji nam je obećanje Svoje ispunio, i u Džennetu nam mjesto darovao, da se u njemu nastanimo gdje hoćemo. Divne li nagrade onima koji su se trudili!'" *(Ez--Zumer, 73-74.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Ha Mim Ajn Sin Qaf, kaže:

﴿ تَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا۟ وَهُوَ وَاقِعٌۢ بِهِمْ ۗ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فِى رَوْضَاتِ ٱلْجَنَّاتِ ۖ لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَضْلُ ٱلْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾ ﴾

„Vidjet ćeš nevjernike kako strepe zbog onoga što su činili, i kazna će ih stići; a oni koji su vjerovali i dobra djela činili bit će u divnim džennetskim baščama, sve što zažele imat će u Gospodara svoga; bit će to blagodat velika." *(Eš-Šura, 22.)*

﴿ ذَٰلِكَ ٱلَّذِى يُبَشِّرُ ٱللَّهُ عِبَادَهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ ۗ ...﴾

„Na ovaj način Allah šalje radosne vijesti robovima Svojim, onima koji su vjerovali i dobra djela činili." *(Eš-Šura, 23.)*

U suri Ez-Zuhruf kaže:

﴿ ٱلْأَخِلَّآءُ يَوْمَئِذٍۭ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾ ﴾

„Tog Dana će oni koji su jedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji, samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali..."

﴿ ... ٱدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ أَنتُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾ ﴾

„...uđite u Džennet, vi i žene vaše, radosni!"

﴿ وَتِلْكَ ٱلْجَنَّةُ ٱلَّتِىٓ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾ ﴾

„Eto, to je Džennet koji vam je darovan kao nagrada za ono što ste radili." *(Ez-Zuhruf, 67-72.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Džasije kaže:

﴿ وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً ۚ كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰٓ إِلَىٰ كِتَٰبِهَا ...﴾

„I vidjet ćeš sve narode kako na koljenima kleče; svaki narod bit će prozvan prema svojoj Knjizi...“

﴿ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِى رَحْمَتِهِۦ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ ﴿٣٠﴾ ﴾

„One koji su vjerovali i dobra djela činili, Gospodar njihov će u Džennet Svoj uvesti. To će biti uspjeh očiti.“ *(El-Džasije, 28-30.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Ahkaf kaže:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُوا۟ رَبُّنَا ٱللَّهُ ثُمَّ ٱسْتَقَٰمُوا۟ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ خَٰلِدِينَ فِيهَا جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾ ﴾

„Oni koji govore: 'Naš Gospodar je Allah!' – i istraju na pravom putu, neka se ničega ne boje i ni za čim nek ne tuguju! Oni će stanovnici Dženneta biti, i u njemu će vječno boraviti, i to će im biti nagrada za ono što su radili.“ *(El-Ahkaf, 13-14.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Muhammed kaže:

﴿ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿١﴾ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَءَامَنُوا۟ بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ ۙ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾ ﴾

„Allah će poništiti djela onih koji ne vjeruju i od puta Njegova odvraćaju. A onima koji vjeruju i dobra djela čine i vjeruju u ono što se objavljuje Muhammedu

– a to je Istina od Gospodara njihova – On će preko hrđavih postupaka njihovih prijeći i prilike njihove će poboljšati.“ *(Muhammed, 1-2.)*

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ ٱلْأَنْعَٰمُ وَٱلنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ﴿١٢﴾ ﴾

„Allah će one koji vjeruju i dobra djela čine uvesti u džennetske bašče kroz koje rijeke teku, a oni koji ne vjeruju – koji se naslađuju i žderu kao što stoka ždere – njihovo će prebivalište Vatra biti!“ *(Muhammed, 12.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Et-Tegabun kaže:

﴿ وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ وَيَعْمَلْ صَٰلِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّـَٔاتِهِۦ وَيُدْخِلْهُ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۚ ... ﴾

„Onoga ko je u Allaha vjerovao i dobra djela činio, uvest će ga u džennetske bašče kroz koje rijeke teku; u njima će vječno i zauvijek boraviti...“ *(Et-Tegabun, 9.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Et-Talak kaže:

﴿ ... وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ وَيَعْمَلْ صَٰلِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ... ﴾

„Onoga koji bude u Allaha vjerovao i dobro činio – uvest će u džennetske bašče, kroz koje rijeke teku...“ *(Et-Talak, 11.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Inšikak kaže:

﴿ فَأَمَّا مَنْ أُوتِىَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ ﴿٧﴾ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾ ﴾

„Onaj kome bude knjiga njegova u desnu ruku njegovu data lahko će račun položiti.“ *(El-Inšikak, 7-8.)*

﴿ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾ ﴾

„Ali one koji budu vjerovali i dobra djela činili nagrada neprekidna će čekati." *(El-Inšikak, 25.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Burudž kaže:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُمْ جَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ... ﴾

„A one koji budu vjerovali i dobra djela činili čekaju bašče džennetske kroz koje rijeke teku, - a to će veliki uspjeh biti." *(El-Burudž, 11.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Et-Tin kaže:

﴿ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾ ﴾

„Samo ne one koji budu vjerovali i dobra djela činili, njih čeka nagrada neprekidna." *(Et-Tin, 6.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Bejjine kaže:

﴿ لَمْ يَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ ﴿١﴾ رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَتْلُوا۟ صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ﴿٢﴾ فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ﴿٣﴾ وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾ وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ ٱلْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾ ﴾

„Nisu se nevjernici između sljedbenika Knjige i mnogobošci odvojili, sve dok im nije došao dokaz jasni: od Allaha Poslanik koji čita listove čiste, u kojima su propisi ispravni. A podvojili su se oni kojima je data

Knjiga baš onda kad im je došao dokaz jasni, a naređeno im je da samo Allaha obožavaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da namaz obavljaju, i da zekat udjeljuju; a to je - ispravna vjera. Oni koji ne vjeruju između sljedbenika Knjige i mnogobošci, bit će, sigurno, u vatri džehenemskoj, u njoj će vječno ostati: oni su najgora stvorenja. A oni koji vjeruju i čine dobra djela - oni su, zbilja, najbolja stvorenja." *(El--Bejjine,1-7.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Asr kaže:

﴿ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلْحَقِّ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلصَّبْرِ ﴿٣﴾ ﴾

„Samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje." *(El-Asr, 3.)*

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Uočite razlike, Allah Časni Zaštitnik vam se smilovao! Da li je iman i na jednom mjestu u Kur'anu spomenut, a da za njega nije vezan spomen dobrih djela?

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ ... إِلَيْهِ يَصْعَدُ ٱلْكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ وَٱلْعَمَلُ ٱلصَّٰلِحُ يَرْفَعُهُۥ ... ﴾

„...Njemu se dižu lijepe riječi, i dobro djelo On prima..." *(Fatir, 10.)*

Uzvišeni je obavijestio da lijepe riječi u suštini podižu ka Allahu, azze ve dželle, s lijepim djelima. Ako nema djela, ni riječi govornika nisu važeće i odbacuju mu se.

Nema ljepšeg i časnijeg govora od riječi tevhida, a onaj ko čini dobra djela neće ništa bolje učiniti od obavljanja islamskih dužnosti.

254. El-Hasen je govorio: „Neki ljudi u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su rekli: 'Mi volimo našeg Gospodara, azze ve dželle!' Allah je potom objavio Kur'an i rekao:

﴿ قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ...﴾

„Reci: Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!" *(Ali Imran, 31.)*[337]

Slijeđenje Njegovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je učinio znakom ljubavi prema Njemu. Za one koji mu se suprotstavljaju je rekao da neistinu iznose. Zatim je za svaku riječ načinio dokaz u vidu djela koje ga potvrđuje ili opovrgava. Kada kaže lijepe riječi i bude činio dobra djela, Allah će njegove riječi podići sa djelima. A ako bude govorio lijepe riječi a bude radio loša djela, Allah će njegove riječi vratiti na djela. To se nalazi u Allahovoj Knjizi:

﴿ ... إِلَيْهِ يَصْعَدُ ٱلْكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ وَٱلْعَمَلُ ٱلصَّٰلِحُ يَرْفَعُهُۥ ...﴾

„...Njemu se dižu lijepe riječi, i dobro djelo On prima..." *(Fatir, 10.)"*

255. Od Ebul-Alije se, o riječima Allaha, azze ve dželle:

﴿ ... أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ صَدَقُوا۟ ... ﴾

„...Oni su iskreni vjernici..." *(El-Bekare, 177.)*, prenosi: „Govorili su riječima imana i ostvarili ga djelom."[338]

---

[337] Lanac prenosilaca je veoma slab. Bilježi Ibn-Betta (br.1058) i drugi.
[338] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.1059).

El-Hasen je govorio: „Iman je govor, njegova suština je djelo. Ako se govor ne potvrdi djelom, neće ni koristiti."

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Tako Allah na više mjesta spominje bogobojazne u Svojoj Knjizi i njihov ulazak u Džennet, pa kaže:

﴿ ... ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ﴿٣٢﴾ ﴾

„Uđite u Džennet zbog onoga što ste činili!" *(En-Nahl, 32.)*

Primjeri za ovo u Kur'anu su mnogobrojni. Ova knjiga bi bila dugog teksta kada bih ih sabrao. Npr. u suri Ez-Zuhruf:

﴿ ٱلۡأَخِلَّآءُ يَوۡمَئِذِۭ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٍ عَدُوٌّ إِلَّا ٱلۡمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾ يَٰعِبَادِ لَا خَوۡفٌ
عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَ وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ ﴿٦٨﴾ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِـَٔايَٰتِنَا وَكَانُواْ مُسۡلِمِينَ ﴿٦٩﴾
ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ أَنتُمۡ وَأَزۡوَٰجُكُمۡ تُحۡبَرُونَ ﴿٧٠﴾ يُطَافُ عَلَيۡهِم بِصِحَافٖ مِّن ذَهَبٖ
وَأَكۡوَابٖۖ وَفِيهَا مَا تَشۡتَهِيهِ ٱلۡأَنفُسُ وَتَلَذُّ ٱلۡأَعۡيُنُۖ وَأَنتُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٧١﴾
وَتِلۡكَ ٱلۡجَنَّةُ ٱلَّتِيٓ أُورِثۡتُمُوهَا بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ﴿٧٢﴾ ﴾

„Tog Dana će oni koji su jedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji, samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali. O robovi Moji, za vas danas straha neće biti, niti ćete tugovati. Onima koji su u ajete Naše vjerovali i koji su muslimani bili - bit će rečeno: "Uđite u Džennet, vi i parovi vaši, radosni! Oni će biti služeni iz posuda i čaša od zlata, u njemu će biti sve što duše zažele i čime se oči naslađuju, i u njemu ćete vječno boraviti. Eto, to je Džennet koji vam je darovan kao nagrada za ono što ste radili." *(Ez-Zuhruf, 67-72.)*

Isto se spominje u surama Kaf, Ez-Zarijat i Et-Tur:

﴿ إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى جَنَّٰتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾ فَٰكِهِينَ بِمَآ ءَاتَىٰهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقَىٰهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٨﴾ كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔۢا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ ﴾

„A čestiti će biti u džennetskim baščama i blaženstvu i u onom što im je Gospodar njihov dao će uživati - njih će Gospodar njihov patnje u ognju sačuvati. Jedite i pijte i neka vam je prijatno, to je za ono što ste radili!" *(Et-Tur, 17-19.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Murselat kaže:

﴿ إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى ظِلَٰلٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾ وَفَوَٰكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔۢا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ ﴾

„Oni koji su se Allaha bojali bit će među izvorima, u gustim baščama i među voćem koje budu željeli. 'Jedite i pijte, prijatno neka vam je za ono što ste radili.'" *(El--Murselat, 41-43.)*

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Sve ovo pametnom ukazuje da iman nije kinđurenje i nadanje, nego ono što ostavlja trajni utisak u srcima i što djela potvrđuju. Tako su govorili El-Hasen i ostali.

Poslije ovoga spomenut ću predaje od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i grupe njegovih ashaba, radijallahu anhum, te mnogih tabi'ina: Iman je potvrda srcem, govor jezikom i djelovanje tjelesnim udovima. Ko ovo ne govori, smatraju ga nevjernikom.

256. Od Alije b. Ebi-Taliba, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Iman je govor jezikom, izvršavanje dužnosti i uvjerenje u srcu."*[339]

257. Od Alije b. Ebi-Taliba i Abdullaha b. Mes'uda se prenosi da su rekli: „Ne koristi govor bez djela, niti djelo bez govora, a niti govor i djelo bez nakane (nijjeta). Ne koristi ni nakana osim da bude u suglasnosti sa Sunnetom."[340]

258. El-Hasen je rekao: „Iman je govor, a govor ne važi bez djela, a ni govor ni djelo bez nijjeta, a ni govor ni djelo ni nijjet osim sa Sunnetom."[341]

259. Jahja b. Selim kaže: „Upitao sam Sufjana es-Sevrija o imanu, pa mi je rekao: 'Govor i djelo.' Upitao sam Ibn-Džurejdža, pa mi je odgovorio: 'Govor i djelo.' Upitao sam Muhammeda b. Abdullaha b. Amra b. Osmana, pa je rekao: 'Govor i djelo.' Upitao sam Nafi' b. Omera el-Džumehija, pa je rekao: 'Govor i djelo.' Upitao sam Malika b. Enesa, pa je rekao: 'Govor i djelo' Upitao sam Fudajla b. Ijada, pa je odgovorio: 'Govor i djelo' Upitao sam Sufjana b. Ujejnu, pa je odgovorio. 'Govor i djelo.'"[342]

El-Humejdi kaže: „Čuo sam Veki'a kako govori: 'Sljedbenici Sunneta govore: „Iman je govor i djelo." Murdžije kažu: „Iman je govor." Džehmijje govore: „Iman je spoznaja."[343]

---

[339] Lanac prenosilaca je veoma slab. Bilježi Ibn-Madže (br.65); Ibn-Betta (br.1060) i drugi. Pogledaj *Da'if Sunen Ibn-Madže* (br.11).

[340] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.1074); El-Lalikai (br.20) i drugi.

[341] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.1075) i El-Lalikai (br.18).

[342] Lanac prenosilaca je slab, kao i prethodni. Bilježi Ibn-Betta (br.1076); El-Lalikai (br.1584) i drugi.

[343] Bilježi Ibn Ebi-Omer el-'Adeni u *El-Imanu* (br.29), a autor ga je spomenuo pod brojem 304.

260. Od El-Hasena se prenosi da je rekao: „Iman je govor i djelo." Jahja b. Selim kaže: „Rekao sam Hišamu: 'A šta ti kažeš?', pa je odgovorio: 'Iman je govor i djelo.' Muhammed et--Taifi je govorio: 'Iman je govor i djelo.' Jahja b. Selim kaže da je Malik b. Enes govorio: 'Iman je govor i djelo.' Sufjan b. Ujejne je govorio: 'Iman je govor i djelo.' Fudajl b. Ijad je govorio: 'Iman je govor i djelo.'"[344]

261. Ma'mer, Sufjan es-Sevri, Malik b. Enes, Ibn-Džurejdž i Sufjan b. Ujejne su govorili: „Iman je govor i djelo. Povećava se i smanjuje."[345]

262. Ahmed b. Hanbel je govorio: „Iman je govor i djelo. Povećava se i smanjuje." Rekao je: „Do mene je došlo da su Malik b. Enes, Ibn-Džurejdž i Fudajl b. Ijad rekli: 'Iman je govor i djelo.'"[346]

263. Džerir b. Abdul-Hamid je govorio: „Iman je govor i djelo. Povećava se i smanjuje."[347]

Ibrahim b. Šemmas kaže: „Upitao sam Bekijju b. El-Velida i Ebu-Bekra b. Ajjaša, pa su rekli: 'Iman je govor i djelo.'"[348]

Ibrahim kaže: 'Upitao sam Ebu-Ishaka el-Fezarija: Je li iman govor i djelo?'- pa je odgovorio. 'Da!'"[349]

Čuo sam Ibnul-Mubareka kako govori: 'Iman je govor i djelo.'"[350]

---

[344] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.637); Ibn-Betta (br.1080 i 1098); El-Lalikai (br.1580).

[345] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta (br.1099).

[346] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Izvor prvog dijela predaje pogledaj (br.246). Drugi dio predaje bilježi Abdullah b. Ahmed (br.638); Ibn-Betta (br.100); El-Lalikai (br.1589) i drugi.

[347] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta (br.1088-1097) i Abdullah b. Ahmed u potpunijoj verziji (br.626).

[348] Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.634).

[349] Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.630).

264. El-Muemmel b. Ismail je govorio: „Iman je govor i djelo. Povećava se i smanjuje."[351]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Ovo što spomenuh je dovoljno uvjerljivo za onoga kome Allah, azze ve dželle, želi dobro. Saznao je da nema imana bez djela. To je vjera o kojoj Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعْبُدُواْ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾ ﴾

„A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je - -ispravna vjera." *(El-Bejjine, 5.)*

---

[350] Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.631).

[351] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.1101).

NEVJERSTVO ONOGA KO OSTAVI NAMAZ

265. Od Džabira b. Abdullaha se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Između roba i nevjerstva je ostavljanje namaza."[352]

266. Džabir b. Abdullah prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Između roba muslimana i širka (mnogoboštva) je ostavljanje namaza."[353]

267. Od Džabira b. Abdullaha se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Između roba i nevjerstva, ili između roba i mnogoboštva, je ostavljanje namaza"[354]

268. Abdullah b. Burejde prenosi od svoga oca da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Između nas i njih je namaz, pa ko ga ostavi postao je nevjernik."[355]

269. Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, je rekao: „Nevjerstvo je ostavljanje namaza."[356]

270. Od El-Kasima b. el-Muhajmire se o riječima Allaha, azze ve dželle:

﴿ ۞ فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ أَضَاعُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَٱتَّبَعُواْ ٱلشَّهَوَٰتِۖ فَسَوۡفَ يَلۡقَوۡنَ غَيًّا ﴿٥٩﴾ ﴾

---

[352] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Muslim (br.82); Et-Tirmizi (br.2618); Ahmed (3/370) i drugi.

[353] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Muslim (br.82); Et-Tirmizi (br.2618); Ahmed (3/370) i drugi.

[354] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Muslim (br.82); Et-Tirmizi (br. 2618); Ahmed (3/370) i drugi.

[355] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta (br.860); Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (br.46); Ahmed (5/346 i 355); Et-Tirmizi (br.2621) i drugi.

[356] Lanac prenosilaca je slab, zbog prekida. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.773); Ibn-Betta (br.872) i drugi.

„A njih smjeniše zli potomci, koji namaz napustiše i za požudama pođoše; oni će sigurno zlo proći:" *(Merjem, 59.)*, prenosi: „Zapostavili su namaska vremena[357], a nisu ga ostavili (namaz). Da su ga ostavili, postali bi nevjernici."[358]

271. Sulejman b. Jesar kaže: „El-Misver b. Mahreme ga je obavijestio o ranjavanju Omera, radijallahu anhu, i rekao je da su on i Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, ušli kod njega. Kada je osvanulo probudli su ga i rekli: 'Namaz, namaz!' On reče: 'Da! Nema udjela u islamu onaj ko ostavi namaz.' Izašao je a njegova rana je krvarila."[359]

272. Od El-Misvera b. Mahreme se prenosi da je rekao: „Ušao sam kod Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu, nakon što je ranjen. Rekoše: 'Namaz, vođo vjernika!' On reče: 'Namaz, tako mi Allaha! Nema udjela u islamu onaj ko ostavi namaz.'"[360]

273. Ahmed b. Hanbel je rekao: „Kada (čovjek) kaže: Ne klanjam! - nevjernik je."[361]

274. Od Ebud-Derdaa, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Ko sa pet stvari dođe na Sudnji dan uz vjerovanje, ući će u Džennet. Ko bude čuvao (redovno obavljao) pet namaza pazeći na abdest, pregibanje (ruku'), sedždu i namaska vremena. Zatim, ko dragovoljno da zekat."* Ebud-Derda' nastavlja: „Kao da je rekao: '*Tako mi Allaha to čini samo vjernik! Zatim ko bude postio ramazan, obavljao hadž ako bude*

---

[357] Nisu namaz obavljeli u namskom vremenu, nego izvan njega.

[358] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.771) i drugi.

[359] Lanac prenosilaca je dobar, ali se predaja prenosi drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Bilježi Ibn-Sa'd, u *Et-Tabekat* (3/351); Ibn Ebi-Šejbe (br.103); Ibn-Betta (br.857) i drugi.

[360] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibid.

[361] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.272).

u mogućnosti putovati i izvršenje emaneta.'" Ebud-Derda' je upitao: „A šta je izvršenje emaneta?" Reče: *„Kupanje od džunupluka. Allah, azze ve dželle, nije povjerio sinu Ademovom (čovjeku) ništa drugo od vjere osim ovoga."*[362]

275. Od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana spomenuo namaz i rekao: *„Ko ih bude redovno obavljao, bit će mu svjetlost, dokaz i osvjetljenje"*, ili je rekao: *„...spas na Sudnjem danu" „A ko ih ne bude čuvao, neće mu biti svjetlost, dokaz i osvjetljenje..."* ili je rekao: *„spas." „Doći će na Sudnji dan sa Karunom, Faraonom, Hamanom i Ubejjom b. Halefom!"*[363]

276. Abdullah b. Jezid el-Makri spominje hadis sa istim lancem prenosilaca.[364]

277. Od Ma'kila b. Ma'kila el-Has'amija se prenosi da je rekao: „Neki čovjek je došao Aliji, radijallahu anhu, dok je on bio u dvorištu i rekao: 'Vođo vjernika, šta misliš o ženi koja ne klanja?' On reče: 'Ko ne klanja, nevjernik je!'"[365]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Ovo su sunneti i predaje o ostavljanju i zapostavljanju namaza. Ima još predaja čiji bi navod odužio ovu

---

[362] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ebu-Davud (br.429); El-Albani, Allah mu se smilovao, smatra ovaj hadis dobrim. Pogledaj *Sahihu Suneni Ebi-Davud* (br.414); *Sahihut-tergib vet-terhib* (br.365).

[363] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ahmed (2/169); Ed-Darimi u *Sunenu* (br.2724). Ahmed Šakir je ovaj hados ocjenio vjerodostojnim u Ahmedovom *Musnedu* (br.6576).

[364] Lanac prenosilaca je dobar, zbog prethodno spomenutog hadisa. Ibid.

[365] Lanac prenosilaca je slab. Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (br.126); Ibn-Betta (br.875). El-Albani kaže: „Ovo se ne prenosi vjerodostojno od Alije, radijallahu anhu. Slabost je u Makilu, za kojeg kaže El-Hafiz da je nepoznat." Komentar El-Albanija na *El-Iman* od Ibn Ebi-Šejbe (br.126).

knjigu, poput hadisa Huzejfe koji je čovjeku, koji nije upotpunio, namaz rekao: *„Da ovaj umre, ne bi umro na vjeri Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.“*[366] Slično se prenosi od Bilala[367] i drugih, što ukazuje da je namaz od imana i da onaj koji ne klanja nema ni imana ni islama.

Allah, azze ve dželle, je u Svojoj Knjizi namaza nazvao imanom.

Naime, ljudi su klanjali prema Bejtul-Makdisu sve dok se nisu okrenuli prema Ka'bi. Neki od njih to nisu doživjeli. Kada je pravac namaza okrenut prema Ka'bi neki ljudi su rekli: „Allahov Poslaniče, šta će biti s našom braćom koja su umrla a klanjala su prema Bejtul-Makdisu?“ Allah, azze ve dželle, je objavio:

﴿ ... وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَـٰنَكُمْ ... ﴾

„Allah neće dopustiti da propadne vjerovanje (iman) vaše.“ *(El-Bekare,143.)*, tj. vaši namazi prema Bejtul-Makdisu.[368] Allah upućuje!

---

[366] Bilježi Ahmed (5/384); Slično bilježi El-Buhari (br.791) i drugi.

[367] El-Munziri ga spominje u *Et-Tergibu vet-terhibu* (br.531). Kaže: „Prenosi ga Et-Taberani, a prenosioci su povjerljivi.“ El-Albani, Allah mu se smilovao, kaže: „Hadis je vjerodostojan kao *merfu'*.“ Pogledaj *Sahihut-tegibi vet-terhibi* (br.531).

[368] Slično bilježi El-Buhari (br.40); Et-Tirmizi (br.2964) i drugi.

IZUZIMANJE[369] U IMANU BEZ SUMNJE U IMAN[370]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Osobina sljedbenika istine, kako smo spomenuli od učenjaka, je izuzimanje u imanu, ali ne iz sumnje. Allahu se utječemo od sumnje u .iman! Nego, iz bojazni od samohvale u upotpunjenju imana. Tj. da čovjek ne zna da li je od onih koji su ostvarili suštinu imana ili ne. Kada učenjaci od sljedbenika istine budu upitani: „Jesi li vjernik?" Odgovore: „Vjerujem u Allaha, Njegove meleke, Njegove kitabe, Njegove poslanike, Sudnji dan, Džennet i Džehennem i sl." Onaj ko ovo izgovara i po-

---

[369] Reći: „Inša-Allah! (Ako Allah hoće)" (nap. prev.)

[370] Po pitanju izuzetka u imanu postoje dva poznata mišljenja:

1. Stav onih koji zabranjuju izuzimanje u imanu. To je stav novotara: džehmija i murdžija (eš'arija i maturidija), koji smatraju da izuzimanje znači sumnju, a sumnja u iman je nevjerstvo (kufr). Čovjek treba kategorično tvrditi da je mu'min, kao što kategorično tvrdi da je klanjao i postio. Pogledaj *El-Iman* od Ibn-Tejmijje (str.410).
2. Stav ehlus-sunneta vel-džea'ata je dozvola izuzimanja u imanu, uzimajući u obzir sljedeće dvije stvari:
   a. Izuzimanje koje označava sumnju je usmjereno na drugi dio imana - na djelo i njegovu primljenost. Na ovo je ukazao autor.
   b. Izuzimanje ne označava sumnju, nego bojazan od samohvale da je (čovjek) upotpunio iman, kao što to navodi autor.

   Postoji i treće mišljenje u pogledu izuzimanja u imanu: Izuzimanje u imanu je obavezno (vadžib). Šejhul-islam kaže: „Ovo je stav mnogih kullabija novijeg doba i drugih, koji žele dati potporu poznatom mišljenju ehlis-sunneta i hadisa: 'Ja sam mu'min, inša-Allah.'" *El-Iman* (str.411).

tvrđuje svojim srcem je vjernik. Izuzimanje u imanu se odnosi da ne zna da li mu pripada Allahov, azze ve dželle, opis vjernika sa istinskim imanom ili ne. Ovo je put ashaba, radijallahu anhum, i njihovih sljedbenika po dobru. Kod njih se izuzimanje odnosi na djela a ne na govor i potvrdu srcem. Izuzimanje je u djelima koja iziskuju stvarno vjerovanje. Ljudi su kod njih, prema vanjštini - vjernici. Shodno tome, jedni od drugih nasljeđuju, stupaju u bračne veze i nad njima se primjenjuju pravila vjere islama. Izuzimanje kod njih je prema onome što smo ti pojasnili i što su pojasnili učenjaci prije nas.

O ovome se prenose mnoge predaje. Na ovo što smo rekli dodat ćemo još:

Allah, azze ve dželle, kaže.

﴿... لَتَدْخُلُنَّ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ ...﴾

„...da ćete sigurno u Časni hram ući bezbjedni - ako Allah bude htio...“ *(El-Feth, 27.)*

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je ušao u mezarje i rekao: *„Esselamu alejkum, stanište ljudi vjernika. I mi ćemo se, ako Allah htjedne, vama priključiti.“*[371]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Nadam se, da sam najbogobojazniji od vas Allahu, azze ve dželle.“*[372]

Prenosi se da je neki čovjek kod Abdullaha b. Mes'uda rekao: „Ja sam vjernik!" Ibn-Mes'ud reče: „Jesi

---

[371] Bilježi Muslim (br.249); En-Nesai (1/93); Ahmed (6/180); El-Begavi u *Šerhus-Sunne* (5/471) i Ibn-Betta (br.1184).

[372] El-Buhari (br.5063); Muslim (br.111 i 1108). U Muslimovoj predaji (br. 1108) nema riječi: „Nadam se...“; Malik u *El-Muvettau* (1/289); Ahmed (6/97 i 156); Ibn-Betta (br.1162) i drugi.

li stanovnik Dženneta?'" On odgovori: „Nadam se!" Ibn-Mes'ud reče: „Zašto u prvoj izjavi nisi rekao da se nadaš kao u drugoj?"[373]

Neki čovjek je rekao Alkami. „Jesi li vjernik?" Alkama reče: „Nadam se, ako Allah htjedne!"[374]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Ovo je pravac mnogih učenjaka, a i Ahmeda b. Hanbela. Ahmed je ovim što smo spomenuli argumentirao. Argumentirao je i ispitivanjem vjernika od strane meleka u kaburu i njihovim razgovorom. Reći će mu: „Bio si na uvjerenju, na njemu si umro i na njemu ćeš biti proživljen na Sudnjem danu, ako Allah htjedne." Nevjerniku i dvoličnjaku će reći: „Bio si na sumnji, na njoj si umro i na njoj ćeš biti proživljen, ako Allah htjedne."[375]

278. Ebu-Abdullah Ahmed b. Hanbel je upitan o izuzimanju u imanu, pa je rekao: „Što se mene tiče, ja ga ne kudim."[376]

Ebu-Abdullah kaže: „Ako kaže da je iman govor i djelo, a onda napravi izuzeće iz bojazni i predostrožnosti, to nije, kao što govore, sumnja. Nego se izuzimanje govori zbog djela. Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿... لَتَدْخُلُنَّ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ ...﴾

---

[373] Lanac prenosilaca je prekinut. Bilježi Ibn-Betta (br.1168); Ebu-Ubejd el-Kasim u *El-Imanu* (br.9). Šejh El-Albani, Allah mu se smilovao, kaže: „Predaja je prekinuta između El-Hasena i Ibn-Mesu'da, radijallahu anhu."

[374] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (br.24); Abdullah b. Ahmed (br.720) i drugi. Pogledaj predaju (br.285).

[375] Dio hadisa kojeg bilježi Ahmed (6/140); Ibn-Madže (br.4268). El-Albani ga je ocjenio vjerodostojnim u *Sahih Sunen Ibn-Madže* (br.3443).

[376] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta (br.1185).

„...da ćete sigurno u Časni hram ući bezbjedni - ako Allah bude htio...“ *(El-Feth, 27.)* Ovo je vid izuzimanja bez sumnje. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Nadam se, da sam od vas najbogobojazniji Allahu, azze ve dželle.“*[377]

Sve ovo daje potporu izuzimanju u imanu.

279. Ebu-Abdullaha je divilo izuzimanje u imanu. Neki čovjek mu je rekao: „Ljudi su dvojaki: vjernici i nevjernici.“ Ebu-Abdullah reče: „A gdje je govor Uzvišenog:

﴿ وَءَاخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ ٱللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾ ﴾

„Ima i drugih koji su u neizvjesnosti da li će ih Allah kazniti ili će im oprostiti. - A Allah sve zna i Mudar je.“ *(Et-Tevbe, 106.)*?

Ebu-Abdullah je govorio: Čuo sam Jahjaa b. Se'ida kako kaže: „Sve koje sam sustigao iskazivali su izuzimanje u imanu.“[378]

Ebu-Abdullah je jednom drugom prilikom rekao: „Čuo sam Jahjaa kako kaže: 'Nisam zapamtio (dostigao) nijednog učenjaka, niti je on mene dostigao, a da nije zastupao izuzimanje (u imanu).'“[379]

Ebu-Abdullah je govorio: „Sufjan b. Ujejne kada bi bio upitan da li je vjernik, ako bi htio ne bi odgovorio, a ako bi htio rekao bi: 'Tvoje pitanje za mene je novotarija. Ja ne sumnjam u svoj iman!' Ne bi kritikovao onoga ko kaže: 'Iman se smanjuje'

---

[377] El-Buhari (br.5063); Muslim (br.111 i 1108). U Muslimovoj predaji (br. 1108) nema riječi: „Nadam se...“; Malik u *El-Muvettau* (1/289); Ahmed (6/97 i 156); Ibn-Betta (br.1162) i drugi.

[378] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Hallal od Ebu-Davuda i El-Merruzi od Ahmeda (br.100). Autor je spomenuo sličnu predaju (br. 280)

[379] Bilježi Ibn-Betta (br.1175). Autor je spomenuo ovu predaju od Ebu-Davuda (br.280) čiji lanac prenosilaca je vjerodostojan.

ili 'ako Allah htjedne'. To nije prezirao, jer ne ulazi u sumnju."[380]

Ebu-Abdullah je govorio: „Kada neko kaže: 'Ja sam vjernik, ako Allah htjedne', bez sumnjičavosti, reći će mu se: 'Ako Allah htjedne!'" Upitan je: „Zar on ne sumnja?" On reče: „Allahu se utječem! Zar Allah, azze ve dželle, nije rekao:

﴿... لَتَدْخُلُنَّ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ ...﴾

„...da ćete sigurno u Časni hram ući bezbjedni - ako Allah bude htio..." *(El-Feth, 27.)*, a u Njegovom je znanju bilo da će ući. Isto je sa vlasnikom kabura kojem se kaže: 'Na tome ćeš biti proživljen, ako Allah htjedne!' - kakva je to onda sumnja? Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: '*I mi ćemo se, ako Allah htjedne, vama priključiti.*'"[381]

Ebu-Abdullah je govorio: „Pričao nam je Veki' da je Sufjan rekao: 'Ljudi su kod nas vjernici po propisima i nasljedstvu. Ne znamo kakvi su kod Allaha, azze ve dželle. A nadamo se da će takvi biti.'"[382]

280. Kada bi Sufjan bio upitan da li je vjernik ako bi htio ne bi odgovorio ili bi rekao: „Tvoje postavljeno pitanje meni je novotarija. Ja ne sumnjam u svoj iman!" Riječi: „Ako Allah htjedne" (u pogledu imana) je smatrao pokuđenim, ali one ne ulaze u sumnju.[383]

---

[380] Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.608). Autor je spomenuo ovu predaju od Ebu-Davuda (br.280) čiji lanac prenosilaca je vjerodostojan.

[381] Bilježi Muslim (br.249) i drugi. Pogledaj hadis (br. 287).

[382] Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.609); Ibn-Betta (br.1176) i drugi. Pogledaj sljedeću predaju.

[383] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.274); Abdullah b. Ahmed (br.608) i drugi. Pogledaj prethodnu predaju.

Ahmed je govorio: „Čuo sam Jahjaa b. Se'ida kako kaže: 'Nisam sustigao nijednog od naših drugova, niti je mene neko dostigao, a da nisu zastupali izuzimanje.'"[384]

Jahja bi govorio: „Iman je govor i djelo."[385]

Veki' kaže da je Sufjan govorio: „Ljudi su kod nas vjernici po propisima i nasljedstvu. Nadamo se da su takvi, a ne znamo kakvi su kod Allaha, azze ve dželle."[386]

Jahja b. Se'id je rekao: „Sufjan nije odobravao da neko kaže: 'Ja sam vjernik.'"[387]

281. El-Hasen i Muhammed su se plašili da kažu „Vjernik je", nego bi govorili „Musliman."[388]

282. Ebu-Abdullahu je rečeno: „Mi govorimo da smo vjernici." On reče: „Mi kažemo da smo muslimani." Rekao je: „Post, namaz i zekat su od imana." Neko ga je upitao: „Da li sumnjam ako napravim izuzimanje u svom imanu?" On odgovori: „Ne."[389]

283. Džerir b. Abdul-Hamid je rekao: „Iman je govor i djelo. El-E'ameš, Mensur, Mugire, Lejs, Ata', Ibnus-Saib, Ismail b. Halid, Ummare b. el-Ka'ka', El-Ala b. Musejjib, Ibn-Šubrume, Sufjan es-Sevri, Ebu-Jahja, El-Hasenov drug i Hamza ez-Zejjat

---

[384] Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.274); Abdullah b. Ahmed (br. 605); Ibn-Betta (br.1175). Pogledaj prethodnu predaju.

[385] Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.274); Abdullah b. Ahmed (br.605).

[386] Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.274). Pogledaj predaju (br. 279).

[387] Bilježi Ebu-Davud u *Mesailul-imami Ahmed* (str.274).

[388] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.658); El-Lalikai (br.1501); Ibn-Betta (br.1182) i drugi.

[389] Autorov šejh nije ocijenjen. Njegovu biografiju je spomenuo El-Hatib (3/195), ali nije spomenuo njegovu ocjenu.

su govorili: 'Mi smo vjernici, ako Allah htjedne.' Kritikovali su one koji nisu pravili izuzimanje."[390]

Ebu-Bekr el-Merruzi kaže: „Čuo sam jednog našeg učitelja kako govori: 'Čuo sam Abdur-Rahmana b. Mehdija kako kaže: „Kada izostavi izuzimanje, to je temelj murdžiluka.'"[391]

284. Neki čovjek u prisustvu Ibn-Mes'uda je rekao: „Ja sam vjernik." Pa je Abdullahu rečeno: „Ebu Abdur-Rahmane, ovaj tvrdi da je vjernik!" On reče: „Pitajte ga, je li u Džennetu ili Džehennemu?" Pa ga upitaše, a on reče: „Allah najbolje zna!" Ibn-Mes'ud reče: „Zašto nisi prvu izjavu prepustio kao što si uradio sa zadnjom?"[392]

285. Alkami je rečeno: „Jesi li ti vjernik?" On odgovori: „Nadam se, ako Allah htjedne."[393]

286. Neki čovjek je Alkami rekao: „Jesi li ti vjernik?" Alkama je odgovorio: „Nadam se."

287. Od Ebu-Hurejre se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao do mezarja i rekao: *„Es-selamu alejkum stanište ljudi vjernika, i mi ćemo se, ako Allah htjedne vama priključiti."* Pa je spomenuo nastavak hadisa.[394]

---

[390] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.697) i Ibn--Betta (br.1173).

[391] Bilježi Ibn-Betta (br.1174).

[392] Lanac prenosilaca je prekinut. Bilježi Ibn-Betta (br.1168); Ebu-Ubejd el-Kasim u *El-Imanu* (br.9). Šejh El-Albani, mu se smilovao, kaže: „Predaja je prekinuta između El-Hasena i Ibn-Mesu'da, radijallahu anhu."

[393] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (br.24); Abdullah b. Ahmed (br.720) i drugi.

[394] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Muslim (br.249); Ahmed (6/180); Ibn-Betta (br.1184) i drugi.

Muhammed b. el-Husejn, Allah, azze ve dželle, mu se smilovao, kaže:

Ovo što sam spomenuo u ovom poglavlju dovoljno je uvjerljivo, inša-Allah, a nema snage osim s Njim.

O UČENJACIMA KOJI SU PREZIRALI DA NEKO PITA: „DA LI SI VJERNIK?"

KOD NJIH SE TAKAV SMATRA NOVOTAROM I LOŠIM ČOVJEKOM

Muhammed b. el-Husejn, Allah, azze ve dželle, mu se smilovao, kaže:

Kada ti neki čovjek kaže: „Jesi li vjernik?", reci mu: „Vjerujem u Allaha, Njegove meleke, Njegove kitabe, Njegove poslanike, Sudnji dan, smrt, proživljenje poslije smrti, Džennet i Džehennem." Ako voliš da mu ne odgovoriš, reci mu: „Tvoje pitanje za mene je novotarija, pa ti neću odgovoriti!" Ako mu odgovoriš i kažeš: „Ja sam vjernik, inša-Allah! (ako Allah htjedne!)", prema opisu koji smo prije spomenuli, onda za to nema smetnje. Čuvaj se rasprave sa ovakvima, jer je to kod učenjaka pokuđeno. Slijedi predaje prijašnjih vođa muslimana, bit ćeš ispravan, ako Allah htjedne!

288. Sufjanu b. Ujejni je rečeno: „Neki čovjek zapitkuje: Jesi li vjernik?" Sufjan reče: „Reci: Ne sumnjam u svoj iman! Tvoje pitanje za mene je novotarija, ili: Ne znam kakav sam kod Allaha - sretan ili nesretan, da li su mi djela primljena ili ne?!"[395]

289. El-Hasen b. Ubejdillah je rekao: „Rekao mi je Ibrahim: 'Kada ti bude rečeno: Jesi li vjernik? - ti odgovori: Nadam se, ako Allah Uzvišeni htjedne!'"[396]

---

[395] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.712); Ibn-Betta sličnu predaju (br.1200) i drugi.

[396] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.652); Ibn-Betta (br. 1195) i drugi.

290. Od Muhilla se prenosi: „Rekao mi je Ibrahim: 'Ako ti se kaže: Jesi li vjernik?' - ti odgovori: 'Vjerujem u Allaha, Njegove meleke, Njegove kitabe i Njegove poslanike.'"[397]

290. (a) Tavus prenosi slično od svoga oca.[398]

290. (b) Od Muhammeda b. Sirina se prenosi: „Ako ti se kaže: Jesi li vjernik? - ti odgovori: Vjerujemo u Allaha i ono što nam je objavljeno i što je objavljeno Ibrahimu, Isma'ilu, Ishaku i Ja'kubu!"[399]

290. (c) Od Ibrahima se prenosi: „Ako ti se kaže: Jesi li vjernik? - ti odgovori: Nema drugog boga osim Allaha!"[400]

291. Od Ibrahima se prenosi: „Da čovjek upita: Jesi li vjernik? - je novotarija!"[401]

292. Prenosi se da je kod Alakme jedan od haridžija nešto rekao što je ovaj prezreo. Alkame reče:

﴿ وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ بِغَيْرِ مَا ٱكْتَسَبُوا۟ فَقَدِ ٱحْتَمَلُوا۟ بُهْتَٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٨﴾ ﴾

„A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovare na sebe klevetu i pravi grijeh." *(El-Ahzab, 58.)*

---

[397] Lanac prenosilaca je vjerodostojan ili dobar. Ova nedoumica je vezana za razilaženje u pogledu El-Muhilla. Bilježi Ebu-Ubejd el-Kasim u *El-Imanu* (str.68); Abdullah b. Ahmed (br.649); Ibn-Betta (br.1191) i drugi.

[398] Ovu predaju vjerodostojnim lancem prenosilaca bilježi Ebu-Ubejd el-Kasim u *El-Imanu* (str.68); Abdullah b. Ahmed (br.650) i Ibn-Betta (br. 1192). Autor je spomenuo ovu predaju (br.293).

[399] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Ubejd el-Kasim u *El-Imanu* (str.68); Abdullah b. Ahmed (br.648); Ibn-Betta (br.1193).

[400] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.651); Ibn-Betta (br.1194) sa riječima „Nema drugog boga osim Tebe".

[401] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn Ebi-Šejbe u *El-Musannefu* (br. 10459); Abdullah b. Ahmed (br.653) i Ibn-Betta (br.1196).

Haridžija reče: „Jesi li ti od njih (vjernika)?" On odgovori: „Nadam se!"[402]

293. (a) Od Tavusa se prenosi da kada bi mu bilo rečeno: „Jesi li ti vjernik?" - on bi odgovorio: „Vjerujem u Allaha, Njegove meleke, Njegove kitabe i Njegove poslanike." I ne bi više dodavao.[403]

293. (b) Od Ibrahima se prenosi da je rekao: „Kada budeš upitan: Jesi li vjernik? - ti odgovori: Nema drugog boga osim Allaha! - pa će te ostaviti na miru!"[404]

294. El-Evza'i je, o čovjeku koji je upitao: „Jesi li vjernik?" - rekao: „Tvoje pitanje je novotarija. Svjedočenje toga je zadubljivanje kojim nas naša vjera nije obavezala i naš nam Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to nije propisao. Onaj ko o tome zapitkuje nema (prethodnika) imama (koji su to činili). Govor o tome je rasprava. Razmirice oko toga su uvedene stvari. Šta je tvoje svjedočenje za samog sebe, koje iziskuje tu činjenicu, ako nisi takav? Nema značaja ostavljanje takvog svjedočenja te, ako si vjernik, ne izvodi te iz vjere. Onaj koji te pita o tvome imanu, ne sumnja u tebe, nego želi da se sa Allahom raspravlja o Njegovom znanju, jer tvrdi da su Allahovo, azze ve dželle, i njegovo znanje u tom pogledu podjedanki. Strpi se u praktikovanju Sunneta, a zastani gdje ljudi (Ispravni prethodnici) zastaju, reci ono što su i oni govorili, a ustegni se od onoga od čega se i oni ustežu. Idi putem tvojih Ispravnih prethodnika. Ti si u mogućnosti da radiš ono što su i oni radili. Šamlije su se nemarno odnosile prema ovoj novotariji, pa su je neki Iračani koji su je prihvatili, prebacili

---

[402] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.657); Ibn-Betta (br.1169) i drugi.

[403] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Abdur-Rezzak u *El-Musannefu* (br. 20108) i Ebu Ubejd el-Kasim u *El-Imanu* (br.13); Abdullah b. Ahmed (br. 660); Ibn-Betta (br.1189) i drugi.

[404] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta (br.1197).

Šamlijama, nakon što su je njihovi učenjaci pravnici odbacili. Srca jedne skupine su ovom novota-rijom zadojena, njihovi jezici je opetuju, pa su, kao i drugi, za-pali u razilaženje. Ne gubim nadu da Allah, azze ve dželle, ne-će otklonuti ovu novotariju, pa da postanu braća u vjeri. Nema snage bez Allaha...!"

Zatim je rekao: „Da je u ovome dobro, ne bi vam to bilo posebno dato u odnosu na vaše prethodnike. Od njih nije skriveno dobro koje je vama sačuvano zbog vaše vrijednosti. Oni su ashabi našeg Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koje je Allah, azze ve dželle, odabrao za njega. Njega je poslao njima i uz njegov opis dao i njihov. On kaže:

﴿ مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ ٱللَّهِ ۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلْكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ ۖ تَرَىٰهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا ۖ سِيمَاهُمْ فِى وُجُوهِهِم مِّنْ أَثَرِ ٱلسُّجُودِ ۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ فِى ٱلْإِنجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْـَٔهُۥ فَـَٔازَرَهُۥ فَٱسْتَغْلَظَ فَٱسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِۦ يُعْجِبُ ٱلزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلْكُفَّارَ ۗ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِنْهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًۢا ﴿٢٩﴾ ﴾

„Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako se klanjaju i licem na tle padaju želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo, - na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tle. Tako su opisani u Tevratu. A u Indžilu: oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača - da bi On s vjernicima najedio nevjernike. A onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava oprost i nagradu veliku." *(El-Feth, 29.)* i do kraja sure."[405]

[405] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibn-Betta (br.1203).

MURDŽIJE[406] I NJIHOVI LOŠI PRAVCI KOD UČENJAKA

[406] Ibnul-Esir kaže: „To je jedna od islamskih frakcija koja ima ubjeđenje da grijeh ne šteti imanu, kao što pokornost ne koristi nevjerstvu (kufru)." *En-Nihaje* (2/206).

Murdžije su podijeljene na tri skupine:

1. Prve murdžije; Oni su bili neopredjeljeni u pogledu Osmana i Alije, radijallahu anhuma. Nisu ih podržavali niti su ih se odricali. Oni su kontrirali onima koji su ih proglasili nevjernicima i onima koji su pretjerivali u ljubavi prema njima (jednom ili obojici). Kontrirali su, također, onima koji su im davali prednost i smatrali ih boljim (od Ebu-Bekra i Omera, radijallahu anhuma) i koji su smatrali obaveznim ispoljavanje podrške (i ljubavi) prema njima.
   Murdžiluk kod ove skupine nije u poglavlju imana i kufra i njihovoj vezi sa djelima, nego je murdžiluk ovdje, samo u pogledu stava prema ahsabima koji se nisu slagali u vrijeme fitneta (nereda). Pogledaj *Tehzibul-asar* (2/182); *Zahiretul-fikr el-islami* (str.225). Na ovu skupinu se ne odnosi poglavlje koje je autor spomenuo.
2. El-Murdžietul-fukaha'; Oni smatraju da se iman sastoji od dva rukna: ubjeđenja srca i potvrda jezika. On se ne povećava i ne smanjuje, niti ima izuzimanja u imanu. U ovom pravcu su najpoznatiji hanefijski učenjaci (pravnici) koji su na akidetu Ispravnih prethodnika, izuzimajući ovo pitanje. Ovo mišljenje zastupa Ebu-Dža'fer et-Tahavi - autor poznate poslanice u akidetu, i nekolicina učenjaka novijeg doba. Pogledaj *Zahiretul-iradža'i* (str.290).
3. Ekstremni skolastičari, a oni su murdžije džehmije. Oni smatraju da je dovoljan samo iman srca, a to je potvrda njime. Džehm b. Safvan kaže da je iman spoznaja. Razlika između spoznaje i potvrde srcem je neznatna. Predstvanici ovog pravca su eš'arije i maturidije. Opširnije o ovoj temi pogledaj *Zahiretul-iradža'i* (str.288).
   Autorov govor se odnosi na drugu i treću skupinu.

Iako je navedena podjela murdžija na tri skupine, moramo napomenuti da ovo nije njihov konačan broj. Opširnije o murdžijama i drugim frakcijama pogledaj posebno napisana djela o frakcijama.

295. Od Ez-Zuhrija se prenosi da je rekao: „U islam nije uvedena štetnija novotarija za ovu vjeru od ove!" tj. od murdžiluka.[407]

296. Od Ebu-Hamze et-Temmara el-E'avera se prenosi: „Rekao sam Ibrahimu: Šta misliš o murdžijskom stavu? Odgovorio je: 'Ah, improvizirali su govor! Bojim ih se za ovaj ummet. Od njih potječe mnogo zlo. Čuvaj ih se!'"[408]

297. Ibrahim je rekao: „Više se za islam bojim od murdžija nego od istog broja ezarika*."[409]

298. Huzejfe, radijallhu anhu, je rekao: „Znam sljedbenike dviju vjera. Ti sljedbenici su u Vatri. Jedni govore: 'Iman je govor, makar čovjek činio blud i ubijao!' A drugi kažu: 'Naši prvaci su u zabludi! Odakle im pet namaza? Nego, imaju dva namaza:

﴿ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيْلِ ... ﴾

Obavljaj propisane molitve kad Sunce s polovine neba krene, pa do noćne tmine. *(El-Isra', 78.)*'"[410]

299. Huzejfe, radijallahu anhu, je rekao: „Znam sljedbenike dviju vjera, a obje su u Vatri: Ljudi koji govore: 'Iman je govor'. A drugi kažu: 'Odakle pet namaza? Ima ih samo dva!'"[411]

---

[407] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ebu-Ubejd el-Kasim u *El-Imanu* (br. 23). Umjesto riječi *štetnija* stoji riječ *snažnija.* Bilježi Ibn-Betta (br.1209).

[408] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.1230).

* Haridžijska sekta.

[409] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.620); Ibn-Betta (br.1208) i drugi.

[410] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn Ebi-Šejbe u *El-Imanu* (br.65); Ebu--Ubejd el-Kasim u *El-Imanu* (str.81); Abdullah b. Ahmed (br.663); Ibn--Betta (br.1216, 1220 i 1233) i drugi.

[411] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Džerir et-Taberi u *Tehzibul-asar* (br.1463 i 1504). Pogledaj prethodnu predaju.

300. Od Se'ida b. Džubejra se prenosi: „Murdžije su poput Sabejaca."[412]

301. (a) Ejjub prenosi da mu je Se'id b. Džubejr rekao: „Zar te nisam vidio sa Talkom?" Rekoh: „Svakako! Šta je sa njim?" Reče: „Nemoj se sa njim družiti, jer je murdžija!" Ejjub kaže: „Nisam se sa njim o tome savjetovao, a musliman ima pravo kada kod svog brata vidi nešto što prezire da mu naredi dobro ili zabrani zlo."[413]

301. (b) Sufjan je spominjao murdžije, pa je rekao: „Uvedeno mišljenje! Ljude (ashabe) smo zatekli na nečemu drugome!"[414]

301. (c) Jahja i Katade su govorili: „Oni se za ummet od strasti ne boje ničega više - nego što je murdžiluk."[415]

301. (d) Mensur b. el-Mu'temir govoreći o nečemu je rekao: „Ne kažem kao što govore novotarske i zalutale murdžije."[416]

301. (e) Šerik, spominjući murdžije, je rekao: „Oni su najprljaviji ljudi. Dovoljno je prljavštine od rafidija, ali murdžije lažu na Allaha, azze ve dželle!"[417]

302. Ebu-Adbullah je upitan o murdžijama, pa je rekao: „To su oni koji kažu: 'Iman je govor!'"[418]

---

[412] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.616); Ibn--Betta (br.1215) i drugi.

[413] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Betta (br.1220); Abdullah b. Ahmed (br.659) i drugi.

[414] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Betta (br.1252); Abdullah b. Ahmed (br.610) i drugi.

[415] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.641).

[416] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Betta (br.1211); Abdullah b. Ahmed (br.613) i drugi.

[417] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Betta (br.1212); Abdullah b. Ahmed (br.614) i drugi.

303. Pred Ed-Dahhakom b. Muzahimom su spomenuli one koji kažu: „Ko kaže: La ilahe illallah - ući će u Džennet." Rekao je: „To je bilo prije uspostavljanja šerijatskih granica i objave propisa o obavezama."[419]

304. Veki' je govorio: „Sljedbenici Sunneta govore da je iman govor i djelo. Murdžije govore da je iman govor, a džehmijje da je iman spoznaja."[420]

Muhammed b. el-Husejn kaže:

Ko kaže da je iman govor bez djela, reći će mu se: „Odbacio si Kur'an i Sunnet i saglasnost svih učenjaka. Napustio si mišljenje muslimana i uznevjerovao u Allaha Velikoga!"

Ako kaže: Kako to? - reći će mu se: „Allah, azze ve dželle, je naredio vjernicima, nakon što su iskreno povjerovali, da obavljaju namaz, daju zekat, poste, obavljaju hadž i idu u džihad. Postoje mnoge obaveze čiji bi se spomen ovdje oduljio. I pored toga, oni su se mnogo pribojavali da zbog nemara u tim obavezama ne zasluže vatru i žestoku kaznu."

Ko tvrdi da je Uzvišeni Allah naredio vjernicima ono što smo spomenuli, a da od njih nije tražio da postupaju a zadovaljan je da samo govore, takav se suprotstavio Allahu, azze ve dželle, i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Allah, azze ve dželle, je nakon upotpunjenja islama djelima, rekao:

---

[418] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ibnul-Hallal u *Es-Sunne* (br. 959).

[419] Lanac prenosilaca je vjerodostojan.

[420] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi El-Lalikai (br.1837).

﴿ ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا ﴾

„Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." *(El-Maide, 3.)*

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *„Islam je sazdan na pet stvari..."* [421] I kaže: *„Ko ostavi namaz postao je nevjernik."* [422]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Ko kaže da je iman spoznaja bez govora i djela, došao je sa pogubnijim mišljenjem od onih koji kažu: „Iman je samo govor." Iz toga nužno proističe da je Iblis, Allah ga prokleo, vjernik, jer je spoznao svoga Gospodara:

﴿ قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغْوَيْتَنِى ...﴾

„Gospodaru moj," - reče -, „zato što si me u zabludu doveo..." *(El-Hidžr, 39.)*

I rekao je:

﴿ ... رَبِّ فَأَنظِرْنِى ...﴾

„Gospodaru moj!"- reče on -, „daj mi vremena*." *(Sad, 79.)*

Također, iz toga proističe da su židovi, koji su spoznali Allaha i Njegovog Poslanika, vjernici. Allah, azze ve dželle, kaže:

---

[421] Izvor hadisa je prije spomenut (br.201).

[422] Izvor hadisa je prije spomenut (br.268).

* Nastavak ajeta glasi: (***„...do Dana kada će oni oživljeni biti!"***)

﴿... يَعْرِفُونَهُۥ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَآءَهُمْ ...﴾

„...znaju Poslanika kao što sinove svoje znaju..." *(El-Bekare, 146.)*

Allah, azze ve dželle, je obavijestio da oni poznaju Uzvišenog Allaha i Njegovog Poslanika.

Reći će im se još: „Kakva je onda razlika između islama i kufra? Već smo saznali da su nevjernici i mnogobošci svojim umovima spoznali da je Allah stvorio nebesa i Zemlju, te sve što je između njih, da ih u tamama kopna i mora ne spašava osim Allah, azze ve dželle, i da se prilikom nedaća samo obraćaju Allahu."

Neka je na svakog onoga koji kaže da je iman samo spoznaja i koji zastupa ovu usamljenu izjavu Allahovo prokletstvo!

Mi, zahvaljujući Allahu, kažemo ono što je u saglasnosti sa Kur'anom i Sunnetom, te što su rekli učenjaci muslimana čiji se spomen ne može izbjeći. Prethodno smo spomenuli da je iman spoznaja srcem, potvrda uvjerenjem, govor jezikom i djelovanje tjelesnim udovima. Čovjek ne biva vjernik osim sa ovo troje. Nijedno ne može nadomjestiti drugo, a neka je hvala Allahu, azze ve dželle, na tome!

305. Abdul-Melik b. Mervan je spomenuo hadis koji je došao od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a glasi: *„Ko umre ništa ne pripisujući Allahu (sudruga), ući će u Džennet, pa makar blud činio i krao!"* Rečeno mu je: „Šta će biti s tobom, Vođo vjernika? Ovo je bilo prije naredbi i zabrana, te prije ustanovljavanja obaveza islama!"[423]

---

[423] Lanac prenosilaca je slab.

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Čuvajte se govora onih koji kažu da je njihov iman poput imana Džibrila i Mikaila, te onih koji govore: „Ja sam vjernik kod Allaha!" ili „Ja sam potpunog imana!" Sve je ovo pravac murdžija.

306. El-Evza'i je rekao: „Tri stvari ulaze u novotarije: Reći: Ja sam potpunog imana, ja sam istinski vjernik i ja sam vjernik kod Uzvišenog Allaha!"[424]

307. Nafi' b. Omer el-Kureši je pričao: „Bili smo kod Ibn Ebi-Mulejke. Jedan od prisutnih mu reče: 'Ebu-Muhammede, neki ljudi sa tobom sjede, a tvrde da je njihov iman poput imana Džibrila i Mikaila!' Abdullah b. Ebi-Mulejke se rasrdi, pa reče: 'Allah, azze ve dželle, je zadovoljan Džibrilom i dao mu je prednost u pohvali nad Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, pa kaže:

﴿ إِنَّهُۥ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝ ذِى قُوَّةٍ عِندَ ذِى ٱلْعَرْشِ مَكِينٍ ۝ مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ۝ وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ ۝ ﴾

Kur'an je, zaista, kazivanje Izaslanika plemenitog, moćnog, od Gospodara svemira cijenjenog, kome se drugi potčinjavaju, tamo pouzdanog! A drug vaš nije lud. *(Et-Tekvir, 19-22.)*', tj. Muhammed. Ibn Ebi-Mulejke je rekao: 'Hoću li iman Džibrila i Mikaila smatrati poput imana Fehdana? Ne, bez počasti i bez ljubavi!'"[425]

Nafi' kaže: „Vidio sam da se Fehdan nije nikako trijeznio."

---

[424] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.1241).

[425] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Ibn-Betta (br.1243). Riječi Ibn Ebi--Mulejke bilježi Abdullah b. Ahmed (br.803).

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Ko ovo kaže, iznio je veliku potvoru na Allaha, azze ve dželle. Donio je nešto suprotno istini, nešto što negiraju svi učenjaci. Onaj ko zastupa ovo mišljenje tvrdi da onome ko izgovori La ilahe illallah, neće štetiti veliki grijesi koje čini, kao ni razvratne stvari. Ovakvi smatraju da su bogobojazni dobročinitelj, koji ništa od toga ne čini, i grješnik - jednaki. Ovo je veoma negativno. Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ ٱجْتَرَحُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَوَآءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۚ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾ ﴾

„Misle li oni koji čine zla djela, da ćemo s njima postupiti jednako kao sa onima koji vjeruju i dobra djela čine, da će im život i smrt biti isti? Kako loše rasuđuju!" *(El-Džasije, 21.)*

I kaže:

﴿ أَمْ نَجْعَلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ كَٱلْمُفْسِدِينَ فِى ٱلْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ ٱلْمُتَّقِينَ كَٱلْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾ ﴾

„Zar ćemo postupiti s onima koji vjeruju i čine dobro kao s onima koji prave nered na Zemlji, ili, zar ćemo postupiti s onima koji se grijeha klone isto kao i s grješnicima?" *(Sad, 28.)*

Onome ko zastupa ovo negativno mišljenje reci: „O ti koji si zalutao i u zabludu odvodiš! Allah, azze ve dželle, je dvije skupine izjednačio tek kada je jedne nad drugima odlikovao po stepenima, pa kaže:

﴿...لَا يَسْتَوِى مِنكُم مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ ٱلْفَتْحِ وَقَٰتَلَ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ ٱلَّذِينَ أَنفَقُوا۟ مِنۢ بَعْدُ وَقَٰتَلُوا۟ ۚ وَكُلًّا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ ...﴾

„...Nisu jednaki među vama koji su davali priloge prije pobjede i lično se borili - oni su na višem stupnju od onih koji su poslije davali priloge i lično se borili, a Allah svima obećava nagradu najljepšu...“ *(El-Hadid, 10.)*

Allah, azze ve dželle, im je obećao lijepu nagradu nakon što ih je jedne nad drugima odlikovao. On kaže:

﴿ لَّا يَسْتَوِى ٱلْقَٰعِدُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُو۟لِى ٱلضَّرَرِ وَٱلْمُجَٰهِدُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ فَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلْمُجَٰهِدِينَ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ عَلَى ٱلْقَٰعِدِينَ دَرَجَةً ۚ ...﴾ ثم قال: ﴿ ... وَكُلًّا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ ...﴾

„Vjernici koji se ne bore - osim onih koji su za borbu nesposobni - nisu jednaki onima koji se na Allahovu putu bore imecima svojim i životima svojim. One koji se budu borili ulažući imetke svoje i živote svoje Allah će odlikovati čitavim stepenom nad onima koji se ne budu borili“, a zatim kaže: ***„i On svima obećava lijepu nagradu.“*** *(En-Nisa', 95.)*

Kako je onda ovakvom nevjerniku dozvoljeno da izjednači svoj iman sa imanom Džibrila i Mikaila tvrdeći za sebe da je istinski vjernik?“

308. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *„Allah prije mene nije poslao poslanika i da (taj poslanik) nije okupio ummet, a da među njima nije bilo murdžija i kaderijja koji su poslije njega ummet dovodili u zabunu. Allah, azze ve dželle, je prokleo murdžije i kaderijje*

jezikom sedamdesetorice vjerovjesnika. Ja sam zadnji od njih (ili jedan od njih)."[426]

309. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „*Dvije kategorije iz mog ummeta u islamu nemaju udjela: murdžije i kaderijje.*"[427]

310. Od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „*Dvije kategorije iz mog ummeta u islamu nemaju udjela: murdžije i kaderijje.*"[428]

---

[426] U lancu prenosilaca ima slabosti. Bilježi Ibn-Betta (br.1206); Ibn Ebi--Asim (br.325). El-Albani, Allah mu se smilovao, ga je ocjenio slabim. Ovu predaju pojačavaju druge slične predaje, tako da dostiže stepen dobrog hadisa (hasen li gajrihi), a Allah najbolje zna.

[427] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Et-Tirmizi (br.2212); Ibn-Madže (br. 62) i drugi. El-Albani kaže da je slab u *Rijadul-Dženneh* (br.334). Pogledaj sljedeću predaju.

[428] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi Et-Tirmizi (br.2149); Ibn-Madže (br. 62); Ibn Ebi-Asim (br.335) i drugi. Kaže komentator Et-Tahavijje: „Svi hadisi koji se prenose od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o kaderijjama su slabi. Vjerodostojnih predaja ima od ashaba."

ODGOVOR KADERIJJAMA[429]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Dovoljan mi je Allah i divan je On pomagač! Hvala Allahu Koji je dostojan spomena, zahvale, dostojanstva, veličine i siline. Zahvaljujem Mu na stalnim blagodatima, Njegovoj neprestanoj dobroti i opskrbi. Zahvaljivat će onaj koji zna da njegov Časni Zaštitnik voli zahvalu. Njemu pripada zahvala u svakoj situaciji. Neka je salavat i selam na Donosioca radosnih vijesti i Opominjača, na Svjetiljku koja obasjava, Predvodnika prvih i posljednjih, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, izaslani-

---

[429] Kaderijje su frakcija koja poriče Allahovo određenje (kader). Ljudi se u pogledu kadera dijele na tri skupine:

1. **Poricatelji** koji kažu da nema kadera. Na njih se odnosi ovo poglavlje. Podijeljeni su na dvije skupine:
   a. Skupina koja poriče Allahovo znanje o stvarima prije njihovog postojanja. Oni smatraju da Allah ne poznaje stvari prije njihovog postojanja.
   b. Skupina koja priznaje Allahovo znanje o stvarima prije njihova postojanja, ali poriču općenito htijenje (volju) i stvaranje. Smatraju da ljudi stvaraju svoja djela. Ova skupina predstavlja većinu.
2. **El-Džebrijje** koji smatraju da je čovjek prisiljen da čini djela (koja čini). Oni poriču čovjekovu snagu, htijenje i (slobodni) izbor.
3. **Ehlus-sunne vel-džema'a** su od Allaha upućeni na pravi put. Oni su na srednjem putu, između poricanja (negacije) i potvrde. Suprotno stavu poricatelja, oni potvrđuju da je Allah Svemoćan, da se ništa ne dešava bez Njegovog htijenja i da ono što On neće to se neće desiti. Suprotno stavu el-džebrijja u potvrdi, oni (ehlus-sunne vel-džema'a) smatraju da čovjek istinski čini djela, da ima htijenje, snagu i slobodu izbora, ali je sve to određeno Allahovom htijenju, moći i Njegovom odabiru. Na ovo upućuju dokazi iz Kur'ana i Sunneta, a Allah najbolje zna.

ka od Gospodara svjetova, njegovu časnu porodicu, odabrane ashabe i njegove supruge, majke vjernika.

Ako neko upita: Šta je naš pravac u pitanju kadera (odredbe, sudbine)? - odgovor bi bio, prije nego što ga obavijestimo o našem pravcu, da posavjetujemo onoga koji pita i obavijestimo ga da muslimani nisu vični ispitivanju i traganju za kaderom, jer je kader jedna od Allahovih, azze ve džele, tajni:

„Vjerovanje u određenje dobra i zla je obaveza svim robovima. Rob koji se upusti u traganje za kaderom nije siguran da neće poreći Allahova tekuća određenja nad robovima i tako zalutati sa puta istine. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: '*Nijedan ummet nije propao osim što su Allahu druge ravnim smatrali (mnogoboštvo). Nijedan ummet nije otišao u mnogoboštvo a da početak tog mnogoboštva nije bilo poricanje odredbe.*'"[430]

Muhammed b. Husejn, Allah, azze ve dželle, mu se smilovao, kaže:

Ashabi, radijallahu anhum, nakon što je do njih stiglo da su neki ljudi zalutali i odvodili sa pravog puta nijekajući određenje, odbacili su njihova mišljenja. Kritikovali su ih i proglasili nevjernicima. Isto tako, njihovi sljedbenici po dobru su oštro kritikovali one koji su govorili o određenju i nijekali ga. Proklinjali su ih i zabranjivali druženje sa njima. Vođe muslimana su zabranjivale druženje i raspravljanje sa kaderijjama. Pojašnjavali su muslimanima njihove loše i opasne pravce. Da oni nisu dali odgovor kaderijjama, onima poslije njih ne bi bilo

[430] Bilježi El-Buhari u *Et-Tarihul-kebiru*, (8/300) i Ibn Ebi-Asim, (br. 322). Šejh Albani, Allah mu se smilovao, kaže da je slab.

dozvoljeno da govore o kaderu. Vjerovanje u određenje dobra i zla je obaveza kada' i kadera. Ono što je određeno i bit će, a ono što nije i neće. Kada rob radi u pokornosti Allahu, azze ve dželle, zna da je to po Allahovoj uputi za njega i on Mu zahvaljuje na tome. A kada čini nepokornost, za to se kaje i zna da mu je to određeno. On sebe kori i od Allaha, azze ve dželle, traži oprost.

Ovo je pravac muslimana, a nad Allahom nema niko dokaza, nego Allahu, azze ve dželle, nad Njegovim stvorenjima pripada dokaz. Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ قُلْ فَلِلَّهِ ٱلْحُجَّةُ ٱلْبَٰلِغَةُ ۖ فَلَوْ شَآءَ لَهَدَىٰكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾ ﴾

„Reci: 'Allah ima potpun dokaz, i da On hoće, svima bi na pravi put ukazao!'" (El-En'am, 149.)

Znajte, Allah se nama i vama smilovao, da je naš pravac u pogledu određenja, da kažemo: „Allah je stvorio Džennet i Vatru. Svako od njih ima svoje stanovnike. On se zakleo Svojim Dostojanstvom da će Džehennem napuniti džinima i ljudima zajedno. Zatim je stvorio Adema, alejhis-selam, i iz njegovih leđa izveo sve potomke koje će stvoriti do Sudnjeg dana. Podijelio ih je u dvije skupine: skupina koja će u Džennet i skupina koja će u Džehennem. Stvorio je Iblisa i naredio mu da padne ničice pred Ademom, alejhis-selam. Znao je da to neće uraditi zbog određenja nesreće koje se na njemu odvilo i koje je već bilo u znanju Allaha, azze ve dželle. Niko se ne može Allahu Časnom oduprijeti u Njegovoj odredbi. On čini sa Svojim robovima što hoće. Njegovo određenje je pravedno. Stvorio je Adema i Havu da stanuju na Zemlji, ali ih je nastanio u Džennetu. Naredio im je da obilno iz nje-ga jedu ono što žele. Zabranio im je da se približavaju jednom drvetu, ali je određenje teklo, pa su njih dvoje učinili nepokornost jedenjem od tog drveta.

On, tebareke ve te'ala, im je u vanjštini zabranio, a u suštini je znao da im je određeno da će ga pojesti:

﴿ لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُونَ ﴿٢٣﴾ ﴾

„On neće biti pitan za ono što radi, a oni će biti pitani." *(El-Enbija', 23.)*

Neminovno je bilo da pojedu, jer je to razlog nepokornosti i izlaska iz Dženneta. Oni su stvoreni za Zemlju, a poslije nepokornosti im je oprošteno. Sve je ovo već prethodno bilo u Njegovom znanju. Nije moguće da se bilo šta desi, bilo kojem stvorenju a da to ne teče po određenju i da to On nije obuhvatio znanjem prije nego što je i bilo. Stvorio je stvorenja kao što želi i nakon što je želio. Učinio ih je sretnim i nesretnima prije nego što ih je doveo na dunjaluk dok su još bili u utrobama svojih majki. Zapisao je njihove rokove smrti, opskrbu i djela, a zatim ih doveo na dunjaluk. Svaki čovjek ide prema onome što mu je zapisano. Zatim je poslao Svoje poslanike, objavio im objavu i naredio da je dostave Njegovim stvorenjima. Oni su prenijeli poslanice svoga Gospodara i savjetovali su svoje narode. Kome je bilo određeno od Allaha, azze ve dželle, da vjeruje on i vjeruje, a kome je određeno da je nevjernik on i ne vjeruje. Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ فَمِنكُمْ كَافِرٌ وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾ ﴾

„On vas stvara, pa ste ili nevjernici ili vjernici. Sve što vi radite Allah dobro vidi." *(Et-Tegabun, 2.)*

One robove koje je On htio - zavolio je. Njihova prsa je prostranim učinio za iman i islam. Druge je prezreo, njihova srca, sluh i vid je zapečatio, a poslije toga

nikada neće biti na uputi. On odvodi u zabludu koga hoće, a upućuje koga hoće.

﴿ لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُونَ ﴾

„On neće biti pitan za ono što radi, a oni će biti pitani." *(El-Enbija', 23.)*

Sva stvorenja su Njegova i s njima čini šta hoće, ali nije nepravedan. Allah, azze ve dželle, je daleko Uzvišen da Mu se pripiše nepravda. Nepravdu čini onaj koji uzima ono što mu ne pripada. Naš Gospodar, azze ve dželle, posjeduje sve što je na nebesima i na Zemlji, što je između njih i što je ispod zemlje. Njemu pripada i ovaj i budući svijet. Njegov spomen je Uzvišen, Njegova imena su neprikosnovena. On voli pokornost od Svojih robova i naređuje je. U pokornosti su oni koje On uputi na nju. Zabranio je nepokornost, On ju je želio, ali je ne voli niti naređuje. Allah, azze ve dželle, je Uzvišen da bi naredio ili volio razvrat. Naš Gospodar je Uzvišen od toga da u Njegovom carstvu se dešava ono što On ne bi želio da se desi ili nešto što On Svojim znanjem nije obuhvatio prije nego što je bilo. Znao je šta će stvorenja činiti prije nego što ih je stvorio i nakon što ih je stvorio, prije nego što su uradili prema odredbi. Pero je Njegovom naredbom pisalo u Levhi-Mahfuzu o onome što će biti od dobra i zla. On hvali one koji su pokorni od Njegovih robova. On djela pripisuje ljudima i obećava da će ih zbog njih obilno nagraditi. Da nije Njegove upute ne bi zadobili tu nagradu.

﴿ ... ذَٰلِكَ فَضْلُ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ﴾

„To je Allahova blagodat koju će dati onome kome On hoće; a u Allaha je blagodat velika." *(El-Hadid, 21.)*

Isto tako, pokudio je ljude koji čine nepokornosti i zaprijetio im je vatrom zbog činjenja nepokornosti. Djela je pripisao njima zbog odredbe koja nad njima teče. On odvodi u zabludu koga hoće, a upućuje koga hoće."

Muhammed b. Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Ovo je naš pravac u kaderu o kojem smo upitani.

Ako neko kaže: Šta je dokaz za to što govoriš? - reći će mu se: „Allahova Knjiga, Sunnet Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i sunnet njegovih ashaba, radijallahu anhum, njihovih sljedbenika po dobru, te izreke imama muslimana."

Ako kaže: Spomeni nam od toga da bi nam se povećalo znanje i uvjerenje. Reći će se: „Da, ako Allah Uzvišeni htjedne. Allah, azze ve dželle, daje svaku uputu i pomaže u tome, ako On to Uzvišeni hoće!"

OBAVIJEST OD ALLAHA, AZZE VE DŽELLE, DA ON PEČATI SRCA ONIH ROBOVA KOJIMA TO ON HOĆE ZATO NISU UPUĆENI NA ISTINU, NE SLUŠAJU GA, NITI GA VIDE, JER IH JE ON PREZREO I NJIHOVA SRCA ZAPEČATIO

Allah, azze ve dželle, u suri El-Bekare kaže:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٦ خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ ۖ وَعَلَىٰٓ أَبْصَٰرِهِمْ غِشَٰوَةٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝٧ ﴾

„Onima koji neće da vjeruju doista je svejedno opominjao ih ti ili ne opominjao – oni neće vjerovati. Allah je zapečatio srca njihova i uši njihove, a pred očima njihovim je koprena; njih čeka patnja golema." *(El-Bekare, 6-7.)*

Allah, azze ve dželle, u suri En-Nisa' kaže:

﴿ فَبِمَا نَقْضِهِم مِّيثَٰقَهُمْ وَكُفْرِهِم بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَقَتْلِهِمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌۢ ۚ بَلْ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝١٥٥ ﴾

„Ali zato što su zavjet prekršili i što u Allahove dokaze nisu povjerovali, što su ni krive ni dužne vjerovjesnike ubijali i što su govorili: 'Naša su srca okorjela' – Allah im je, zbog nevjerovanja, njihova srca zapečatio, pa ih je samo malo vjerovalo." *(En-Nisa', 155.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Maide kaže:

﴿ ... وَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ فِتْنَتَهُۥ فَلَن تَمْلِكَ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَمْ يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ ۚ لَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا خِزْىٌ ۖ وَلَهُمْ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾ ﴾

„...A onoga koga Allah želi u njegovoj zabludi da ostavi, ti mu Allahovu naklonost ne možeš nikako osigurati. To su oni čija srca Allah ne želi da očisti; njih na ovom svijetu čeka poniženje, a na onom svijetu patnja golema." *(El-Maide, 41.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-En'am kaže:

﴿ وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ ۖ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِىٓ ءَاذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِن يَرَوْا۟ كُلَّ ءَايَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا۟ بِهَا ۚ ... ﴾

„Ima onih koji dolaze da te slušaju, ali Mi smo na srca njihova zastore stavili, da Kur'an ne bi razumjeli, i gluhim ih učinili, pa i ako bi sve dokaze vidjeli, opet u njih ne bi povjerovali..." *(El-En'am, 25.)*

﴿ فَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يَهْدِيَهُۥ يَشْرَحْ صَدْرَهُۥ لِلْإِسْلَـٰمِ ۖ وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُۥ يَجْعَلْ صَدْرَهُۥ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِى ٱلسَّمَآءِ ۚ كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ ٱللَّهُ ٱلرِّجْسَ عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾ ﴾

„Onome koga Allah želi da uputi – On srce njegovo prema islamu raspoloži, a onome koga želi da u zabludi ostavi – On srce njegovo stegne i umornim učini kao da čini napor da na nebo uzleti. Eto, tako Allah one koji ne vjeruju bez podrške ostavi." *(El-En'am, 125.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Et-Tevbe kaže:

﴿ ۞ إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَسْتَـْٔذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَآءُ ۚ رَضُوا۟ بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ وَطَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾ ﴾

„A ima razloga da se prigovara onima koji od tebe traže dozvolu da izostanu, a imućni su. Zadovoljavaju se da ostanu sa onima koji ne idu u boj, Allah je njihova srca zapečatio, pa oni ne znaju." *(Et-Tevbe, 93.)*

Allah, azze ve dželle, u suri En-Nahl kaže:

﴿ مَن كَفَرَ بِٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ إِيمَٰنِهِۦٓ إِلَّا مَنۡ أُكۡرِهَ وَقَلۡبُهُۥ مُطۡمَئِنُّۢ بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ ...﴾

„Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao, - osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri -, čeka Allahova kazna..."

﴿ ... ٱلَّذِينَ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ وَسَمۡعِهِمۡ وَأَبۡصَٰرِهِمۡۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡغَٰفِلُونَ ﴿١٠٨﴾ ﴾

„To su oni čija je srca i sluh i vid Allah zapečatio, i oni su zaista nemarni." *(En-Nahl, 106-108.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Isra' kaže:

﴿ وَإِذَا قَرَأۡتَ ٱلۡقُرۡءَانَ جَعَلۡنَا بَيۡنَكَ وَبَيۡنَ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ حِجَابٗا مَّسۡتُورٗا ﴿٤٥﴾ وَجَعَلۡنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ أَكِنَّةً أَن يَفۡقَهُوهُ وَفِيٓ ءَاذَانِهِمۡ وَقۡرٗاۚ ... ﴾

„Kad čitaš Kur'an između tebe i onih koji u onaj svijet ne vjeruju Mi zastor nevidljiv stavimo, a na srca njihova pokrivače da ga ne bi razumjeli, i gluhim ih učinimo..." *(El-Isra', 45-46.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Kehf kaže:

﴿ وَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦ فَأَعۡرَضَ عَنۡهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتۡ يَدَاهُۚ إِنَّا جَعَلۡنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ أَكِنَّةً أَن يَفۡقَهُوهُ وَفِيٓ ءَاذَانِهِمۡ وَقۡرٗاۖ وَإِن تَدۡعُهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ فَلَن يَهۡتَدُوٓاْ إِذًا أَبَدٗا ﴿٥٧﴾

„I ima li nepravednijeg od onoga koji, kad se dokazima Gospodara svoga opominje, za njih ne haje, i zaboravlja na po-

sljedice onog što je učinio? Mi na srca njihova pokrivače stavljamo da Kur'an ne shvate, i gluhim ih činimo; i ako ih ti na Pravi put pozoveš oni, kad su takvi, nikad neće Pravim putem poći." *(El-Kehf, 57.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Eš-Šu'ara' kaže:

﴿وَلَو نَزَّلْنَٰهُ عَلَىٰ بَعْضِ ٱلْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾ فَقَرَأَهُۥ عَلَيْهِم مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾
كَذَٰلِكَ سَلَكْنَٰهُ فِى قُلُوبِ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِۦ حَتَّىٰ يَرَوُا۟ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾

„A da ga objavljujemo i nekom ne-Arapu. pa da im ga on čita, opet u nj ne bi povjerovali. Eto, tako ga Mi u srca grješnika uvodimo, oni u nj neće vjerovati dok ne dožive patnju nesnosnu." *(Eš-Šu'ara', 198-201.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Ja Sin kaže:

﴿ لَقَدْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ عَلَىٰٓ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾ إِنَّا جَعَلْنَا فِىٓ أَعْنَٰقِهِمْ أَغْلَٰلًا فَهِىَ إِلَى
ٱلْأَذْقَانِ فَهُم مُّقْمَحُونَ ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا مِنۢ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَٰهُمْ فَهُمْ
لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾ وَسَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ ﴾

„O većini njih se već obistinila Riječ - zato oni neće vjerovati. Mi smo učinili da budu kao oni za čije smo vratove sindžire stavili sve do podbradaka, - zato su oni glava uzdignutih, i kao oni ispred kojih i iza kojih smo pregradu metnuli i na oči im koprenu stavili, - zato oni ne vide, i njima je svejedno opominjao ih ti ili ne opominjao, oni neće vjerovati." *(Ja Sin, 7-10.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Džasije kaže:

﴿ أَفَرَءَيْتَ مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ وَأَضَلَّهُ ٱللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ وَقَلْبِهِۦ وَجَعَلَ عَلَىٰ
بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ ٱللَّهِ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾ ﴾

„Reci ti Meni ko će uputiti onoga koji je strast svoju za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah, znajući ga, u zabudi ostavio i sluh njegov i srce njegovo zapečatio, a pred oči njegove koprenu stavio? Ko će mu, ako neće Allah, na pravi put ukazati? Zašto se na urazumite?" *(El-Džasije, 23.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Muhammed, kaže:

﴿ وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰٓ إِذَا خَرَجُوا۟ مِنْ عِندِكَ قَالُوا۟ لِلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ مَاذَا قَالَ ءَانِفًا ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَهْوَآءَهُمْ ﴿١٦﴾ ﴾

„Ima onih koji dolaze da te slušaju, a čim se od tebe udalje, pitaju one kojima je dato znanje: 'Šta ono on maloprije reče?' To su oni čija je srca Allah zapečatio i koji se za strastima svojim povode." *(Muhammed, 16.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Munafikun kaže:

﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ ثُمَّ كَفَرُوا۟ فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾ ﴾

„To je zato što su vjernici bili, pa nevjernici postali, i onda su im srca zapečaćena, pa ne shvaćaju." *(El-Munafikun, 3.)*

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Sve što sam proučio od ovih ajeta ukazuje pametnima da je Allah, azze ve dželle, zapečatio srca jednih ljudi i da ih ne želi za ibadet Njemu. Želi ih za nepokornost Njemu. Zaslijepio ih je od istine, pa je oni ne vide. Zaglušio ih je od istine, pa je oni ne čuju. Ponizio ih je i nije ih očistio. On radi sa Svojim stvorenjima ono što hoće. Nije dozvoljeno da neko kaže: „Zašto je ovo uradio s njima?" Ko to kaže opire se Allahu, azze ve dželle, u Njegovom djelu i zalutao je sa puta istine.

Zatim je Allah od Svojih robova odabrao one koje On voli i njihova prsa raširio za iman. Ukrasio ga je u njihovim srcima i prezreo im nevjerstvo, griješenje i nepokornost:

﴿ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلرَّٰشِدُونَ ۝ فَضۡلٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَنِعۡمَةٗۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ۝ ﴾

„Takvi su na pravom putu dobrotom i blagodati Allahovom. - A Allah sve zna i mudar je." *(El-Hudžurat, 7-8.)*

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Shvatite, muslimani ono čime vam se Allah, azze ve dželle, obraća i obavještava vas: „Ja sam Vladar ljudi. Odabrao sam one koje hoću i njihova srca očistio, prsa im rasprostranio, pokornost im uljepšao a neopokornost im pokudio, ne radi ruke koja Mi se pruža, jer ja sam Neovisan o Svojim robovima, a oni su ovisni o Meni:

﴿ ... ذَٰلِكَ فَضۡلُ ٱللَّهِ يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ ۝ ﴾

„To je Allahova blagodat koju će dati onome kome On hoće; a u Allaha je blagodat velika." *(El-Hadid, 21.)*

Zahvala Allahu, azze ve dželle, pripada za one koje je uputio na vjerovanje.

Zar niste čuli, Allah vam se smilovao, Govor vašeg Časnog Zaštitnika kada su ljudi radi islama prigovorili Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem? Allah, azze ve dželle, je tada objavio:

﴿ يَمُنُّونَ عَلَيۡكَ أَنۡ أَسۡلَمُواْۖ قُل لَّا تَمُنُّواْ عَلَيَّ إِسۡلَٰمَكُمۖ بَلِ ٱللَّهُ يَمُنُّ عَلَيۡكُمۡ أَنۡ هَدَىٰكُمۡ لِلۡإِيمَٰنِ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ۝ ﴾

„Oni ti prebacuju što su primili islam. Reci: 'Ne prebacujte mi što ste islam primili; naprotiv, Allah je vama milost podario time što vas je u pravu vjeru uputio, ako iskreno govorite.'" *(El-Hudžurat, 17.)*

ALLAHOVA, AZZE VE DŽELLE, OBAVIJEST DA ON ODVODI U ZABLUDU KOGA HOĆE A UPUĆUJE KOGA HOĆE

VJEROVJESNICI NE UPUĆUJU OSIM ONE ZA KOJE JE U ALLAHOVOM ZNANJU BILO ODREĐENO DA ĆE IH UPUTITI

Allah, azze ve dželle, u suri En-Nisa' kaže:

﴿ ۞ فَمَا لَكُمْ فِي ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِئَتَيْنِ وَٱللَّهُ أَرْكَسَهُم بِمَا كَسَبُوٓا۟ ۚ أَتُرِيدُونَ أَن تَهْدُوا۟ مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ ۖ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا ﴿٨٨﴾ ﴾

„Zašto se podvajate kada su u pitanju licemjeri koje je Allah vratio u nevjernike zbog postupaka njihovih! Zar želite da na pravi put uputite one koje je Allah u zabludi ostavio? A onoga koga Allah u zabludi ostavi – ti nikada nećeš na pravi put uputiti." *(En-Nisa', 88.)*

Allah, azze ve dželle, spominjući licemjere kaže:

﴿ مُّذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَٰلِكَ لَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ وَلَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ ۚ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا ﴾

„Neodlučni su kome će se privoljeti, da li ovima ili onima. A onoga koga Allah u zabludi ostavi – ti nećeš naći načina da ga na pravi put uputiš." *(En-Nisa', 143.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-En'am kaže:

﴿ وَٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِى ٱلظُّلُمَٰتِ ۗ مَن يَشَإِ ٱللَّهُ يُضْلِلْهُ وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾ ﴾

„A oni koji dokaze Naše poriču gluhi su i nijemi, u tminama su. Onoga koga hoće – Allah ostavlja u zabludi, a onoga koga hoće – na pravi put izvodi." *(El-En'am, 39.)*

﴿ قُلْ فَلِلَّهِ ٱلْحُجَّةُ ٱلْبَٰلِغَةُ ۖ فَلَوْ شَآءَ لَهَدَىٰكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾ ﴾

„Reci: 'Allah ima potpun dokaz, i da On hoće, svima bi na pravi put ukazao!'" *(El-En'am, 149.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-E'araf kaže:

﴿ مَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَلَا هَادِىَ لَهُۥ ۚ وَيَذَرُهُمْ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾ ﴾

„Koga Allah u zabludi ostavi, niko ga ne može na pravi put uputiti! On će ih ostaviti da u nevjerstvu svome lutaju." *(El-E'araf, 186.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Er-Ra'd kaže:

﴿ وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ ءَايَةٌ مِّن رَّبِّهِۦ ۗ قُلْ إِنَّ ٱللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِىٓ إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ ﴿٢٧﴾ ﴾

„Nevjernici govore: 'Zašto mu Gospodar njegov ne pošalje čudo?' Reci: 'Allah ostavlja u zabludi onoga koga On hoće, a k Sebi upućuje onoga ko Mu se pokajnički obraća.'" *(Er-Ra'd, 27.)*

﴿ ... أَفَلَمْ يَاْيْـَٔسِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَن لَّوْ يَشَآءُ ٱللَّهُ لَهَدَى ٱلنَّاسَ جَمِيعًا ۗ ... ﴾

„A zar ne znaju vjernici da bi Allah, kad bi samo htio, sve ljude na pravi put uputio." *(Er-Ra'd, 31.)*

﴿ ... بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا۟ عَنِ ٱلسَّبِيلِ ۗ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ ﴾

„Onima koji ne vjeruju čini se lijepim spletkarenje njihovo, i oni su s pravog puta zalutali. A onaj koga Allah u zabludi ostavi neće imati nikoga da ga na pravi put uputi." *(Er--Ra'd, 33.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Ibrahim, kaže:

﴿ وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِۦ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ۖ فَيُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٤﴾ ﴾

„Mi nismo poslali nijednog poslanika koji nije govorio jezikom naroda svoga, da bi mu objasnio. A Allah ostavlja u zabludi onoga koga hoće i ukazuje na pravi put onome kome hoće; On je Silan i Mudar." *(Ibrahim, 4.)*

Allah, azze ve dželle, u suri En-Nahl kaže:

﴿ وَعَلَى ٱللَّهِ قَصْدُ ٱلسَّبِيلِ وَمِنْهَا جَآئِرٌ ۚ وَلَوْ شَآءَ لَهَدَىٰكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾ ﴾

„Allahovo je da ukaže na pravi put, a ima ih i krivih; a da On hoće, sve bi vas uputio." *(En-Nahl, 9.)*

U istoj suri Allah, azze ve dželle, još kaže:

﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلطَّٰغُوتَ ۖ فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى ٱللَّهُ وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ ٱلضَّلَٰلَةُ ۚ فَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾ إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَىٰهُمْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى مَن يُضِلُّ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٣٧﴾ ﴾

„Mi smo svakom narodu poslanika poslali: 'Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!' I bilo je među njima onih kojima je Allah na pravi put ukazao, a i onih koji su zaslužili da ostanu u zabludi; zato putujte po svijetu da vidite kako su završili oni koji su poslanike u laž utjerivali. Ma koliko ti želio da oni budu na pravom outu, Allah neće ukazati na pravi put onome koga je u zabludi ostavio i njima niko neće pomoći." *(En-Nahl, 36-37.)*

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ ۖ وَمَن يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِهِۦ ۖ ... ﴾

„Onaj kome Allah ukaže na pravi put - na pravom putu je, a onome koga u zabludi ostavi, tome, mimo Njega, nećeš naći zaštitnika...“ *(El-Isra', 97.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Kehf kaže:

﴿ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ ءَامَنُوا۟ بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَٰهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾ وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا۟ فَقَالُوا۟ رَبُّنَا رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ لَن نَّدْعُوَا۟ مِن دُونِهِۦٓ إِلَٰهًا ۖ لَّقَدْ قُلْنَآ إِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾ هَٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً ۖ لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم بِسُلْطَٰنٍۭ بَيِّنٍ ۖ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾ وَإِذِ ٱعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ فَأْوُۥٓا۟ إِلَى ٱلْكَهْفِ يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِۦ وَيُهَيِّئْ لَكُم مِّنْ أَمْرِكُم مِّرْفَقًا ﴿١٦﴾ ۞ وَتَرَى ٱلشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت تَّزَٰوَرُ عَن كَهْفِهِمْ ذَاتَ ٱلْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَت تَّقْرِضُهُمْ ذَاتَ ٱلشِّمَالِ وَهُمْ فِى فَجْوَةٍ مِّنْهُ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ ۗ مَن يَهْدِ ٱللَّهُ فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ ۖ وَمَن يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ وَلِيًّا مُّرْشِدًا ﴿١٧﴾ ﴾

„Tu su bili mladići, vjerovali su u Gospodara svoga, a Mi smo im Uputu još više povećali. Osnažili smo bili njihova srca kad su se digli i rekli: 'Gospodar naš - Gospodar je nebesa i Zemlje, mi se nećemo pored Njega drugom bogu klanjati, jer bismo tada ono što je daleko od istine govorili. Narod ovaj naš je mimo Njega druge bogove prihvatio, zašto jasan dokaz nije donio o tome da se treba njima klanjati? A ima li nepravednijeg od onoga koji o Allahu iznosi neistinu? Kad napustite njih i one kojima se, a ne Allahu, klanjaju, sklonite se u pećinu, Gospodar vaš će vas milošću Svojom obasuti i za vas će ono što će vam korisno biti pripremiti. I ti si mogao vidjeti kako Sunce, kada se rađa - obilazi pećinu s desne strane, a kada zalazi - zaobilazi je s lijeve strane, a oni su bili u sredini nje-

zinoj. To je dokaz Allahov! Kome Allah ukaže na pravi put, on će Pravim putem ići , a koga u zabludi ostavi, ti mu nećeš naći zaštitnika koji će ga na pravi put uputiti.“*(El-Kehf, 13-17.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Hadždž kaže:

﴿ وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ وَأَنَّ ٱللَّهَ يَهْدِى مَن يُرِيدُ ﴿١٦﴾ ﴾

„I tako, eto, Mi ga u vidu jasnih ajeta objavljujemo, a Allah će onome kome On hoće na pravi put ukazati.“ *(El-Hadždž, 16.)*

Allah, azze ve dželle, u suri En-Nur kaže:

﴿ ... يَهْدِى ٱللَّهُ لِنُورِهِۦ مَن يَشَآءُ ... ﴾

„...Allah vodi ka svjetlosti Svojoj onoga koga On hoće...“, zatim kaže:

﴿ ... وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ ٱللَّهُ لَهُۥ نُورًا فَمَا لَهُۥ مِن نُّورٍ ﴿٤٠﴾ ﴾

„...a onaj kome Allah ne da svjetlo neće svjetla ni imati.“ *(En-Nur, 35, 40.)*

Allah, azze ve dželle, u ovoj istoj suri kaže:

﴿ لَّقَدْ أَنزَلْنَآ ءَايَٰتٍ مُّبَيِّنَٰتٍ وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾ ﴾

„Mi objavljujemo ajete jasne; a Allah ukazuje na pravi put onome kome On hoće.“ *(En-Nur, 46.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Kasas kaže:

﴿ إِنَّكَ لَا تَهْدِى مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَهْدِى مَن يَشَآءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ ﴾

„Ti, doista, ne možeš uputiti na pravi put onoga koga ti želiš da uputiš, - Allah ukazuje na pravi put onome kome On hoće, i On dobro zna one koji će pravim putem poći.“ *(El-Kasas, 56.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Er-Rum kaže.

﴿ بَلِ ٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ أَهْوَآءَهُم بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ فَمَن يَهْدِى مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٢٩﴾ ﴾

„Ali, nevjernici lahkosmisleno slijede strasti svoje, - a ko će na pravi put uputiti onoga koga je Allah u zabludi ostavio? - njima neće moći niko u pomoć priteći.“ *(Er-Rum, 29.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Es-Sedžde kaže:

﴿ وَلَوْ شِئْنَا لَءَاتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَىٰهَا وَلَٰكِنْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ مِنِّى لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾ ﴾

„A kad bismo htjeli, svakog čovjeka bismo na pravi put uputili, ali Ja sam već istinu rekao: 'Napunit ću, zaista, Džehennem džinima i ljudima zajedno!'“ *(Es-Sedžde, 13.)*

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ أَفَمَن زُيِّنَ لَهُۥ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ فَرَءَاهُ حَسَنًا ۖ فَإِنَّ ٱللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ ۖ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَٰتٍ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾ ﴾

„Kako bi mogao biti isti: onaj kome su njegova ružna djela prikazana lijepim, a i on ih smatra lijepim... Allah u zabludi ostavlja onoga koga hoće, a na pravi put ukazuje onome kome hoće, pa ne izgaraj od žalosti za njima; Allah, doista, dobro zna sve što oni rade.“ *(Fatir, 8.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Ez-Zumer kaže:

﴿... فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ ٱلَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ ٱلْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُۥٓ ۚ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَىٰهُمُ ٱللَّهُ ۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمْ أُوْلُواْ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿١٨﴾ ﴾

„...zato obraduj robove Moje koji Kur'an slušaju i slijede ono najljepše u njemu; njima je Allah na pravi put ukazao i oni su pametni." *(Ez-Zumer, 17-18.)*

Allah, azze ve dželle, u istoj suri kaže:

﴿ ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ ٱلْحَدِيثِ كِتَٰبًا مُّتَشَٰبِهًا مَّثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهْدِي بِهِۦ مَن يَشَآءُ ۚ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾ ﴾

„Allah objavljuje najljepši govor, Knjigu sličnu po smislu, čije se pouke dvojake. Od nje se koža ježi u onih koji se Gospodara svoga boje, a zatim, kad se spomene ime Allahovo, kože se njihove i srca njihova smiruju. To je Allahova Uputa kojom On upućuje koga hoće; a onoga koga Allah ostavi u zabludi, njemu nema upućivača." *(Ez-Zumer, 23.)*

Allah, azze ve dželle, u ovoj suri Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

﴿ ... وَيُخَوِّفُونَكَ بِٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦ ۚ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾ وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِن مُّضِلٍّ ۗ أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِى ٱنتِقَامٍ ﴿٣٧﴾ ﴾

„...A oni te plaše onima kojima se, pored Njega, klanjaju. Onoga koga Allah ostavi u zabludi – niko ne može na pravi put uputiti, a onoga koga On na pravi put uputi – niko ne može u zabludu dovesti. Zar Allah nije silan i strog?" *(Ez-Zumer, 36-37.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Ha Mim – El-Mu'min kaže:

﴿ يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ ۗ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾ ﴾

„Na Dan kada budete uzmičući bježali, kada vas od Allaha neće moći niko odbraniti. A onoga koga Allah u zabludi ostavi, toga neće niko uputiti." *(Gafir, 33.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Muddessir kaže:

﴿... كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ ...﴾

„...tako Allah ostavlja u zabludi onoga koga hoće..." *(El--Muddessir, 31.)*

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Znajte, skupino muslimana da vas vaš Časni Zaštitnik obavještava da On upućuje onog koga On hoće i u njegovo srce dostavi ljubav prema imanu, pa vjeruje i potvrđuje. Također, On odvodi u zabludu koga hoće, pa ni jedan vjerovjesnik, niti bilo ko drugi, ga ne može izvesti na uputu nakon što ga je Allah, azze ve dželle, udaljio od vjerovanja.

SPOMEN ALLAHOVE, AZZE VE DŽELLE, OBAVIJESTI DA ON ŠALJE ŠEJTANE NEVJERNICIMA, PA IH ONI ODVODE U ZABLUDU

NE ODVODE U ZABLUDU OSIM ONE ZA KOJE JE VEĆ PRIJE U NJEGOVOM ZNANJU BILO DA NEĆE VJEROVATI

NIKOME NEĆE NAUDITI ALLAHOVOM VOLJOM

SIHIRBAZI NE MOGU NIKOME NAŠTETITI OSIM ALLAHOVOM VOLJOM

Allah, azze ve dželle, u suri El-Bekare kaže:

﴿ وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتْلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَٰنَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَ ۚ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ۚ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ ...﴾

„Oni se povode za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. A Sulejman nije bio nevjernik, nego su nevjernici šejtani koji ljude uče vradžbini u Babilonu, Haruta i Maruta, a to nije objavljeno dvojici meleka. Njih dvo-

jica nikoga nisu učili dok mu ne bi rekli: 'Mi samo iskušavamo, a ti nemoj biti nevjernik!' I ljudi su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali oni nisu mogli nikome bez Allahove volje nauditi." *(El-Bekare, 102.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Merjem kaže:

﴿ أَلَمْ تَرَ أَنَّآ أَرْسَلْنَا ٱلشَّيَٰطِينَ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ تَؤُزُّهُمْ أَزًّا ﴿٨٣﴾ ﴾

„Zar ne vidiš da Mi nevjernike šejtanima prepuštamo da ih što više na zlo navraćaju?" *(Merjem, 83.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Es-Saffat kaže:

﴿ فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦١﴾ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفَٰتِنِينَ ﴿١٦٢﴾ إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾ ﴾

„Ali, ni vi, sa onima kojima se klanjate, ne možete o njima nikoga u zabludu zavesti, možete samo onoga koji će ionako u Vatri gorjeti." *(Es-Saffat, 161-163.)*

311. Od El-Hasena o Allahovim, azze ve dželle, riječima:

﴿ فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦١﴾ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفَٰتِنِينَ ﴿١٦٢﴾ إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾ ﴾

„Ne možete o njima nikoga u zabludu zavesti, možete samo onoga koji će ionako u Vatri gorjeti." *(Es-Saffat, 161-163.)*, prenosi se da je rekao: „Šejtani ne mogu zavesti osim one kojima je Allah, azze ve dželle, propisao da će gorjeti u Vatri."[431]

312. Omer b. Abdul-Aziz je rekao: „Da je Allah, azze ve dželle, želio da Mu ne budu nepokorni, ne bi stvorio Iblisa. Iblis je poglavar grješništva. O tome postoji znanje iz Allahove Knjige. Ne zna ga onaj ko ga ne zna, a spoznao ga je onaj ko ga je spoznao." Zatim je proučio:

---

[431] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud, (br. 4616); Ibn--Betta, (br. 16) i drugi.

﴿ فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦١﴾ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفَٰتِنِينَ ﴿١٦٢﴾ إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾ ﴾

„Ne možete o njima nikoga u zabludu zavesti, možete samo onoga koji će ionako u Vatri gorjeti." *(Es-Saffat, 161-163.)*[432]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ ۞ وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَآءَ فَزَيَّنُوا۟ لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ فِىٓ أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم مِّنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ خَٰسِرِينَ ﴿٢٥﴾ ﴾

„Mi smo im bili odredili loše drugove koji su im lijepim prikazivali ono što su uradili i ono što će uraditi, i na njima se obistinilo ono što je rečeno za narode, džine i ljude koji su prije njih bili i nestali - doista su nastradali." *(Fussilet, 25.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Ez-Zuhruf kaže:

﴿ وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ ٱلرَّحْمَٰنِ نُقَيِّضْ لَهُۥ شَيْطَٰنًا فَهُوَ لَهُۥ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾ وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾ ﴾

„Onome ko se bude slijepim pravio da ne bi Milostivog veličao, Mi ćemo šejtana natovariti, pa će mu on nerazdvojni drug postati; oni će ih od pravog puta odvraćati, a ljudi će misliti da su na pravom putu." *(Ez--Zuhruf, 36-37.)*

---

[432] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed, (br. 936); El-Lalikai, (br. 1005); Ibn-Betta, (br. 286) i drugi.

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Allah, azze ve dželle, vas je obavijestio, o muslimani! - da On šalje šejtane onima kojima nije određeno da će biti vjernici, pa ih oni odvode u zabludu i uljepšavaju im ružne stvari koje oni slijede.

Allah, azze ve dželle, obavještava da je On Musaov narod izložio smutnji, pa su počeli obožavati tele koje im je napravio Es-Samirijj. Zaveo ih je teletom. Zar niste slušali Allahove, azze ve dželle, riječi Musau, alejhis-selam:

﴿ ... فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنۢ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ ٱلسَّامِرِىُّ ﴿٨٥﴾ ﴾

„Mi smo narod tvoj poslije tvog odlaska u iskušenje doveli" - reče On -, „njega je zaveo Samirija." *(Ta Ha, 85.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Enbija' kaže:

﴿ كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ ٱلْمَوْتِ ۗ وَنَبْلُوكُم بِٱلشَّرِّ وَٱلْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾ ﴾

„Svako živo biće smrt će okusiti! Mi vas stavljamo na kušnju i u zlu i u dobru i Nama ćete se vratiti." *(El--Enbija', 35.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Ha Mim – Gafir kaže.

﴿ ... وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ وَصُدَّ عَنِ ٱلسَّبِيلِ ۚ ... ﴾

„...I eto tako su se faraonu njegova ružna djela učinila lijepim i on je bio odvraćen od pravog puta..." *(El--Mu'min, 37.)*

ALLAHOVA, AZZE VE DŽELLE, OBAVIJEST DA JE HTIJENJE STVORENJA PODREĐENO HTIJENJU STVORITELJA, SUBHANEHU VE TE'ALA

KOME ALLAH, AZZE VE DŽELLE, ŽELI UPUTU, BIT ĆE I UPUĆEN, A KOGA ŽELI ODVESTI U ZABLUDU, NIKADA NEĆE BITI UPUĆEN

Allah, azze ve dželle, u suri El-Bekare kaže:

﴿ كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ فِيمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ ۚ وَمَا ٱخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۖ فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لِمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ مِنَ ٱلْحَقِّ بِإِذْنِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾ ﴾

„Svi ljudi su sačinjavali jednu zajednicu, i Allah je slao vjerovjesnike da donose radosne vijesti opomene, i po njima je slao Knjigu, samu istinu, da se po njoj sudi ljudima u onome u čemu se ne bi oni slagali. A povod neslaganju je bila međusobna zavist, baš od strane onih kojima je data, i to kada su im već bili došli jasni dokazi; i onda bi Allah, voljom Svojom, uputio vjernike da shvate pravu istinu o onome u čemu se nisu slagali. – A Allah ukazuje na pravi put onome kome On hoće." *(El-Bekare, 213.)*

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ ... وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا ٱقْتَتَلُوا۟ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٣﴾ ﴾

„...A da je Allah htio, oni se ne bi međusobno ubijali, ali Allah radi ono što On želi." *(El-Bekare, 253.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-En'am kaže:

﴿ وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ ٱسْتَطَعْتَ أَن تَبْتَغِىَ نَفَقًا فِى ٱلْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِى ٱلسَّمَآءِ فَتَأْتِيَهُم بِـَٔايَةٍ ۚ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى ٱلْهُدَىٰ ۚ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْجَٰهِلِينَ ﴿٣٥﴾ ﴾

„Ako je tebi teško to što oni glave okreću, onda, ako možeš, potraži kakav otvor u Zemlji ili kakve ljestve na nebo, pa im donesi jedno čudo! Da Allah hoće, On bi ih sve na pravom putu sakupio; zato nikako ne budi od onih koji to ne znaju!" *(El-En'am, 35.)*

Allah, azze ve dželle, kaže:

﴿ وَٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِى ٱلظُّلُمَٰتِ ۗ مَن يَشَإِ ٱللَّهُ يُضْلِلْهُ وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾ ﴾

„A oni koji dokaze Naše poriču gluhi su i nijemi, u tminama su. Onoga koga hoće – Allah ostavlja u zabludi, a onoga koga hoće – na pravi put izvodi." *(El-En'am, 39.)*

I kaže:

﴿ ٱتَّبِعْ مَآ أُوحِىَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ ۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكُوا۟ ۗ وَمَا جَعَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۖ وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾ ﴾

„Ti ono što ti Gospodar tvoj objavljuje slušaj – drugog boga osim Njega nema! – i mnogobošce izbjegavaj. Da, Allah hoće, oni ne bi druge Njemu ravnim smatrali, a Mi tebe nismo čuvarom njihovim učinili niti si ti njihov staratelj." *(El-En'am, 106-107.)*

I kaže:

﴿ ۞ وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَآ إِلَيْهِمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ ٱلْمَوْتَىٰ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَىْءٍ قُبُلًا مَّا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوٓا۟ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾ ﴾

„Kada bismo im meleke poslali, i kad bi im mrtvi progovorili, i kad bismo pred njih očigledno sve dokaze sabrali, - oni opet ne bi vjerovali, osim ako bi Allah htio, ali većina njih ne zna.“ *(El-En'am, 111.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Hud kaže:

﴿ وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ ٱلنَّاسَ أُمَّةً وَٰحِدَةً ۖ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ۚ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ ۗ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾ ﴾

„A da je Gospodar tvoj htio, sve bi ljude sljedbenicima jedne vjere učinio. Međutim, oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje. A zato ih je i stvorio. I ispuniće se riječ Gospodara tvoga: 'Napunit ću, zaista, Džehennem džinima i ljudima – zajedno!'“ *(Hud, 118-119.)*

313. Mensur b. Abdur-Rahman je El-Hasanu citirao Allahov, azze ve dželle, govor:

﴿ ... وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ۚ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ ۗ ... ﴾

„... oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje. A zato ih je i stvorio...“ *(Hud, 118-119.)*, pa je on odgovorio: „Oni kojima se Tvoj Gospodar smiluje oni se ne razilaze.“ Upitaše ga: „Za to ih je stvorio?“ On reče: „Da, ove je stvorio za Džennet, a ove za Vatru. Ove je stvorio za milost, a ove za kaznu.“[433]

---

[433] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Abdullah b.Ahmed, (br. 950); El--Lalikai, (br. 967) i drugi.

314. Od Halida el-Hazzaa se prenosi da je rekao. „Došao nam je neki čovjek od stanovnika Kufe. Izbjegavo je El-Hasena, jer je El-Hasen čuo šta je ovaj govorio o kaderu. Jednom ga je susreo, pa ga je čovjek upitao ili je upitan (u njegovom prisustvu) za ajet:

﴿... وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ۚ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ ۗ ...﴾

„...oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje. A zato ih je i stvorio...“ *(Hud, 118-119.)*, pa je El-Hasen rekao: 'Neće se razilaziti sljedbenici Allahove milosti.' Čovjek upita: 'A za to ih je stvorio?' On odgovori: 'Allah, azze ve dželle, je stanovnike Dženneta stvorio za Džennet, a stanovnike Vatre za Vatru.'" Reče: „Čovjek je kasnije odvraćao od El-Hasena[434].“[435]

Allah, azze ve dželle, u suri Ibrahim kaže:

﴿ وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِۦ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ۖ فَيُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٤﴾ ﴾

„Mi nismo poslali nijednog poslanika koji nije govorio jezikom naroda svoga, da bi mu objasnio. A Allah ostavlja u zabludi onoga koga hoće i ukazuje na pravi put onome kome hoće; On je Silan i Mudar.“ *(Ibrahim, 4.)*

---

[434] El-Hasen el-Basri je optuživan za govor o kaderu, pa su ga zbog toga mu'tezile uvrstile u svoju treću generaciju. *Firek ve tabekat el-mu'tezile* od El-Kadija Abdul-Džebbara (str.33).

Na El-Hasanov govor o kaderu su ukazali Ibn-Kutejbe u *El-Me'arifu*, (str. 442.), Ez-Zehebi u *Sijeru*, (4/579) i Ibn-Hadžer u *Tehzibu et-tehzib*, (2/270), ali su potvrdili da se povratio od tog stava. Autor je naveo nekoliko predaja, koje upućuju da nije istina ono čime je optužen ili da se povratio od tog stava. Pogledaj, također, predaje 458, 459. i one koje slijede.

[435] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Ebu-Davud (br.4610) i drugi.

Allah, azze ve dželle, u suri En-Nur kaže:

﴿ لَّقَدْ أَنزَلْنَآ ءَايَٰتٍ مُّبَيِّنَٰتٍ ۚ وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾ ﴾

„Mi objavljujemo ajete jasne; a Allah ukazuje na pravi put onome kome On hoće.“ *(En-Nur, 46.)*

Allah, azze ve dželle, u suri El-Kasas Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

﴿ إِنَّكَ لَا تَهْدِى مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَهْدِى مَن يَشَآءُ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ ﴾

„Ti, doista, ne možeš uputiti na pravi put onoga koga ti želiš da uputiš, - Allah ukazuje na pravi put onome kome On hoće, i On dobro zna one koji će pravim putem poći.“ *(El-Kasas, 56.)*

Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u suri El-Melaikeh kaže:

﴿ ... إِنَّ ٱللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَآءُ ۖ وَمَآ أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِى ٱلْقُبُورِ ﴿٢٢﴾ إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾ ﴾

„Allah će učiniti da čuje onaj koga On hoće, a ti ne možeš one u grobovima dozvati, tvoje je samo da opominješ.“ *(Fatir, 22-23.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Eš-Šura kaže:

﴿ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَلَٰكِن يُدْخِلُ مَن يَشَآءُ فِى رَحْمَتِهِۦ ... ﴾

„A da Allah hoće, učinio bi ih sve pravim vjernicima, ali, On u milost Svoju uvodi koga On hoće, a nevjernici nemaju ni zaštitnika ni pomagača.“ *(Eš-Šura, 8.)*

U suri El-Muddessir kaže:

﴿ كَلَّآ إِنَّهُۥ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾ فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ ﴿٥٥﴾ وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ ۚ هُوَ أَهْلُ ٱلتَّقْوَىٰ وَأَهْلُ ٱلْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾ ﴾

„Uistinu! Kur'an je pouka, i ko hoće, na umu će ga imati, a na umu će ga imati samo ako Allah bude htio, On je jedini dostojan da ga se boje i On jedini prašta." *(El-Muddessir, 54-56.)*

Allah, azze ve dželle, nakon riječi.

﴿ هَلْ أَتَىٰ عَلَى ٱلْإِنسَٰنِ حِينٌ مِّنَ ٱلدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْـًٔا مَّذْكُورًا ﴿١﴾ ﴾

„Zar je to davno bilo kad čovjek nije bio pomena vrijedan?" *(El-Insan, 1.)*, i nakon upozorenja Vatrom, podsticaja na Džennet i spomena onoga što je pripremljeno Njegovim štićenicima, kaže:

﴿ إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذْكِرَةٌ ۖ فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾ ﴾

„Ovo je pouka, pa ko hoće držat će se puta koji Gospodaru njegovu vodi." - a zatim kaže:

﴿ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾ يُدْخِلُ مَن يَشَآءُ فِى رَحْمَتِهِۦ ۚ وَٱلظَّٰلِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًۢا ﴿٣١﴾ ﴾

„A vi ćete htjeti samo ono što Allah hoće – Allah, uistinu, sve zna i mudar je, On koga hoće uvodi u milost Svoju, a nevjernicima je pripremio tešku patnju." *(El-Insan, 29-31.)*

Allah, azze ve dželle, u suri Et-Tekvir kaže:

﴿ لِمَن شَآءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢٩﴾ ﴾

„Onome od vas koji hoće da je na pravom putu, a vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!" *(Et-Tekvir, 28-29.)*

315. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi: „Nakon što je Allah, azze ve dželle, Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, objavio:

﴿... لِمَن شَآءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾ ﴾

„...Onome od vas koji hoće da je na pravom putu." *(Et--Tekvir, 28.)*, ljudi su rekli: 'Nama pripada odluka! Ako hoćemo bit ćemo na pravom putu, a ako nećemo nećemo se pridržavati pravog puta.' Zatim je Allah, azze ve dželle, objavio:

﴿ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢٩﴾ ﴾

'A vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!' *(Et-Tekvir, 29.)"*[436]

316. Malik b. Enes je rekao: „Ima li veće zablude od onoga koji niječe kader! Da nema drugog dokaza osim Allahovog, azze ve dželle, Govora:

﴿ هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ فَمِنكُمْ كَافِرٌ وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ ... ﴾

'On vas stvara, pa ste ili nevjernici ili vjernici. Sve što vi radite Allah dobro vidi.' *(Et-Tegabun, 2.)* bilo bi dovoljno kao dokaz."[437]

317. Od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, se o riječima Allaha, azze ve dželle:

﴿ ... كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾ فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلضَّلَٰلَةُ ... ﴾

„Kao što vas je iz ničega stvorio, tako će vas ponovo oživjeti. On jednima na pravi put ukazuje, a druge, s pravom, u zabludi ostavlja." *(El-E'araf, 29-30.)* prenosi: „Tako ih je stvorio

---

[436] Lanac prenosilaca je slab. Es-Sujuti ovu predaju u *Ed-Durrul-Mensuru*, (8/436) pripisuje Ibn Ebi-Hatimu i Ibn-Merdevejhu.

[437] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Ibn-Betta (br. 29 i 585)

kada ih je stvarao. Učinio ih je vjernicima i nevjernicima, sretnima i nesretnima. Isto će se tako vratiti na Sudnjem danu upućeni i zabluđeni."[438]

318. Od Muhammeda b. Ka'ba el-Karzija o Allahovim, azze ve dželle, riječima:

﴿ ... ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾ ﴾

„Na Dan kada budu u vatru odvučeni, s licima dolje okrenutim: 'Iskusite vatru džehennemsku!' Mi sve s mjerom stvaramo." *(El-Kamer, 48-49.)* se prenosi: „Objavljen je kao prijekor onima koji niječu kader!"[439]

319. Od Ebu-Hazima se prenosi da je rekao: „Allah, azze ve dželle, je rekao:

﴿ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ﴿٨﴾ ﴾

'Pa ju je nadahnuo na put dobra i put zla.' *(Eš-Šems, 8.)*, tj. pa je bogobojaznog nadahnuo bogobojaznišću, a grješnika grješništvom."[440]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Zejd b. Eslem je rekao: „Tako mi Allaha, azze ve dželle, kadrijje nisu rekle kao što je rekao Allah, azze ve dželle, niti kao što su rekli meleki, vjerovjesnici, stanovnici Dženneta, stanovnici Vatre, niti kao njihov brat Iblis. Allah, azze ve dželle, kaže:

---

[438] Lanac prenosilaca je veoma slab. Ibn-Betta (br. 19); El-Lalikai (br.961) i drugi.

[439] Lanac prenosilaca je dobar. Ibn-Džerir u svom *tefsiru* (27/111); Abdullah b. Ahmed (br. 919); El-Lalikai (br.1260) i drugi.

[440] Lanac prenosilaca je vjerodostojan. Bilježi Abdullah b. Ahmed (br.890) i drugi.

﴿ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴾

„A vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!“ *(Et-Tekvir, 29.)*

Meleki su rekli:

﴿ ... سُبْحَٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَآ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ ﴾

„...Hvaljen neka si“ – rekoše oni – „mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio.“ *(El-Bekare, 32.)*

Vjerovjesnici, alejhimus-selam, a jedan od njih je i Šu'ajb, alejhis-selam, su govorili:

﴿ ... وَمَا يَكُونُ لَنَآ أَن نَّعُودَ فِيهَآ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّنَا ... ﴾

„Mi ne treba da je prihvaćamo, osim ako to neće Allah, Gospodar naš.“ *(El-E'araf, 89.)*

Stanovnici Dženneta su rekli:

﴿ ... ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى هَدَىٰنَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلَآ أَنْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ ... ﴾

„...Hvaljen neka je Allah, koji nas je na pravi put uputio; mi ne bismo na pravom putu bili da nas Allah nije uputio...“ *(El-E'araf, 43.)*

Stanovnici Vatre su rekli:

﴿ ... رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا ... ﴾

„...Gospodaru naš!“ – reći će – „naši prohtjevi su bili od nas jači, te smo postali narod zalutali.“ *(El--Mu'minun, 106.)*

Njihov brat Iblis, Allah ga prokleo, je rekao:

﴿ ... رَبِّ بِمَآ أَغْوَيْتَنِى ... ﴾

„...Gospodaru moj!" - reče - „zato što si me u zabludu doveo..." *(El-Hidžr, 39.)*

320. Ez-Zubjer b. Habib prenosi istu predaju od Zejda b. Eslema.[441]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Istinu je rekao Zejd b. Eslem. Mi dodajemo onome što je Zejd rekao ono što su rekli vjerovjesnici, što je dokaz protiv kaderijja. Dodajemo i ono što su rekli stanovnici Vatre jedni drugima, što je također, dokaz protiv kaderijja.

Prvo što ću ovdje spomenuti, nakon što smo sve prethodno spomenuli, je dodatak na govor Zejda b. Eslema: Spomenut ćemo Allahov Govor kojim se opovrgavaju kaderijje. Spomenut ćemo ono što su rekli vjerovjesnici, što je protudokaz kaderijjama (i njihovom dokazu) koji ih je odveo sa puta istine i sa njima se šejtan poigrao i njima ovladao. Slijedili su put koji nije put vjernika.

Allah, azze ve dželle, o narodu kojeg je unesrećio i odveo sa puta istine, kaže:

﴿ ۞ وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَآ إِلَيْهِمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ ٱلْمَوْتَىٰ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَىْءٍ قُبُلًا
مَّا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوٓا۟ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾ ﴾

„Kada bismo im meleke poslali, i kad bi im mrtvi progovorili, i kad bismo pred njih očigledno sve dokaze sabrali, - oni opet ne bi vjerovali, osim ako bi Allah htio, ali većina njih ne zna." *(El-En'am, 111.)*

---

[441] Lanac prenosilaca je slab. Bilježi El-Lalikai (br.1012); Ibn-Betta (br.30 i 534) i drugi.

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Tako se kaderijji kaže: „Allah, azze ve dželle, je rekao to i to."

On kaže: „Ovako je."

Kaže mu se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao to i to, a on odgovori: „Ovako je!"

Kaže im se da su vjerovjesnici, ashabi našeg Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, imami muslimana rekli to i to, a oni ne slušaju i ne razmišljaju osim o svome prljavom pravcu.

Neka nas i vas Allah, azze ve dželle, sačuva njihova loša pravca i neka nas i vas opskrbi pridržavanjem istine! Neka učvrsti naša srca na istinskom Šerijatu, jer On posjeduje veliku blagodat. Neka nas sačuva od stranputice srca, jer vjernici znaju da su njihova srca u Allahovoj, azze ve dželle, ruci. On ih odvodi na stranputicu od istine, ako želi, i upućuje ih, ako želi, na istinu. Ko u ovo ne vjeruje, nevjernik je.

Allah, azze ve dželle, u uputi vjerovjesnika i vjernika na dovu, u Svojoj Knjizi kaže:

﴿ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْوَهَّابُ ﴿٨﴾ ﴾

„Gospodaru naš, nemoj naša srca na stranputicu skrenuti, kada si nam već na pravi put ukazao, i daruj nam Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj koji mnogo daruje!" *(Ali Imran, 8.)*

321. Aiša, radijallahu anha, je rekla: „Jednu dovu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, često učio: '*O Ti Koji prevrćeš srca, učvrsti moje srce u Tvojoj vjeri.*'" Rekla je: „Allahov

Poslaniče, kakva je to dova koju često učiš?" On je rekao: *„Nema ni jednog čovjeka a da njegovo srce nije između dva Allahova, azze ve dželle, prsta. Ako želi da ga održi ispravnim, to i učini, a ako ga želi ostaviti na stranputici, i ostavi ga na stranputici."*[442]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Zatim ćemo spomenuti ono što su rekli vjerovjesnici, alejhimus-selam, suprotno onome što tvrde kaderijje. Allah, azze ve dželle, o Nuhu, alejhis-selam, prilikom njegove rasprave sa svojim narodom, kaže:

﴿ ... يَٰنُوحُ قَدْ جَٰدَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَٰلَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُم بِهِ ٱللَّهُ إِن شَآءَ وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَنفَعُكُمْ نُصْحِىٓ إِنْ أَرَدتُّ أَنْ أَنصَحَ لَكُمْ إِن كَانَ ٱللَّهُ يُرِيدُ أَن يُغْوِيَكُمْ ۚ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾ ﴾

„O Nuhu!" - rekoše oni – „ti si želio da se s nama raspravljaš i dugo si se raspravljao. Daj neka se ostvari ono što nam prijetiš, ako istinu govoriš!" „To će vam učiniti samo Allah ako bude htio" – reče on - „i vi nećete moći umaći. Ako Allah hoće da vas ostavi u zabludi, neće vam savjet moj koristiti, ma koliko ja želio da vas savjetujem. On je Gospodar vaš i Njemu ćete se vratiti." *(Hud, 32-34.)*

Allah, azze ve dželle, govoreći o Šu'ajbu, alejhis--selam, kaže:

---

[442] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ahmed (6/91); Ibn-Betta (br.32) i drugi. El-Albani kaže o ovoj predaji: „Prenosioci su povjerljivi kao Muslimovi prenosioci, osim El-Hasena iz Basre koji je mudellis." Ovaj hadis se prenosi drugim vjerodostojnim lancima prenosilaca. Pogledaj hadis (br. 727).

﴿ ۞ قَالَ ٱلْمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوا۟ مِن قَوْمِهِۦ لَنُخْرِجَنَّكَ يَـٰشُعَيْبُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَكَ مِن قَرْيَتِنَآ أَوْ لَتَعُودُنَّ فِى مِلَّتِنَا ۚ قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَـٰرِهِينَ ﴿٨٨﴾ قَدِ ٱفْتَرَيْنَا عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِى مِلَّتِكُم بَعْدَ إِذْ نَجَّىٰنَا ٱللَّهُ مِنْهَا ۚ وَمَا يَكُونُ لَنَآ أَن نَّعُودَ فِيهَآ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّنَا ۚ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا ۚ عَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلْنَا ۚ ... ﴾

„Glavešine naroda njegova, one koje su bile ohole, rekoše: 'Ili ćete bezuvjetno vjeru našu prihvatiti, ili ćemo mi, o Šuajbe, i tebe i one koji s tobom vjeruju iz grada našeg istjerati.' – 'Zar i protiv naše volje?' – reče on. Ako bismo vjeru vašu prihvatili nakon što nas je Allah spasio nje, na Allaha bismo laž iznijeli. Mi ne treba da je prihvaćamo, osim ako to želi Allah, Gospodar naš, jer Gospodar naš znanjem Svojim sve obuhvaća; u Allaha se uzdamo!“ (El-E'araf, 88-89.)

Šu'ajb je također svome narodu rekao:

﴿ ... وَمَآ أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَآ أَنْهَىٰكُمْ عَنْهُ ۚ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا ٱلْإِصْلَـٰحَ مَا ٱسْتَطَعْتُ ۚ وَمَا تَوْفِيقِىٓ إِلَّا بِٱللَّهِ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾ ﴾

„O narode moj!“ - govorio je on – „shvatite da je meni jasno ko je Gospodar moj i da mi je On dao svega u obilju. Ja ne želim da činim ono što vama zabranjujem; jedino želim da učinim dobro koliko mogu, a uspjeh moj zavisi samo od Allaha; u Njega se uzdam i Njemu se obraćam.“ (Hud, 88.)

Allah, azze ve dželle, u priči o Jusufu, alejhis-selam, kaže:

﴿ قَالَ رَبِّ ٱلسِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِيٓ إِلَيْهِ ۖ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ ٱلْجَٰهِلِينَ ﴿٣٣﴾ فَٱسْتَجَابَ لَهُۥ رَبُّهُۥ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾ ﴾

„Gospodaru moj!" – zavapi on – „draža mi je tamnica od ovoga na što me one navraćaju! I ako Ti ne odvratiš od mene lukavstva njihova, ja mogu prema njima naklonost osjetiti i lahkosmislen postati." I Gospodar njegov usliša molbu njegovu i spasi ga lukavstva njihova; On, uistinu, sve čuje i zna." *(Jusuf, 33-34.)*

Ibrahim, alejhis-selam, kaže:

﴿ ... رَبِّ ٱجْعَلْ هَٰذَا ٱلْبَلَدَ ءَامِنًا وَٱجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعْبُدَ ٱلْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾ ﴾

„Gospodaru moj, učini ovaj grad bezbjednim i sačuvaj mene i sinove moje da se klanjamo kumirima." *(Ibrahim, 35.)*

Musa, alejhis-selam, prilikom dove protiv faraona i njegovog naroda, je rekao:

﴿... رَبَّنَآ إِنَّكَ ءَاتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُۥ زِينَةً وَأَمْوَٰلًا فِي ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا۟ عَن سَبِيلِكَ ۖ رَبَّنَا ٱطْمِسْ عَلَىٰٓ أَمْوَٰلِهِمْ وَٱشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا۟ حَتَّىٰ يَرَوُا۟ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾ قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا فَٱسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَآنِّ سَبِيلَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾ ﴾

„...Gospodaru naš! Ti si dao faraonu i glavešinama njegovim bogatstva da u raskoši žive na ovom svijetu, pa oni, Gospodaru moj, zavode s puta Tvoga! Gospodaru naš, uništi bogatstva njihova i zapečati srca njihova, pa neka ne vjeruju dok ne dožive patnju nesnosnu!" „Uslišena je molba vaša!" – reče On - „ a vas dvo-

jica na pravom putu ostanite i nikako se za neznalicama ne povodite!" *(Junus, 88-89.)*

Allah, azze ve dželle, u obavijesti o stanovncima Vatre kaže:

﴿ وَبَرَزُوا۟ لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ ٱلضُّعَفَٰٓؤُا۟ لِلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوٓا۟ إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنتُم مُّغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ ۚ قَالُوا۟ لَوْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ لَهَدَيْنَٰكُمْ ۖ سَوَآءٌ عَلَيْنَآ أَجَزِعْنَآ أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِن مَّحِيصٍ ﴿٢١﴾ ﴾

„I izići će svi pred Allaha, pa će oni koji su bili tlačeni reći glavešinama svojim: 'Mi smo bili vaše pristalice, možete li nam imalo Allahovu kaznu olakšati?' - 'Da je nas Allah uputio', - odgovorit će oni – 'i mi bismo bili vas uputili. Žalili se mi ili trpjeli, svejedno nam je, spasa nam više neće biti.'" *(Ibrahim, 21.)*

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Stanovnici Vatre su priznali da je uputa od Allaha, azze ve dželle, a ne od njih samih.

Uzmite pouku, Allah vam se smilovao, iz govora vjerovjesnika, alejhimus-selam, i govora stanovnika Vatre. Sve je to dokaz protiv kaderijja.

Znajte, Allah vam se smilovao, da je Allah, azze ve dželle, poslao vjerovjesnike i naredio im da dostave poslanicu kao dokaz protiv onih kojima je poslana. Na poziv u iman im se nije odazvao osim onaj kome je već prije od Allaha, azze ve dželle, određena uputa. Onome kome nije prije određena uputa od Allaha, azze ve dželle, određeno mu je da se kao nesretni stanovnik Vatre ne odazove na njihov poziv, ostat će u nevjerstvu, a

Allah, azze ve dželle, vas je, o muslimani, o tome već obavijestio.

Da! Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i vjerovjesnici prije njega su nastojali da njihovi narodi budu upućeni, ali im njihovo nastojanje nije koristilo, jer je u Allahovom određenju već bilo da neće vjerovati.

Ako neko kaže: Pojasni nam ovo poglavlje iz Allahove Knjige. Mi smo u potrebi za spoznajom toga.

Reći će mu se: „Allah, azze ve dželle, u suri En-Nahl kaže:

﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولاً أَنِ ٱعْبُدُوا ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُوا ٱلطَّٰغُوتَ ۖ فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى ٱللَّهُ وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ ٱلضَّلَٰلَةُ ۚ فَسِيرُوا فِي ٱلْأَرْضِ فَٱنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾ ﴾

„Mi smo svakom narodu poslanika poslali: 'Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!' I bilo je među njima onih kojima je Allah na pravi put ukazao, a i onih koji su zaslužili da ostanu u zabludi; zato putujte po svijetu da vidite kako su završili oni koji su poslanike u laž utjerivali." *(En-Nahl, 36.)*

Zatim je Svome Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

﴿ إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَىٰهُمْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴾

„Ma koliko ti želio da oni budu na pravom putu, Allah neće ukazati na pravi put onome koga je u zabludi ostavio i njima niko neće pomoći." *(En-Nahl, 37.)*

Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji je želio da na uputi budu neki od njegovih voljenih, je objavio:

﴿ إِنَّكَ لَا تَهْدِى مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَهْدِى مَن يَشَآءُ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ ﴾

„Ti, doista, ne možeš uputiti na pravi put onoga koga ti želiš da uputiš, - Allah ukazuje na pravi put onome kome On hoće, i On dobro zna one koji će pravim putem poći." *(El-Kasas, 56.)* Zatim je rekao:

﴿ قُل لَّآ أَمْلِكُ لِنَفْسِى نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ ۚ وَلَوْ كُنتُ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ لَٱسْتَكْثَرْتُ مِنَ ٱلْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِىَ ٱلسُّوٓءُ ۚ إِنْ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾ ﴾

„Reci: 'Ja ne mogu ni samom sebi neku korist pribaviti, ni od sebe kakvu štetu otkloniti; biva onako kako Allah hoće. A da znam pronicati u tajne, stekao bih mnoga dobra, a zlo bi bilo daleko od mene; ja samo donosim opomene i radosne vijesti ljudima koji vjeruju.'" *(El-E'araf, 188.)*

I kaže:

﴿ وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِۦ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ۖ فَيُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٤﴾ ﴾

„Mi nismo poslali nijednog poslanika koji nije govorio jezikom naroda svoga, da bi mu objasnio. A Allah ostavlja u zabludi onoga koga hoće i ukazuje na pravi put onome kome hoće; On je Silan i Mudar." *(Ibrahim, 4.)*

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Svime ovim vam vaš Gospodar, azze ve dželle, pojašnjava da su vjerovjesnici, alejhimus-selam, poslani samo kao donosioci radosnih vijesti i opominjači i kao dokaz protiv stvorenja. Kome je Allah, azze ve dželle, želio da vjeruje, vjerovao je, a kome nije htio da vjeruje i nije vjerovao. Allah, azze ve dželle, je sve završio. Nekim ljudima je propisao pokornost, a nekima nepokornost. Nekima se smilovao nakon nepokornosti Njemu, pa im je oporostio, a drugima se nije smilovao niti će im oprostiti.

﴿ لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُونَ ﴾

„On neće biti pitan za ono što radi, a oni će biti pitani." (El-Enbija', 23.)

322. Od Ubejda b. Umejra se prenosi: „Adem, alejhis-selam, je rekao: 'Gospodaru, vidjeli Ti šta sam izumio? Je li to od mene ili si mi Ti to propisao prije kao odredbu nego što si me stvorio?' Reče: 'Ne. Nego sam ti to propisao prije nego što sam te stvorio.'" Ubejd reče: „To su riječi Allaha, azze ve dželle:

﴿ فَتَلَقَّىٰٓ ءَادَمُ مِن رَّبِّهِۦ كَلِمَـٰتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴾

***'I Adem primi neke riječi od Gospodara svoga, pa mu On oprosti; On, doista prima pokajanje, On je Milostiv.'** (El-Bekare, 37.)"*[443]

323. Od Ubejda b. Amra se prenosi da je rekao: „Adem, alejhis-selam, je rekao svome Gospodaru, azze ve dželle, spominjući svoj grijeh: 'Gospodaru, vidjeli ti nepokornost koju sam Ti počinio? Da li si mi je propisao prije nego što si me stvorio ili

[443] U lancu ima jedan nepoznat prenosioc, ali je Ibn-Kesir prenio hadis spomenuvši ime nepoznatog prenosioca. *Tefsir* (1/116). Bilježi Ibn-Betta (br.138); Ibn-Džerir et-Taberi u *tefsiru* (1/244) i drugi.

sam je izumio sam od sebe?' Reče: 'Svakako, Ja sam ti je propisao prije nego što sam te stvorio!' Adem reče: 'Pa kao što si mi je propisao, oprosti mi je!'" Ubejd reče: „To su riječi Allaha, azze ve dželle:

﴿ فَتَلَقَّىٰٓ ءَادَمُ مِن رَّبِّهِۦ كَلِمَٰتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ... ﴾

'I Adem primi neke riječi od Gospodara svoga, pa mu On oprosti;...' *(El-Bekare, 37.)"*[444]

Muhammed b. el-Husejn, Allah mu se smilovao, kaže:

Spomenuli smo argument iz Allahove, azze ve dželle, Knjige čime smo počeli spomen o pitanju kadera. Zatim, spomenut ćemo dokaze iz Sunneta Allahovog Poslanika, jer kada je dokaz iz Allahove, azze ve dželle, Knjige i Sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onda oni koji se suprotstavljaju nemaju nikakva argumenta.

Mi ćemo ovoj tematici dodati iz Sunneta ashaba Allahovog Poslanika, tabiina i izreka vođa muslimana iz reda tabiina i dr.

Uistinu je nesretan onaj koji se suprotstavlja ovom pravcu, a to su prije svega kaderijje.

Ako neko kaže: Oni su za tebe nesretnici!? - odgovorit će se: „Da."

Ako upita: A zašto? - reći će se: „Tako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao. Nazvao ih je medžusijama ovoga ummeta. Rekao je: '*Ako obole* - -

[444] Lanac prenosilaca je dobar. Bilježi Ibn-Betta (br.138); Ibn-Džerir et-Taberi u *tefsiru* (1/244) i drugi.

nemojte ih obilaziti, a ako umru - nemojte prisustvovati njihovoj dženazi.'"[445]

Ovo ćemo posebno spomenuti u dotičnom poglavlju, ako Allah Uzvišeni htjedne.

Onome ko se suprotstavi ovome pravcu koji potvrđuje kader - odredbu[446] iznijet će se dokazi iz Allahove Knjige.

Znaj nesretniče, da mi nismo apologetičari (kelamijjuni). Govor bez utemeljenja ne može potvrditi dokaz. Naš dokaz je Allahova, azze ve dželle, Knjiga i Sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Već smo spomenuli ono čega smo se sjetili iz Allahove Knjige. Allah, azze ve dželle, je rekao Svome Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

﴿... لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾﴾

„(A tebi objavljujemo Kur'an) da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje, i da bi oni razmislili." *(En-Nahl, 44.)*

---

[445] El-Albani je ocjenio ovaj hadis vjerodostojnim. Izvor hadisa će biti nešto kasnije spomenut (br. 381).

[446] Vjerovanje u kader je četverostepeno:

Prvi stepen: Vjerovanje da je Allah, azze ve dželle, Svojim praiskonskim znanjem znao šta će stvorenja činiti. Znao je sva njihova stanja u vidu pokornosti, nepokornosti, opskrbe i određenih časova smrti.

Drugi stepen: Allah, azze ve dželle, je zapisao odredbe stvorenja u Levhi-Mahfuzu (Ploči Čuvanoj).

Treći stepen: Vjerovanje u Allahovo htijenje koje se provodi i Njegovu sveobuhvatnu moć. To je vjerovanje da ono što Allah, azze ve dželle, hoće to i bude, a što neće, neće ni biti.

Četvrti stepen: Allah, azze ve dželle, je Stvoritelj robova i njihovih djela. On je Stvoritelj svega što postoji. Pogledaj *Medžmu'atul-Fetava* (3/148).

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je svome ummetu pojasnio ono što mu je Allah, azze ve dželle, propisao, bilo da se radi o izvršavanju dužnosti ili izbjegavanju zabrana. Nije ih ostavio da nasumice lutaju bez znanja, već im je pojasnio pravila njihove vjere. Od stvari koje im je pojasnio je i potvrda kadera - određenja, prema pojašnjenju koje smo prije iznijeli.

To su mnogobrojni sunneti koje ćemo spomenuti po poglavljima, a oni ni prije a ni sada nisu skriveni učenjacima. Njih učenjak neće negirati, već kada ih pogleda oni će mu, ako Allah htjedne, povećati iman i potvrdu. Kada neznalica u njih pogleda ili oni koji su slušali od kakvog kaderijje neznalice o Allahovoj, azze ve dželle, Knjizi i Sunnetima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sunnetima njegovih ashaba, onih koji ih slijede po dobru i ostalih učenjaka muslimana, ako Allah, azze ve dželle, takvome bude želio dobro njegovo slušanje će biti razlog za povratak od neistine, a ako bude suprotno Allah, azze ve dželle, će ga udaljiti.

SADRŽAJ

Predgovor izdanju na bosanskom jeziku 5
Biografija autora 7
Bismillahir-Rahmanir-Rahim 11
Naredba držanja zajednice i zabrana podvajanja (stranačja) 15
Slijeđenje i napuštanje novotarstva 15
Naredba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, svome ummetu da se drži zajednice i upozorenje na podvajanje 26
Razilaženje prijašnjih naroda u vjeri i na koliko će se stranaka podvojiti ovaj ummet 33
Bojazan Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za svoj ummet i upozorenje na slijeđenje običaja prijašnjih naroda 40
Osuda (kritika) haridžija 43
Iskvareni pravci haridžija i dozvola njihova ubijanja 44
Nagrada onome ko ih ubije ili bude od njih ubijen 44
Hadisi i predaje o haridžijama 48
Alijino, radijallahu anhu, ubijanje haridžija kao Allahova počast u borbi protiv njih 58
Nagrada onima koji se bore protiv haridžija, pa ih ubiju ili od njih budu ubijeni 63
Poslušnost i pokornost onome ko zastupa muslimane i strpljivost prema njihovim postupcima makar nepravedni bili 67
Nepodizanje pobuna protiv njih sve dok budu obavljali namaz 67
Vrijednost izbjegavanja smutnje i neulaska u nju i zastrašivanje pametnih da ne žude za onim što Allah, azze ve dželle, prezire 73
Ostanak u kući i činjenje ibadeta Allahu, azze ve dželle 73
Podsticaj na pridržavanje Allahove, azze ve dželle, Knjige, sunneta Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i sunneta njegovih ashaba, radijallahu anhum 79

Ostavljanje novotarija i rasprave o onome što je u suprotnosti s Kur'anom, sunnetom i mišljenjem ashaba, radijallahu anhum 79
Upozorenje na sekte koje oponuju sunnetu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, putem Allahove, azze ve dželle, Knjige i strogi prijekor ove kategorije ljudi 84
pokuđeno je svađati se i raspravljati o vjeri 92
Zabrana raspravljanja o Kur'anu 107
Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje ummetu na one koji se raspravljaju manje jasnim ajetima iz Kur'ana i kazne vođa muslimana za one koji o njemu raspravljaju 113
Vjerovanje da je Kur'an, Allahov, azze ve dželle, govor 119
Njegov, azze ve dželle, govor nije stvoren 119
Ko ustvrdi da je Kur'an stvoren, postao je nevjernik 119
Onaj koji tvrdi da je Kur'an prepričavanje onog Kur'ana u Levhi-Mahfuzu - slagao je 142
Definicija spoznaje imana, islama i propisa vjere 154
Dan u kojem je objavljen ovaj ajet: „Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat svoju prema vama upotpunio." 160
Na koliko temelja je sazdan islam? 162
Pitanje Džibrila, alejhis-selam, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, o islamu i imanu 163
Najviši i najniži vid vjerovanja 167
Dokazi o povećavanju i smanjivanju imana 168
Iman je potvrda srcem i jezikom, te djelovanje tjelesnim udovima 179
Čovjek nije vjernik sve dok ne sastavi ove tri odlike 179
Nevjerstvo onoga ko ostavi namaz 211
Izuzimanje u imanu bez sumnje u iman 215
O učenjacima koji su prezirali da neko pita: „Da li si vjernik?" 223
Kod njih se takav smatra novotarom i lošim čovjekom 223
Murdžije i njihovi loši pravci kod učenjaka 227

Odgovor kaderijjama 237
Obavijest od Allaha, azze ve dželle, da on pečati srca onih robova kojima to on hoće zato nisu upućeni na istinu, ne slušaju ga, niti ga vide, jer ih je on prezreo i njihova srca zapečatio 243
Allahova, azze ve dželle, obavijest da On odvodi u zabludu koga hoće a upućuje koga hoće 250
Vjerovjesnici ne upućuju osim one za koje je u Allahovom znanju bilo određeno da će ih uputiti 250
Spomen Allahove, azze ve dželle, obavijesti da On šalje šejtane nevjernicima, pa ih oni odvode u zabludu 258
Ne odvode u zabludu osim one za koje je već prije u Njegovom znanju bilo da neće vjerovati 258
Nikome neće nauditi Allahovom voljom 258
Sihirbazi ne mogu nikome naštetiti osim Allahovom voljom 258
Allahova, azze ve dželle, obavijest da je htijenje stvorenja određeno htijenju Stvoritelja, subhanehu ve te'ala 262
Kome Allah, azze ve dželle, želi uputu, bit će i upućen, a koga želi odvesti u zabludu, nikada neće biti upućen 262
Sadržaj 283

Od Ibrahima b. Abdir-Rahman el-'Uzrija se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ovo znanje će iz svake generacije nositi pravični ljudi. Čuvat će ga od izmjena onih koji pretjeruju (ekstremista), zloupotrebe zabludničara i tumačenja neznalica."

Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: „Bit će smutnja. Onaj ko sjedi u njoj je bolji od onoga koji hoda. Onaj ko hoda je bolji od onoga koji trči. Ko izađe pred nju, ona će ga i dočekati. Ko nađe utočište ili sklonište od nje, neka ga se i drži."